

**GRAHAM
GREENE**

**HAVANNAI
EMBERÜNK**

EUROPA

GRAHAM GREENE

HAVANNAI EMBERÜNK

fordította: Ungvári Tamás

Tartalomjegyzék

ELSŐ RÉSZ.....	6
Első fejezet.....	6
1.....	6
2.....	11
Második fejezet.....	17
1.....	17
Harmadik fejezet.....	29
1.....	29
2.....	31
3.....	40
Negyedik fejezet.....	45
1.....	45
2.....	59
Londoni közjáték.....	62
MÁSODIK RÉSZ.....	72
Első fejezet.....	72
1.....	72
2.....	78
3.....	80
Második fejezet.....	84
1.....	84
2.....	84

3.....	86
Harmadik fejezet.....	94
1.....	94
Londoni közjáték.....	105
HARMADIK RÉSZ.....	112
Első fejezet.....	112
1.....	112
Második fejezet.....	125
1.....	125
2.....	130
Harmadik fejezet.....	140
1.....	140
2.....	148
NEGYEDIK RÉSZ.....	159
Első fejezet.....	159
1.....	159
2.....	166
3.....	174
4.....	184
Második fejezet.....	192
1.....	192
Londoni közjáték.....	201
ÖTÖDIK RÉSZ.....	205
Első fejezet.....	205

1.....	205
Második fejezet.....	216
1.....	216
2.....	218
3.....	224
Harmadik fejezet.....	229
1.....	229
2.....	231
3.....	234
4.....	247
Negyedik fejezet.....	248
1.....	248
2.....	255
Ötödik fejezet.....	265
1.....	265
2.....	273
Hatodik fejezet.....	284
1.....	284
2.....	286
3.....	289
4.....	292
Londoni epilógus.....	295
1.....	295
2.....	298

ELSŐ RÉSZ

Első fejezet

1

– Az a néger ott lent az utcán – mondta dr. Hasselbacher a Wonder Barban álldogálva – nagyon emlékeztet magára, Wormold úr. – Jellemző volt dr. Hasselbacherra, hogy tizenöt év után is „urazta” a barátját. Baráti érzelmei egy gondos diagnózis lassú biztonságával növekedtek. Talán Wormold halálos ágyán, mikor dr. Hasselbacher a kihagyó pulzust tapintja, majd Jimnek fogja szólítani.

A néger fél szemére vak volt, bicegett, ócska nemezkalapot viselt, s szakadozott ingén át úgy látszottak a bordái, mint egy rozzant hajóé. A járda szélén a sétány sárga és rózsaszín árkádjai alatt lépegetett a forró januári napban, s járás közben minden lépését számolta. Virduces felé igyekezett, s ahogy a Wonder Barhoz ért, az 1369-ik lépést tette meg. Most már lassan járt, hogy két lépés között legyen ideje kimondani a hosszú számot.

– Egyezerháromszázhetven.

Közismert alak volt a National Square környékén; elidőzött itt néha, s abbahagyta a számolást arra a kis időre, amíg egy-egy pornográf fényképcsomagot rásózott valami turistára. Majd ott folytatta a számolást, ahol abbahagyta. Estére, akárcsak egy óceánjáró buzgó utasa, méterre pontosan tudta, mekkora utat tett meg.

– Joe? – kérdezte Wormold. – Nem látok semmi hasonlóságot. Leszámítva azt a kis bicegést, persze. – De azért gyors pillantást vetett a Cerveza Tropicalt hirdető tükörbe, mintha valóban úgy összetörhetett és megfeketedhetett volna a rövid gyalogúttól, a régi negyedben fekvő üzletétől idáig. De a tükörből visszatekintő arcot csak a kikötői építkezések pora sötétítette el egy kicsit; az ő arca volt mégis, aggályos, barázdált, negyvenes: jóval fiatalabb a Hasselbacher doktorénál, de az idegen biztosra venné, hogy korábban költözik el belőle az élet – az árnyék rajta ült már, a rettegés, melyet nyugtató sem csillapíthat.

A néger a Paseo sarkán eltűnt a szemük előtt. Az utcán a cipőtisztítók népes serege rajzolt.

– Nem a bicegésre gondoltam. Nem veszi észre a hasonlóságot?

– Nem.

– Két mániája van – magyarázta dr. Hasselbacher –, dolgozik és számol. No és persze angol.

– Nem értem ... – Wormold a reggeli daiquirijével enyhítette szomjúságát. Hét perc alatt ér a Wonder Barba; hét perc alatt vissza az üzletbe: hat perc marad a társalgásra. Órájára nézett. Eszébe jutott, hogy egy percet késik.

– Megbízható ember, mindig számíthat rá, csak erre céloztam – mondta dr. Hasselbacher türelmetlenül. – Milly hogy van?

– Ragyogóan – felelte Wormold. Örök válasza volt ez, de így is gondolta.

– Tizenhetedikén lesz tizenhét, ugye?

– Úgy van. – Gyorsan a háta mögé pillantott, mintha üldöznék, aztán újból az órájára nézett. – Iszik velünk egy üveggel?

– Mint mindig, Mr. Wormold. Ki jön még?

– Csak hárman leszünk. Cooper hazautazott, szegény Marlowe még kórházban van, Milly pedig ügyet se vet ezekre az új fickókra a konzulátuson. Úgy gondoltam hát, csendben ünnepeünk, családi körben.

– Megtisztel, hogy a családhoz sorol, Wormold úr.

– Asztalt rendelhetnénk talán a Nacionalban ... vagy talán ez ön szerint, hogy úgy mondjam, nem egészen illő?

– Nem vagyunk Angliában vagy Németországban, Mr. Wormold. A trópusokon gyorsan felnőnek a lányok.

Átellenben egy redőny elszabadult, s a tenget felől fújó enyhe szellővel szabályosan lengett – klikk-klakk –, mint valami régi ingaóra.

– Mennem kell – közölte Wormold.

– Meglesznek a porszívók maga nélkül is, Mr. Wormold. – Szókimondó napja volt. – Akárcsak az én betegeim – tette hozzá udvariasan Hasselbacher doktor.

– Az emberek csak-csak megbetegszenek, de porszívót nem muszáj venni.

– Viszont maga jobban megvágja őket.

– De csak húsz százalék az enyém belőle. Húsz százalékból pedig nemigen lehet takarékoskodni.

– Nem élünk a takarékoság korában, Wormold úr.

– Nekem muszáj ... Millyért. S ha valami történik velem ...

– Egyikünk se várhat sokat az élettől manapság, minek aggódni érte?

– Ez a zavaros helyzet rontja az üzletet. Mire jó a porszívó, ha nincs áram?

– Némi kölcsönnel a rendelkezésére állhatok, Wormold úr.

– Nem, nem erről van szó. Én nem a mostani vagy a jövő évért aggódom: hanem hosszú távra.

– Azért aztán kár aggódni. Az atomkorban élünk, Mr. Wormold. Megnyomnak egy gombot: piff-puff, s hol vagyunk már? Kérek egy whiskyt.

– S mindehhez jön a többi. Tudja, mit sütöttek ki a cégnél? Atom-porszívót küldtek.

– Valóban? Nem gondoltam volna, hogy a tudomány már ennyire jutott.

– Ugyan, nincs annak a nevéen kívül semmi köze az atomhoz. Múlt évben lökhajtásost küldtek; az idén atomot. S ugyanúgy vágja ki a biztosítékot, mint a régi.

– Hát akkor minek aggódik? – hajtogatta Hasselbacher doktor, mint valami vezérmotívumot, s behajolt a whiskyjébe.

– A cégnél nem veszik tudomásul, hogy ez az elnevezés nagyon népszerű lehet az Egyesült Államokban, de nem itt, ahol a

papság szüntelenül a tudománnyal való visszaélés ellen prédikál. Múlt vasárnap Milly és én ott voltunk a székesegyházban; tudja, hogy megőrül a misékért; azt hiszi, engem is megteríthet, s magam sem csodálkoznék rajta. Nos, Mendez atya fél órát vesztegetett a hidrogénbomba hatásának ecsetelésére. Akik a földi paradicsom eljövételében hisznek, magyarázta, poklot készítenek elő, efelől nem is hagyott semmi kétséget, nagyon világosan mesélt róla. S mit gondol, mit éreztem én, amikor hétfő reggel az új atom-porszívóból kellett a kirakatot berendeznem? Azon se csodálkoznék, ha valamelyik vad bennszülött fickó beverné az ablakot. *Actio Catholica, Krisztus Király* meg a többi. Nem tudom, mihez kezdjek az egészszel, Hasselbacher.

– Adjon el egyet Mendez atyának a püspöki palota részére.

– Nagyon elégedett a lökhajtásossal. Prima gép volt. Persze ez is az. Módosított szívófejjel, könyvespolcokhoz. Hiszen tudja, hogy nem adnék el rossz készüléket senkinek.

– Tudom, Mr. Wormold. Nem tudná egyszerűen megváltoztatni a nevét?

– Nem engedik. Nagyon büszkék rá. Véleményük szerint a legjobb reklám, mióta csak kihozták a „nem zúg, nem búg a porszívócuq” jelszót. Aztán meg a lököshöz légtisztító készüléket is adtak. Ügyet sem vetett rá senki, pedig csinos szerszám volt. De tegnap egy asszony jött be: megnézte az atomot, aztán megkérdezte, hogy egy ilyen apró készülék valóban elszívja-e a radioaktivitást? „Hát a stroncium kilencvenet nem?”, firtatta még tovább.

– Adhatok róla orvosi bizonyítványt – ajánlkozott Hasselbacher doktor.

-- Magát semmi se izgatja?

– Izgalom ellen be vagyok oltva, Wormold úr. Nagyon érdekel az élet.

– Engem is, de ...

– Magát személyek érdeklik, s nem az élet. Pedig az emberek meghalnak, vagy elhagynak minket ... Már megbocsásson, nem a feleségére céloztam. De ha valakit nagyon érdekel az élet, azt sosem hagyja cserben. Engem roppant érdekel a sajtpenész. Maga sose fejt keresztretjtvényt, Mr. Wormold? Én igen. Mondhatom, nagyon hasonlítanak az emberekre: könnyű a végükre járni. Minden keresztretjtvényt egy óra alatt meg tudok fejteni, de a sajtpenészben olyat fedeztem föl, aminek sosem tudok a végére járni ... Persze, az ember mindig arról álmodik, hogy eljön még az az idő ... Valamelyik nap már megmutatom a laboratóriumomat.

– Indulnom kell, Hasselbacher.

– Többet kellene álmodoznia, Mr. Wormold. A valósággal a mi századunkban nem tanácsos szembenézni.

2

Amikor Wormold visszatért Lamparilla úti üzletébe, Milly nem jött még haza az amerikai zárdaiskolából, s bár két alak körvonalát is meglátta az ajtón át, üresnek látszott a bolt. S milyen üresnek. Az is marad, amíg Milly haza nem ér. Wormold mindig ezt az űrt érezte, ahányszor csak belépett az üz-

letbe. Vevő nem tölthette be ezt az úrt. Kiváltképp az a férfi nem, aki most állt odabent, túl elegánsan a havannai divathoz: egy angol ismertetőt olvasott az atom-porszívóról, s kihívóan mellőzte Wormold segédjét. Lopez türelmetlen ember volt, nem szívesen áldozta másra a *Confidential* spanyol kiadására szánt idejét. Dühösen bámulta az idegent, s nem próbálta semmire sem rábeszélgni.

– *Buenos dias* – köszönt Wormold. Az üzletbe toppanó idegenekre beidegzett gyanakvással tekintett. Tíz esztendeje egy férfi kereste fel az üzletben, nagyszerűen adta a vevőt, és ravaszul valami báránybőrt szózott rá, a kocsija fényesítéséhez. Meggyőző modorú gazfickó volt ... – ám azt az embert, aki most állt itt, senki sem nézhette porszívóvevőnek. Magas és elegáns úr, szürke tropikál öltönyben, roppant előkelő nyakkendővel – a tengerpartok levegője lengte körül, s egy jó klub bőrfoteljeinek szaga. Az ember szinte várta a szájából a mondatot: „A nagykövet úr kisvártatva fogadja önt.” Mindig lesz, aki helyette elvégzi a tisztogatást – az óceán vagy a komornyik.

– Ilyen dumából sajnos nem értek – felelte az idegen. A vagány-szó mintha pettyet ejtett volna a ruháján, egy tojásceppet reggeli után. – Ön, ugyebár, angol?

– Igen.

– Úgy értem, igazi angol? Érvényes útlevel, miegymás?

– Igen. Miért?

– Az ember szívesebben vásárol angol cégnél. Az ember tudni szereti, hányadán áll ... remélem, érti, mire gondolok.

– Mivel állhatok szolgálatára?

– Először csak körülnéznék. – Úgy beszélt, mintha könyv-üzletben lenne. – S ezt hiába próbáltam megértetni a segédjével.

– Porszívót keres?

– Nem éppen keresek ...

– Vagyis venni akar?

– Ez az, öregem, a fején találta a szöget. – Wormoldnak úgy rémlett: az idegen azért használja ezt a hangot, mert szerinte ez illik az ő üzletéhez. Mimikri a Lamparilla úthoz, hiszen a fesztelensége nyilvánvalóan nincs összhangban a ruhájával. Nem mindenki rendelkezik szent Pál erejével, hogy egyszerű öltözékben is mindenki nyelvén beszéljen.

Wormold fürgén tört rá: – Az atomnál jobbat nem talál.

– Itt láttam egy lökhajtásost is.

– Az is pompás porszívó. Nagy lakása van?

– Nem olyan túl nagy.

– Mint látja, kétfajta kefét adunk hozzá: ezt a viaszoláshoz, a másikat a fényezéshez, nem, nem, azt hiszem, éppen fordítva. A gép légnyomással működik.

– És ez mit jelent?

– Szó szerint ... A nevében is benne van: légnyomással.

– S az a mulatságos kis szerszám – mire jó?

– Kettős vezérlésű szőnyeg-szívószerű.

– Igazán? Roppant érdekes. S miért kettős?

– Fúj is, meg szív is.

– Mit ki nem találnak – mondta az idegen. – Ebből bizonyára sokat ad el.

– Itt én vagyok a cég kizárólagos képviselője.

– Azt hiszem, a jobb embereknek nélkülözhetetlen az atom-porszívó.

– Vagy a lökhajtásos.

– S a minisztériumokban?

– Nyilvánvalóan. Miért kérdi?

– Mert ami jó a minisztériumoknak, megfelel nekem is.

– Önnek talán inkább megfelelne a törpe-robot.

– Törpe micsoda?

– Teljes nevén a Törpe-Robot Légnyomásos Kis Házi Porszívó.

– Ez is légnyomásos?

– Uram, én igazán nem tehetek róla.

– Azért nem kell mérgeledni, öregem.

– Személy szerint én gyűlölöm azt a szót, hogy atom – mondta hirtelen szenvedéllyel Wormold, s ettől mély zavar fogta el. Eszébe ötlött, hogy az idegen a londoni vagy New York-i központ ellenőre is lehet. Ez esetben még jobb, ha megtudja az igazat.

– Értem már. Nem valami szerencsés ötlet. Mondja, kérem, maga javítja ezeket a gépeket?

– Részben. A garanciaidő alatt teljesen díjtalanul.

– Úgy gondolom, személyesen?

– Lopezt küldöm.

– Ezt a lusta fickót?

– Nem sokat értek a gépekhez. Ha csak hozzáérek valamelyikhez, rögtön felmondja a szolgálatot.

– Kocsija nincs?

– De igen. Ha valami baj van vele, a lányom javítja meg.

– Persze, a lánya. Hol van?

– Iskolában. Most pedig hadd mutassam meg ezt az önműködő kapcsolót – de persze, amint meg akarta mutatni, már nem is kapcsolt. Benyomta, megcsavarta. – Hibás alkatrész – mondta kétségbeesetten.

– Hadd próbáljam meg én – mondta az idegen, s az átkapcsolás már ment is, mint a parancsolat.

– Milyen idős a lánya?

– Tizenhat éves – felelte, s haragudott magára, hogy választott.

– Sajnos, mennem kell – mondta az idegen. – Jólesett a társalgás.

– Nem nézné meg a porszívót működés közben? Lopez tüstént bemutatja.

– Pillanatnyilag nem. Találkozunk még itt vagy ott – mondta a férfi határozatlan és sértő bizalmaskodással, s már ki is lépett az ajtón, mielőtt még Wormold a kezébe nyomhatta volna a cég

kártyáját. S már el is tűnt a Lamparilla út sarkán a havannai dél szoknyavadászai és lottóárusai között.

– Esze ágában sem volt vásárolni – közölte Lopez.

– Akkor mi a csudának jött?

– Ki tudhatja? Jó ideig az ablakon át bámult engem. Azt hiszem, ha maga nem jön vissza, arra kér, hogy kerítsek neki valami kislányt.

– Kislányt?

Az a tíz év előtti eset jutott eszébe, majd egy kissé kényelmetlenül Milly, s azt kívánta, bár ne felelt volna annyi kérdésre. S az is eszébe jutott: de jó lett volna, ha az önműködő kapcsoló legalább egyszer működik önmagától.

Milly közeledtét éppúgy meghallotta, messziről, mint egy rendőrautóét, csak ez esetben szirénák helyett füttyök figyelmeztették jövetelére. Általában az Avenida de Belgica autóbussmegállójától gyalog jött hazafelé, de ma az aszfaltbetyárok a Compostella felől füttyültek. Nem voltak valami veszélyes szoknyavadászok, ezt kénytelen-kelletlen elismerte. A fogadtatás, melyet úgy a kislány tizenhárom éves korától rendszeresítettek, a tisztelet jeleként hatott – mert Milly még havannai ízléssel mérve is gyönyörű volt. A haja színe a sápadt mézéz, szemöldöke sötét, lófarokfrizuráját a város legjobb fodrása gondozta. Látszatra ügyet se vetett a füttyökre, csak épp könnyedebben járt – séta közben szinte már lebegni látszott. Az utcai csend talán már sértette volna.

Wormold nem hitt semmiben, de Millyt katolikusnak nevelte: ezt meg kellett ígérnie még a házasságkötés előtt. Most már persze alighanem az anyja sem hisz semmiben, de őrá katolikust bízott, s ez Millyt otthonosabbá tette Kubában, mint őt. Wormold váltig hitte, hogy a gazdag családok még mindig tartanak duennát, s olykor úgy érezte, Millyt is duenna őrzi, akit senki sem láthat, csak maga a lány. Templomban, ahol bájosabbnak látszott, mint bárhol másutt, pehelykönnyű, fehér mantillájában, melyet áttetsző jégvirág-csipke szegélyezett, a duenna mindig ott ült az oldalán, hogy megfigyelje, egyenesen tartja-e magát, illő alkalmakkor eltakarja-e az arcát, s helyesen

veti-e a keresztet. Körülötte a kisfiúk szabadon szopogatták a cukrot, vagy az oszlopok mögött viháncoltak, de ő egy apáca szigorával ült, s követte a misét kicsiny, arany szegélyű, szattyánbőr imakönyvéből, mely pompásan illett a haja színéhez (ő maga választotta). Ugyanez a láthatatlan duenna ügyelt arra: halat egyék pénteken, koplaljon a kántorböjtön, s hogy eljárjon misére nemcsak vasárnap és az egyház főbb ünnepein, de védszentjének napján is. Csak otthon hívták Millynek, a keresztségben a Seraphina nevet kapta. Kubában egyébként a második futamot hívták így, s ez a rejtelmes név mindig is a versenypályára emlékeztette Wormoldot.

Wormold jó sokára vette csak észre, hogy a duenna nem mindig ügyel. Milly ugyan illedelmesen viselkedett étkezésnél, sohasem feledkezett meg esti imájáról, ezt egyébként is már gyerekkora óta kellően apja tudtára adta: ő, a más vallású, sohasem léphetett be addig a hálósobába, amíg lánya be nem fejezte az imát. A Guadalupe-i Miasszonyunk képe előtt örökmécsest égetett. De azért Wormold még emlékezett rá, ahogy Millyt négyéves korában kihallgatta: „Üdvözlégy Mária, azaz-hogy mégse légy.”

Egyik nap azonban – Milly tizenhárom éves volt – Wormoldot behívták Vedado gazdag fehér külvárosába, az amerikai Clarissa-apácák iskolájába. Ott aztán megtudta, hogyan hagyta faképnél Millyt a duenna a zárda szentek szobrával díszes vaskapujánál. A vád komoly volt: Milly felgyújtott egy ifjabb Thomas Earl Parkman nevű kisfiút. A főnökasszony annyit elismert, hogy Earl – így hívták az iskolában – meghúzta Milly haját, de véleménye szerint ez még korántsem igazolja a

kislány cselekedetét, melynek gyászos következményei lehettek volna, ha történetesen egy másik kislány nem löki Earlt a szökőkút vize alá. Milly mindössze annyit hozott fel mentségére, hogy Earl protestáns, és ha kergetőznek, a katolikusoknak szabad elfogni és megverni a protestánsokat.

– De hogyan gyújtotta fel Earlt?

– Benzint öntött az ingére.

– Benzint?!

– Öngyújtóbenzint, aztán gyufával lángra lobbantotta. Alighanem titokban dohányzik is.

– Hihetetlen ...

– Akkor, azt hiszem, nem ismeri Millyt. Meg kell mondanom, Mr. Wormold, türelmünket a végsőkéig feszítette.

Kiderült, hat hónappal azelőtt, hogy Earlt fölgyújtotta, Milly művészettörténet órán egy csomag levelezőlapot adott körbe az osztályban, a világ nagy festményeiről.

– Nem látom be, miért bűn ez.

– Tizenkét éves korában, Mr. Wormold, a gyermek érdeklődése lehetőleg ne korlátozódjék a meztelenségre, bármily klasszikus festményekről van szó.

– Csupa meztelen kép volt?

– Kivéve Goya felöltöztetett Mayáját. De Millynek birtokában volt a meztelen változat is.

Wormold kénytelen volt a főnökasszony kegyelméért könyörögni – szegény pogány atya volt, katolikus gyermekkel, s

az amerikai zárda Havannában az egyetlen nem spanyol nyelvű iskola, márpedig Wormold a nevelőnő fényűzését nem engedhette meg magának. Csak nem akarják, hogy a lányt a Hiram C. Truman iskolába küldje? Ezzel megszegné a feleségének adott szavát. Magában már sokszor tűnődött, nem lenne-e kötelessége újból megnősülni, de az apácák aligha vennék jó néven, s különben is szereti még Milly anyját.

Millyvel persze tüstént beszélt; a lány magyarázatának ékes erénye az egyszerűség volt.

- Miért gyújtottad fel Earlt?
- Megkísértett az ördög – felelte Milly.
- Milly, térj észhez.
- Szenteket is megkísértett az ördög.
- Te nem vagy szent.
- Ahogy mondod. Ezért buktam el.

Az ügy ezzel lezárult – mindenképpen lezárult volna délután négy és hat között a gyóntatószékben. Erre már gondja lesz a duennának, aki ismét visszatért a leány mellé. „Legalább tudnám – gondolta Wormold mikor kimenős ez a duenna!”

Ott volt még a titkos dohányzás kérdése is.

- Cigarettaazol? – vonta felelősségre Wormold.
- Nem.

De viselkedése valahogy arra készítette, hogy újra fogalmazza a kérdést: – Sose dohányoztál, Milly?

- Csak vágott szivart – felelte.

S most, hogy a közeledtét jelző füttyöket hallotta, azon tűnődött, miért jön Milly a kikötő felől a Lamparilla úton, és nem az Avenida de Belgicán. Amikor meglátta, tüstént megértette az okát. Milly nyomában egy fiatal bolti segéd akkora csomagot cipelt, hogy a feje se látszott ki mögüle. Wormold szomorúan vette tudomásul, hogy a lánya ismét bevásárolt. Felment az üzlet fölötti lakásukba, s máris hallhatta a szomszéd szobából az áruk szétoztásának irányítását. Egy puffanás, egy recsegnés, aztán fémcörgés. – Tegye csak ide – mondta a lány, majd aztán: – nem, inkább ide. – Fiókok nyíltak, csukódtak, majd Milly szögeket vert a falba. Wormold szobájában egy darabka vakolat pattant le, s behullott a salátába; a takarítónő hideg villásreggelit készített.

Milly persze pontosan lépett be. Wormold mindig nehezen titkolta, hogy Milly szépsége hat rá: de a láthatatlan duenna metszön nézett keresztül rajta, mint egy nem kívánatos udvarlón. A duenna már régen nem volt szabadságon, Wormold szinte sokallta is a kitartását, s néha szívesen látta volna lányokban Earlt. Milly elmondta az asztali áldást, keresztet vetett, ő pedig tisztelettudóan lehajtotta a fejét, ameddig az imádság tartott. Egyike volt ez a hosszú asztali áldásoknak; valószínűleg azt jelentette, hogy a lány nem éhes, vagy húzni akarja az időt.

– Jól telt a nap, apa? – kérdezte udvariasan a lány. S ez olyan kérdés volt, amit inkább egy feleség tehetne fel, sok évi házasság után.

– Túrhetően. S a tiéd? – Mindig megrettent, amikor a lányát figyelte. Gyűlölt ellenkezni vele, s ameddig csak lehetett, igyekezett a bevásárlás témáját mellőzni. Azt is tudta, hogy

Milly a heti zsebpénzét már két hete elköltötte: megkívánt egy fülbevalót és szent Seraphina kis szobrocskáját.

– Kitűnőt kaptam ma dogmatikából és erkölcsstanból.

– Pompás, pompás. S mi volt a kérdés?

– Legjobban az eredendő bűn ment.

– Reggel találkoztam Hasselbacher doktorral – mondta váratlanul Wormold.

A lány udvariasan válaszolt. – Remélem, jól van. – „A duenna – gondolta Wormold – megint túlzásba viszi.” A katolikus iskolákat a magaviselet tanításáért dicsérik, de ez a jó magaviselet mindig csak az idegenekre hat. „De persze én is idegen vagyok” – ötlött eszébe szomorúan. Nem tudta Millyt elkísérni a gyertya, a csipkék, a szenteltvíz, a térdhajtás különös világába. Néha már úgy érezte, nincs is gyereke.

– Születésnapodon eljön hozzánk egy pohárkára, utána pedig elmehetnénk egy lokálba.

– Lokálba! – A duenna egy pillanatra, úgy látszik, félrenézett, s Milly felkiáltott – Dicsőség az atyának!

– Máskor halleluját mondasz.

– Csak a négy alsó osztályban mondtam. Melyik lokálba?

– Talán a Nacionalba.

– Miért nem a Shanghai Orfeumba?

– Szó se lehet a Shanghairól. Fel se tudom fogni, hol hallottál róla.

– Az iskolában mindenről hall az ember.

Wormold másra terelte a szót – Még nem beszéltünk az ajándékról. Tizenhetedik születésnap, az már nem akármilyen. Azon tűnődtem ...

– Egészen komolyan mondom: nincs a világon semmi, amit akarnék – felelte Milly.

Wormold rosszallóan emlékezett a hatalmas csomagra. Hát persze, ha már elment, és mindent megvett, amit akart ... És még ő könyörgött neki: – Biztos van valami, amit nagyon akarsz.

– Semmi, igazán semmi.

– Egy új fürdőruha – tanácsolta kétségbeesetten.

– Hát talán egy valamit ... De azt persze karácsonyi ajándéknak is beszámíthatjuk, sőt a jövő évnek is, meg azutáninak is ...

– Uramteremtőm, mi az?

– Jó sokáig nem lenne gondod ajándéokra.

– Csak azt ne mondd, hogy egy Jaguárt akarsz.

– Nem: ez kis ajándék. Nem kocsi. S esztendőig eltart. Aztán meg roppant gazdaságos ötlet is. Bizonyos értelemben még benzint is megtakaríthatunk vele.

– Benzint?!

– S aztán meg minden hozzávalót megvettem ma, saját pénzből.

– Nincs is már pénzed. Nekem kellett kölcsönadnom három pesót szent Seraphinára.

– De van hitelem.

– Milly, hányszor mondjam még, nem tűröm, hogy hitelre vásárolj. Különben az az én hitelem, nem is a tied, s már az enyém is rohamosan csökken.

– Szegény apám. A tönk szélén állunk?

– Remélem, majd ismét fellendül az üzlet, ha vége a zavargásoknak.

– Azt hittem, Kubában mindig zavarognak. S ha majd nagyon rosszul állunk, még én is elmehetek dolgozni, nem?

– Hová?

– Én is lehetek nevelőnő, mint Jane Eyre.

– S ki fogadna fel?

– Señor Perez.

– Milly, mit nem veszel a szádra! Perez a negyedik feleségével él, te pedig katolikus vagy ...

– Úgy látszik, különleges szózat vezérel a bűnösökhöz – felelte Milly.

– Annyi ostobaságot összehordasz. Egyébként még nem mentem tönkre. Még nem. Legalábbis amennyire én tudom. Mit vásároltál, Milly?

– Gyere, nézd meg.

Követte a hálósobába. Milly ágyán egy nyereg hevert, a falba vert szögekről (legszebb estélyi cipőjének sarkát törte le e művelet közben) kantár és zabla lógott; a falikarok közé egy gyeplő volt kifeszítve, öltözőasztalkáján pedig ostor állt a fal-

nak támasztva. Wormold reményt vesztetten kérdezte: – És hol a ló? – Már-már azt várta, hogy kidugja fejét a fürdőszobából.

– A Country Club istállójában. Találd ki, hogy hívják.

– Honnan tudnám?

– Seraphina. Hát nem az Isten ujjja ez?

– De Milly, én igazán nem engedhetem meg ...

– Nem kell egyszerre kifizetni. Pej ló.

– Mit változtat ez a dolgon?

– Törzskönyvezett. Santa Teresa és Castiliai Ferdinand a szülei. Kétszer annyiba került volna, de az egyik csüdjét össze-roncsolta akadályugratáson. Semmi baja nem lett, csak egy forradás, de így nem futtathatják.

– Még ha negyedannyiba kerül, az sem érdekel. Rosszul megy az üzlet, Milly.

– Már elmagyaráztam, apa, nem kell egyszerre kifizetni. Esztendőig fizetheted.

– Még akkor is nyöghetem, amikor már megdöglött.

– Seraphina nem megdöglik, legfeljebb meghal. Seraphina tovább bírja, mint egy kocsi. Valószínűleg nálad is tovább bírja.

– De Milly, az út az istállóig, és maga az istállózás ...

– Mindezt megbeszéltem Segura kapitánnyal. Nekem a leg-
alacsonyabb árat számítja. Ingyen engedte volna, de tudom,
nem szereted, ha szívességeket fogadok el.

– Ki ez a Segura kapitány, Milly?

– A vedadói rendőrfőnök.

– S hol a fenébe találkoztatok?

– Gyakran elvisz a kocsiján Lamparillába.

– S tud erről a tisztelendő főnökasszony?

Milly mereven válaszolt:

– Mindenkinek lehet magánélete.

– Ide hallgass, Milly, én nem engedhetek magamnak lótartást, s a te zsebedből sem telik ez a sok holmi. Vissza kell vinned. Azt pedig nem tűröm, hogy Segura kapitánnyal kocsikázol – tette hozzá dühösen.

– Ne aggódj, egy ujjal sem nyúl hozzám – nyugtatta meg Milly. – Csak szomorú mexikói dalokat énekel, amikor vezet. Virágokról meg a halálról. Egyet meg egy bikáról.

– Nem tűröm, Milly. Beszélek a főnöknővel, neked pedig meg kell ígéred ... – A sötét szemöldökök alatt megláthatta, ahogy könny gyűlik a borostyánzöld szemekbe. Wormold a pánik közeledtét érezte; a felesége is éppígy nézett rá egy hervadó október délután, amikor hat esztendejükre pontot tettek. Megkérdezte Millytől: – De, ugye, nem vagy szerelmes Segura kapitányba?

Két könnycsepp különös eleganciával kergetőzött az arccsont hajlata körül: éppúgy csillogtak, mint a falra akasztott lószerszám; és csakugyan: ezek is Milly felszereléséhez tartoztak. – Egy fikarcnyit sem törődöm Segura kapitánnyal – felelte Milly. – Engem csak Seraphina érdekel. Tizenöt markos ló, s olyan a szája, mint a bársony, bárki megmondhatja.

– Milly drágám, értsd meg, ha én megengedhetném magamnak ...

– Tudtam, hogy ez lesz a vége – mondta Milly. – Éreztem a szívem legmélyén, ezért tartottam kétszer is kilencedet, hogy jól jöjjön ki, de úgy látszik, ez sem használt. Pedig hogy vigyáztam. Végig a kegyelem állapotában imádkoztam. Nem hiszek többé a szent kilencedben soha, soha már. – Mintha a Poe *Holló*-ját visszhangozta volna. Wormold nem volt hívő, de egyetlen cselekedetével sem akarta a lánya hitét gyengíteni. Most gyötrelmes felelősséget érzett; Milly még istentagadó lesz bármely pillanatban. A múltjából ősrégi ígéretetek támadtak fel, s ellágyították.

Csak ennyit mondott: – Milly, nagyon sajnálnám ...

– Két külön misét is ráadtam. – A régi, meghitt mágiában való csalódását a lány mind az ő vállára rakta át. Jó, tudjuk, gyereknél könnyen áll a sírás, de egy apa nem vállalhatja ugyanazt a kockázatot, amit egy tanár vagy egy nevelőnő. Ki tudhatja, nincs-e a gyerekkorban olyan pillanat, amikor a világ örökre megváltozik, mint ahogy eltorzul az arc, ha üt az óra?

– Ígérem, Milly, ha jövőre lehetséges ... Figyelj rám, Milly. Tartsd meg addig a nyeret és a többi holmit.

– Mire jó a nyereg ló nélkül? S már meg is ígértem Segura kapitánynak ...

– A fene vinné Segura kapitányt ... mit ígértél neki?

– Semmit, csak elmondtam neki, hogy elég ha szóba hozom Seraphinát, máris megveszed nekem. Elmeséltem, milyen nagyszerű vagy. Persze, a kilencedről egy szót sem szóltam.

– Mennyibe kerül az a kanca?

– Háromszáz peso.

– Ó, Milly, Milly. – Nem volt mit tenni: megadta magát. – Az istállót a zsebpénzedből kell fizetned.

– Hát persze. – Milly megcsókolta az apja fülét. – A jövő hónaptól kezdem. – Mindketten tudták, hogy sosem kezdi el. S Milly még ezzel is tetézte: – Látod, végül mégiscsak bevált, mármint a szent kilenced. Holnap újat kezdek, hogy fellen-
düljön az üzlet. Nem is tudom, melyik szent lenne rá a leg-
alkalmasabb.

– Úgy tudom, Júdás a veszített ügyek védőszentje – felelte Wormold.

Wormold gyakran ábrándozott arról, hogy egy szép napon felébred, s kiderül, hogy jókora összegű pénzt takarított meg, bemutatóra szóló csekkeket, részvénykötvényeket, s továbbá éppúgy állandó osztalékot élvez, mint a vedadói villanegyed vagyonos lakói. Ekkor aztán visszavonul Millyvel Angliába, ahol nincsenek Segura kapitányok, se fütyörésző szoknyapecérek. De ahányszor csak belépett az obispói nagy amerikai bankházba, az ábránd szertefoszlott. A négylevelű lóherével díszített, roppant márványkapun áthaladva ismét visszaváltozott a szokott kiskereskedővé, akinek a jövedelme sosem lesz elég, hogy Millyt a biztonság régióiba vigye.

Egy amerikai bankban csekket beváltani nem olyan egyszerű művelet, mint az angoloknál. Az amerikai bankemberek a személyes hang hívei; a pénztáros mindig azt sejteti, hogy mintegy véletlenül ül ott, s roppant boldog az adott találkozás szerencsésjétől. – Ki hitte volna – sugározza mosolyának napsugaras melege –, hogy éppen önnel találkozom, s éppenséggel ebben a bankban! – S miután kölcsönösen érdeklődünk egymás egészségéről, ő a miénkről s mi az övéről, továbbá közös álláspontot foglalunk el a téli időjárás előnyeit illetően – zavartan, mentegetőzve csúsztatjuk oda a csekket (milyen fárasztó s mellékes ügy ez itt most), melyre nincs is ideje ügyet vetni, mert a telefon felberreg a könyökénél. – No lám, Henry – kiált a pénztáros meglepődve a telefonba, mintha megint csak Henry

lenne az, akire ezen a napon a legkevésbé számított –, hát mi újság nálatok? – Az újság sok időt emészt; a pénztáros időnként ránk mosolyog: mert hiába, az üzlet, az üzlet.

– Edith tegnap este álomszép volt – közölte a pénztáros.

Wormold nyugtalanul topogott.

– Isteni este volt, szavamra. Én? Nagyszerűen. Mivel lehetek szolgálatodra most?

–

– Kedves öregem, állunk rendelkezésedre, hisz jól tudod ... százötvenezer dollárt három évre? Ugyan dehogyis, a te vállalatod esetében ez semmi nehézséget nem okoz! Meg kell várunk természetesen a jóváhagyást New Yorkból, merő formalitás, persze. Csak ugorj be bármikor, és beszélj a főnökkel. Havi visszafizetés? Amerikai cégnél ez nem szükséges. Úgy gondolom, ötszázalékos kamatra meg tudjuk csinálni. Emeljük kétszázezerre és négy évre? Ez csak természetes, Henry.

Wormold kezében a csekk jelentéktelenné zsugorodott.

„Háromszázötven dollár” – az írás éppoly vékonynak rémlett, mint a jövedelme.

– Találkozunk holnap, Mrs. Slaternél? Biztos zsugaparti lesz. A kézelődből otthon hagyhatod az ászokat. Henry. Hogy mennyi időbe telik a jóváhagyás? Néhány nap, ha kábelezünk. Tizenegykor holnap? Amikor jólesik, Henry. Ugorj csak be. Szólok a főnöknek. Kiugrik a bőréből, ha meglát téged.

– Sajnálom, hogy megvárattam, Mr. Wormold. – A vezetőknévén szólította. „Velem nem is érdemes foglalkozni – tű-

nődött Wormold. – Vagy tán a nemzeti ellentétek választanak el bennünket?" – Háromszázötven dollár? – A pénztáros diszkrét pillantást vetett egy kimutatásra, mielőtt leszámolta volna a bankjegyeket. S alig kezdett számolni, újra felberregett a telefon.

– Lám, lám, Mrs. Ashworth, hová tűnt el? Miami? Csak nem? – S jó néhány percbe telt, amíg elbúcsúzott Mrs. Ashworthtól. Amikor pedig átnyújtotta a bankjegyeket Wormoldnak, egy kis papírt is odacsúsztatott mellé. – Ugye, nem haragszik, Mr. Wormold. Ön kérte, hogy tájékoztassam. A papír ötvendolláros hiteltúllépést mutatott.

– Dehogyan haragszom. Nagyon kedves – válaszolta Wormold. – De nincs miért aggódniuk.

– A bank sose aggódik, Wormold úr. Ön kérte, ennyi az egész.

Ha a hiteltúllépés ötvenezer dollárra rúg, bizonyára Jimnek szólít – gondolta Wormold.

2

Valamilyen rejtelmes okból ma nem akart találkozni Hasselbacher doktorral a délelőtti daiquirinél. Voltak napok, amikor Hasselbacher túlon túl jókedvű volt, ezért ma inkább Sloppy Joe-hoz tért be, a Wonder Bar helyett. Havannai lakos sose tér be Sloppy Joe-hoz; a turisták találkozóhelye volt. De a turisták száma manapság sajnálatosan megfogyatkozott, mert az Elnök uralma veszedelmes recsegéssel-ropogással a végéhez közeledett. Napirenden voltak a kellemetlen összeütközések, ám

jobbára a kulisszák mögött, a Jefatura belső szobáiban intézték el őket, s így ez nem zavarhatta a Nacional és a Seville-Biltmore turistáit. A napokban azonban egy eltévedt golyó megölt egy turistát. A palota közelében, egy kiugró alatt, egy festői koldust fényképezett; halála meghúzta a lélekharangot a „Havannai körutazás, beleértve a varaderói tengerpartot, az éjszakai élet megtekintésével egybekötve” vállalkozás felett. Az áldozat Leicája pozdorjává tört, s ez mindennél jobban meggyőzte társait a golyó romboló hatásáról. Az eset után Wormold hallotta a beszédüket a Nacional bárjában. – Egyenest keresztüllőtte a gépet – mondta egyikük.

– S füstbe vitt ötszáz dollárt.

– Azonnal meghalt?

– Világos. No és a lencse – ötven méter körzetben szóródott szét, szilánkokra. Ide süssön: én is hazaviszek egy kis darabot, hogy megmutassam Mr. Humpelnickernek.

Ma reggel a hosszú bár üres volt, csak egy jól öltözött idegen ült az egyik sarkában, s a turistarendőrség egy délceg tagja szivarozott a másikban. Az angol elmerülten szemlélte az üvegek légióit, s időbe tellett, amíg észrevette Wormoldot. – Ha nem csalódom, Wormold úrhoz van szerencsém. – Wormold eltűnődött rajta, honnan tudja a nevét – hiszen elfelejtette odaadni a cégkártyáját. – Tizennyolc különböző whisky – mondta az idegen –, köztük Black Label. A Bourbonokat nem is számoltam. Szenzációs látvány. Szenzációs – ismételte meg az elismeréstől fojtott hangon. – Látott már életében ennyiféle whiskyt?

– Azt hiszem, igen. Kis palackokat gyűjtök; kilencvenkilenc van otthon.

– Ez érdekes. S ma mit iszik? Dimpled Haiget?

– Köszönöm, már meg is rendeltem a daiquirimet.

– Nem bírom azt a pancsot. Elnyedek tőle.

– Döntött már a porszívó felől? – kérdezte Wormold, hogy a társalgás meg nem akadjon.

– Szívót?

– Porszívó. Amit nálam vehet.

– Ja, a porszívó. Haha. Hagyja a fenébe azt a pancsot, igyon egy whiskyt.

– Csak este iszom whiskyt.

– Ó, maguk „déliel”.

– Nem értem az összefüggést.

– Meghígul a vérük. Úgy értem, a naptól. Maga Nizzában született.

– Honnan tudja?

– Az ember hall egyet-mást. Itt meg ott. Beszélget ezzel meg azzal. Tulajdonképpen magával is lenne beszélhivalóm.

– Parancsoljon.

– Ha lehet, négyszemközt. Itt annyian jönnek-mennek.

Kevés megjegyzéssel lehetett volna jobban melléfogni: a kinti, merőlegesen tűző napsugárban, még az ajtó előtt is alig tűnt fel valaki. A turistarendőrség tisztje megérdemelt álmába

merült, miután szivarját egy hamutartóhoz támasztotta; ilyen korán még nem voltak védelmére vagy ellenőrzésére bízott turisták.

– Porszívóügyben keressen fel az üzletben.

– Inkább nem. Nem szeretnék sokat lógni ott, megláthatnak. Végképp a bár sem a legrosszabb hely ilyesmire. Az ember összeakad a honfitársaival, elbeszélgetnek, ennél mi sem természetesebb.

– Nem értem.

– Maga is tudja, hogy van az ilyesmi.

– Fogalmam sincs róla.

– Miért, maga szerint ez nem elég természetes?

Wormold feladta a küzdelmet. Nyolcvan centet tett le a pultra, és azt mondta: – Vissza kell mennem az üzletbe.

– Miért?

– Nem szeretem Lopezt sokáig egyedül hagyni.

– Vagy úgy, Lopezt? Éppen Lopezről akarok magával beszélni.

A legvalószínűbb magyarázatnak rémlett, hogy az idegen valami különöc ellenőr a központból. De talán még a különöcség határát is túllépte, amikor halk hangon hozzátette: – Menjen a „Férfiak”-ba, s én követem.

– A „Férfiak”-ba? Miért mennék?

– Mert nem ismerem az utat.

Őrült világban mindig egyszerűbb engedelmessé válni. Wormold egy hátsó ajtón vezette ki az ideget; végigmentek egy rövid folyosón, aztán rámutatott a toalettre. – Tessék.

– Csak maga után, öregem.

– De nekem most nem kell.

– Ne akadékoskodjék – bátorította az idegen. Vállon ragadta Wormoldot, és belökte az ajtón. Odabent két mosdókagyló volt, egy törött támlájú szék, aztán a szokásos fürkék és vizeldék. – Üljön le, öregem – tanácsolta az idegen –, amíg én kinyitom a csapot. – De amikor a víz megindult, esze ágában sem volt kezét mosni. – Így természetesebbnek hat – magyarázta, (ez a „természetes” szó, úgy látszik, a kedvenc jelzője) –, ha valaki betéved ide, s persze megzavarja a mikrofont is.

– A mikrofont?

– Ebben jogosan kételkedik. Teljes joggal. Itt aligha valószínű, hogy mikrofont rejtettek el, de hát a szabály az szabály. Az ember mindig rájön a végén, hogy érdemes a szabályt követni. Még szerencse, hogy Havannában nem takarékoskodnak a vízzel. Nyugodtan folyathatjuk napestig.

– Lesz szíves megmagyarázni ...?

– Az ember még a WC-ben sem lehet elég óvatos, ha jól meggondolom. 1940-ben Dániában az egyik emberünk az ablakából látta a Kattegaton vonuló német flottát.

– Milyen gáton?

– A Kattegaton. Akkor persze rögtön tudta már, hogy neki lőttek. Kezdte elégetni az iratait. A hamut bedobta a WC-be, és

lehúzta. S mi volt a bibi? Későn fagyott. Befagytak a csapok, és az egész hamu egy emelettel lejjebb a fürdőszobában kötött ki. A lakásban egy vénkisasszony lakott, valamilyen bárónő. Épp fürdött. A mi emberünk ezzel persze nyakig került a pácba.

– Mintha a Titkos Szolgálatról beszélne.

– Nem „mintha”, ez maga a Titkos Szolgálat, öregem, leg-alábbis a regényírók így nevezik. Ezért is akartam a segédjéről, Lopezről tárgyalni. Megbízható vagy kirúgandó?

– Maga a Titkos Szolgálat ügynöke?

– Így is mondhatjuk.

– Miért rúgnám ki Lopezt? Tíz éve dolgozik nálam.

– Találunk még magának olyan segédet, aki tökéletesen ért a porszívókhoz. De hát, persze, magára bízunk a döntést.

– De én nem vagyok a maguk ügynöke.

– Erre mindjárt rátérünk, öregem. Mindenesetre lenyomoztuk Lopezt. Tiszta lap, de a barátját, Hasselbachert már óvatosabban kezelhetné.

– Honnan ismeri maga Hasselbachert?

– Itt csellengek két vagy három napja, csak felcsíptem valamit. Ilyen esetekben feltétlenül szükséges.

– Milyen esetekben?

– Hol született Hasselbacher?

– Azt hiszem, Berlinben.

– Kelettel vagy Nyugattal tart?

– Politikáról sosem beszélünk.

– Nem mintha számítana, keleten vagy nyugaton is csak németek vannak. Emlékezzen a Ribbentrop-paktumra. Még egyszer nem hagyjuk magunkat behúzni a csőbe.

– Hasselbacher nem politikus. Kiérdemesült doktor, harminc éve itt él.

– Az is mindegy. Meg lesz lepve ... de abban igaza van: feltűnő lenne, ha most egyszerre elejti. Csak szőrmentén kell vele bánni, ennyi az egész. Ha jól kezeli, még hasznunkra is lehet.

– Eszem ágában sincs kezelni Hasselbachert.

– A munka szempontjából elengedhetetlennek látszik.

– Van nekem elég munkám. Miért épp én rá szánt?

– Angol hazafi. Esztendőök óta itt él. Az Európai Kereskedők Szövetségének megbecsült tagja. Maga lesz a mi havannai emberünk, szükségünk van valakire. Tengeralattjáróknak üzemanyag kell. Diktátorok torzsalkodnak. A nagyok felfalják a kicsiket.

– Az atom-tengeralattjáróknak nincs szükségük üzemanyagra.

– Jól mondja, öregem, jól mondja. De a háborút sosem kezdik korszerűen. Fel kell készülnünk a hagyományos fegyverzetre is. Aztán meg itt van a gazdasági felderítés is: cukor, kávé, dohány.

– Erről mindent megtalál a hivatalos statisztikában.

– Abban nem bízunk, öregem. S végül a politikai front. A porszívóval maga mindenüvé eljuthat.

– Azt akarja, hogy a port vegyelemezsem?

– Jó viccnek tartja, ugye, öregem? De a francia Titkos Szolgálatnak Dreyfus idején a fő forrása az az asszony volt, aki a német követségen a szemetet guberálta ki a papírkosárból.

– Azt sem tudom, hogy hívják magát.

– Hawthorne.

– Ki maga?

– Úgy is mondhatnám, hogy én szervezem a karibi hálózatot. Egy pillanat, valaki jön. Én mosdom, maga ugorják be a WC-be. Nem kell, hogy együtt lássanak.

– De hisz már láttak együtt.

– Futó találkozás. Honfitársak egymás közt. – Belökte Wormoldot a fürkébe, mint ahogy az imént a WC-ajtón lökte be – „szabály az szabály” –, s aztán csend lett, csak a vízcsap zubogása hallatszott. Wormold leült. Mi mást tehetett volna. De az ajtó alól még ültében is kilátszott a lába. Kilincs nyikorgott. A csempés padlón lábak közeledtek a kagyló felé. A víz még mindig csobogott. Wormold iszonyú rémületet érzett. Miért is nem állította meg ezt az egészet már a kezdetén, rémlett fel benne. Igazán nem csoda, hogy Mary elhagyta. Visszaemlékezett egyik veszekedésükre. – Miért nem csinálsz már valamit? Tegyéél már valamit, akármit! Csak állsz ott ... „No végre – gondolta –, legalább ezúttal nem állok, hanem ülök.” Különben mit is mondhatott volna: arra sem hagyott időt, hogy meg-

szólaljak. Múltak a percek. Micsoda vizelettartalékkal rendelkeznek ezek a kubaiak, s milyen tiszta lehet már a Hawthorne keze. A vízcsobogás megszűnt. Az ügynök most – feltehetően a kezét törli, de Wormoldnak eszébe ötlött, hogy odakint nincs is törülköző. Ez új gondot ad Hawthorne-nak, de bizonyára könnyen legyőzi. Minden benne van a szabályzatban.

A láb végre elindult kifelé. Majd becsapódott az ajtó.

– Kijöhetek? – kérdezte Wormold. S ez nagyon megadóan hangzott. Már parancsra várt.

Hallotta, amint Hawthorne lábujjhegyen közelít. – Adjon néhány másodperc előnyt, öregem, hogy eltűnjek. Tudja, ki volt az? A rendőr. Egy kicsit gyanús, nem?

– Felismerhetett a lábamról; kilógott az ajtó alól. Nem kellene nadrágot cserélnünk?

– Nem volna természetes – mondta Hawthorne –, de látom kezdi érteni a dörgést. A mosdóban hagyom a szobám kulcsát. Seville-Biltmore, ötödik emelet. Egyszerűen felsétál. Ma este tízkor. Meg kell beszélnünk bizonyos dolgokat. Pénzügyek, és a többi. Piszkos munka. Ne érdeklődjön felőlem a portásnál.

– Nincs szüksége a kulcsra?

– Van álkulcsom. Várom.

Wormold idejében állt fel ahhoz, hogy lássa: a becsukódó ajtó mögött mint tűnik el az elegáns öltöny és a lenyűgöző slang. A kulcs ott volt a mosdóban – az 510-es szoba kulcsa.

Fél tízkor Wormold belépett Milly szobájába, hogy jó éjszakát kívánjon neki. Itt, ahol a duenna szolgált, minden rendben is volt, szent Seraphina szobra előtt égett a gyertya, a méz-arany színű imakönyv ott nyugodott az ágy mellett, a női ruhák úgy eltűntek, mintha sose lettek volna itt, s még a parfüm enyhe illata is tömjénként terjengett.

– Valami bánt téged – tört rá Milly. – Még mindig Segura kapitányon jár az eszed?

– Te, ugye, sosem ugratsz engem, Milly?

– Nem, miért?

– Mert engem még mindig lóvá tettek.

– Anyám is?

– Azt hiszem, igen. Főként eleinte.

– Hát Hasselbacher doktor?

A bicegő néger jutott eszébe. S csak annyit mondott: – Talán. Néha.

– Ez tulajdonképpen a szeretet jele, nem?

– Olykor. Emlékszem, az iskolában ... – s itt félbeszakította.

– Mi jutott eszedbe, apa?

– Sok minden.

A gyerekkor a bizalmatlanság melegágya. Kegyetlenül megtréfálnak, s te kegyetlenül tréfálsz. A kín emlékét kínzással feleded. De ő valahogy sosem választotta ezt az utat, bár nem a

maga jószántából. Inkább gyengeségből. Az iskola, úgymond, a szögletességet lefaragva neveli a jellemet. Az ő szögletességét lecsiszolták, de mi lett az eredmény? – gondolta. – Nem jellem, hanem jellegtelenség, melyet bízvást kiállíthatnának a Modern Művészet Múzeumában.

– Boldog vagy, Milly? – kérdezte.

– Persze.

– Az iskolában is?

– Igen. Miért?

– Senki sem cibálja már a hajadat?

– Dehogyan.

– S te sem gyűjtasz föl senkit?

Milly megvetően válaszolt: – Az tizenhárom éves koromban történt. Mi bajod van, apa?

Felült az ágyban: fehér nylon hálóinget viselt. Az apja szerette, mikor a duenna ott volt, de tán még jobban, amikor szabadságra ment. Mindig szerette és mindenkor. Mintha együtt indultak volna el egy nagy útra, melynek kezdetét együtt teszik meg, de a végét már egyedül csak Milly járja. Az elválasztó évek egyszerre közeledtek mindkettőjükhöz, mint valami állomás az útvonalon; csakhogy ezzel Milly mindig nyert, ő pedig folytonosan veszített. Ez az esti óra is milyen valóságos volt; amennyire Hawthorne misztikus és képtelen, akárcsak a rendőrörsök és kormányok kíméletlensége, s a tudósok, akik új hidrogénbombával kísérleteznek a Karácsony-szigeteken, vagy Hruscsov, aki jegyzéket intézett – egyszóval mindez sokkal

kevésbé rémlett valóságosnak, mint egy diákszállás szakszerűtlen kegyetlenkedése. Most ötlött fel előtte egy gyerek, nedves törülközővel – vajon ma merre jár? A kíméletlenek jönnek és eltűnnek, mint a városok, trónok és nagyhatalmak, s csak romok maradnak utánuk. Nincs örökkévalóságuk. Ellenben az a bohóc, akit a múlt évben láttak a cirkuszban Millyvel – az a bohóc örökkévaló, mert mozdulatai sosem változnak. S így kell élni: a bohócot nem érinti a közéleti férfiak szeszélye, sem a nagyok bármily hatalmas felfedezése.

Wormold grimaszokat vágott a tükörbe.

– Mi a csudát csinálsz, apa?

– Megnevettetem magam.

Milly elmosolyodott. – Azt hittem, szomorú vagy és komor.

– Ezért akartam nevetni. Emlékszel a tavalyi bohócra, Milly?

– Lepottyant a létra tetejéről, bele egy nagy ruháskosárba.

– S minden este tízkor lepottyan. Ilyen bohócoknak kellene lennünk, Milly. Akik sose tanulnak. Sose okuljunk a tapasztalatból.

– A tisztelendő főnökasszony azt mondja ...

– Ehhez kivételesen nem ért. Az Isten se okul a tapasztalatból, ugyebár, különben hogy is remélhetne valamit az emberektől? A tudósok összeadják a számokat, s mindig ugyanazt a végeredményt hozzák ki: ők csinálják a bajt. Newton fölfedezte a gravitációt ... ő is a tapasztalatból tanult, s utána ...

– Én úgy tudtam, egy alma volt.

– Mindegy. Onnan már csak idő kérdése volt, hogy Lord Rutherford nekiment az atomnak és szétrobbantotta. Ő is a tapasztalataiból okult, akárcsak Hiroshima lakosai? Ha bohóc-nak születnénk, semmi bajunk nem lenne soha, egy-két karcó-lást s egy bemaszatolt ruháskosarat leszámítva. Sose okulj a tapasztalataidból, Milly. Tönkreteszi a nyugalmunkat, az éle-tünket.

– Mit csinálsz, apa?

– Megpróbálom a fületem mozgatni. Valaha tudtam. De most már nem sikerül a mutatvány.

– Még mindig boldogtalan vagy anya miatt?

– Néha.

– Szereted?

– Talán. Olykor.

– Azt hiszem, fiatal korában nagyon szép lehetett.

– Most se öreg. Harminchat éves.

– Elég öreg.

– Nem is emlékszel rá, cseppet sem?

– Homályosan. Sokat volt el hazulról, nem?

– Sokat.

– Persze, érte is imádkozom.

– És miért ... hogy jöjjön vissza?

– Nem, azért nem. Megvagyunk nélküle is. Azért imádko-zom, hogy ismét jó katolikus legyen.

– Én se vagyok jó katolikus.

– Az egészen más. Te leküzdhetetlenül tudatlan vagy.

– Igen, én is azt hiszem.

– Nem akarlak megsérteni, apa. Ez csak teológia. Te üdvözölni fogsz, mint a jó pogányok. Tudod, mint Szókratész vagy Cetewayo.

– Ki volt az a Cetewayo?

– A zuluk királya.

– Miért imádkozol még?

– Az utóbbi időben csak a lóra koncentráltam.

Wormold megcsókolta, s jó éjszakát kívánt.

Milly megkérdezte: – Hová mész?

– A ló ügyében még néhány dolgot el kell intéznem.

– Mennyi gondot okozok neked – hangzott fel üresen Milly válasza. Majd elégedetten felsóhajtott, fülére húzta a takarót. – Hát nem csodálatos, hogy minden beteljesül, amiért imádkozunk?

Minden sarkon emberek ordítottak felé: – Taxi! – mintha idegen lenne. Végig az egész Paseón pedig selyemfiúk szegődtek mellé, és gépiesen leszólitották, minden remény nélkül. – Szolgálatára, uram. – Minden csinos lányt ismerek. – Ha gyönyörű asszonyt kíván. – Levelezőlapot? – Disznó filmhez jegyet! – Tán gyerekek voltak még, amikor Wormold Havannába jött; körülseglették a kocsiját nikkelgarasért; és bár vele együtt öregedtek, sose szokták meg őt. Honfitárs sose lett a szemükben; örök turista maradt, így hát örökké alkalmatlankodtak – előbb vagy utóbb, akár a többi idegen, biztosan végignéz valami különleges orgiát a San Francisco bordélyházban. Akár a bohócnak, nekik is megadatott a képesség, hogy tapasztalataikból sosem okultak.

A Virdudes sarkán a Wonder Bárból Hasselbacher köszönt rá.
– Hová, Mr. Wormold, ilyen sietősen?

– Randevúra.

– Egy whiskyre mindig van idő. – S ahogy a whisky szót kiejtette, érzett, hogy Hasselbachernak már jó néhány pohárra jutott ideje.

– Máris elkéstem.

– Ebben a városban nem lehet elkésni, Mr. Wormold. Ajándékot hoztam magának.

Wormold a Paseóráról belépett a bárba, s keservesen elmosolyodott, mert eszébe jutott valami. – Maga a Kelettel vagy a Nyugattal tart, Hasselbacher?

– Miféle kelettel meg nyugattal? Ó, már értem. Azokra gondol odaát. Egye meg őket a fene.

– Milyen ajándékot hozott nekem?

– Az egyik betegemet kértem rá; Miamiából hozta – felelte – Hasselbacher. S két apró whiskys palackot húzott elő a zsebéből, egy Lord Calvertet és egy Old Taylort. Aggódva kérdezte: – Van már belőlük?

– A Calvertből igen, de Taylor nincs. Szép, hogy eszébe jutott a gyűjteményem, Hasselbacher. – Wormold szemében mindig különösnek tetszett, hogy mások számára akkor is létezik, ha ő maga nincs velük.

– Hányadik palacknál tart?

– A Bourbonokkal és az írekkel együtt a századiknál. Ebből hetvenhat skót.

– S mikor issza meg a gyűjteményt?

– Talán ha elérem a kétszázadikat.

– A maga helyében tudja mire használnám a palackokat? – folytatta Hasselbacher. – Dámafiguráknak. Aki leüt egyet, mindjárt meg is issza.

– Jó ötlet.

– Magától értetődő hátrány – vágta rá Hasselbacher –, épp ez benne a szép. A jobb játékos többet iszik. Ravasz dolog. Erre igyunk.

– Ihatunk.

– Szükségem van a segítségére. Ma reggel megcsípett egy darázs.

– Maga az orvos, nem én.

– Nem is erről van szó. Hanem egy órával ezután beteghez hívtak a repülőtéren túlra, akkor meg elgázoltam egy csirkét.

– Még mindig nem értem.

– Mr. Wormold, Mr. Wormold, hol kószálnak a gondolatai? Térjen vissza a földre. Lottócédulát kell vásárolnunk, de azonnal, még a húzás előtt. Darázs: huszonhetes. A csirke pedig harminchét.

– De nekem randevúm van.

– A randevú mindig várhat. Hajtsa le a whiskyt. S a piacon fölhajtunk egy szelvényt. – Wormold utánament, a kocsijához. Akárcsak Milly: Hasselbacher is hívó volt. Éppúgy irányították a számok, mint a lányát a szentek.

A piac körül kék és vörös fényben világítottak a fontosabb számok. Az úgynevezett rossz számok a pult alatt heverték; a vékonypénzű vevőknek már csak ez jutott, meg az utcai árusoknak. Jelentéktelen számok voltak, semmiféle értékes számjegy nem akadt közöttük, olyan sem, ami apácát, macskát, darazsat vagy csirkét jelentett volna.

– Oda nézzen! – 27483 – mutatta Wormold.

– A darázs mit sem ér csirke nélkül – legyintett Hasselbacher.

Parkírozták a kocsit, s gyalog indultak el. Ezen a piacon nem akadt egyetlen strici sem; a lutri komoly üzlet volt, a turisták még nem tették tönkre. A számokat állami hivatal osztotta ki hetente egyszer, s minden politikus súlyának megfelelő arányban kapott lottójegyeket. Tizenhét dollárt fizetett az államnak egy jegyért, s huszonegyért adta tovább a nagykereskedőnek. S ha a részesedése csak húsz szelvény volt, akkor is heti hatvan dollár tiszta haszonra számíthatott. A kereskedők harminc dollárért is könnyűszerrel árusíthatták a népi babonákkal egyező, jó számokat. A kisember persze sohasem juthatott ilyen haszonhoz. Örökké „rossz” számokkal, melyekért legalább huszonhárom dollárt fizetett, keményen kellett küzdenie a megélhetésért. Ezért egy-egy sorsjegyet rendszerint huszonöt centért kapható századrészekre osztott, s addig ógyelgett a parkírozó kocsik között, amíg az egyik szelvényvel azonos számú rendszámtáblát nem talált (ilyen véletlen egyezésnek egyetlen autós sem tudott ellenállni); sőt még a telefonkönyvben is kikereste a számait, és pénzt vesztegetett a hívásra: – Señora, van egy sorsjegyem, a száma azonos az ön telefonjával.

Először Wormold talált rá: – Oda nézzen, 37 meg 72 együtt.

– Nem elég jó – intette le Hasselbacher kelleetlenül.

Hasselbacher doktor egy kötegni sorsjegy számát nyálazta át; ezeket senki sem találta elég jónak, hogy megjátssza. Bár az ember sohasem tudhatja; ízlések és pofonok különbözők – akadhat ember, akinek még a darázs sem elég jó.

A piacteret három oldalról átkaroló sötétségen rendőrautó szirénája hasított át, s egy kocsi húzott el mellettük. A kormánynál egy férfi ült, ingén, akár egy fegyencén, egyetlen nagy szám látszott. Hasselbacher megjegyezte: – A Vörös Keselyű.

– Ki az a Vörös Keselyű?

– Segura kapitány. Ki más lenne? – felelte Hasselbacher. – Hol él maga, ember?

– S miért keresztelték el így?

– Mert a kínzások és csonkítások szakembere.

– Kínzások?

– Itt semmit sem találunk – sóhajtott Hasselbacher. – Próbáljuk meg Obispóban.

– Nem várhatnánk reggelig?

– Holnap lesz a húzás. Különben hogy lehet valaki ilyen halvérű, Mr. Wormold? Ha a sorstól ilyen útmutatást kap – egy darázs meg egy csirke! – késedelem nélkül a sarkába kell szegődni. A jó szerencsét meg kell érdemelni.

Visszaültek a kocsiba, s elindultak Obispónak. – Ez a Segura kapitány ... – kezdte rá Wormold.

– Nos?

– Semmi, semmi.

Tizenegy órára járt, mikor végre találtak egy Hasselbacher ízlésének megfelelő sorsjegyet, de mivel az üzlet, mely a szá-

mot kiállította, csak reggel nyit, nem volt mit tenni, mint újabb itallal próbálkozni. – Hol várják magát?

– A Seville-Biltmore-ban – mondta Wormold.

– Inni ott is lehet – hagyta rá Hasselbacher.

– Talán inkább a Wonder Barban?

– Nem, nem, jót tesz a változatosság. Amikor már valaki a bárján sem tud változtatni: megöregedett.

Tapogatózva haladtak át a Seville-Biltmore bárjának félhomályában. A többi vendégből is csak halvány körvonalakat érzékeltek: görnyedten gubbasztottak a sötétben, mint az ejtőernyősök, akik rosszkedvűen várnak az ugrási parancsra. Csak Hasselbacher doktor feltűnő jókedvét nem lehetett csillapítani.

– Még nem nyert – próbálta Wormold suttogva féken tartani, de még a suttogása is bosszús pillantást váltott ki egy sötétben feléjük forduló fejből.

– Ma este nyertem – torkolta le Hasselbacher magabiztos hangossággal. – Holnap veszthetek, de a ma esti győzelemtől már senki sem foszthat meg. Száznegyvenezer dollár, Mr. Wormold! Kár, hogy a nőkhöz már öreg vagyok, milyen boldoggá tehettem volna egy gyönyörű asszonyt valami rubin nyakékkal! Most aztán tanácstalan vagyok. Hogyan költsem el a pénzemet, Mr. Wormold? Ráhagyományozzam egy kórházra?

– Bocsánat – suttogta egy hang a sötétből –, ez a pasas tényleg száznegyvenezer dollárt nyert?

– Úgy bizony, uram, megnyertem – vágta rá Hasselbacher határozottan, mielőtt Wormold felelhetett volna. – Olyan biz-

tosan megnyertem, amilyen biztos, hogy maga létezik, félig láthatatlan barátom. Mert maga sem létezne, ha én nem hinnék a létezésében, meg azok a dollárok sem. Hiszek, tehát létezik.

– Hogy érti azt, hogy én nem léteznék?

– Maga csupán az én gondolatom terméke, barátocskám. Ha elhagyom ezt a helyiséget ...

– Megbolondult.

– Hát bizonyítsa be, hogy létezik.

– Hogyhogy bizonyítsam be? Persze hogy létezem. Jólmenő ingatlanirodám van; feleségem és két szép kölykőm Miamiiban; ma egy Delta-géppel röptem ide; whiskyt szopogatok, vagy tán nem? – A hangjában már sírás bujkált.

– Szegény öregem – folytatta Hasselbacher –, nagyobb képzelőerővel megáldott teremtőt érdemelne, mint én. Miért is nem gondoltam ki magának jobbat, mint Miami meg egy ingatlaniroda? Szebbet is képzelhettem volna. Valami emlékezetes nevet.

– Mi a baja a nevémmel?

A bár két sarkában az ejtőernyősök feszült rosszallással gubbasztottak; az ember ne legyen ideges ugrás előtt.

– Egy kis gondolkodással mindent jóvá tehetek, még a nevét is.

– Hát csak kérdezzen meg akárkit Miamiiban: ismeri-e Harry Morgant ...

– Jobbat kellett volna kitalálnom. De tudja mit – mondta Hasselbacher – kimegyek egy percre a bárból, és eltüntettem magát. Majd visszajövök a javított kiadással.

– Miféle javított kiadással?

– Ha például magát a barátom, Wormold úr találja ki, boldogabb ember lenne. Megszánta volna magát egy oxfordi diplomával, s egy olyan névvel, mint Pennyfeather ...

– Mi az, hogy Pennyfeather? Maga részeg.

– Persze hogy részeg vagyok. De az ital elhomályosítja a képzeletet. Ezért találtam ki ilyen közhelyet: Miami, ingatlaniroda, Delta-repülőgép ... Pennyfeather úr ezzel szemben KLM-gépen jött volna Európából, s most itt szopogatná nemzeti italát, az édes gint.

– Whiskyt iszom, és nagyon ízlik.

– Maga csak azt hiszi, hogy whiskyt iszik, vagy még inkább és pontosabban, *én* azt képzelem magáról, hogy whiskyt iszik. De ezt rögvest megváltoztatjuk – tette hozzá Hasselbacher vidáman. – Kimegyek a hallba, s egykettőre kitalálom a módosításokat.

– Ne tegyen csúffá – könyörgött az ember.

Hasselbacher felhajtotta az italát, egy dollárt dobott a bárpultra, s bizonytalan méltósággal emelkedett fel. – Egyszer még nagyon hálás lesz ezért – mondta. – Mi lesz magából? Ezt bízza rám s Wormold úrra. Festő vagy költő, vagy inkább kalandos életet választana: fegyverkereskedő, a Titkos Szolgálat ügynöke?

Az ajtóból meghajolt az izgatott árnyék felé. – Bocsánatot kérek az ingatlanirodáért.

Idegesen, vigaszért sóvárgón felelt a hang: – Ez részeg vagy örült! – Hanem az ejtőernyősök továbbra is némán ültek.

– Most pedig elbúcsúzom, Hasselbacher. Elkéstem – közölte Wormold.

– Nem marad más hátra, Mr. Wormold, mint hogy elkísérem, és magyarázatát adom annak, miért tartóztattam fel. Bizonyára, hogyha a szerencsémről beszámolok barátjának, mindent megbocsát.

– Nem szükséges, egyáltalán nem szükséges – tiltakozott Wormold. Hawthorne, ezt jól tudta, tüstént következtetéseket vonna le. Az eszes Hawthorne, ha egyáltalán létezik ilyen, máris elég nagy baj. De egy gyanakvó Hawthorne ... ebbe még a gondolatai is beleremegtek.

A botladozó Hasselbacherral a sarkában a lifthez indult. A doktor ügyet sem vetett a vörös figyelmeztető lámpára, s a „Vigyázz, lépcső” feliratra, így hát megbotlott. – Jaj – kiáltott föl –, a bokám!

– Menjen haza, Hasselbacher – mondta kétségbeesetten Wormold. Belépett a liftbe, de Hasselbacher váratlan fürgeséggel utánaugrott. S ezt motyogta: – A pénz mindent meggyógyít. Régen volt ilyen szép estém.

– Hatodik emelet – mondta be Wormold. – Egyedül akarok lenni, Hasselbacher..

– Miért? Megbocsásson. Csuklom.

– Ez a találkozó magánügy.

– Csinos asszony, Mr. Wormold? A nyereségem egy részét átadom, hogy egy kicsit ráadhassa magát a könnyelműségre.

– Szó sincs asszonyról, üzleti tárgyalás.

– Üzlet és magánügy?

– Megmondtam.

– Hát lehet egy porszívó magánügy?

– Új ügynökség – nyögte ki Wormold, mikor a liftes szólt: – Hatodik emelet.

Wormold egy fejhosszal vezetett, s az agya is tisztábban működött, mint a Hasselbacheré. A szobák, akárcsak a börtöncellák, körbefutó függőfolyosóról nyíltak; a földszintről két kopasz fej mint egy-egy forgalmi lámpa világított ide. Wormold a folyosó sarkához bicegett, a lépcső felé, Hasselbacher a nyomában sántikált, de Wormoldnak több gyakorlata volt a bicegésben. – Mr. Wormold – kiáltott utána a doktor. – Mr. Wormold, boldogan fektetnék bele százezer dollárt is ...

Wormold már le is ment a lépcsőn, mikor Hasselbacher még az első fokkal bajlódott; az 510. számú ajtó nyomban a lépcső mellett volt. Kinyitotta az ajtót. Egy kis asztali lámpa világánál meglátta az üres nappali szobát. Halkan zárta be maga mögött az ajtót. Hasselbacher doktor még nem ért le a lépcsőn. Wormold fülelt, s hallotta Hasselbacher szuszogását: fújtatva, csukladozva haladt el az ajtó előtt – feltehetően elvonult. „Máris úgy viselkedem, úgy gondolkodom, mint egy kém –

ötlött Wormold eszébe. Képtelenség, Mit mondok holnap Hasselbachernak?”

Megindult a csukott hálószoobaajtó felé. Aztán megállt. Nem jó ingerelni az alvó oroszlánt. Majd amikor Hawthorne-nak szüksége lesz rá: keresse őt meg Hawthorne, minek zavarja addig. De kíváncsi volt erre az emberre, ez készítette arra, hogy egy kicsit körülszimatoljon a szobában.

Az íróasztalon két könyv: Lamb *Shakespeare-meséi*-nek két azonos példánya. Egy előjegyzési naptár, amelyben Hawthorne nyilván az ő megbeszéléseikre készült, mert íme: „1. fizetés, 2. költség számla, 3. rádióadó, 4. Charles Lamb, 5. tinta”, s már éppen ki akarta nyitni a *Shakespeare-mesék*-et, amikor felcsattant egy hang: – Fel a kezekkel. *Arriba los manos*.

– *Las manos* – javította ki Wormold. Megkönnyebbülten sóhajtott fel Hawthorne láttán.

– Csak maga az – legyintett Hawthorne.

– Kicsit elkéstem. Sajnálom. Hasselbacherral voltam az éjszakában.

Hawthorne mályvaszín selyempizsamát viselt; a zsebén monogram: H. R. H. Fölséges jelenség volt. – Elaludtam, s egyszerre hallom, hogy itt szöszmötöl. – Mintha csapdába esett volna a megszokott tolvajnyelv nélkül; éppúgy elfelejtette magára öltetni, mint a ruháit.

– Hozzányúlt a *Shakespeare-mesék*-hez – mondta szemrehányóan, mintha az Üdvhadsereg egyik kápolnáját védené.

– Bocsánat, egy kicsit körülnéztem.

– Nem tesz semmit. Csak azt mutatja, hogy jó az ösztöne.

– Nagyon szeretheti ezt a könyvet.

– Az egyik példány a magáé.

Wormold tiltakozott. – Már olvastam, esztendőkkal ezelőtt.

Különben sem szeretem Lambet.

– Nem is olvasni adom. Sose hallott még rejtjelkönyvekről?

– Az igazat megvallva ... nem.

– Egy perc, és megtanítom a használatára. Az egyik példány nálam marad. Ha valamit közölni akar velem, csak az oldal-számot és a sort kell megüzennie, ahol a rejtjelzést kezdi. Ezt persze nem olyan nehéz megfejteni, mint a gépi rejtjeleket, de holmi Hasselbacherok számára ez is elég gondot ad.

– Szeretném, ha Hasselbachert kivenné a fejéből.

– Ha majd a maga központját kellő biztonsággal s illően felszereltük, számkulcsos pánccsaszekrény, rádió, képzett kezelő személyzet s más efféle trükkök, akkor persze fölhagyhatunk az efféle primitív szisztémával; viszont rejtjelszakértők kivételével ezt nemigen tudja megfejteni senki, aki nem ismeri a könyv címét és megjelenési évét.

– S miért éppen Lambet választotta?

– A *Tamás bátya kunyhója*-n kívül ez volt az egyetlen könyv, amit két példányban megszerezhettem. Mielőtt elindultam, csak egy kingstoni egyházi könyvkereskedésbe tudtam eljutni, mert siettem; nos, ott csak az *Örök mécses, avagy Az esti ájtatosság kézikönyve* című kiadványt találtam, de azt hiszem,

elég feltűnő lett volna a maga könyvespolcán, ha történetesen nem vallásos.

– Nem vagyok.

– Tintát is hoztam. Villanymelegítője van?

– Igen, miért?

– Levelek kinyitására. Szeretjük, ha az embereink minden eshetőségre fel vannak szerelve.

– S minek a tinta? Literszám van otthon.

– Titkosírás-tinta. Előfordulhat, hogy rendes postán kell küldenie valamit. A lányának biztos van kötőtűje.

– Nem kötöget.

– Akkor föltétlen vegyen. Legjobb plasztikból. Az acél néha nyomot hagy.

– Nyomot? Hol?

– A felnyitandó borítékon.

– Mi a fenének nyitnék fel én borítékot?

– Időnként sor kerülhet rá, hogy megvizsgálja Hasselbacher doktor postáját. Persze, a postahivatalban is kell keresnie egy alügynököt.

– Szó se lehet róla ...

– Ne okoskodjon. Néhány adatot már Londonból is kértem róla. A postájáról majd akkor határozunk, ha elolvastuk. S még egy jó tipp, ha kifogyott a tinta, madárszart is használhat: vagy talán egy kicsit kapkodok?

– Még azt sem mondtam, hogy egyáltalán hajlandó ...

– London havi százötven dollárt engedélyez, s további százötvenet a költségekre, ezekről persze számlát kell benyújtania. Alügynökök fizetése stb. Túllépni csak külön engedéllyel lehet.

– Egy kicsit valóban kapkod.

– Jövedelmi adója nincs – tette hozzá Hawthorne, és cinkosan rákacsintott. Ez a kacsintás valahogy nem illett a fejedelmi monogramhoz.

– Időt kell adnia.

– A fedőszáma 59 200/5. – És büszkén tette hozzá: – Az 59 200 persze én vagyok. Maga pedig 59 200/5/1-től kezdődően jelöli alügynökeit. Érti?

– Azt sem tudom, mi hasznomat veheti?

– Angol maga, vagy nem? – vágta rá Hawthorne kurtán.

– Persze, hogy angol vagyok.

– S nem hajlandó szolgálni a hazáját?

– Azt nem mondtam. De a porszívó-üzlet sok időmet lefoglalja.

– Nagyszerű fedőszerv – nyugtatta meg Hawthorne. – Pompás megoldás. A foglalkozása rendkívül természetesnek látszik.

– De hiszen az is.

– Most pedig, ha nincs ellene kifogása – szólt határozottan Hawthorne –, neki kell látnunk a *Shakespeare-mesék*-nek.

– Milly – mondta Wormold –, nem ettél süteményt.

– Leszoktam a süteményről.

– S egyetlen kockacukrot tettél a kávédba. Fogyókúrán vagy?

– Nem.

– Vagy böjtölsz?

– Nem.

– Iszonyú éhes leszel ebédig.

– Ez nekem is eszembe jutott. Majd befalok egy csomó krumplit.

– Milly, mit vettél a fejedbe?

– Takarékoskodni fogok. Virrasztottam éjszaka, s hirtelen rádöbbszem, milyen sokba kerülök neked. Mintha egy hang szólt volna hozzám. Már-már megkérdeztem: „Ki vagy Te?”, de attól féltem, hogy ezt válaszolja: „Én vagyok a te Urad, Istened.” Hiszen már abban a korban vagyok.

– Milyen korban?

– A szózatokéban. Öregebb vagyok, mint szent Teréz, amikor zárdába vonult.

– Mondd, Milly, csak nem készülsz arra, hogy ...

– Szó sincs róla. Azt hiszem, Segura kapitánynak igaza van. Azt mondta, hogy nem a magam fajtájából lesznek az igazi apácák.

– Milly, tudod, hogy hívják Segura kapitányt?

– Tudom. A Vörös Keselyű. Kínozza a foglyokat.

– S ezt beismeri?

– Velem persze a legúrabb módon viselkedik, de van egy emberbőrből készült cigarettatárcája. Azt állítja, persze, hogy borjú ... mintha én nem ismernék rá a borjúra egy szempillantás alatt.

– Meg kell szakítanod vele a kapcsolatot, Milly.

– Meglesz. Fokozatosan. De előbb az istálló-ügyet kell elintéznem. Erről pedig megint eszembe jut a szózat.

– Mit mondott a szózat?

– Azt mondta, persze, éjnek éjszakáján sokkal apokaliptikusabban hangzott: „Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka, kislányom. S mi van a klubbal?”

– Mi van a klubbal?

– Az egyetlen hely, ahol lovagolni lehet, s mi nem vagyunk tagok. Mire jó a ló az istállóban? Persze, Segura kapitány klubtag, de tudom, nem szeretnéd, hogy függjek tőle. Így jutott eszembe, hogy ha a háztartási kiadásainkat egy kis koplalással mérsékelném ...

– Az mire jó? ...

– Hát akkor talán beíráthatnál engem is a klubba családtagként. Persze, jobb lenne Seraphinaként, jobban hangzik, mint Milly.

Wormold úgy érezte, a lánya módfelett ésszerűen beszél; s hogy Hawthorne tartozik a gyermekkori kegyetlen és megmagyarázhatatlan világába.

Londoni közbjáték

Maida Vale közelében, a nagy vasbeton építmény alagsorában, az egyik ajtó fölött pirosról zöldre váltott a lámpa, és Hawthorne belépett. Eleganciáját a Karib-tenger környékén hagyta, s jobb napokat látott, szürke flanellöltönyt viselt. Házájában nem kellett a látszatra ügyelnie; beleolvadhatott a szürke januári Londonba.

A Főnök az íróasztalánál ült; előtte hatalmas, zöld márvány papírnehezék súlyosodott egyetlen ív papíron. Egy félig kiivott pohár tej, egy orvosságos üvegben szürke tabletták, s egy csomag papírsebkendő a fekete telefon mellett. A piros készülék mikrofonzavarásra szolgált. Fekete szalonkabátja, fekete nyakkendője és a bal szemét elfedő fekete monokli temetkezési vállalkozónak mutatta, mint ahogy az alagsorbeli szoba is leginkább kripta, mauzóleum, sírbolt képzetét sugallta.

– Hívatott, uram?

– Csak egy kis baráti beszélgetésre, Hawthorne. Csevegjünk.

– Mintha a gyászhuszárnak az egész napi temetkezés után nagy nehezen megoldódna a nyelve. – Mikor érkezett, Hawthorne?

– Egy hete, uram. Pénteken repülök vissza Jamaikába.

– Minden rendben?

– Azt hiszem, kész a Karib-hálózat, uram.

– Martinique?

– Ott semmi hiba. Hiszen tudja, uram, hogy Fort de France-ban a Deuxième Bureau-val dolgozunk együtt.

– Persze, csak bizonyos mértékig.

– Csakis, bizonyos mértékig. Haitiban már nagyobb problémák voltak, de az 59 200/2 nagyon erélyesnek bizonyul. Csak az 59 200/5-tel voltak eleinte kételyeim.

– Per 5?

– A havannai emberünk, uram. Nem volt nagy választék, kezdetben nemigen lelkesedett a munkáért. Kissé makacs.

– Ez a fajta halad aztán a legjobban.

– Igen, uram. A kapcsolatai is nyugtalanítottak egy csöppet. (Valami német, bizonyos Hasselbacher, de mind ez ideig nem merült fel ellene bizonyíték.) Most már beletanult. Mielőtt elhagytam Kingstont, rendkívüli kiadásokra kért engedélyt.

– Mindig jó jel.

– Igen, uram.

– Mutatja, hogy kezdi kialakítani az elképzeléseit.

– Igen. Egy előkelő klubba akar beiratkozni. Tudja, amolyan milliomosok tanyájába. A politikai és gazdasági értésülések legjobb forrása. A tagdíj nagyon magas, tízszerese a londoninak, de engedélyeztem.

– Helyesen. Milyenek a jelentései?

– Nos, az igazat szólva, még egyetlenegy sem érkezett ... persze időbe telik, amíg kiépíti a kapcsolatait. Talán túlzottan a lelkére kötöttem az óvatosságot.

– Ebben nincs túlzás. Mire jó a legjobb kapcsoló, ha nincs biztosíték?

– Természetesen rendkívül előnyös a helyzete. Pompás üzleti kapcsolatok, kormányhivatalokkal s vezető tisztviselőkkel.

– No lám – mondta a Főnök. Levette a fekete monoklit, s egy papírsebkeendővel tisztogatta. Most tűnt elő a fél szeme: üveg szem, sápadt kék és kifejezéstelen, mintha egy síró játék-babából ültették volna át.

– Mi a foglalkozása?

– Afféle importőr. Gépekkel foglalkozik. – Az ember karrierjét a legkedvezőbbben az mozdíthatja elő, ha ügynökei kiváltságos társadalmi körökhöz tartoznak. Rendes körülmények között a titkos kartotéknak az a néhány apró részlete, amely a Lamparilla úti üzletre vonatkozik, úgyszemint kerül ide, az alagsori szobába.

– S miért nem volt tagja eddig a klubnak?

– Ha jól tudom, az elmúlt években visszavonultan élt. Családi bajok.

– Remélem, nem szoknyabolond?

– Nem az a fajta, uram. Otthagytta a felesége, megszökött egy amerikaival.

– De azért, remélem, nem Amerika-ellenes? Havannában cseppet sem hasznos az efféle előítélet. Ott együtt kell dolgoznunk velük, persze, bizonyos mértékig.

– Egyáltalán nem, uram. Nagyon tárgyilagos ember, kiegyensúlyozott. Higgadtan tűrte a válást, de azóta mégis, az asszony akaratahoz híven, katolikus iskolába járattja a lányát, s azt s megtudtam, hogy minden karácsonykor üdvözlő táviratot küld

a volt feleségének. A jelentéseit, ha megérkeznek, azt hiszem, száz százalékgig megbízhatónak találjuk majd.

– Megható ez a gyerekügy, Hawthorne. Noszogassa csak, hadd lássuk, mire megyünk vele. Ha olyan, amilyenek leírja, érdemes lenne talán növelni a beosztottjai számát. Havanna kulcshely lehet. A kommunisták mindig a zavarosban halásznak. Hogyan kapjuk a jelentéseit?

– Elintéztem, hogy a jelentéseit a heti postával másolattal küldi Kingstonba. Az egyik példányt megtartom, a másikat felküldöm Londonba. Táviratok céljaira megtanítottam a könyv-rejtjelzésre. A konzulátus útján küldi.

– Annak nem fognak örülni.

– Megmondtam nekik, hogy átmenetileg.

– Rádióadót is felállíthatunk nála, ha ügyesnek bizonyul. Az üzleti személyzetét, gondolom, bővítheti?

– Természetesen. Igaz, hogy nem valami nagy üzlet. Ré-gimódi. Hisz tudja már, hogy rendezkednek be ezek a régimódi kereskedők.

– Ismerem a fajtájukat, Hawthorne. Kicsiny, ócska íróasztal. Fél tucat tisztviselő a külső irodában, ami voltaképpen csak két ember befogadására alkalmas. Divatjamúlt számológépek, s egy titkárnő, aki negyvenedik házassági évfordulóját ünnepli a céggel.

Hawthorne most már megkönnyebbülhetett; a Főnök levette a válláról a felelősséget. Még ha egyszer elolvassa is a titkos aktákat, a szavak már semmit sem jelentenek a számára. A kis

porszívóbolt menthetetlenül elsüllyedt a Főnök irodalmias képzeletének áramlatában. Megszületett az 59 200/5-ös ügynök.

– Mindez része az emberünk lényének – magyarázta a Főnök Hawthorne-nak, mintha nem is Hawthorne, hanem a Főnök lökte volna be a Lamparilla úti üzlet ajtaját. – Olyan ember ez, aki megszokta, hogy a fogához veri a garast, miközben súlyos fontokat kockáztat. Ezért nem tagja a klubnak, nincs ennek köze az elromlott házasságához. Milyen romantikus maga, Hawthorne. Ennek az embernek az életében jöttek- mentek az asszonyok, de az a gyanúm: sosem jelentettek neki annyit, mint a munkája. Egy ügynök helyes felhasználásának titka: érteni a lelkét. A mi havannai emberünk, úgy is mondhatnám, Kipling korába való. Ha tudsz tömeggel szólni, hogy is mondja a költő? ... s él erényed, királlyal is ... igen, így valahogy. Azt hiszem, a tintafoltos íróasztalának egyik fiókjában van egy fekete viaszosvászonba kötött, öreg, filléres kis notesz, melybe első kiadásait jegyezte fel, néhány radírgumi s hat doboz tollhegy ...

– Azt hiszem, az acéltollhegynél már előbbre tart, uram.

A Főnök felsóhajtott, s föltette a fekete monoklit. Az ártatlan üvegszem az ellenkezés első jelére búvóhelyet keresett.

– Apróságok nem számítanak, Hawthorne – mondta sértetlen a Főnök. – De ha okosan akar vele bánni, meg kell találnia ezt a kis noteszt. Persze, átvitt értelemben.

– Igen uram.

– Ez a remeteség, mert hogy elhagyta a felesége, hibás értékelés, Hawthorne. Adott esetben az ilyen ember másként viselkedik. Nem mutatja a fájdalmát, nem hordja a szívét a homlokán. Ha helyesen értékelné: miért nem volt a klub tagja a felesége halála előtt?

– A felesége megszökött.

– Megszökött? Biztos ebben?

– Egészen biztos.

– A felesége sosem találta meg ezt a filléres noteszt. Találja meg, Hawthorne, és az ember magáé egy életre. De hol is tartottunk?

– Az irodájának méreteinél. Érzésem szerint új személyzet tekintetében a felvevőképessége korlátozott.

– A régieket majd kimustráljuk. Az öreg titkárnő végkielégítést kap ...

– Igazat szólva ...

– Persze, ez csak tervezgetés, Hawthorne. Könnyen lehet, hogy mégsem ő a megfelelő ember. Ezek az öreg kereskedőkirályok értékes társaság, de gyakran nem látnak tovább az irodájuknál, s nem lehetnek a magunkfajta ember hasznára. Majd eldöntjük az első jelentései alapján, de mindig helyes egy lépéssel előre gondolkodni. Beszéljen Jenkinson kisasszonnyal, akad-e valaki spanyolos a csoportjában.

Hawthorne-t emeletről emeletre röpítette a lift az alagsorból: rakétautasként szemlélte a világot. Most tűnt el alatta Nyugat-Európa, azután a Közel-Kelet; Latin-Amerika. Az iratszekré-

nyek úgy vették körül Jenkinson kisasszonyt, mint öregedő Orákulumot a jósda pillérei. Az egyetlen volt, akit a vezetéknevén ismertek itt. Valamely kifürkészhetetlen biztonsági okból az épület minden lakóját a keresztnévén tartották számon. Amikor Hawthorne belépett, Jenkinson kisasszony egy titkár-nőnek diktált: – Feljegyzés A. O.-nak. Angelicát áthelyezzük C. 5-höz; fizetését heti nyolc fonttal emeljük. Kérem, ügyeljen rá, hogy az emelést tüstént jóvá hagyják. Ellenvetéseit megelőzendő jelzem, hogy Angelica fizetése most egy autóbuzskalauzét sem éri el.

– Nos? – kérdezte Jenkinson kisasszony élesen. – Nos?

– A Főnök küldött.

– Nincs felesleges emberem.

– Pillanatnyilag nem is kell senki, csak a lehetőségekről érdeklődöm.

– Ethel, drágám, telefonáljon D. 2-nek, és közölje, nem tűröm, hogy a titkár-nőimet este hét óra után igénybe vegyék, csak országos válság idején. Amennyiben háború törne ki, vagy kirobbanása valószínűnek látszik, mindenesetre előzetesen értesítsék a titkárságot.

– Lehet, hogy szükségünk lesz a Karib-övezetben spanyolul beszélő titkár-nőre.

– Senkit sem nélkülözhetek – vágta rá Jenkinson kisasszony gépiesen.

– Havanna ... – kis állomás, kellemes klíma.

– Hány személyes az ügynökség?

– Jelenleg egy férfi.

– Nem vagyok házasságközvetítő – mondta Jenkinson kisasszony.

– Középkorú férfi, tizenhat éves leánygyerekekkel.

– Nős?

– Annak számít – mondta bizonytalanul Hawthorne.

– Stabil?

– Hogyhogy?

– Megbízható, nyugodt, érzelmileg kiegyensúlyozott?

– Ó, igen-igen, ebben biztos lehet. Amolyan régi típusú kereskedő – ismételte el Hawthorne a Főnök elhullajtott szavait. – Üzletet épített a semmiből. Asszonyok iránt közönyös. Azt is mondhatnám: leszokott a nemiségről.

– Arról senki sem szokik le – felelte Jenkinson kisasszony. – Felelős vagyok a lányokért, akiket külföldre küldök.

– Azt hittem, nem nélkülözhet senkit.

– Nos – sóhajtott Jenkinson kisasszony –, bizonyos körülmények között rendelkezésére bocsáthatom Beatrice-t.

Az iratszekrények mögül valaki felkiáltott: – De Jenkinson kisasszony, Beatrice!

– Úgy van, Ethel, Beatrice-t mondtam, és úgy is gondoltam.

– De Jenkinson kisasszony ...

– Beatrice-nek egy kis gyakorlatra van szüksége, ez az egy hiányzik neki. Ez az állás meg fog felelni. Már nem olyan fiatal. Szereti a gyerekeket.

– Erre az állomásra – kezdte Hawthorne – spanyol tudás szükséges. A gyermekek szeretete nem olyan lényeges.

– Beatrice félig francia. Jobban beszél franciául, mint angolul.

– De én spanyolost kértem.

– Nem számít. Mindkettő latin nyelv.

– Talán láthatnám azt a Beatrice-t, beszélhetnék vele egykét szót? Jól képzett?

– Rejtjelekhez pompásan ért, és mikrofotó tanfolyamot végzett Ashley Parkban. Gyorsírásban gyenge, de nagyszerűen gépel. Elektrodinamikában alaposan képzett.

– Az meg mi fán terem?

– Magam sem tudom biztosan, de egy biztosítéktáblától nem ijed meg.

– Ezek szerint porszívókhöz is ért?

– Titkárnőnek küldöm, nem háztartási alkalmazottnak.

Egy iratszekrény csapódott. – Viszi vagy nem viszi? – zárta le a vitát Jenkinson kisasszony. Hawthorne-nak az a benyomása támadt, hogy Jenkinson kisasszony Beatrice-t tárgyként kezeli.

– Ő az egyetlen, akit ajánlhat?

– Az egyetlen.

Iratszékény csapódott ismét, hangosan. – Ethel – kiáltott fel Jenkinson kisasszony –, ha nem tudja az érzelmeit halkabban levezetni, visszaküldöm magát a D. 3-nak!

Hawthorne gondterhelten távozott, úgy rémlett neki, hogy Jenkinson kisasszony jelentékeny erőpazarlással olyan árut adott el neki, amiben maga sem hisz – aranytéglát vagy egy kis kutyát, persze, ha jól meggondolja, szukát.

MÁSODIK RÉSZ

Első fejezet

1

Wormold egy távirattal a mellényzsebében távozott a konzulátusról. Durván tolták elé, s amikor megpróbálta szóra nyitni a száját, letorkolták. – Semmit sem akarunk tudni a dolgról. Átmeneti megállapodás. S minél előbb véget ér, annál jobb nekünk.

– Hawthorne úr azt mondta ...

– Nem ismerünk semmiféle Hawthorne urat. Ezt jól jegyezze meg. Ilyen nevű alkalmazottunk nincs. Vizszontlátásra.

Gyalog ment haza. A hosszú város a nyílt Atlanti-óceán partján terült el; a hullámok át-átcsaptak az Avenida de Maceón, s elhomályosították a kocsik szélvédőjét. Az egykori arisztokratanegyed rózsaszín, szürke és sárga oszlopait akár a sziklákat, kikezdte a víz; az egyik kopott szálloda kapuja fölött piszkos és elmázolódott címer libegett; egy éjszakai mulató redőnyeit pedig élénk s durva lakkal kencézték, hogy a tenger sójától és nedvességétől megkíméljék.

Nyugat felé az új város acél felhőkarcolói világítótornyoknál magasabban nyúltak a tisztas februári égbe. Ebben a városban turistának érdemes lenni, s nem bentlakónak, de Wormold ebben a városban volt először szerelmes, s úgy ragaszkodott hozzá, mint a bűnös a tett színhelyéhez. Az idő még a csatateret

is költészettel övezi, s Milly igazából egy bástyafalon nőtt kis virághoz hasonlított; s a bástyafalról esztendőkkel ezelőtti súlyos veszteségekkel nagy támadást vertek vissza.

Asszonyok haladtak el mellette az utcán. Homlokuk hamuval behintve, mintha a föld alól jöttek volna föl a napfényre. Hamvazószerda van, jutott eszébe.

Az iskolai szünnap ellenére Millyt nem találta otthon – talán elhúzódott a mise, vagy már a klubban lovagol, Lopez a lökhajtásos porszívó kezelését mutatta be egy pap gazdasszonyának, akinek nem tetszett az atom-porszívó. Az új típus igazolta Wormold leggyötrelmesebb aggályait; egyetlen gépet sem tudott eladni. Felment az emeletre, s kibontotta a táviratot; a brit konzulátus egyik osztályának címezték, s a cím után következő számok olyan ostobán festettek, mint a húzás napján az eladatlan, facér sorsjegyszámok. Először 2674 állt ott, majd utána egy sor ötjegyű szám: 42811 79145 72312 59200 80947 62533 10605 és így tovább. Ez volt hát az első távirat, melyről azt is kiderítette, hogy Londonban adták fel. Abban már nem volt bizonyos (első leckéje oly régvoltnak rémlett), hogy meg is tudja fejteni, ám aztán fölismerte a különálló 59200-at, mely hirtelen figyelmeztetésképpen ugrott a szeme elé, mintha ebben a pillanatban Hawthorne vádló alakja közeledne a lépcsőn, Borúsan vette le Lamb *Shakespeare-meséi*-t – hogy utálta mindig az Elia esszéket, s kivált a disznósültről szólót. Az első számcsoport, erre visszaemlékezett, az oldalszámot, a sort és a megfejtés kezdőszavát jelentette. „Dionyza, Cleon gonosz felesége – olvasta – érdeme szerint pusztult el.” Az „érdeme” szónál kezdte a megfejtést. S legnagyobb meglepetésére valami

kikerekedett belőle. Mintha valami örökölt, idegen papagáj szólalna meg. „Egyes szám január 24-én 59200-tól kezdje A pont.”

Háromnegyed óra összeadás és kivonás után az utolsó mondat kivételével, ahol vagy ő hibázott, vagy az 59200-as, vagy talán Charles Lamb, mindent sikerült megfejtenie.

59200-tól kezdje A pont klubtagság egy hónapja jóváhagyva és semmi ismétlem semmi információ további ügynököket illetően stop remélem nem ismétlem nem szervez alügynököket lenyomozás előtt stop folytassa B pont gazdasági és politikai beszámolót megadott kérdőív alapján haladéktalanul 59200-nak stop folytassa C pont átkozott paszományt küldje kingstonba első tuberkulotikus üzenet vége.

Az utolsó mondat bosszantó összefüggéstelensége aggasztotta Wormoldot. Az első alkalommal jutott eszébe, hogy ők úgy láthatják – tekintet nélkül, kik azok az ők –; pénzt fogadott el, s nem adott érte semmit. S ez bántotta. Mindeddig úgy tűnt, hogy csupán valami szeszélyes ajándékot kapott, melyből Milly beiratkozhatott a klubba lovagolni, maga pedig egy-két rég óhajtott könyvet rendelhetett Angliából. A fennmaradó összeget bankba helyezte, külön csekkszámára. Félig-meddig abban reménykedett, hogy eljön az idő, amikor körülményei megengedik, s mindent visszafizethet Hawthorne-nak.

Így tűnődött: „Tennem kell valamit, neveket adnom nekik lenyomozásra, ügynököt beszerveznem, legyenek boldogok.” S eszébe jutott, ahogy Milly kislánykorában boltost játszott vele,

s képzelt árukért odaadta a zsebpénzét. Bele kellett menni a játékba, de persze, Milly előbb-utóbb visszakérte a pénzét.

Hogyan is szervez be az ember egy ügynököt? Még arra sem emlékezett pontosan, miként szervezte be Hawthorne őt – kivéve, hogy az egész ügy a WC-ben kezdődött, de hát ez bizonyára nem lényeges része a dolognak. Elhatározta, hogy az elképzelhető legkönnyebb alannal kezdi.

– Hívatott, Señor Vormell. – Rejtélyes okból Wormold neve meghaladta Lopez, kiejtési képességét, s mivel képtelen volt helyette valamit kitalálni, ritka eset volt, hogy Wormold kétszer ugyanazon a néven szerepelt volna nála.

– Beszélni akarok magával, Lopez.

– Si, Señor Yormell.

– Esztendők óta nálam van. S megbízunk egymásban.

Tökéletes bizalmát Lopez a szívére célzó mozdulattal fejezte ki.

– Mit szólna hozzá, ha havonta egy kis pénzzel megtoldanám a fizetését?

– Hát igazából ... magam is szóba hoztam volna, Señor Ommel. Útban van a gyerek. Húsz pesóval többet ...?

– Nincs köze a céghez. Rosszul megy az üzlet, Lopez. Ez bizalmi munka, személyes ügy, hiszen érti.

– Persze, señor, személyes szolgálatok. Ezt értem. Megbízhat bennem. A diszkrécióban. Egy szót sem szólok a señoritának.

– Azt hiszem, mégsem érti.

– Ha az ember bizonyos kort elér – magyarázta Lopez –, nem szívesen járkal. személyesen nők után, szeretné megkímélni magát a fáradságtól. Inkább parancsolni szeretne: „Ma éjszaka igen, holnap éjszaka nem.” Utasítást adni valakinek, akiben megbízik ...

– Eszem ágába se jut efféle dolog. Én csak azt akartam mondani ... Nos, hát semmi köze a dologhoz ...

– Nekem nyugodtan megmondhatja, Señor Vormole. Esztendőök óta itt vagyok.

– Mélységesen téved – tiltakozott Wormold. – Szó sincs arról ...

– Megértem, hogy a maga helyzetében egy angolnak nem felel meg a San Francisco. Még a Mamba Klub sem.

Wormold tudta: nincs szó, mellyel segédje ékesszólását megállíthatná, mikor az rátér a nagy havannai témára. A szexuális üzlet nemcsak a város fő kereskedelmi ága volt, hanem egyszersmind a férfi életének *raison d'être*-je is. Az ember a nemiséget vagy vette, vagy eladta – a lényeg az, hogy ingyen sose kereskedett vele.

– Az ifjúság a változatosságot szereti – folytatta Lopez –, de ugyanúgy a meglett korú ember is. Az ifjúság az ártatlan kíváncsiságot, az öregség a fel-feltámadó étvágyat táplálja vele. S ebben senki sem szolgálhatná jobban, mint én, Señor Venell, minthogy én kiismertem önt. Maga nem kubai: a maga számára egy nő fenekének a formája sokkal kevésbé fontos, mint viselkedésének bája ...

– Tökéletesen félreértett – csitította Wormold.

– A señorita ma este hangversenyre megy.

– Honnan tudja?

Lopez meg sem hallotta a kérdést – S amíg nincs itthon, felvezetek ide egy fiatal hölgyet. Ha nem tetszik, hozok újabbat.

– Bele se kezdjen. Nem efféle szolgálatokra számítok én, Lopez. Azt akarom ... Nos, azt szeretném, ha nyitva tartaná a szemét és a fülét, s jelentene nekem ...

– A señoritáról?

– Az Isten szerelmére, dehogyis!

– Hát akkor mit jelentsek, Señor Wormold?

Erre már Wormold is csak annyit mondott: – Hát például ... – De halvány fogalma sem volt róla, miről is tudna Lopez egyáltalán jelenteni. A kérdőívből csak néhány pontra emlékezett, de itt egyik sem lenne megfelelő. „Feltehető kommunista beszivárgás a fegyveres erőnél. A múlt évi kávé- és dohánytermés számszerű adatai.” Ezek után már csak a papírkosarak tartalma marad, a hivatalokból, ahol Lopez porszívókat mutat be; bár alighanem még Hawthorne is tréfált, amikor a Dreyfus-ügyről beszélt – ha egyáltalán ezek az emberek valaha is tréfálnak.

– Például miről, señor?

– Majd később elmondom, most menjen vissza az üzletbe – bocsátotta el segédjét Wormold.

A daiquiri órája ütött, és a Wonder Bárban Hasselbacher doktort már a második whiekyje boldogította. – Még mindig lógatja a fejét, Wormold? – kérdezte.

– Még mindig.

– A porszívó miatt; az atommárka miatt?

– Dehogy a porszívó. – Felhajtotta daiquirijét, és még egyet rendelt.

– Jó a huzatja ma.

– Hasselbacher, maga sosem volt pénzsűkében, ugye? Persze, gyereke sincsen.

– Nemsokára magának sem lesz.

– Magam is azt hiszem. – S ez éppoly jeges megnyugvást hozott, mint a daiquiri. – Mire eljön az az idő, Hasselbacher, szeretném, ha már nem lennénk itt. Nem szeretném Millyt holmi Segura kapitány karjában látni.

– Ezt megértem.

– A minap pénzt kínáltak.

– Ne mondja.

– Információkért.

– Miféle információkért?

– Titkos információkért.

Hasselbacher felsóhajtott, s azt mondta: – Szerencsés ember maga, Wormold. Ilyen információt a legkönnyebb adni.

– A legkönnyebb?

– Ha elég titkos: akkor csak egy ember a tudója. Csak némi képzelőerőre van szükség, Mr. Wormold.

– Ügynököket kell beszerveznem. Hogyan szervez be az ember egy ügynököt, Hasselbacher?

– Ki is találhatja őket, Mr. Wormold.

– Úgy beszél, mintha tapasztalata lenne a dologban.

– Nekem csak az orvostudományban van tapasztalatom. Mr. Wormold. Sose olvasott még hirdetések titkos gyógyszerekről? Hajszesz, melyet egy rézbőrű indiántörzs haldokló főnöke titokban közöl. Titkos gyógyszereknél ugyanis nem kell mellékelni a receptet. S a titoknak különben is az a tulajdonsága, hogy hiszékennyé teszi az embereket ... Ez talán a mágia maradványa. Olvasta valaha Sir James Frazert?

– Hallott maga könyvrejtjelről?

– Túl sokat ne áruljon el a dologról, Wormold. A titkozatoskodás nem az én mesterségem, gyereken sincs. Csak engem ne találjon ki ügynöknek.

– Egyébként sem merném. Ezek az emberek nem nézik jó szemmel a barátságunkat, Hasselbacher. Tartózkodásra intenek magával szemben. Nyomoznak maga után. Mit gondol, hogy nyomoznak le egy embert?

– Nem tudom. Legyen óvatos, Mr. Wormold. Fogadja el a pénzüket, de ne adjon cserébe semmit. Magát könnyen megsebezhetik a Segura kapitányok. Hazudjon, s őrizze meg a szabadságát. Nem érdemlik meg az igazmondást.

– Kiket ért ezen a többes számon?

– Királyságokat, köztársaságokat, nagyhatalmokat. – Kiürítette a poharát. – Megyek a bacilustenyészetemhez, Wormold úr.

– S egyébként van valami újság?

– Hálistennek, nincs. S amíg semmi sem történt, minden megeshet, nem igaz? Nagy kár, hogy valaha is kihúzzák a sorsjegyeket. Hetente száznegyvenezer dollárt vesztek, szegény ember vagyok.

– Nem feledkezik el Milly születésnapjáról?

– Lehet, hogy a nyomozás eredménye kedvezőtlen lesz, s nem akarja, hogy ott legyek. De ne feledje: amíg hazudik, nem csinál bajt.

– Elfogadom a pénzüket.

– Nincs ezeknek más pénzüik, csak amit a magunkfajtatól szednek el.

Kilökte a csapóajtót és eltűnt. Hasselbacher sohasem beszélt erkölcsi fogalmakban: kívül estek orvosi gyakorlatán.

3

A klubtagok névsorára Milly szobájában akadt rá Wormold. Tudta, hol keresse a *Lovagló hölgyek évkönyve* és „Pony” Triggers kisasszony *Fehér kanca* című regénye között. Azért lépett be a klubba, hogy megfelelő ügynököket szerezzen, s íme, húsz oldalon két hasámban sorakoztak előtte. A szeme egy igazi angolszász névre tévedt – Vincent C. Parkman; ő lehetett

tán Earl apja. Wormold úgy érezte: helyesen jár el ha a Parkmanokat a családban tartja.

S mire leült rejtjelben fogalmazni, még két nevet választott ki: bizonyos Cifuentes mérnököt és Luis Sanchez professzort. A professor, légyen bárki, megfelelő jelöltnek látszott a gazdasági kémkedésre; a mérnök megfelel ipari kémnek; Parkman úr pedig politikainak. A *Shakespeare-mesék* nyitott példányával (kulcsmondatnak ezt választotta: „A következőkben a boldogságról szólunk”) ezeket rejtjelezte:

I szám január 25-én A pont kezdődik beszerveztem segédemet 59200/5/1. szám alatt stop javasolt fizetés havi 15 peso stop B pont nyomozzák le kérem, a következőket ...

Ezek a be- meg kikezdések merő pénz- és időpocsékolásnak tűntek Wormold előtt, de Hawthorne tanítása szerint ez része a szabályzatnak, melyhez éppúgy ragaszkodott, mint Milly minden bevásárláskor ahhoz, hogy akár egyetlen szem üvegyöngyöt is külön csomagoljanak be. „C pont kezdődik kért gazdasági jelentés nemsokára postán.”

Most már nem volt mit tennie, csak várni a választ s előkészíteni a gazdasági jelentést. Ez aggasztotta. Elküldte Lopezet, hogy vegye meg a cukor- és dohányiparral foglalkozó összes kormánylapokat – ez volt Lopez első küldetése –, s most naponta órákat töltött a helyi lapok olvasásával, s minden olyan hasábot megjelölt, melyet akár a professor, akár a mérnök felhasználhat; nem valószínű, hogy Kingstonban vagy Londonban bárki tanulmányozná a havannai napisajtót. Még ő is új világra lelt ezeken a rosszul nyomott oldalakon; világképének

kialakításában azelőtt talán túlzottan ráhagyatkozott a *New York Times*-ra vagy a *Herald Tribune*-ra. A Wonder Bártól egy saroknyira leszúrtak egy lányt: „a szerelem mártírja”. Havanában szaporák az ilyen meg olyan mártírok. A Tropicánában egy férfi egyetlen éjszaka elvesztette a vagyonát: felugrott a színpadra, megcsókolt egy néger énekesnőt, majd kocsiját a tengerbe vezette, s örökre elmerült. Egy másik, alapos előkészítés után, megfojtotta magát a nadrágtartójával. Csodák is történtek; egy szűz ecetes könnyeket sírt, és a Guadalupe-i Miasszonyunk előtt gyújtott mécses rejtelmesen égett egy álló hétig, pontosabban péntektől péntekig. Az erőszak, szenvedély és szerelem e freskójáról csak Segura kapitány áldozatai maradtak le – ők a sajtó áldása nélkül szenvedtek s haltak meg.

A gazdasági beszámoló fárasztó munkának bizonyult, mert Wormold sose tanult meg igazán gépelni: két ujjal pötyögött, s a tabulátor használatát sem ismerte az írógépén. Továbbá a hivatalos statisztikát is meg kellett változtatnia arra az esetre, ha a központnak eszébe jutna egybevetni a két jelentést, s néha Wormold elfelejtette, mikor változtatott egy-egy adaton. Az összeadás és kivonás sosem volt erős oldala. Valahol eltűnt a tizedespont, s tucatnyi számoszlopban kutathatta aztán. Mintha játékautót kellene kormányoznia egy jux-automatában.

Egy hét elteltével már nyugtalanította az elmaradt válasz. Hawthorne megszimatolta volna a csalást? De időlegesen megnyugtatta a konzulátus hívása, ahol a fanyar hivatalnok egy – számára érthetetlenül „Mr. Luke Penny”-nek címzett – lepecsételt borítékot nyújtott át neki. A külső borítékban egy újabb lapult „Henry Leadbetter Statisztikai Kutató Intézet” címére; s

a harmadik borítékon 59200/5 jelzés alatt háromhavi fizetését és költségét találta kubai bankjegyekben. Bevitte az obispói bankba.

– A hivatalos számlára, Mr. Wormold?

– Nem, magánbetétre. – Ahogy a pénztáros számolt, bűntudatot érzett; mintha sikkasztott volna a Társaság pénzéből.

Második fejezet

1

Tíz napja múlt, hogy nem kapott üzenetet. S még a gazdasági jelentést sem küldhette el addig, amíg „szerzőjét”, a kitalált ügynököt nem nyomozták le és hagyták jóvá. S most érkezett el az ideje a Havannán kívüli kiskereskedők évi látogatásának. Matanzasba, Cienfuegosba, Santa Clarába és Santiagóba kellett utaznia. Szokás szerint ezeket a városokat ócska Hillmann-kocsiján kereste föl. Elutazása előtt kábelezett Hawthorne-nak: „Porszívó bizományosok látogatásának ürügyén javaslat be-szervezési lehetőségekre Matanzas kikötőjében Santa Clara ipari központban Cienfuegos tengerészeti csomóponton és Santiago emigráns központjában várható kiadás napi ötven dollár.” Megcsókolta Millyt, megígértette vele, hogy távollétében nem kocsikázik Segura kapitánnyal, s búcsúpohárra beruccant a Wonder Barba Hasselbacher doktorhoz.

2

Évente egyszer, mindenkori utazása közben Wormold levelet írt Northamptonban lakó húgának (a Marynek írott levelekkel talán a Milly távollétében felszakadt magány sebeit gyógyította). Unokaöccse számára pedig rendszeresen mellékelte a legújabb kubai bélyegeket. A fiú hatéves korában kezdett gyűjteni, de valahogy az idő gyors, monoton múlásával Wormold emlékezetéből egyszerűen kiesett, hogy unokaöccse már régen túllépte tizenhetedik évét, s feltehetően esztendőkkel ezelőtt

abbahagyta a bélyeggyűjtést. A bélyegekhez mellékelt néhány sorhoz képest mindenképpen felserdült – a levél még Milly számára is, aki pedig jó néhány évvel fiatalabb volt unoka-öccsénél, feltétlenül infantilisnek hatott volna.

Drága Mark – írta Wormold –, küldök néhány bélyeget a gyűjteményedbe. Ez már biztos nagy gyűjtemény. Sajnos a mellékelt bélyegek nem nagyon érdekesek. Bár lenne annyi madár, vadállat, meg pillangó a kubai bélyegeken, mint a guatemalaiakon, amiket mutattál. Szerető nagybátyád. Ui. Itt ülök, nézem a tengert, és nagyon meleg van.

Húgának már kimerítőbben írt.

Cienfuegos kikötőjében ülök, a hőmérséklet kilencven fok, bár a nap már egy órával ezelőtt lenyugodott. A moziban Marilyn Monroe-t adják, s a kikötőben egy hajó horgonyoz, amit elég furcsán „Juan Belmonté”-re kereszteltek (emlékszel még a bikaviadalra a téli Madridban?). A főgépész – leg-alábbis főgépésznek nézem – a szomszéd asztalnál spanyol konyakot iszik. Mit tehetne mást, hacsak nem megy moziba. Valószínűleg ez a világ legcsendesebb kikötője. Rózsaszín és sárga utcák, néhány kocsmá, meg a cukorfinomító nagy kéménye, továbbá egy gyomnötte sétány végén a Juan Belmonte. Valahogy szívesen hajókáznék rajta Millyvel, Isten tudja miért. A porszívók rosszul mennek – ezekben a zavaros időkben az áramellátás bizonytalan. Matanzasban tegnap este háromszor is kialudt a villany – első alkalommal éppen a fürdőkádban ültem. Mindezt elég ostobaság megírni Northamptonba.

Ne hidd, hogy boldogtalan vagyok. Kubának igen sok jó oldala van. Néha már félnék hazamenni, be a Boots vagy a Woolworth áruházba vagy egy kávézóba. Még a „Fehér ló” kocsmában is idegen lennék. A főgépésznek van itt egy nője – egész biztos, hogy Matanzasban is van: úgy dönti belé az italt, mint beteg macskába az orvosságot. Naplemente előtt gyönyörű itt a fény: hosszú, aranyló erecske, a sirályok pedig fekete foltok egy ón edény hasán. A Paseón óriási fehér szobor, nappal Viktória királynőre hasonlít, most csak valami villódzó kisugárzás. A rózsasétányon a cipőtisztítók már a széjük alá pakolták a felszerelésüket: ha az ember cipőt pucoltat, magasan ül a járda fölött, mintha egy könyvtár létráján gubbasztana, s a lábát két bronz vízilovon nyugtatja, melyet talán valami föníciai hozott ide. Mért vagyok ilyen érzelmes? Talán mert félretettem egy kevés pénzt s nemsokára, tudom, el kell mennem innen örökre. Nagy kérdés, hogy Milly megszokna-e egy titkárnőképző tanfolyamon Észak-London szürke utcáiban?

Hogy van Alice néni? Még mindig viaszfüldugókkal él? Hát Edward bácsi? vagy tán meghalt? Olyan öreg lettem, hogy a rokonaim észrevétlen halnak ki mellőlem.

Kifizette a számláját, s a hajógépész neve után érdeklődött – rádöbbsent, hogy néhány nevet haza kell vinnie magával kiadásait igazolandó.

3

Santa Clarában az öreg Hillman mint fáradt öszvér kinyúlt alatta. Valami komoly, belső baja lehetett; tán csak Milly tudhatta volna, micsoda. A garázsban a szerelő kijelentette,

hogy a javítás jó néhány napot vesz igénybe, mire Wormold elhatározta, hogy Santiagóba autóbusszon megy el. Ez mindenképpen gyorsabb és biztonságosabb volt, mert a keleti ország-részeken a hegyeket a felkelők tartották kézben, az utakat és a városokat pedig a kormánycsapatok, elég gyakran keletkeztek forgalmi akadályok: autóbust pedig inkább átengedtek, mint magángépkocsit.

Santiagoóba este érkezett, a nem hivatalos kijárási tilalom sivár, veszedelmes óráiban. A Piazzán a katedrális homlokzatával szemben épült üzleteket bezárták. Egy szálloda előtt egyetlen párocska keresztezte az utat; forró és nedves volt ez az éjszaka, s a halványan pislákoló lámpák sápadt fényében sötét súllyal lombosodott a növényzet. A szálloda portáján gyanakodva fogadták, akár egy kémet vagy ellenkémét. Wormold csalónak érezte magát, hiszen ebben a szállodában valódi kémek, valódi besúgók s a felkelők valódi ügynökei laktak. A barátságtalan bárban egy részeg ember véghetetlen fecsegése Gertrude Stein modorában ömlött, valahogy így: – ... mert Kuba, az mégiscsak Kuba, egyszóval, Kuba az Kuba ...

Wormold vacsorára szikkadt, lapos tojáslepényt evett; csipkézettsége, szárazsága egy régi kódexével vetekedett. Fanyar bort ivott hozzá. Evés közben egy képes levelezőlapra néhány sort firkantott Hasselbacher doktornak. Ahányszor csak elhagyta Havannát, mindig küldött Millynek és Hasselbacher doktornak – sőt olykor Lopeznek is – egy ócska képeslapot az ócska szállodáról, s a szobájának ablakát keresztrel jelölte meg, mint detektívregényben a tett színhelyét. „A kocsit lerohadt,

minden nagyon csendes. Csütörtökön remélem érkezem.”
Levelezőlap-írás az elhagyatottság jele.

Kilenc órakor Wormold a bizományosához indult. Elfelejtette, milyen elhagyatottak este Santiago utcái. A vasrácsok mögött leeresztett redőnyök, s akár egy megszállt városban, a házak hátat fordítottak a járókelőknek. Egy moziból fény tört elő, de egyetlen néző se lépett be; a rendeletek értelmében játszottak ugyan, de sötétedés után csak katona vagy rendőr tévedhetett ide be. Az utca végén katonai őrzőjárat haladt el.

Wormold a bizományossal egy kicsiny, füllelt szobában találkozott. A nyitott ajtó belső udvarra nézett, egy pálmafára s egy kovácsolt vas szökőkútra, de odakint éppoly forróság volt, mint a szobában. Szemben ültek egymással, egy-egy hintaszékben s ahogy ide-oda billentek, egy kis légmozgást is keltek.

Rosszul megy az üzlet – hinta-palinta –, villamossági cikket senki sem vásárol Santiagóban – hinta-palinta –, mire jó hát az egész? hinta-palinta. S mintha csak az áramellátási nehézségeket akarná igazolni: hirtelen kialudt a fény, s ők a sötétben hintáztak. Kiesvén a ritmusból, a fejük enyhén összekocant.

– Bocsánat.

– Az én hibám volt.

Hinta-palinta, hinta.

Valaki egy székbe ütközött az udvaron.

– A kedves felesége? – kérdezte Wormold.

– Nem, nem. Senki. Magunk vagyunk.

Wormold hintázott előre-hátra, előre-hátra, s az udvar titokzatos mozgásaira figyelt.

– Hát persze. – Santiagóban vagyunk. Minden házban bújhat egy-két menekült. A legjobb semmit sem hallani, semmit sem látni – ez egyébként akkor se okozott gondot, amikor a halványárga fény ismét visszakúszott a pislákoló izzószálba.

A szállodába menet két rendőr tartóztatta fel. Azt firtatták, mit keres ilyenkor itt, ilyen későn.

– Még csak tíz óra van – közölte Wormold.

– Mit keres ebben az utcában este tízkor?

– Nincs kijárási tilalom.

Hirtelen, minden figyelmeztetés nélkül az egyik rendőr szájon vágta. Inkább riadalmat érzett, mint dühöt. A törvénytisztelők rendjébe tartozott. A rendőrséget természetes védelmezőjének tartotta. Arcához emelte a kezét: – Hát mit képzelnek maguk ... – A másik rendőr hátba lökte, hogy csak úgy bukdácsolj végig a járdán. A kalapja a csatorna piszkába esett. De mire megszólalt: – Kérem a kalapom – már újabb lökést érzett. A brit konzulátusról dadogott valamit, erre keresztültaszigálták az úttesten, maguk előtt pörgették, s csak egy ajtóban ocsúdott fel, egy karján bóbiskoló férfi íróasztala előtt. Az fölriadt, s ordítani kezdett Wormolddal. A legenyhébb kifejezés a „disznó” volt.

Wormold tiltakozott: – Brit állampolgár vagyok, nevem Wormold, címem Havanna, Lamparilla út 37. Negyvenöt éves vagyok, elvált, és fel akarom hívni a konzulomat.

Az ember, aki disznónak nevezte, s kabátujján őrmesteri rangjelzést viselt, az útlevelét kérte.

– Nincs nálam. A szállodában hagytam a táskámban.

Foglyulejtői közül az egyik elégedetten szólt közbe: – Iratok nélkül jár az utcán.

– Kutassátok át a zsebeit – parancsolta az őrmester. Kivették a pénztárcáját, a Hasselbachernak címzett levelezőlapot, melyet elfelejtett földadni, s egy miniatűr whiskys palackot, Old Granddad márkát, amit a szálloda bárjában vett. Az őrmester a palackot tanulmányozta és a levelezőlapot:

– Minek cipeli ezt az üveget? Mi van benne? – kérdezte.

– No, mit gondol?

– A lázadók palackból készítik a gránátokat.

– Valószínűleg nem ilyen kicsi palackból. – Az őrmester kihúzta a dugót, beleszagolt, majd egy csepp folyadékot kiöntött a tenyerébe. – Úgy látszik, whisky – állapította meg, majd a képeslapra tért át. – Mért rajzolt keresztet ide a lapra?

– A szobám ablaka.

– S miért kell megjelölni a szobája ablakát?

– Miért ne? Pusztán ... Ilyen dolgot mindig csinál az ember, ha utazik.

– Látogatót vár ehhez az ablakhoz?

– Ugyan.

– Ki ez a doktor Hasselbacher?

– Régi ismerősöm.

– Santiagóba jön?

– Nem.

– Akkor miért akarja megmutatni neki, hol a szobája?

Kezdte megérteni, amit a bűnözők kasztja oly jól tud: a hatalom emberének lehetetlen bármit is elmagyarázni.

– Doktor Hasselbacher: asszony – vetette oda könnyedén.

– Doktor és asszony! – Az őrmester felkiáltásában elégedetlenség bujkált.

– A filozófia doktora. Nagyon szép asszony. – S két félkörívet rajzolt a levegőben.

– Magához jön Santiagóba?

– Nem, nem. De hiszen tudja őrmester úr, milyenek a nők! Szeretik tudni, hol alszik a pasasuk.

– Maga a szeretője? – Enyhült a légkör. – De ez még mindig nem magyarázza, miért kószál éjszaka az utcán?

– Nincs arra törvény ...

– Nincs törvény, de józan ember otthon marad. Csak az megy el, aki tilosba jár.

– Emmára gondoltam, s nem tudtam aludni.

– Ki az az Emma?

– Doktor Hasselbacher.

Az őrmester halkán mondta: – Itt valami gyanús. Búzlík. Nem mond igazat. Ha annyira szereti Emmát, miért jött Santiagóba?

– Mert az ura gyanakszik.

– Férjes asszony? *No es muy agradable*. Maga katolikus?

– Nem.

Az őrmester felkapta a képeslapot, s újra szemügyre vette. – A kereszt a hálósoba ablakán ... – ez sem tisztességes. Hogy magyarázza el a férjének?

Wormold sebesen gondolkozott. – A férje vak.

– Ez már nem szép dolog. Csöppet sem szép.

– Szájon vágjam? – kérdezte az egyik rendőr.

– Nem kell sietni. Először kikérdezem. Mióta ismeri ezt az asszonyt, Emma Hasselbachert?

– Egy hete.

– Egy hete? Ez sem szép. Bármit mond, nem szép. Maga protestáns és házasságtörő. Hol találkozott ezzel az asszonnal?

– Segura kapitány mutatott be.

A képeslap félúton megállt az őrmester kezében. Wormold hallotta, hogy a háta mögött az egyik rendőr nagyot nyel. Hosszú ideig egyikük sem szólalt meg.

– Segura kapitány?

– Igen.

– Ismeri Segura kapitányt?

– A lányom jó barátja.

– Szóval lánya is van. Nős ember. – S újra rákezdte: – Ez nem valami sz ... – amikor az egyik rendőr közbevágot: – Ismeri Segura kapitányt.

– S honnan tudhatom, hogy igazat mond?

– Hívja föl telefonon, majd kiderül.

– Órákba telik, amíg kapcsolják Havannát.

– Úgyse mehetek el ma éjszaka Santiagóból. Értesítését megvárom a szállodában.

– Vagy az őrszobán a cellában.

– Nem hiszem, hogy Segura kapitány örülne ennek.

Az őrmester hosszú ideig mérlegelte az esetet, s sokszor átvizsgálta Wormold tárcáját tűnődés közben. Aztán parancsot adott az egyik emberének, hogy kísérje Wormoldot a szállodába, s ott nézze meg az útlevelét (az őrmester így próbálta megőrizni tekintélyét). Zavart csendben mentek el a szállodáig, s Wormoldnak csak lefekvés közben jutott eszébe, hogy a Hasselbacher doktornak címzett képeslap az őrmester íróasztalán maradt. De ennek nem tulajdonított különösebb jelentőséget. Holnap reggel másikat küldhet. Mennyi időbe is telik, amíg az ember felfejti élete kusza szálait, melyben minden apróság – még egy képeslap is – szerepet játszhat, sőt, az apróságok feledékeny mellőzése is! Három nap múlva Wormold felült a Santa Clara-i buszra; a Hillman elkészült; s minden nehézség nélkül visszatért Havannába.

Harmadik fejezet

1

Késő délután érkezett Havannába, s egy csomó távirat várt rá. Köztük egy cédula Millytől.

Mibe keveredtél? Tudod már micsoda (nem tudta) türelmetlen – de nem veszélyes. Hasselbacher doktor sürgősen beszélni akar veled. Csók. Ui. Lovagolok a klubban. Seraphina képét sajtó közölte. Világhír? Adj parancsot dízsorúzra.

Hasselbacher várhat. Két távirat sürgős jelzéssel érkezett.

2 szám március 5 A pont kezdődik jelentések Hasselbacher-ról ellentmondóak stop minden találkozásnál a legnagyobb óvatosság ajánlatik csökkentse minimumra üzenet vége.

Vincent C. Parkmant mint beszervezendő ügynököt azonnal elutasították.

Ne próbálkozzon ismétlem ne próbálkozzon kapcsolat megszüntetendő stop valószínűleg amerikai titkos szolgálat embere.

A következő távirat: „1 szám március 4” hűvösen hangzott:

A jövőben utasítás szerint minden táviratban egyetlen témára szorítkozzon.

„1 szám március 5” már biztatóbb volt:

Sanchez professzor és Cifuentes mérnök ellen nincs terhelő stop beszervezhető stop föltehetően társadalmi állásuk szerint csak a készkiadásokra tartanak igényt.

A következő távirat volt a teteje mindennek:

Gazdasági osztály utasítására 59200/5/1 beszerzése engedélyezve – a szám Lopezt takarta –, de kérjük tudomásul venni javasolt fizetés elfogadott európai szint alatt emelje 25 ismétlem 25 pesóra havonta üzenet vége.

Lopez kiáltott föl a földszintről: – Hasselbacher doktor keresi.

– Mondja meg, nem érek rá. Később visszahívom.

– Azt kéri, jöjjön gyorsan. Furcsán beszél.

Wormold lement a telefonhoz. Mielőtt még beleszólhatott volna, izgatott öreg hangot hallott. Eddig fel sem tűnt neki, milyen öreg Hasselbacher doktor. – Kérem Mr. Wormold ...

– Igen, parancsoljon.

– Kérem, jöjjön el hozzám. Valami történt.

– Hol van most?

– A lakásomon.

– Mi történt, Hasselbacher?

– Nem mondhatom el telefonon.

– Beteg ... megsebesült?

– Az lenne a legkevesebb – mondta Hasselbacher. – Kérem, jöjjön. – Esztendők óta ismerték egymást, de Wormold még

sohasem járt Hasselbacher lakásán. A Wonder Barban találtak vagy egy étteremben Milly születésnapján, s egyszer Hasselbacher doktor kereste fel a Lamparilla úton, amikor ő magas lázzal feküdt. Egy alkalommal pedig sírt Hasselbacher jelenlétében: ott ült a Paseón, egy padon, s elzokogta, hogy Milly anyja a reggeli géppel Miamiba szökött. De barátságuk a zárkózottság biztos alapján nyugodott – felbomlani pedig inkább a bizalmas barátságok szoktak. Még azt is meg kell kérdeznie Hasselbachertől, hogyan talál el hozzá.

– Nem tudja? – kérdezte döbbenetén Hasselbacher.

– Nem.

– Jöjjön gyorsan – könyörgött Hasselbacher –, nem akarok egyedül maradni.

De az esti órákban lehetetlen sietni. Obispo egyetlen nagy forgalmi akadály, s félórába is beletellett, amíg Wormold odaért a jellegtelen, szürke terméskőből tizenkét emeletre tornyosuló házhoz, ahol Hasselbacher lakott. Húsz esztendővel ezelőtt modern lehetett, de a nyugati városnegyed új acél építészete túlszárnyalta és túlragyogta. A csőbútor korához tartozott, s egy csőlábú szék ötlött elsőnek Wormold szemébe, amikor Hasselbacher beengedte. A szék s egy rajnai kastély színnyomata.

Nemcsak a hangja: Hasselbacher is hirtelen megöregedett, s ez nem az arcszínén látszott. Barázdált és véraláfutásos bőre éppúgy nem változott, mint egy teknőcé, s fehér haján az évek munkájával semmi sem vetekedhetett. Az arckifejezése változott: az életformáját sértették meg: Hasselbacher doktor már

nem volt optimista. Alázatosan beszélt. – Szép, hogy eljött Mr. Wormold.

Wormoldnak eszébe jutott a nap, amikor ez az öregember elvitte a Paseóról be a Wonder Barba, leitatta, elfecsegte vele az időt, alkohollal, nevetéssel s ellenállhatatlan derúvel égette ki benne a kint. – Mi történt, Hasselbacher? – kérdezte.

– Kerüljön beljebb – nógatta Hasselbacher.

A feje tetején állt minden a szobában; mintha egy rosszcsont kölyök komizkodott volna a csőbútorok közt, s mindent kinyitott, fölfordított, szétdúlt, felperzselt volna, valamely megmagyarázhatatlan ösztön parancsára. Egy csoportképet, melyen ifjak söröskorsókat tartottak, a keretéből téptek ki, s kettéhasították; a Nevető Lovag színes nyomata épségben függött a falon a heverő fölött, melynek azonban egyik párnáját a három közül felszakították. Egy fiókosszekrény tartalma – csupa régi levél és számla – szétszóródott a földön, s egy fekete szalaggal átkötött, világosszőke hajfürt partra vetett halként hevert a szemétkben.

– Miért tették? – kérdezte Wormold.

– Ez még nem izgat – mondta Hasselbacher –, de jöjjön be ide.

A laboratóriumnak átalakított kis szobában a káosz lett az úr. A romok között Bunsen-lámpa égett. Hasselbacher doktor lecsavarta. Majd egy kémcsövet emelt fel; tartalma szétkenődött a mosdókagylóban. – Nem fogja megérteni – kezdte a doktor. – Egy tenyészetet akartam kinevelni, a ... különben nem fontos. Tudtam, hogy semmi sem lesz belőle, csak álom volt. –

Nehézkesen ült le egy forgószékre, mely súlya alatt hirtelen összecsuklott, s a földre döntötte. Valaki mindig otthagyt egy banánhéjat a tragédiák színhelyén. Hasselbacher felkelt, leporolta a nadrágját.

– Mikor történt?

– Valaki telefonált, beteghez hívtak. Elég gyanúsnak tetszett az egész, de mégis el kellett mennem. Nem kockáztathattam, hogy nem megyek, s mire visszatértem: ez fogadott.

– Ki tehetete?

– Nem tudom. Egy héttel ezelőtt fölkeresett valaki. Idegen. A segítségemet kérte. Nem orvosi ügyben. Nemet mondtam. Aztán megkérdezte, kivel tartok, a Kelettel-e vagy a Nyugattal. Megpróbáltam tréfával elütni. Azt mondtam, kettő közül a harmadikkal. – Majd vádlón hozzátette: – Néhány héttel ezelőtt maga is nekem szögezte ezt a kérdést.

– Csak tréfáltam, Hasselbacher.

– Tudom. Bocsásson meg. A legnagyobb kár, amit okoztak: ez a gyanakvás. – Rámeredt a mosdókagylóra. – Gyermeteg álom. Jól tudom. Fleming a penicillint ihletett véletlenül fedezte föl. A véletlenhez is ihlet kell, s egy öreg, másodrendű orvossal sose történik ilyen véletlen, de mégis, mi közük hozzá ezeknek, hogy én álmodozni szeretek?

– Nem értem. Mi lehet mögötte? Politika? Milyen nyelven beszélt a telefonáló?

– Angolul, mint én, rossz kiejtéssel. De manapság mindenki rossz kiejtéssel beszél az egész világon.

– Értesítette a rendőrséget?

– Amennyire én tudom – felelte Hasselbacher –, ő jött a rendőrségről.

– Elvittek valamit?

– Igen. Néhány iratot.

– Fontos iratokat?

– Kár volt őriznem őket. Harminc évig. Míg az ember fiatal, mindig belekeveredik valamibe. Nincs tiszta élet, Mr. Wormold. De én azt hittem: a múlt elmúlt. Túlzottan optimista voltam. Maga meg én nem hasonlítunk az itteniekhez: nincs gyóntatószékünk, ahol eltemethetjük a rossz emlékű múltat.

– De valamit csak sejt ... Mi lesz a következő sakkhúzásuk?

– Kartotékba vesznek talán – mondta doktor Hasselbacher. – Muszáj fontoskodniuk. A kartonon biztosan atomtudósnak léptetnek elő.

– Nem kezdhethé el újra a kísérletet?

– Azt hiszem, igen. De látja, kérem, én sosem hittem benne, s most ott folydogál a szennyecsatornában. – Megindította a csapot, hogy kimossa a mosdót. – S már csak erre emlékeznék – a mocsokra. Az volt az álmom, ez itt a valóság. – S egy mérgegomba maradványára emlékeztető valamit lepöckölt a lefolyóba. – Köszönöm, hogy eljött, Mr. Wormold. Igazi jó barát.

– Keveset tehetek magáért.

– Kibeszélhettem magam, s máris jobban vagyok. Csak a papírok miatt félek. Az is lehet, hogy véletlenül vitték el. Az is lehet, hogy ebben a felfordulásban nem találom őket.

– Segíthetek keresni.

– Nem, Mr. Wormold. Nem szeretném, ha olyasmit látna, amit szégyellek.

A nappali szoba romjai között felhajtottak két pohár italt, aztán Wormold elbúcsúzott. Hasselbacher a Nevető Lovag alatt térdelt, s a heverő alatt söprögetett. Wormold a kocsiban azt érezte, hogy a bűn úgy neszez körülötte, mint a patkány a börtöncellában. Nemsokára tán megszokják egymást, s a bűn patkánya majd a tenyeréből eszik. Vele egyívású emberek is megszokták, férfiak, akik hagyják magukat nyilvános WC-ben beszervezni, akik idegenek kulcsával nyitottak fel hotelszobákat, s titkos írásban kapnak utasítást, sőt Lamb *Shakespeare-meséi*-t is erre használják. Mert minden tréfa kétszer csattan: az áldozat hátán is.

A Santo Christóban zúgtak a harangok, az alkony aranyában galambok röppentek fel a tetőkről, és az O'Reilley utca sorsjegyárudái s az obispói bankok felett köröztek; kislányok és kisfiúk, nemre majdnem éppoly megkülönböztethetetlenek, mint a madarak, fekete-fehér egyenruhában, apró fekete táskával özönlöttek ki a Szent Vértanúk iskolájából. Koruk választotta el őket az 59 200-asok felnőtt világától, s hiszékenységük egészen más természetű volt. Wormoldot gyengédség öntötte el: Milly nemsokára hazaér, örült, hogy a lánya még mindig hisz a tündérmesékben: a szeplőtelen fogantatásban, s a

sötétben síró vagy szent szavakat suttogó képekben. Hawthorne-nak s az ő fajtájának éppúgy volt hite, csakhogy ők a tudományos-fantasztikus regények lidérceit s képtelenségeit szívták magukba.

Mire jó ezt a játékot fél szívvel játszani? A pénzükért adjunk legalább valamit cserébe, aminek örülnek, amit szívesebben jegyeznek be kartonjaikra, mint egy gazdasági jelentést. Gyors vázlatot készített:

1 szám március 8 A pont kezdődik minapi santiagói utamon különböző forrásokból jelentések hatalmas katonai létesítmények épülnek a keleti országrész hegyeiben stop a létesítmények feltűnően nagyok valószínűleg nem az ott rejtőző felkelő csoportok ellen stop erdőtűz ürügyén nagy méretű erdőirtás stop számos faluból parasztok kőszállításra kényszerítve B pont kezdődik santiagói hotel bárjában találkozás deliriumig részeg kubai spanyol pilótával stop repülés közben Havanna-Santiago között nagy beton alapozást látott minden építkezéshez túl nagy C pont 59200/5/3 elkísért Santiagóba veszedelmes feladatot vállalt bayamói katonai főparancsnokság közelében s az erdőbe szállítandó különleges gépezetről vázlatokat készített stop rajzok postán érkeznek. D pont engedélyt kérek komoly kockázatra való tekintettel jutalék fizetésére és gazdasági jelentés munkáinak felfüggesztésére tekintettel fenti aggasztó létfontosságú keleti hírekre. E pont esetleges adatokat kérek Raul Dominguez kubai pilótáról 59200/5/4 szám alatt beszerzésre javasolom.

Wormold vígan rejtjelezett. „Sose hittem, hogy erre képes vagyok” – állapította meg. Büszkén gondolt rá: az 59 200/5-ös érti a dolgát. Jókedvében még Charles Lambet is szívébe zárta. Üzenetéhez a 217. oldal 12. sorát választotta: „Most pedig elhúzó a függönyt, megmutatom a képet. Vajon nem élethű-e?”

Wormold felhívatta Lopezet az üzletből. Huszonöt pesót adott át neki. – Első havi fizetése, kezdetnek – mondta. Jobban ismerte Lopezet ahhoz, hogy hálát várt volna a külön öt pesóért, de kicsit mégis megdöbbsent, amikor Lopez közölte: – Harminc pesóból lehetne megélni.

– Ezt meg hogy érti? Az ügynökség nagyon is jól fizet.

– Ez egy csomó munkát jelent – mondta Lopez.

– Nocsak? Miféle munkát?

– Személyes szolgálatok.

– Micsoda személyes szolgálatok?

– Nyilvánvalóan jó csomó munkát jelent, különben nem fizetne nekem huszonöt pesót. – Lopezel pénzügyekben sosem lehetett vitatkozni.

– Hozzon föl nekem egy atom-porszívót az üzletből – mondta Wormold.

– Egyetlen példány van a boltban.

– Hozza fel.

Lopez felsóhajtott. – Ez a személyes szolgálat?

– Ez.

Wormold magára maradt, és darabokra szedte a porszívót. Majd az asztalhoz ült, s egy sorozatnyi gondos rajzba kezdett. Végül hátradőlt a székében, s elmerengett a porszívó tömlőjéről leszerelt fúvófej, szívószáj s rugóscső rajzán, és csak az ötlött eszébe: nem megyek túl messzire? Eszébe jutott, hogy nem adta meg a méretarányt. Vonalat húzott, s beosztotta: egy hüvelyk három lányit jelöl. Aztán a könnyebb érthetőség kedvéért a szívószáj alá egy két hüvelyk magas emberkét rajzolt. Csinosan öltöztette fel, sötét ruhába, keménykalapot adott rá, s hozzá esernyőt.

Amikor Milly este hazaért, még mindig foglalatoskodott, s az asztalán Kuba nagy térképét kiterítve első jelentését írta.

– Mit csinálsz, apa?

– Egy új pálya első lépéseit teszem.

Milly a válla fölött a szövegbe pillantott. – Írónak készülsz?

– Igen, meseírónak.

– Sok pénzt fogsz keresni?

– Ha rászánom magamat, és rendszeresen írok, alkalmasint – szerény jövedelemre mindenképpen számíthatok. Úgy tervezem, hogy minden szombat este összeütök egy-egy ilyen tanulmányt.

– Híres leszel?

– Kétlem. Ellentétben a többi íróval, én a hírnevemet is a négeremnek ajándékozom.

– A négerednek?

– Így hívják azt, aki a munkát elvégzi, míg az író úr vágja zsebre a pénzt. Az én esetemben viszont magam végzem el a munkát, s a néger aratja le a dicsőséget.

– De a pénz is a tied?

– Persze.

– Akkor vehetek magamnak egy sarkantyút?

– Nyugodtan.

– Jól érzed magad, apa?

– Soha jobban. Micsoda nagy megkönnyebbülést érezhettél, amikor felgyújtottad ifjabb Thomas Earl Parkmant.

– Még mindig ezt veted a szememre, apa? Esztendőkkel ezelőtt volt.

– Csodállak érte. Nem próbálnád meg még egyszer?

– Dehogyan, öreg vagyok hozzá. Különben a felső tagozatban nincsenek fiúk. Apa, még valamit. Vehetnék egy kulacsot?

– Amit csak akarsz. Várj csak! Mit teszel a kulacsba?

– Limonádét.

– Légy jó kislány, s hozz nekem egy tiszta papírt. Cifuentes mérnök bőbeszédű ember.

Londoni közjáték

– Jól repült? – kérdezte a Főnök.

– Egy kicsit dobált a gép az Azori-szigetek felett – felelte Hawthorne. Ezúttal még arra sem jutott ideje, hogy halványszürke tropikál ruhájából átöltözzék; a parancs hirtelen érte, Kingstonban, s a londoni repülőtéren kocsi várt rá. Most olyan közel ült a fűtőtesthez, amilyen közel csak bírt; olykor-olykor azonban mégis megborzongott.

– Mi az a furcsa virág magán?

Hawthorne egészen elfeledkezett róla. A hajtókéjához emelte a kezét.

– Egykor orchidea lehetett – állapította meg korholón a Főnök.

– A Pan American repülőtársaság adta a tegnapi esti vacsorához – magyarázkodott Hawthorne. Majd kivette a gomblyukából a nedves, lila maradványokat, s a hamutartóba dobta.

– A vacsorához? Micsoda ostobaság – füstölgött a Főnök.

– Az étel ízén úgy sem változtat. Személy szerint utálok az orchideát. Dekadens növény. Ha jól emlékszem, volt valaki, aki állandóan zöld orchideát viselt.

– Én csak azért tűztem a gomblyukamba, hogy több hely legyen a tálcán. Kicsi volt nagyon, és az a rengeteg meleg tészta meg pezsgő, meg gyümölcssaláta, hozzá paradicsomleves, sült csirke, fagylalt ...

– Rémes keverék. Miért nem utazik brit légiforgalmi társasággal?

– Nem hagyott időt előjegyzésre, uram.

– Elég sürgős az ügy. Tudja, a havannai emberünk jó néhány nyugtalanító dolgot fedezett fel a minap.

– Kitűnő ügynök – mondta Hawthorne.

– Tagadhatatlan. Bár lenne belőle több. Csak azt nem értem, hogy az amerikaiak miért nem derítették ki mindebből semmit.

– Megkérdezte őket, uram?

– Ugyan. Nem bízom a diszkréciójukban.

– S valószínűleg ők sem a miénkben.

A Főnök megkérdezte:

– A rajzokat megvizsgálta már?

– Nem nagyon értek az ilyesmihez. Továbbítottam egyenest.

– Akkor nézze meg most.

A Főnök kiterítette a rajzokat az asztalára. Hawthorne nehezen szakadt el a fűtőtesttől, s tüstént elfogta a borzongás.

– Mi baja?

– Tegnap Kingstonban a hőmérséklet kilencvenkét fok volt.

– Vérszegénység. Egy kis hideg jót tesz majd. Mi a véleménye a rajzokról?

Hawthorne a vázlatokra bámult. Valamire emlékeztették. Különös, kényelmetlen érzés fogta el.

– Emlékszik a jelentésre, ami a rajzokkal érkezett? – folytatta a Főnök. – A per 3-as a forrás. Ki az?

– Ha jól emlékszem, Cifuentes mérnök.

– Még ő is elámult a dolgon. Minden technikai tudása ellenére. Ezeket a gépeket teherautón szállították a bayamói katonai főhadiszállásról az erdő széléig. Onnan öszvérháton tovább. Irány: a rejtélyes betonalapozás.

– S mit mond a légügyi minisztérium?

– Zavarban vannak, nagy zavarban. S persze roppant érdeklőket a dolog.

– És az atomkutató szakemberek?

– Nekik még nem mutattuk meg a rajzokat. Hisz ismeri őket, milyenek. Apróságokba kötnének bele, nem bíznának az egészben, meg hogy a cső méretaránya nem megfelelő, s valószínűtlen irányba mutat. Egy ügynöktől pedig nem várhatja, hogy emlékezetből minden részletet helyesen vázoljon fel. Fényképekre lenne szükségem, Hawthorne.

– Túl nagy kívánság.

– Meg kell szereznünk. Bármilyen áron. Tudja, mit mondott nekem Savage? Mondhatom, lidérces éjszakát szerzett nekem. Savage azt mondja, hogy az egyik rajz egy roppant porszívóra emlékezteti.

– Porszívóra! – Hawthorne lehajolt, újra megvizsgálta a rajzot, s a hideg futott végig rajta.

– Hátborzongató, mi?

– Ez lehetetlen, uram. – Úgy érezte, a karrierjéért most kell megküzdenie. – Porszívó nem lehet, uram. Semmi esetre sem porszívó.

– Ördögi, ugye? – mondta a Főnök. – A szellemessége. Az egyszerűsége, a pokoli elképzelés. – Levette fekete monokliját, és csecsemőkék szeméről visszaverődött a fény; sugara ott táncolt a radiátor felett, a falon. – Ez itt embermagasságnál hat-szor nagyobb. Akár egy hatalmas fúvófej. S ez ... mire emlékezteti magát?

– Kettős vezérlésű szívószájra – vallotta be Hawthorne boldogtalanul.

– Mi az a kettős vezérlésű szívószáj?

– Némelyik porszívón rendszeresítették.

– Tessék, megint porszívó. Hawthorne, esküszöm, olyan dolog nyomára jutottunk, ami mellett a hidrogénbomba már a hagyományos fegyverzethez számít.

– S ez kívánatos lenne?

– Természetesen. A hagyományos fegyverzettel már senki sem törődik.

– Mi a szándéka, uram?

– Nem vagyok tudós – mondta a Főnök –, de nézze ezt a hatalmas tartályt. Majdnem olyan magas, mint az erdő fái, s a tetején egy hatalmas, tátongó száj, s hozzá ez a cső: emberünk csak jelezte. Akár mérföldekre is kígyózhat a hegyektől talán egész az óceánig. Talán maga is hallott róla: állítólag az oroszok is valami hasonló találmányon dolgoznak. A nap-

energia és a tenger párologásának kihasználására. Hát erről sem tudom pontosan, micsoda, de annyi biztos, hogy hatalmas dologról van szó. Érttesítse az emberünket: fényképekre feltétlenül szükség van.

– Még nem látom pontosan, hogyan férközhetne a közélébe ...

– Béreljen repülőgépet, s tévedjen el a terület fölött. Nem is kell személyesen, persze, a per 3-as, a per 2-es is elvégezheti. Ki a per 2-es?

– Sanchez professzor. Biztosan lelőnék. Ezt a körzetet a légierő ellenőrzi.

– Méghogy ellenőrzi ...

– A lázadókat deríti fel.

– Így mondják. De tudja, én másra gyanakszom, Hawthorne.

– Mire, uram?

– Hogy ezek a lázadók nem is léteznek. Merő porhintés az egész, jó ürügy a kormánynak, hogy a körzet megfigyelését lehetetlenné tegye.

– Azt hiszem, igaza van, uram.

– Jobb lenne valamennyiünk számára – lélegzett fel a Főnök –, ha tévednék. Félek ezektől a dolgoktól, félek, Hawthorne. – Visszatette a monokliját, és a fény eltűnt a falról. – Amikor legutoljára itt járt, Hawthorne, elintézte Miss Jenkinsonnal az 59 200/5-ös titkárnőjét?

– Igen, uram. Nem kínált nagy választékot, de úgy gondolja, hogy egy Beatrice nevű lány megfelelne.

– Beatrice. Hogy utálok ezeket a keresztneveket. Kiképzett ügynök?

– Igen.

– Itt az ideje, hogy segítséget adjunk havannai emberünknek. Az egész ügy túlnő egy képzetlen emberen, akinek nincs segítsége. A legjobb lesz rádiókezelőt is küldeni a titkárnővel.

– Ne menjek először én az ügynökünkhöz? Magam is szemügyre venném a dolgokat, és személyesen beszélnék vele.

– És a biztonság, Hawthorne? Most nem kockáztathatjuk, hogy lebukik. Rádión közvetlen összeköttetést tarthat Londonnal. Nem szeretem, ha kötődik a konzulátushoz, s ők sem nagyon szeretik.

– S a jelentései, uram?

– Szervezzen valami futár-szolgálatot Kingstonba. Egyik utazó ügynökét küldheti. A további utasításokat vigye a titkárnője. Látta már a nőt?

– Nem, uram.

– Hát akkor tüstént nézze meg. Ellenőrizze, hogy megfelel-e. Tudja-e vállalni a dolog technikai oldalát. Magának kell megismertetnie új állomáshelyével. Az öreg titkárnőnek mennie kell. Beszéljen a gazdaságival, hogy nyugdíjkorhatárig megfelelő havidíjat kapjon.

– Értettem, uram – mondta Hawthorne. – Megnézhetném még egyszer azokat a rajzokat?

– Úgy látszik, különösen ez a rajz érdekl. Mi lehet ez?

Hawthorne elkeseredetten válaszolt: – Önműködő kapcsolóra emlékeztet.

Már az ajtóban állt, amikor a Főnök utána szólt. – Tudja, Hawthorne, sokat köszönhetünk magának. Engem úgy informáltak, hogy rossz emberismerő, de én nem hagytam meggyőzni magamat. Szép munka volt, Hawthorne.

– Köszönöm uram. – A keze már a kilincsen volt.

– Hawthorne.

– Parancsol?

– Megtalálta már az ügynök ócska noteszét?

– Még nem.

– Talán majd Beatrice.

HARMADIK RÉSZ

Első fejezet

1

Ezt az estét Wormold aligha fogja valaha is elfelejteni. Milly tizenhetedik születésnapját a Tropicánában ünnepelték. Ártatlanabb mulató volt a Nacionalnál, még a rulettszobák ellenére is, melyeket a kabaréba menet érinteni kellett. A színpad és a táncter szabadtéren volt. A tánckar húsz lábbal fölöttük parádézott a pálmafák között, míg rózsaszín és lila reflektorfény pásztázta a padlót. Egy világoskék frakkos férfi amerikai kiejtéssel Párizsról énekelt. Aztán a zongora begördült a bokrok közé, és a táncosok megzavart madár csapatként ereszkedtek le az ágakról.

– Mint az ardennes-i erdő – kiáltott fel lelkesen Milly. A duenna nem volt vele: távozott az első pohár pezsgónél.

– Nem hiszem, hogy az ardennes-i erdőben pálmák is voltak. Vagy táncosnők.

– Nem kell szó szerint venni, apa.

– Szereti Shakespeare-t? – kérdezte doktor Hasselbacher.

– Shakespeare-t nem, túl sok benne a költészet. Hisz ismeri: belép a hírnök: „Uram, a herceg jobbról érkezik” – „Jó szívvel hát a harcra készülünk”.

– Ez Shakespeare-ből van?

– Nem, de olyan.

– Butaságokat beszélsz, Milly.

– Akárhogyan is, az ardennes-i erdő is csak Shakespeare – vélte Hasselbacher.

– Az lehet, de én csak Lamb *Shakespeare-meséi*-ből ismerem.

Az pedig kihagyott minden hírnököt, alherceget és költészetet.

– Az iskolában kapta a könyvet?

– Nem, apa szobájában akadtam rá.

– Maga is kivonatban olvassa Shakespeare-t, Mr. Wormold? – kérdezte meglepetten Hasselbacher.

– Nem, nem, dehogyis. Tulajdonképpen Millynek vettem.

– Akkor miért haragudtál úgy a múltkor, amikor kölcsön vettem?

– Nem haragudtam. Csak nem szeretem, ha mindenbe belekotorasz, ami ... ami nem tartozik rád.

– Csak nem vagyok neked kémgyanús? – kérdezte Milly.

– Drága Milly, ne veszekedjünk a születésnapodon. Elhanyagolod doktor Hasselbachert.

– Miért olyan csöndes, doktor Hasselbacher? – érdeklődött Milly, miközben felhajtotta a második pohár pezsgőt.

– Egyszer adja kölcsön a *Sakespeare-mesék*-et. Én is nehezen olvasom Shakespeare-t.

Egy rendkívül alacsony férfi rendkívül szűk egyenruhában az asztaluk felé integetett.

– Csak nem szomorú, Hasselbacher doktor?

– Mitől lennék szomorú, drága Milly, a maga születésnapján?

Hacsak nem az éveket siratnám.

– Tizenhét év olyan sok?

– Nekem nagyon gyorsan múlt el.

A szűk egyenruhás férfi ott állt az asztaluk előtt és meghajolt. Az arca rücskös és kimarjult, mint a tengerparti oszlopok. A székét is hozta, majdnem akkora volt, mint ő.

– Bemutatom neked Segura kapitányt, apám.

– Megengedik, hogy leüljek? – S odatolakodott Milly és Hasselbacher közé, anélkül, hogy Wormold válaszát megvárta volna. Sőt már beszélt is. – Örülök, hogy megismerhetem Milly apját. – Villámgyors szemtelenséggel beszélt; az embernek megsértődni sem volt ideje, s máris megkapta az újabb sértést. – Mutasson be a barátjának, Milly.

– Hasselbacher doktor.

Segura kapitány tudomást sem vett doktor Hasselbacherról, és színig töltötte Milly poharát, majd a pincért hívta. – Hozzon még egy üveggel.

– Már indulóban voltunk, Segura kapitány – mondta Wormold.

– Micsoda beszéd. Maguk a vendégeim. Alig múlt éjfél.

Wormold a kabátujjával feldöntött egy poharat. Leesett, és darabokra tört, akár ez a születésnap vacsora. – Pincér, még egy poharat. – Segura halk dalra gyújtott. – *A rózsa mit a*

kertben téptem – s ezzel Millyhez hajolt, és hátat fordított doktor Hasselbachernak.

Milly korholni kezdte.

– Nagyon illetlenül viselkedik.

– Illetlenül? Magával?

– Valamennyiünkkel. A tizenhetedik születésnapomat ünnepeljük, s ezt a vacsorát az apám adja, nem maga.

– Tizenhetedik születésnapját? Akkor mindenképpen a vendégeim. Meghívok néhány táncost az asztalunkhoz.

– Nincs szükségünk táncosokra – intette le Milly.

– Kegyvesztett lettem?

– Igen.

– Ó – kiáltott fel örömmel –, mert ma nem vártam az iskolánál a kocsimmal! Milly, meg kell értenie, néha a rendőrség az első. Pincér, szóljon a karmesternek, hogy játsszák el a Születésnap Indulót!

– Hagyja abba az ilyen dolgokat – mondta Milly. – Hogy lehet ilyen ... közönséges.

– Én? Közönséges? – Segura kapitány boldogan nevetett. – Micsoda kis tréfás kobold – mondta Wormoldnak. – Én is szeretek viccelni. Ezért aztán jól kijövünk egymással.

– Milly azt mesélte, hogy magának emberbőrből készült cigarettatárcája van.

– Mennyit ugrat ezzel. Meg is mondtam neki, hogy az ő bőrből a legcsinosabb ...

Doktor Hasselbacher hirtelen fölállt. – Megyek egy kicsit a rulettet nézni.

– Nem örül nekem az öreg? – kérdezte Segura kapitány. – Talán régi csodálója, Milly? Mondhatnám, öreg csodálója, haha.

– Régi barátunk – mondta Wormold.

– De maga meg én, Mr. Wormold, nagyon jól tudjuk, hogy férfi és nő között nem létezik barátság.

– Nő? Milly még nem az.

– Az apa szól magából, Mr. Wormold. S az apák sosem ismerik a lányukat.

Wormold a pezsgősüveget méregette és Segura kapitány fejét. A kettőt összekocintani – erős kísértés volt. Közvetlenül a kapitány háta mögött egy ismeretlen fiatal nő bátorítón bólintott Wormoldnak. Amikor hozzáért a pezsgősüveghez, a nő újra bólintott. Úgy látszik, éppolyan okos, amilyen csinos, s pontosan olvasott Wormold gondolataiban. Irigyelte is a társaságát, a két KLM-pilótát és a stewarddesst.

– Jöjjön, táncoljunk, Milly – mondta Segura kapitány –, mutassa, hogy megbocsátott.

– Nem táncolok.

– Esküszöm, holnap ott várom a zárdakapunál.

Wormold apró mozdulata mintha azt mondta volna: „nincs merszem, segítsen”. A nő komolyan figyelte Wormoldot; úgy rémlett, mérlegeli a helyzetet, és bármi elhatározásra jut,

végleges lesz, s tüstént cselekedetbe torkollik. S a nő hirtelen szódát fröcskölt a whiskyjébe.

– Jöjjön, Milly. Ne rontsa el az estémet.

– Ez nem a maga estéje, hanem az apámé.

– Milyen haragtartó. Meg kell értenie, hogy a munkám néha még az én drága kis Millymnél is előbbre való.

Segura kapitány háta mögött a nő elfordította a szódáspalack csövét.

– Nem – tiltakozott ösztönösen Wormold –, nem. – A szódáspalack csöve Segura kapitány nyakára irányult. A nő ujjá cselekvésre készen simult rá. Wormoldot sértette, hogy egy ilyen csinos lány ekkora megvetéssel néz rá. S odasúgta. – Igen, kérem, lehet – mire a nő megnyomta a szódáspalackot. A szén-savas sugár sisteregve találta el Segura kapitány nyakát, s a gallérján csurgott le. – Bravó – hangzott fel doktor Hasselbacher hangja valahonnan az asztalok közül. – Coño – kiáltott fel Segura kapitány.

– Bocsánat – mentegetőzött a fiatal hölgy. – A whiskymbé céloztam.

– A whiskyjébe!

– Dimpled Haig, prima márka – tette hozzá a lány. Milly vihogott.

Segura kapitány mereven hajolt meg. Apró természetéből éppúgy nem lehetett megítélni veszedelmességét, mint egy rövid-italét.

Hasselbacher a nővel udvariaskodott. – Elfogyott a szódája, asszonyom, hadd hozzak másikat. – A nő asztalánál a hollandusok nyugtalanul súgtak-búgtak.

– Nem hiszem, hogy rám bíznának még egy üveget – mondta a nő.

Segura kapitány egy mosolyt préselt ki. Mintha rossz helyről préselné, akár egy lyukas fogpaszta-tubusból. – Életemben először lóttek rám hátulról. Örülök, hogy asszony kezéből ért. – Csodálatra méltóan szedte össze magát, pedig a hajáról még csörgött a víz, s a gallérja is nedves volt. S csak annyit tett hozzá: – Szívesen ajánlanék revansot, de máris elkéstem a laktanyából. Remélem, találkozunk még.

– Itt maradok – mondta a nő.

– Turista?

– Nem. Itt dolgozom.

– Ha bármi gondja lenne a tartózkodási engedéllyel – mondta Segura kétértelműen –, csak engem keressen. Jó éjszakát, Milly, jó éjszakát, Mr. Wormold. A pincérnek majd megmondom, hogy a vendégeim. Rendeljenek bármit kedvük szerint.

– Elegáns búcsú volt – mondta a nő.

– Elegáns találat.

– A pezsgősüveggel fejbe kólintani mégiscsak túlzás lett volna. Ki ő?

– Általában Vörös Keselyűnek nevezik.

– Kínozza a foglyokat – tette hozzá Milly.

– Azt hiszem, kellőképp bemutatkoztunk egymásnak.

– Ebben nem lennék olyan bizonyos – mondta Hasselbacher doktor.

Összetolták az asztalukat. A két pilóta meghajolt, s kiejt-hetetlen neveket motyogott. Doktor Hasselbacher rémülettel kérdezte a hollandusoktól: – Maguk coca-colát isznak?

– Szabály az szabály. Három harminckor felszállunk Montrealnak.

Wormold felderült. – Ha már Segura kapitány fizet, még egy pezsgőt és coca-colát.

– Én nem hiszem, hogy még egy csöpp coca-cola lemenne a torkomon. Hát a tiéden, Hans?

– Konyakot innék – mondta a fiatalabb pilóta.

– Nem ihatik konyakot – közölte határozottan a stewardess – Amsterdam előtt.

A fiatal pilóta odasúgta Wormoldnak. – El akarom venni feleségül.

– Kit?

– Miss Pfunkot – valahogy így hangzott a neve.

– S magához megy?

– Nem.

Erre már megszólalt az öregebb hollandus. – Én nős vagyok, s három gyermekem van. – S már gombolgatta is a belső zsebét. – Véletlenül itt a fényképük.

Egy színes fényképet nyújtott át Wormoldnak, rajta szűk, sárga pulóverben, fürdőnadrágban, görkorcsolyával egy lány, amint épp a korcsolyáját csatolja. A pulóveren felírás: „Mamba Klub”, s a kép alatt Wormold ezt olvasta: „Példátlan szórákozást biztosítunk, ötven gyönyörű görl elúzi magányát.”

– Azt hiszem, összecserélte a képeket – mondta Wormold.

A fiatal nő, akinek a Tropicana csalóka fényében gesztenyebarna haja, mogyorószínű szeme volt, azt mondta:

– Táncoljunk.

– Nem táncolok olyan jól.

– Nem számít.

Wormold csak topogott körülötte. – Értem már, mit akar – állapította meg a lány. – Ezt rumbának szánja. Az asztalnál ott az a maga lánya?

– Igen.

– Nagyon csinos.

– Most érkezett?

– Igen. A repülőgép személyzete kiruccant egy kicsit, így hát velük jöttem. Nem ismerek itt senkit. – A feje Wormold állaéhoz ért, s a férfi felszippantotta hajának illatát; s ahogy táncoltak, a szájához is ért. Wormold halvány csalódást érzett: a lány jegygyűrűt viselt. – Severnnek hívnak. Beatrice Severn – mutatkozott be végül.

– Wormold.

– Akkor én vagyok a maga titkárnője – állapította meg a lány.

– Micsoda? Nekem nincs titkárnóm.

– Dehogyan nincs. Nem értesítették, hogy érkezem?

– Nem. – Meg se kellett kérdeznie, kik azok az „értesítették”.

– De hisz én magam táviratoztam.

– Múlt héten érkezett valami, de annak nem volt se füle, se farka.

– Milyen kiadásban forgatja Lamb *Shakespeare-meséi*-t?

– Everymanben.

– A fenébe is. Rossz példányt kaptam. Elhiszem, hogy zagyva volt a távirat. De végül is örülök, hogy megtaláltam magát.

– Én is. Persze, egy kicsit meglepődtem. Hol szállt meg?

– Ma éjszakára az Anglaterrában. Csak holnap költözöm be.

– Hová?

– Hát a maga irodájába. Nem számít, hol alszom. Meghúzódok valamelyik irodaszobában.

– Nincsenek szobák. Nagyon kis iroda az enyém.

– Hát a titkárnőnek csak volt szobája?

– Sose volt titkárnóm, Mrs. Severn.

– Szólítson Beatrice-nek. Már csak biztonsági okokból is.

– Biztonsági okokból?

– Az már komoly gond, hogy a titkárnőnek nincs szobája. Ülünk le.

Egy közönséges fekete frakkot viselő férfi (angol gyarmati tisztviselőnek tűnt a dzsungel fái között) így énekelt:

*Épeszű vénemberek
a te barátaid.
Szerintük a föld kerek,
s engem téboly vadít.
Nincs alma szerintük héjtalan,
narancs gerezdtelen.
Szerintem nappal éjszaka van,
és nem nyerek ezen.
Kérlek, ne hidd ...¹*

A rulettszoba sarkában ültek le egy üres asztalhoz. Hallhatták a kis golyók koppanását. A nő komoly arckifejezést öltött – kissé félszegen, mint a fruskák az első báli ruha felvételekor. – Ha tudom, hogy a maga titkárnője vagyok – mondta Beatrice –, sose spriccelem le azt a rendőrt, ha csak nem kifejezett parancsra.

– Ezen már kár bánkódni.

– Engem azért küldtek, hogy megkönnyítsem a dolgát, nem hogy nehezítsem.

– Segura kapitány nem számít.

– Kérem, én tökéletes kiképzésben részesültem. Rejtjeltanból s mikrofotóból vizsgáztam. Magamra vállaltam az ügynökeivel való kapcsolatot.

– Aha.

¹ Eörsi István fordítása.

– Olyan jól dolgozott, hogy nem szabad a lebukás kockázatát vállalnia. Ha engem letépnek, az nem sokat számít.

– Nem szívesen látnám, ha letépnék. Így félig letépve jobban tetszik.

– Nem értem, mire gondol.

– Hasonlat. Rózsákra.

A nő elgondolkodott. – Ha a távirat összezagyválódott, akkor a rádiókezelőről sem tud semmit.

– Nem.

– Az Anglaterrában szállt meg. Belebetegedett a légi útba. Szállást kell találnunk neki is.

– Hát ha tengeri beteg ...

– Megteheti segédkönyvelőnek. Számvitelben képzett.

– De ha nincs szükségem rá. Még főkönyvelőm sincs.

– Ez ne aggassa. Holnap reggel mindent eligazítok. Azért vagyok itt.

– Van magában valami – mondta Wormold –, ami a lányomra emlékeztet. Maga is tart időnként szent kilencedet?

– Mi az a szent kilenced?

– Nem tudja? Hála Istennek.

A frakkos férfi befejezte a dalt.

*Úgy vélem, télen van nyaram,
és nem nyerek ezen ...*

A reflektorok kékről vörösre váltottak, s a táncosok visszaszálltak a pálmafákra. A kockák pörögtek a posztó asztalokon, Hasselbacher doktor boldogan vezette a parkettra Millyt. Cserepekre tört születésnapját alighanem mégis sikerült összeragasztani.

Másnap reggel Wormold korán ébredt. Enyhén másnapos volt a pezsgőtől, és a Tropicánában eltöltött éjszaka valószínűtlensége belenyúlt az üzleti hétköznepba is. Beatrice megdicsérte, hogy jól dolgozott – s ő mégiscsak „azoknak”, Hawthorne-éknak a szócsöve. S csak az okozott csalódást, hogy a fiatal nő is, akár Hawthorne, az ő képzelt ügynökeinek kitalált világához tartozott. Az ő ügynökei ...

Leült a kartotékjaihoz. Ezeket a kartotékokat valószínűsíteni kell, mire Beatrice megérkezik. Néhány ügynöke már a valószínűtlenség határán mozgott. Sanchez professzort és Cifuentes mérnököt mélységesen kompromittálta, tőlük már nem szabadulhatott: közel kétszáz pesót vettek fel költségeikre. Lopez is adottság. A kubai légitársaság részeg pilótája ötszáz pesónyi csinos juttatást kapott a hegyek közti létesítmény meséjéért, de őt tán ki lehet röpíteni megbízhatatlanság okán. Aztán ott volt a *Juan Belmonte* főgépésze, akit Cienfuegosban látott poharazgatni – valószínű figurának rémlett, s mindössze havi hetvenöt pesót kap. De akadtak közöttük olyan jellemek, akik nem bírnák el az alaposabb vizsgálatot: például Rodriguez, akit a kartoték egy éjszakai mulató főpincérének mondott, s Teresa, a Shanghai Orfeum táncosnője, akit egyszerre avatott a hadügyi és a postaügyi miniszter szeretőjévé (egyáltalán nem meglepő, hogy Londonban semmit sem tudtak kinyomozni Rodriguezzról vagy Teresáról). Rodriguezt hajlandó

volt tüstént kirúgni, mert ha bárki is közelebbről megismerkedik Havannával, előbb-utóbb feltétlenül kételkedni kezd a létezésében. Teresáról viszont nem szívesen mondott le. Egyetlen női kéme volt, az ő Mata Harija. Nem valószínű, hogy az új titkárnő felkeresi a Sanghait, ahol éjszakánként három pornográf film között meztelen táncokat mutatnak be.

Milly leült mellé. – Mik ezek a cédulák? – kérdezte.

– A vevőim.

– S ki volt az a lány tegnap este?

– A titkárnőm lesz.

– Feltörsz, apa.

– Tetszik neked?

– Nem is tudom. Nem adtál alkalmat, hogy beszélhessek vele. Nagyon elmerültetek a táncolásba meg udvarlásba.

– Én nem udvaroltam.

– El akarja vetetni magát?

– Az Istenért, dehogy.

– S te nem akarsz elvenni?

– Milly, térj észhez. Tegnap este találkoztunk először.

– Marie, egy francia lány a zárdában azt mondja, hogy minden igazi szerelem *coup de foudre*.

– Ilyesmiről beszélgettek a zárdában?

– Hát persze. Ez a jövő, nem? Múltunk még nincs, amiről beszélhetnénk, bár Ágnes nővérnek már az is van.

– Ki az az Ágnes nővér?

– Már meséltem róla. Olyan szomorú és kedves. Marie azt mondja, hogy fiatal korában neki is volt egy szerencsétlen *coup de foudre*-ja.

– Ő mesélte el Marie-nak?

– Ugyan, csak nem képzeled. De Marie tudja. Neki is volt már két szerencsétlen *coup de foudre*-ja. Olyan hirtelen jöttek, mint derült égből a villámcsapás.

– Hát engem az öregségem bebiztosít.

– Ugyan. Hallottam egy öregemberről, majdnem ötvenéves volt, akinek Marie anyjával volt *coup de foudre*-ja. Az is nő ember volt.

– A titkárnóm már asszony, így hát erre ne legyen gondod.

– Most is férjnél van, vagy csak víg özvegy?

– Azt nem tudom. Nem is kérdeztem. Szépnek tartod?

– Csinos. A maga módján.

Lopez kiáltott fel a földszintről. – Egy hölgy keresi. Azt mondja, várják.

– Küldje föl.

– Én is itt maradok – figyelmeztette Milly.

– Beatrice, ez itt Milly, a lányom.

Beatrice szeme ugyanolyan színű volt, mint tegnap este, s a haja is, ezt Wormold tüstént észrevette; a hatást így nem tulajdoníthatta a pezsgőnek vagy a pálmafák árnyékának. Valóságosnak látszik, állapította meg.

– Jó reggelt – szólalt meg Milly a duenna hangján. – Remélem, jól aludt.

– Rémeset álmodtam. – Wormoldra nézett, majd a kartotékokra, aztán Millyre, s csak ennyit szólt. – Jól éreztem magam tegnap este.

– Nagyszerűen bánt a szódásüveggel, Miss ... – mondta nagylelkűen Milly.

– Mrs. Severn. De szólíts csak Beatrice-nek.

– Ó, már férjnél van? – kérdezte Milly kandi kíváncsisággal.

– Férjnél *voltam*.

– Az ura ... meghalt?

– Tudtommal nem. Eltűnt az életemből.

– Ó ...

– Ezzel a típussal könnyen előfordul.

– Milyen típus volt?

– Milly, ideje elbúcsúznod. Nem a te dolgod, hogy kifaggasd Mrs. Severnt, vagyis Beatrice-t ...

– Az én koromban – mondta Milly – az embernek tanulnia kell mások tapasztalatából.

– Igazad van. Az ilyen típust, azt hiszem, intellektuális és érzékeny típusnak nevezik. Én szépnek láttam; az arca olyan volt, mint egy puha fészekből előkandikáló madárfiókáé a természetfilmekben, felfúvódó tollakkal az ádámcsutkája – meglehetősen nagy ádámcsutkája – körül. A baj ott kezdődött, amikor negyvenéves korában is még mindig madárfiókára

emlékeztetett. Persze, tetszett a lányoknak. Mindig UNESCO-konferenciákra járt, Velencébe és Bécsbe meg más efféle helyekre. Páncélszekrénye van, Wormold úr?

– Nincs.

– S aztán mi történt? – kérdezte Milly.

– Átláttam rajta. Szó szerint így, nem átvitt értelemben. Nagyon sovány volt és görbe, s már-már átlátszó. Amikor ránéztem, már szinte láttam a bordái között az összes delegátusokat és a szónokot, amint fölemelkedik, s azt mondja: „Az alkotó írónak szüksége van a szabadságra.” Már a reggelinél kezdődött, s így ment egész nap.

– S azt se tudja, él-e még?

– Tavaly még élt, mert olvastam a lapokban, hogy Taorminában felolvasást tartott *Az intellektus és a hidrogénbomba viszonya* címmel. Feltétlen szüksége lenne egy páncélszekrényre, Mr. Wormold.

– Miért?

– Nem hagyhatja elöl heverni a dolgait. S az ember különben is elvárná egy ilyen régimódi kereskedőkirálytól, mint maga.

– Ki mondta rólam azt, hogy régimódi kereskedőkirály vagyok?

– Ez a benyomás magáról Londonban. Most megyek, és tüstént szerzek egy páncélszekrényt.

– Én is elmegyek – mondta Milly. – Észnél légy, apa! Tudod már, mire gondolok.

Kimerítő napnak ígérkezett a mai. Beatrice elment, s felhajtott egy hatalmas biztonsági páncélszekrényt, melyet hat ember hozott teherautón. Míg felhurcolták, összetörték a lépcső korlátját s egy képet is. A ház előtt tömeg verődött össze, jobbra a szomszéd tanintézet iskolakerülőiből; két csinos néger nő és egy rendőr csatlakozott hozzájuk. Amikor Wormold a szemére vetette Beatrice-nek, hogy ez a felhajtás gyanús lehet, a lány azt vágta vissza, hogy az igazi gyanút akkor ébresztjük, ha mindenáron kerüljük a feltűnést.

– Például a szóda-ügy – magyarázta. – Mindenki úgy emlékszik rám, mint aki lefröcskölte a rendőrfőnököt. S többé senki sem firtatja, ki vagyok. Megkapták rá a feleletet.

Amíg a munkások a páncélszekrényvel küszködtek, egy taxi érkezett: fiatalember szállt ki belőle, a legnagyobb bőrönddel, amit Wormold valaha-is látott.

– Ez itt Rudy – mutatta be Beatrice.

– Ki az a Rudy?

– A maga segédkönyvelője. Említettem tegnap este.

– Hálistennek, legalább van valami a tegnapi estéből, amit elfelejtettem – sóhajtott fel Wormold.

– Jöjjön be, Rudy, s pihenjen le.

– Az ég egy világon semmi értelme, hogy behívja – morgott Wormold. – Jöjjön be, de hova? Nincs számára hely.

– Alhat az irodában – mondta Beatrice.

– De egy ágy meg az íróasztalom meg egy páncélszekrény nem fér el ott.

– Szerzünk egy kisebb íróasztalt. Mi van a tengeri betegsé-
gével, Rudy? Ez Mr. Wormold, a főnök.

Rudy nagyon fiatal volt, nagyon sápadt, s az ujjait elsárgította a nikotin vagy valami sav. – Az éjjel kétszer hánytam, Beatrice. És eltörtek egy röntgencsővet.

– Azzal most ne törődjék. Térjünk rá az első lépésekre. Menjen, vegyen magának egy tábori ágyat.

– Helyes – mondta Rudy és eltűnt. Az egyik néger nő Beatrice-hez fordult, és azt mondta: – Én angol vagyok.

– Én is – felelte Beatrice –, örülök, hogy találkoztunk.

– Maga az, aki megfürösztötte Segura kapitányt?

– Hát igen, úgy is lehet mondani. Igazából lespricceltem.

A néger nő megfordult, s mindezt spanyolul elmagyarázta a tömegnek. Néhányan tapsoltak. A rendőr zavartan eloldalgott. – Maga nagyon csinos és kedves, kisasszony – mondta a néger nő.

– Maga is csinos és kedves – dicsérte vissza Beatrice. – Fogja meg ennek a bőröndnek a másik végét. – S most már ketten küszködtek Rudy csomagjával, húzták, cipelték.

– Bocsánat – mondta egy férfi, s a könyökével tört utat a tömegben. – Szabad lesz?

– Mit akar? – kérdezte Beatrice. – Nem látja, milyen elfoglaltak vagyunk? Máskor jelentse be magát.

– Én csak porszívót szeretnék venni.

– Ó, porszívót. Akkor menjen be. Át tud mászni ezen a bőröndön?

Wormold odaszólt Lopeznek. – Foglalkozzék velem. És az Isten szerelmére, sózzon rá egy atomot. Egyetlenegy sem adtunk még el.

– A kisasszony itt fog lakni? – kérdezte a néger nő.

– Itt fogok dolgozni. Nagyon köszönöm a segítségét.

– Mi angolok tartsunk össze – mondta a néger nő.

A szállítók, akik a helyére rakták a páncélszekrényt, már lefelé jöttek, köpdösték s dörzsölték a markukat, mutatván, milyen nehéz is volt mindez. Wormold borraivalót adott nekik. Majd felment a lépcsőn, és borúsan körülnézett az irodájában. A legnagyobb baj az, hogy egy tábori ágynemű még éppen elfér, s ez megfosztja a tiltakozás lehetőségétől. Csak annyit jegyzett meg: – Rudy a ruháit már nem tudja hová tenni.

– Rudy hozzáédződött a nehézségekhez. Amellett erre a célra itt a maga íróasztala. A fiókból átrakodhat a páncélszekrénybe, s Rudynak is lesz hol tartania a holmiját.

– Nem értek a számkombinációhoz.

– Roppant egyszerű. Választ egy három tagból álló számcsoportot, amit meg tud jegyezni. Mi a ház telekkönyvi száma?

– Nem tudom.

– Hát akkor a telefonszám, nem, ez nem elég biztonságos. Minden betörő végigpróbálná. Akkor a születési éve.

– 1914.

– S a születése napja?

– December 6.

– Hát akkor legyen 19-6-14.

– Nem tudom megjegyezni.

– Dehogynem. A saját születésnapját csak nem felejtí el. S most jól figyeljen. Az óramutató járásával ellenkező irányban négyszer fordítja el a tárcsát, akkor előretolja 19-re, majd óramutató szerint háromszor, akkor 6-ra, az óramutatóval ellenkezőleg kétszer, előre 14-re, körbe forgatja, s máris bezáródott. Kinyitni ugyanígy kell – 19-6-14, és egy-kettő, feltárul. – A páncélszekrényben egy döglött egeret találtak. – Elfekvő áru – jegyezte meg Beatrice. – Árendeményt kellett volna kérnem.

Kezdte kicsomagolni Rudy bőröndjét, s egy rádiókészülék tartozékait és szerelékeit húzta elő, elemeket, fényképező berendezést, rejtelmes csöveket – Rudy harisnyáiból.

Wormold megkérdezte: – Hogy a csudába tudták ezt a rengeteg holmit áthozni a vámon?

– Nem mi hoztuk. Az 59 200 per 4 per 5 szállította át Kingstonból.

– Ki az?

– Egy kreol csempész. Kokaint, ópiumot és marijuanát csempészik. Persze, állandóan keni az egész vámőrséget. Azt hitték, most is a szokásos áruval utazik.

– Jó sok kábítószerre lenne szükség ezt a bőröndöt megtölteni.

– Igen. Súlyosan meg is kellett fizetni érte.

Beatrice gyorsan és takarosán rakosgatott át mindent az íróasztalfiókokból a pánccélszekrénybe. – Rudy ingei kicsit összegyűrődnek majd, de oda se neki.

– Remek.

– Ez itt meg micsoda? – kapta föl a kartonlapokat, melyeket nemrég Wormold tanulmányozott.

– Az ügynökeim.

– Csak nem akarja azt mondani, hogy itt hevernek az asztalán?

– Éjszakára elzárom.

– Fogalma sincs az óvatosságról. – Elolvasta az egyik kartont. – Ki az a Teresa?

– Meztelen táncosnő.

– Egészen meztelen?

– Igen.

– Milyen érdekes a munkája. Londonban azt akarják, hogy én vegyem át a kapcsolatot az ügynökeivel. Bemutatna egyszer Teresának, mondjuk fölöltözött állapotban?

– Nem hinném, hogy nőnek dolgozna – mondta Wormold. – Tudja, milyenek ezek a lányok.

– Én nem tudom. Maga tudja. Ah, Cifuentes mérnök. Londonban nagyra becsülik, őrá nem mondhatja, hogy nem dolgozna nővel.

– Nem beszél angolul.

– De talán én megtanulok spanyolul. Nem is lenne rossz ürügy, spanyol leckéket venni tőle. Van olyan csinos, mint Teresa?

– Nagyon féltékeny a felesége.

– Ó, azt hiszem, kijönnék vele.

– Lehetetlen, márcsak a korkülönbség miatt is.

– Hány éves?

– Hatvanöt. Különben a feleségén kívül nincs nő, aki szemet vetne rá. Pocakja van. De megérdeklődhetem nála a spanyol leckék dolgát, ha akarja.

– Nem kell elsietni. Csak ha alkalom adódik. Majd kezdek mással. Itt van például Sanchez professzor. A férjem révén hozzáedződtem az intellektuelekhez.

– Ő sem beszél angolul.

– De gondolom, franciául igen. Az anyám francia volt; tehát mindkettő anyanyelvem.

– Fogalmam sincs, hogy beszél-e vagy sem. Majd megtudom.

– Azt hiszem, érti, hogy ezeket a neveket nem szabadna csak úgy *en clair* vezetnie. S ha véletlenül Segura kapitány házkutatást tart magánál? Nem szívesen gondolok arra, hogy Cifuentes mérnök pocakját lenyúzzák, s cigarettatárcát készí-

tenek a bőréből. A rejtjelük alá írjon egy-két emlékeztető tulajdonságot – 59 200 per 5 per 3, féltékeny feleség, pocak. Majd lemásolom s elégetem a régi kartonokat. A fenébe is. Hol vannak a celluloid tasakok?

– Celluloid tasakok?

– Amiben gyorsan el lehet égetni az iratokat. Remélem, Rudy az ingei közé rejtette őket.

– Mennyi csip-csup apróságot cipelnek maguk.

– Most pedig be kell rendeznünk a sötétkamrát.

– Nekem nincs sötétkamrám.

– Manapság elég ritka. De mindent hoztam magammal. Elsötétítő függönyt és vörös lámpát. S persze mikroszkópot is.

– Mire kell nekünk mikroszkóp?

– Hát a mikrofotózáshoz. Ha valami igen sürgős, s nem tudja távirattal közvetíteni, London kívánsága szerint egyenes úton küldjük, megtakarítva az időt, amit a kingstoni kerülő jelent. Mikrofényképet közönséges levélben is küldhetünk. Felragasztja pont helyett, s ők addig áztatják vízben a levelet, amíg le nem válik róla. Maga biztos ír néha levelet haza. Üzleti ügyben ...”

– Azokat New Yorkba küldöm.

– S a barátainak, rokonainak?

– Elvesztettem minden kapcsolatot az elmúlt tíz évben. Kivéve a húgommal. Persze, karácsonyi üdvözlőket küldök.

– Nem biztos, hogy várhatunk karácsonyig.

– A kis unokaöcsémnek olykor küldök bélyegeket.

– Tökéletesen megfelel. A mikrofényképet az egyik bélyeg hátára ragaszthatjuk.

Rudy súlyos léptekkel jött fel a lépcsőn; a tábori ágyat cipelte, s egy képkeret újra eltört. Beatrice és Wormold a szomszéd szobába vonultak vissza, hogy átadják a helyet Rudynak; Wormold ágyára ültek. A szomszédból koppanás, csörömpölés, ütődés hallatszott, valami eltört.

– Milyen kétbalkezes ez a Rudy – jegyezte meg Beatrice. A tekintete körbejárt. – Egyetlenegy fénykép sincs itt. Magának nincs magánélete?

– Nem sok. Kivéve Millyt. És doktor Hasselbachert.

– Londonban nem szeretik doktor Hasselbachert.

– A londoniak elmehetnek a pokolba – mondta Wormold. S hirtelenjében szerette volna leírni a pusztítást Hasselbacher lakásán, s a hiábavaló kísérletek összerombolását. – Maguk ott Londonban ... bocsánat, hiszen közējük tartozik.

– Akárcsak maga.

– Igen, persze. Én is.

Rudy átkiáltott a szomszédból: – Sikerült elhelyezni.

– Szeretném, ha maga nem lenne közöttük – mondta Wormold.

– Jó megélhetés – mondta Beatrice.

– De nem jó élet. Ez a mindenféle kémkedés. Mit kémlelünk mi? Titkos ügynökök felfedezik azt, amit úgyis mindenki tud ...

– Vagy éppenséggel kitalálják – fejezte be a mondatot Beatrice. Wormold visszafojtotta lélegzetét, de a lány a hang árnyalatnyi változtatása nélkül folytatta. – Hány olyan foglalkozás van, ami nem valóságos! Megtervezni egy új plasztik szappantartót, kocsmákba fába égetett tréfás rajzokat készíteni, reklámvorsikéket farigcsálni, képviselőnek lenni, vagy UNESCO-konferenciákon fecsegni. De a pénz, az valóságos. S ami a munka után jön, az is kézzelfogható és valóságos. Úgy értem, magának valóban van egy lánya, aki valóban tizenhét éves.

– Maga mit csinál munka után?

– Mostanság semmit, de amikor szerelmes voltam ... Moziba jártunk, aztán eszpresszókba kávézni, nyári estéken pedig a parkban üldögéltünk.

– S végül mi lett mindebből?

– Ahhoz, hogy valami valóságos maradjon, két ember kell. A férjem folytonosan szerepet játszott. Hősszerelmesnek képzelte magát. Néha már egy kis impotenciába is belenyugodtam volna, csakhogy elveszítse a féktelen önbizalmát. Az ember nem lehet egyszerre olyan szerelmes és magabiztos, mint amilyen ő volt. Ha szeretünk, félünk a szerelem elvesztésétől, vagy tán nem? – S itt hirtelen abbahagyta. – Miért is mesélem ezt magának? Menjünk, foglalkozzunk a mikrofotókkal meg a rejtjeles táblázatokkal. – Bekukucskált az iroda ajtaján. – Rudy már az ágyán fekszik. Azt hiszem, megint elővette a tengeti betegség. Hogy lehet valaki ennyi ideig tengeri beteg? Nincs itt olyan szoba, ahol ne lenne ágy? Az ágy közelsége az embert mindig fecsegővé teszi. – Benyitott a másik ajtón. – Ebédre

terítve az asztal. Hideg sült és saláta. Két személyre. Ki készítette? Valami apró tündér?

- Reggelenként két órára bejár egy asszony.
- S az a másik szoba?
- Millyé. De abban is ágy van.

A helyzet, akárhonnan vette is szemügyre, kényelmetlen volt. Wormold már megszokta, hogy Cifuentes mérnök és a professzor számlájára készkiadásokért bizonyos összegeket vesz fel, további havi juttatásokat a maga, a *Juan Belmonte* főgépésze és Teresa, a meztelen táncosnő nevében. A részeges pilótát rendszerint whiskyben fizette. Az összegyűlt s folyószámlára befizetett pénz egy szép napon Milly hozományává kerekedik. De természetesen e fizetségek igazolására rendszeres jelentéseket kellett összetákolnia. Egy nagy térkép és az a heti *Time* segítségével – mely *Nyugati félteke* című rovatában jókora terjedelemben foglalkozott Kubával továbbá a kormány által kiadott különféle gazdasági jelentések, legfőképp pedig saját képzelőerejének felhasználásával hetente legalább egy jelentést könnyen összeszerkesztett, és Beatrice megérkezéséig a szombat estét tette szabaddá a házifeladat ellátására. Gazdasági szaktekintélye a professzor volt. Cifuentes mérnök pedig a keleti részeken épülő titokzatos létesítménnyel foglalkozott (jelentéseit olykor jóvá hagyta, olykor pedig cáfolta a kubai pilóta – az ellentmondások a hitelesség ízét keltették). A főgépész Santiago, Matanzas és Cienfuegos munkaviszonyainak leírásával látta el, s a hadseregben növekvő nyugtalanságról tudósított. Ami pedig a meztelen táncosnőt illeti: ő a hadügy-miniszter s a postaügyi miniszter magánéletéről és nemi különcségeiről szolgáltatott pikáns részleteket. Jelentései megtevesztésig hasonlítottak a *Confidential* filmsztárokról írott

cikkeire, mert Wormold képzelete ezen a területen nem szárnyalt magasra.

De most, hogy Beatrice megérkezett, Wormoldnak megsaporodott a gondja. Nem volt elég a szombat esti házifeladat; Beatrice okvetlen szerette volna rátukmálni a mikrofényképezésben való tökéletes jártasságát, s mindehhez még táviratokat is ki kellett találni Rudy boldogítására; továbbá minél több táviratot küldött, annál többet kapott. Londonból most már hetenként zaklatták a keleti létesítmények fényképéért, s Beatrice is egyre türelmetlenebbül követelte az ügynökhálózat átvételét. Szabályellenes, magyarázta a lány, hogy az állomás vezetője érintkezzék a saját forrásaival. Egyszer Wormold elvitte a klubba vacsorázni, s balszerencséjére Cifuentes mérnököt kérték a telefonhoz. Egy magas, sovány, bandzsa férfi emelkedett fel az egyik közeli asztaltól.

– Ez Cifuentes? – kérdezte Beatrice élesen.

– Igen.

– Maga azt mondta, hogy hatvanöt éves.

– Jól tartja magát.

– S valami pocakról, is beszélt.

– Nem pocak – pacák. A helyi tájszólásban így nevezik a kancsal férfiakat. – Ezt csak hajszal híján úszta meg.

Beatrice a továbbiakban Wormold képzeletének egy romantikusabb alakjával kezdett foglalkozni – a kubai légitársaság pilótájával. Lelkesen próbálta kiegészíteni a pilóta kartotékját, s a legapróbb személyes részletekre is kíváncsi volt. Raul

Dominguez valóban lelkesítő alak volt. Feleségét a spanyol polgárháború egyik vérfürdőjében veszítette el, s mindkét oldalból kiábrándult, különösképp kommunista barátaiból. S minél többet kérdezősködött felőle Beatrice Wormoldnál, annál teljesebbé gazdagodott a jelleme, s Beatrice egyre követelőzőbben szeretett volna kapcsolatba kerülni vele. Wormoldban már-már féltékenység ébredezett, s így megpróbálta befejeztíteni a képet. – Naponta megiszik egy üveg whiskyt – magyarázta.

– A magánytól és az emlékeitől menekül – felelte Beatrice.

– Maga sose akar menekülni?

– Azt hiszem, többé-kevésbé valamennyien azt csináljuk.

– Tudom, milyen ez a fajta magány – mondta együttérzéssel Beatrice. – Reggeltől estig iszik?

– Nem. Éjszaka kettőkor jön rá a bolondóra. Fel-felriad, s a gondolatai nem hagyják elaludni: így hát alvás helyett iszik.

– Wormoldot meglepte, milyen gyorsan tud alakjainak egy-egy tulajdonságáról beszámolni; mintha tudatának küszöbén élnének – csak reflektort kell odairányítani, s máris ott állnak, megdermedve valamely jellemző mozdulatban. Nem sokkal Beatrice érkezése után Raulnak születésnapja volt. S a lány azt javasolta, hogy ajándékozzák meg egy láda pezsgővel.

– Hozzá se nyúlna – beszélte le Wormold, maga sem tudta, miért. – Gyomorsav-túltengésben szenved. S a pezsgőtől patanásos lesz. Viszont a professzor sose inna mást, csak pezsgőt.

– Költséges ízlése van.

– Romlott ízlése – vágta rá Wormold gondolkodás nélkül. – A spanyol pezsgőt szereti. – Néha megrémült attól, ahogy ezek az emberek szinte tudtán kívül is növekedtek, a sötétben. Vajon mit csinál Teresa, ha ő éppen nem figyel oda? Erre már gondolni sem mert. A táncosnő szégyentelen elbeszélése kettős szerelmi viszonyáról néha megdöbbenette Wormoldot. De a közvetlen probléma mégiscsak Raul volt. Akadtak pillanatok, amikor Wormoldnak felrémlt, hogy egyszerűbb lett volna igazi ügynököket beszervezni.

Wormold a legjobban a fürdőkádban tudott gondolkodni. Egyik reggel, amikor épp szigorúan összpontosított, méltatlankodó hangokra lett figyelmes, az ajtót sűrű ökölcsapásokkal verték, valaki felrohant a lépcsőn, de ő az ihlet pillanatában révült el, s ügyet sem vetett a gőzölgő vízen túli világra.

Rault részegségéért elbocsátották a légitársaságból. Raul elkeheredett; állás nélkül volt, s egy kellemetlen beszélgetés folyt le közte és Segura kapitány között, aki megfenyegette ... – Nincs semmi baja? – kiáltott be hozzá Beatrice. – Csak nem fulladt meg? Betörjem az ajtót?

Törülközőt csavart a derekára, s így ment be a hálószobába, mely most egyúttal irodájaként is szolgált.

– Milly dühödten elrohant – közölte Beatrice. – Fürödni szeretett volna.

– Olyan pillanatot élünk – kiáltott fel Wormold –, mely megváltoztathatja a történelem menetét. Hol van Rudy?

– Maga adott neki hét végére szabadságot!

– Semmi baj. Majd kábelezünk a konzulátus útján. Hozza a rejtjelkönyvet.

– A páncélszekrényben van. Mi is a kombináció? A maga születésnapja, ugye? December 6?

– Megváltoztattam.

– A születésnapját?

– Nem, nem. A kombinációt. – S nagyképűen hozzátette. – Minél kevesebben ismerik a kombinációt, annál jobb ránk nézve. Elég, ha ketten tudjuk, Rudy meg én. Tudja, a szabályzat mindenekelőtt. – Bement Rudy szobájába, s kezdte csavargatni a gombot – négyszer balra s háromszor (gondterhelten) jobbra. A törülköző le-le csúszott róla. – A születésnapom dátumát különben is mindenki megtudhatja a bejelentőmről. Cseppet sem biztonságos. Elsőnek ezt a számot próbálnák ki.

– Próbálkozzék csak – sürgette Beatrice. – Még egy fordulatot.

– Ezt senki se tudja kitalálni. Abszolút biztos.

– Mire vár akkor?

– Úgy látszik, elhibáztam. Újra kell kezdenem.

– Valóban abszolút biztos kombináció.

– Kérem, ne figyeljen. Megzavar. – Beatrice ellépett tőle, és arccal a falnak fordult. – Szóljon, amikor megfordulhatok.

– Rémes. Ez az átkozott vacak, úgy látszik, nem szuperál. Hívja fel Rudyt telefonon.

– Hogyan? Azt sem tudom, hol van. A varaderói tengerpartra ment.

– A fenébe!

– Ha talán elmondaná, miről jegyzi meg a számot ... ha legalább ez eszébe jutna ...

– A dédnagynéném telefonszámáról.

– Hol lakik?

– Oxfordban, Woodstock Road 95.

– S miért épp a dédnagynénjéé?

– Miért ne a dédnagynénémé?

– Talán megkérdezhetjük az oxfordi tudakozót.

– Nem hiszem, hogy segíthetne rajtunk.

– Hogy hívják a nagynénjét?

– Azt is elfelejtettem.

– Ez a kombináció csakugyan halálbiztos.

– Mi mindig csak Kati nénémnek szólítottuk. Különbentizenöt éve meghalt, s lehet, hogy a telefonszám is megváltozott.

– Nem értem, hogy miért épp az ő számát választotta?

– Mert az ember fejében minden ok nélkül meg-megragad egy szám egész életén át.

– Hát ez nem valami jól ragadt meg.

– Egy pillanat múlva eszembe jut. Valami olyasmi, mint 7, 7, 5, 3, 9.

– Hát persze, Oxfordban ötjegyűek a telefonszámok.

– Végigpróbáljuk a 77539-et, az összes variációban.

– Tudja, mennyi az? Van úgy hatszáz, ha jól megnézem.

Remélem, a távirata nem sürgős.

– Minden szám biztos, kivéve a hetest.

– Pompás. Melyik hetest? Most már, úgy hiszem, hatezer próbálkozásra lenne szükség. Igaz, nem vagyok matematikus.

– Rudy biztos följegyezte valahová.

– Bizonyára vízhatlan papírra, s most nyugodtan fürdőzik vele. Óvatos hivatal vagyunk.

– Talán – habozott Wormold végső esetben a régi rejtjelhez is folyamodhatunk.

– Nem valami biztonságos, ámbár – A *Shakespeare-mesék*-re végül Milly ágyánál bukkantak rá; egy szemárfül arról árulkodott, hogy Milly „A két veronai nemes” közepén tart.

– Jegyezze a táviratot – kezdte Wormold. – Március valahányadika, X órakor.

– Még azt sem tudja, hányadika van?

– 59 200 per 5 üzenete kezdődik A pont 59 200 per 5 per 4 szolgálatteljesítés közbeni részegségért elbocsátva stop spanyolországi deportálástól fél élete ott veszélyben stop.

– Szegény öreg Raul.

– Második pont kezdődik 59 200 per 5 per 4 ...

– Nem írhatnám egyszerűen azt, hogy fent nevezett?

– Helyes. Fent nevezett. Fent nevezett az adott körülményekre tekintettel s megfelelő pénzért biztos jamaicai búvóhely fejében esetleg hajlandó magánrepülőgépen a titkos létesítmények fölé repülve fényképeket készíteni stop C pont kezdődik fent nevezett Santiagóból indulhatna, és Kingstonban szállhatna le ha 59 200 az érkezést előkészítené stop.

– Végre csinálunk is valamit – mondta Beatrice.

– D pont kezdődik stop 500 dollár jóvá hagyását kérem 59 200 per 5 per 4 számára repülőgép bérelésére stop esetleg további 200 dollár havannai repülőtér személyzetének megvesztegetésére stop. E pont kezdődik 59 200 per 5 per 4 jutalma tekintettel keleti hegyek fölött cirkáló repülőgépek esetleges közbeavatkozására nagylelkű legyen stop 1000 dollárt javasolok stop.

– Szép kis summa – jegyezte meg Beatrice.

– Üzenet vége. Kezdje. Mire vár?

– Keresem a megfelelő mondatot. Nemigen rajongok ezekért a Lamb-mesékért.

– 1700 dollár – morfondírozott Wormold.

– 2000-ig elmehetett volna. A gazdasági osztály a kerek számokat szereti.

– Nem akarok pazarolni – mondta Wormold. 1700 dollárból kitelik egy év valamelyik svájci leánynevelő intézetben.

– Nagyon elégedett magával, úgy látszik – mondta Beatrice.

– Eszébe se jut, hogy talán a halálba küld egy embert? – „Pontosan ez a tervem” – állapította meg magában Wormold.

De hangosan csak ennyit szólt: – Értesítse a konzulátust, hogy a táviratnak elsőbbsége van, sürgős.

– Elég hosszú távirat – mondta Beatrice. – Mit gondol, ez a mondat megfelel? „És bemutatta Polydore-t és Cadwalt a királynak, mondván, hogy két elvesztett gyermekét, Guideriust és Arviragust rejtik e nevek.” Olykor Shakespeare is egy kicsit unalmas, nem mondom.

2

Egy héttel később egy kikötői halászcsárdába vitte Beatrice-t vacsorázni. A jóváhagyás megérkezett, bár kétszáz dollárt lefaragtak az összegből; végül a gazdasági osztály mégiscsak ragaszkodott a kerek számokhoz. Wormold gondolatai Raul körül jártak, aki a repülőtérré hajt, hogy fölszálljon veszélyes útjára. A történet még nem volt egészen kész. Akárcsak a való életben, véletlenek mindig közbejöhettek; s egy jellemnek önálló akarata is lehet. Rault esetleg föltartóztatják felszállás előtt, talán egy rendőrautó keresztezi az útját. S eltűnhet Segura kapitány kínzókamráiban. A sajtó egy sorral sem emlékezik meg róla. Wormold figyelmezteti Londont, hogy ha Rault vallomásra kényszerítik, ő is nagy bajba kerülhet. A rádiót az utolsó üzenet elküldése után majd szétszedik és elrejtik, a celluloid tasakokat készenlétben tartják az iratok elégetéséhez ... Az is lehet, hogy Raul könnyűszerrel fölszáll, de aztán Londonban sohasem tudják meg, mi történt vele a keleti hegységek fölött ... A történetnek csak egyetlen biztos pontja volt: hogy nem érkezik meg Jamaikába sem ő, sem a fénykép.

– Min gondolkodik? – kérdezte Beatrice. Wormold hozzá sem nyúlt a töltött langusztához.

– Raul jár az eszemben. – Az Atlanti-óceán felől szél támadt. A kikötő túloldalán a Moro Castle mintha horgonyt vetett volna a szélviharban.

– Aggódik?

– Persze hogy aggódom. – Ha Raul éjfélkor fölszállt, akkor pirkadat előtt vesz fel üzemanyagot Santiagóban, ott viszont a repülőtér személyzete barátságos, mert hiszen a keleti megyékben szíve szerint mindenki felkelő. Akkor aztán ha már elég világos van a fényképezéshez, de az őrzőgépek még nem szálltak föl, megkezdte a felderítést a hegyek és az erdő felett.

– Remélem, nem ivott?

– Megígérte, hogy nem iszik. Persze, sosem lehet tudni.

– Szegény Raul.

– Szegény Raul.

– Nem sok öröme volt az életben. Bemutathatta volna Teresának. – Wormold éles pillantást vetett rá, de Beatrice teljes odaadással a langusztára figyelt.

– Nem lett volna valami biztonságos.

– Ó, az az átkozott biztonság – mondta Beatrice.

Vacsora után gyalog indultak visszafelé, az Avenida de Maceo parti oldalán. A nedves, szeles éjszakában kevesen jártak, és kicsi volt a forgalom. Az óceán tajtékos hullámai szétporladtak a gátfalakon. Az áradat permete kicsapott a sétányra,

végigcsorgott a négysávos úttesten, és esőként paskolta a kimarjult oszlopokat, ahol jártak. Keletről a felhők versenyfutása indult, s Wormold szinte úgy érezte, hogy őt is kikezdi ez a lassú havannai erózió. Tizenöt év nagy idő. – Az egyik fény odafent biztosan Raul. Milyen magányos lehet odafent az égen – mondta Wormold.

– Úgy beszél, mint valami regényíró – vágta rá Beatrice. Wormold megállt az egyik oszlop alatt, s aggódva, gyanakodva figyelte a lányt.

– Mire céloz?

– Ó, semmi különösre. Néha az jut eszembe, hogy úgy bánik az ügynökeivel, mint holmi könyvbe írt balladahősökkel. Az odafönt mégiscsak valóságos ember, vagy tán nem?

– Milyen gonoszul gondolkozik rólam.

– Felejtse el. Inkább beszéljen valakiről, akivel komolyan törődik. A feleségéről. Meséljen valamit.

– Csinos volt.

– Hiányzik?

– Persze. Ha eszembe jut.

– Nekem nem hiányzik Peter.

– Peter?

– A férjem. Az UNESCO-küldött.

– Milyen szerencsés maga. Szabad. – Az órájára nézett, majd fel az égre. – Már elhagyta Matanzast, ha csak nem tartóztatták föl.

– Ezt az utat jelölte ki neki?

– Persze, végül ő maga határozza meg az útját.

– És a sorsát?

Volt valami Beatrice hangjában – egy csöpp ellenségeskedés –, mely ismét megriasztotta. Lehet, hogy gyanakszik? Gyorsan továbbment. A Carmen Bar és a Csa-Csa Klub mellett haladtak el – a XVIII. századi homlokzat vén zsalugátereit rikító cégérek borították. A helyiség félhomályából arcok rajzolódtak ki, sötét szemek, fekete haj, spanyolok és aranyosbőrűek: a bárpulthoz szép hajlatok simultak, s csábítottak minden élő lelket a tengerpárázta utcáról. Havannában élni: akár egy gyárban, mely futószalagon termeli a szépséget. De Wormold ezt a szépséget nem kívánta. Megállt egy lámpa alatt, s farkasszemet nézett a ráirányzott tekintettel. Becsületre vágyott.

– Hova megyünk?

– Nem tudja? Ezt nem tervezte el úgy, mint Raul repülését?

– Céltalanul indultam el.

– Nem akar a rádió mellett ülni? Rudy szolgálatban van.

– Hajnal előtt úgysem tudunk meg semmit.

– Hát nem tervezett be egy késői jelentést, mondjuk, egy santiagói szerencsétlenségről?

A neheztelés s a sós levegő kiszárította az ajkát. Úgy rémlett, Beatrice mindent tud. Vajon jelenti Hawthorne-nak? S mi lesz a „londoniak” következő sakkhúzása? Törvényes megtorlásra nincs módjuk, de az ő visszatérését Angliába megakadályozhatják. Beatrice már a következő repülővel megy – gondolta, s

az ő élete olyan lesz, mint volt, s úgy lesz jó, mert egészen Millynek szentelheti. De hangosan csak ennyit mondott: – Nem értem, mire céloz. – Az Avenida gátját egy nagy hullám ostromolta, s most üveggyapottól csillámló karácsonyfaként emelkedett fel, majd széttört a magasban. Aztán kihullott a látótérből, s egy újabb fa nőtt a Nacional felé vezető kocs út fölött. – Egész este olyan különösen viselkedett – mondta Wormold. Nem volt értelme habozni; a játéknak vége, jobb gyorsan befejezni. – Mire célzott? – kérdezte.

– Szóval, nem lesz semmi baleset a repülőtéren vagy az úton?

– Miből gondolja, hogy én tudom?

– Egész este úgy viselkedett. Nem is úgy beszélt róla, mint élő emberről. Elégiát zengedezett Raulról, akár egy rossz, hatásvadász regényíró.

A szél közelebb nyomta őket egymáshoz. Beatrice megkérdezte:

– Nem fáradt még bele abba, hogy mások ennyi kockázatot vállalnak? És miért? Egy cserkészlap rejtvényéért ...

– Maga is részt vesz a játékban.

– Én nem hiszek benne úgy, mint Hawthorne – felelte dühösen. – Én inkább választom a csalót, mint a megcsalatott vagy a hiszékeny serdülő szerepét. S maga is kimaradhatna mindebből ... nem keres eleget a porszívóival?

– Nem. S itt van Milly is.

– S ha Hawthorne nem botlik magába?

– Akkor újra megházasodtam volna ... – pénzért – tréfált szájalmasan Wormold.

– Maga újra megnősülne? – Beatrice elszántan komoly maradt.

– Ezt még nem döntöttem el magamban – mondta Wormold.
– Milly nem tekintené házasságnak, s az ember nem botránkoztathatja meg a saját gyerekét. Ne menjünk haza, s figyeljük a rádiót?

– De hiszen nem vár üzenetet. Az előbb mondta.

Kitérően válaszolt: – Csak jó három óra múlva. De lehet, hogy leszállás előtt jelentkezik rádión. – Bármi furcsa volt: valami különös feszültség kerítette hatalmába. Már szinte remélte, hogy valami üzenet mégiscsak elérkezik hozzá a szeles égboltból.

– Megesküszik rá, hogy nem rendezett el előre semmit? – kérdezte Beatrice.

Wormold kerülte az egyenes választ, s hátat fordított az elnöki palota sötét ablakainak, melyek mögött a legutóbbi mérnylet óta sosem aludt az elnök, s ahogy elfordult, az úttesten, lehajtott fejjel, a tengerár nedves csíkjait kerülgetve, Hasselbacher doktor jött szemközt. Most indulhatott hazafelé a Wonder Barból.

– Doktor Hasselbacher – kiáltott rá Wormold.

Az öregember fölnézett. Wormold egy pillanatra azt hitte, szó nélkül otthagyja őket. – Mi a baj, Hasselbacher?

– Maga az, Wormold? Épp magára gondoltam. Falra fessetek az ördögöt – tréfálkozott a doktor, de Wormold megesküdött volna rá, hogy ez az ördög nagyon megijesztette Hasselbachert.

– Emlékszik még Mrs. Severnre, a titkárnőmre?

– Ja, a születésnapon, a szódáspalackkal. Mit keres erre ilyen későn, Mr. Wormold?

– Vacsorázni voltunk ... S utána sétálni. Hát maga?

– Hasonlóképpen.

A tömör, felhőkkel kavargó égből egy repülőgép hangja hatolt le szaggatottan, erősödött, majd ismét elhalkult, s a szél és a tenger zúgásába veszett. – A santiagói járat – jegyezte meg Hasselbacher –, elég nagy késéssel. Rossz idő lehet keleten.

– Vár valakit a gépről? – kérdezte Wormold.

– Nem, nem. Nem várok. Meghívhatom magát és Mrs. Severnt a lakásomra? Igyunk valamit.

A pusztítás éppoly gyorsan eltűnt, mint ahogyan jött. A képek a helyükön, a csőbútorok körös-körül mint illedelmes vendégek. Kicsinosították ezt a lakást, mint temetés előtt a halottat.

Hasselbacher whiskyt töltött.

– Mr. Wormold már titkárnőt tarthat, ez derék – jegyezte meg.

– Nemrég, ha jól emlékszem, gondokban főtt a feje. Rosszul ment az üzlet. Az új porszívó ...

– Minden ok nélkül egyszerre csak megváltoznak a dolgok.

Most fedezte fel doktor Hasselbacher fiatalkori fényképét az első világháború tisztjeinek hajdani egyenruhájában. Meglehet, hogy a magánlaksértők épp ezt a képet tépték le a falról. – Sosem tudtam, hogy katona is volt, Hasselbacher.

– Még el sem végeztem az egyetemet, amikor kitört a háború. Rettenetes ostobának éreztem ... embereket gyógyítani, hogy mielőbb megölhessék őket, holott én azért akartam gyógyítani, hogy tovább éljenek.

– Mikor jött el Németországból, Hasselbacher doktor? – kérdezte Beatrice.

– 1934-ben. Így hát nem vallhatom magamat bűnösnek abban a kérdésben, amelyre olyan kíváncsi, ifjú hölgy.

– Eszem ágába sem jutott.

– Akkor bocsásson meg. De kérdezze csak meg Mr. Wormoldot, volt idő, amikor sosem gyanakodtam. Nem hallgatnánk egy kis zenét?

A *Tristan*-t tette fel lemezen. Wormoldnak a felesége jutott eszébe; az alakja még annyira sem volt valóságos, mint Raulé. Sosem volt semmi köze a szerelemhez és a halálhoz, csak a *Háziasszonyok Lapja*, a gyémántgyűrű s a hajnali szenderegés – annyi volt ő. Ekkor ránézett Beatrice Severnre, s úgy rémlett, hogy ez a lány: a végzetes bájital, a reménytelen tengeri út s az erdőben történt bukás világához tartozik.

Hasselbacher doktor hirtelen felállt, kikapcsolta a zenegépet s azt mondta:

– Elnézésüket. Telefont várok, túl hangos a zene.

– Egy betegétől?

– Nem éppen – s megint töltött a whiskyből.

– Újra kezdte a kísérleteket, Hasselbacher doktor?

– Nem. – Kétségbeesve nézett körül. – Sajnálom, nincs több szóda.

– Tisztán is szeretem – mondta Beatrice. Odament a könyvespolchoz. – Maga csak orvosi könyveket olvas, doktor Hasselbacher?

– Néha mást is. Heinét, Goethét. Csak németeket. Tud németül, Mrs. Severn?

– Nem. De akad itt néhány angol könyv is.

– Egy betegemtől kaptam honorárium fejében. Sajnos, be-léjük sem néztem. A whiskyje, Mrs. Severn.

Beatrice ellépett a könyvespolctól, s átvette a poharát. – A szülővárosa, doktor Hasselbacher? – a titkárnő az ifjú Hasselbacher kapitány arcképe mellett függő, ízléstelenül színezett litográfiára nézett.

– Itt születtem. Igen. Nagyon kis város. Egy-két régi fal, egy romos kastély ...

– Jártam itt – mondta Beatrice –, még a háború előtt. Apámmal. Lipcse közelében van, ugye?

– Igen, Mrs. Severn – mondta Hasselbacher rideg figyelemmel –, Lipcse közelében.

– Remélem, nem dúlták föl az oroszok.

Hasselbacher előszobájában felberregett a telefon. A doktor egy csöppet habozott. – Bocsánat, Mrs. Severn – s ezzel kiment az előszobába, és betette maga mögött az ajtót. – Nyugat, Kelet, Isten veled – tréfálkozott Beatrice.

– Maga ezt biztosan jelenteni akarja Londonba. De én már tizenöt esztendeje ismerem; több mint húsz éve él itt. Drága öregember, a legjobb barátom ... – Az ajtó kinyílt, s Hasselbacher doktor lépett be. – Bocsánat – mentegetőzött. – Nem érzem jól magam. Talán eljőnnének máskor egy kis zeneestére. – Leroskadt, felemelte whiskyjét, majd újra letette. A homlokán izzadság gyöngyözött. Igaz, párás éjszaka volt.

– Rossz hírek? – kérdezte Wormold.

– Igen.

– Segíthetek?

– Maga! – kiáltott fel Hasselbacher doktor. – Nem. Maga semmiképp sem. Mrs. Severn sem.

– Valamelyik betege? – Doktor Hasselbacher megrázta a fejét. Kivette zsebkendőjét, megtörölte a homlokát. – Mindenki beteg – sóhajtott aztán.

– Jobb, ha elmegyünk.

– Menjenek. Úgy van, ahogy mondtam. Azért kellene gyógyítani, hogy az emberek tovább éljenek!

– Nem értem.

– Sose volt még béke a földön? – kérdezte doktor Hasselbacher. – Bocsánat. Az orvosnak illik hozzászoknia a halálhoz. De én nem vagyok jó orvos.

– Ki halt meg?

– Baleset történt – mondta Hasselbacher. – Egy kis baleset. Hát persze, hogy baleset. A repülőtér közelében, az országúton összetört egy kocsi. S egy fiatalember ... – dühösen folytatta. – Mennyi baleset történik, mindig és mindenütt. Ez is baleset volt ... kétségtelenül. Túlzottan szerette az italt.

Beatrice megkérdezte: – Nem Raulnak hívták véletlenül az illetőt?

– De igen – felelte doktor Hasselbacher. – Történetesen így hívták.

NEGYEDIK RÉSZ

Első fejezet

1

Wormold kinyitotta a kaput. Az út felett függő lámpa fényében halványan tűntek elő a porszívók; sírkövekként álltak köröskörül. Wormold elindult a lépcsőn, de Beatrice utánasúgta: – Állj, állj. Ha jól hallottam ... – Mióta doktor Hasselbacher lakását elhagyták, ez volt az első szó közöttük.

– Mi a baj?

Beatrice kinyújtotta a kezét, s a pultról valami alkatrészt kapott fel; furkósbotként tartotta, s azt súgta: – Félek.

„Még mindig nem annyira, mint én” – gondolta Wormold. Életre kelthetünk emberi lényeket, tollal, papírral? S miféle életre? Duncan halálhírét Shakespeare is egy kocsmában hallotta, s kopogni is hallotta saját hálósobája ajtaján, miután befejezte a *Macbeth*-et. Wormold ott állt az üzletben, s egy slágert dúdolt magában, bátorításul.

*Szerintük a föld kerek,
s engem téboly vadit ...*

– Csönd – mondta Beatrice –, valaki járkál odafönt. – Ő csak a képzelete szülte alakoktól fél – jutott eszébe –, s nem az élőktől, akik recsegtetik a padlót. Felszaladt a lépcsőn, s hirtelen egy árnyék állta útját. Nagy volt a kísértés, hogy valemennyi teremtményét hirtelen harcba hívja, s egy csapásra

végezzen valamennyivel, a legtöbbjét már-már szólította is – Teresát, a gépészt, a professzort, a mérnököt.

– Milyen későn jössz – hallotta Milly hangját. Mert csak Milly állt ott, a mellékhelyiséget és a szobát összekötő folyosón.

– Sétáltunk.

– Ő is veled volt? – kérdezte Milly. – Miért?

Beatrice óvatosan jött föl a lépcsőn, védekezően tartva hirtelen előkapott fustélyát.

– Rudy ébren van?

– Nem hiszem.

– Ha üzenet jött volna, megvárja magát – mondta Beatrice.

Ha kitalált embereink annyira élnek, hogy megölhetők, épp elég valóságosak ahhoz, hogy üzengessenek. Benyitott az irodája ajtaján. Rudy felriadt.

– Üzenet, Rudy?

– Nincs.

Milly szólt közbe: – Kimaradtatok az egész felfordulásból.

– Milyen felfordulásból?

– A rendőrség zúrólt mindenütt. A szirénákat biztos hallotátok. Én azt hittem, kitört a forradalom, és felhívtam Segura kapitányt.

– Igen?

– Valaki meg akart ölni valakit, amint kilépett a belügy-minisztériumból. Biztosan azt hitte, hogy a miniszter, de nem az volt. Egy kocsiból lőtt, aztán olajra lépett.

– Ki volt a merénylő?

– Még nem csípték el.

– És az áldozat?

– Nem egy híresség. De hasonlított a miniszterhez. Hol vacsoráztatok?

– A Victoriában.

– Töltött langusztát?

– Igen.

– Úgy örülök, hogy nem hasonlítasz az elnökre! Segura kapitány meséli, hogy a szegény doktor Cifuentes annyira megijedt, hogy becsinált, s aztán holtra itta magát a klubban.

– Doktor Cifuentes?

– Tudod ... a mérnök.

– Rálöttek?

– Mondom, tévedésből.

– Ülünk le – ajánlotta Beatrice mindkettőjük nevében.

Wormold dadogott: – Az ebédlőben ...

– Nincs kedvem kemény székekhez. Valami puhára. Lehet, hogy elsírom magam.

– Ha nincs kifogása a hálósobám ellen – mondta tétován, és Millyre nézett.

– Ismerte doktor Cifuentest? – kérdezte együttérzőn Beatrice-től Milly.

– Nem. Csak annyit tudok róla, hogy pacákos.

– Hogyhogy pacákos?

– Az édesapád azt mondta, hogy a helyi tájszólásban ez bandzsát jelent.

– Ezt mondta? Szegény apa – csóválta a fejét Milly. – Hol tartasz te! ...

– Gyerünk, Milly, feküdj le. Beatrice-nek meg nekem dolgozni kell.

– Dolgozni?

– Igen, dolgozni.

– Irtó késő van a munkához.

– Fizeti a túlórát – nyugtatta meg Beatrice.

– Kitanulja a porszívó szakmát? – kérdezte Milly. – Amit a kezében szorongat, az egy szívócső.

– Igen? Csak azért kaptam föl, hogy leüthessek vele valakit, ha kell.

– Arra nem alkalmas – állapította meg Milly. – Kihúzható, rugóscső.

– És az miért baj?

– Épp a legrosszabb pillanatban visszahúzódhat.

– Milly kérlek ... – szólt rá Wormold –, mindjárt két óra.

– Ne izgulj. Már megyek, s imádkozom doktor Cifuentesért. Rossz vicc, ha valakire rálőnek. A golyó keresztülverte a téglafalat. Képzeld el, mit csinált volna Cifuentesszel.

– Imádkozzon egy Raul nevűért is – mondta Beatrice. – Őt eltalálták.

Wormold kimerülten nyúlt végig az ágyon, s lehunyta a szemét. – Nem értem a dolgot – mondta. – Sehogyan sem értem. Véletlen egybeesés. Feltétlenül.

– Egyre durvábbak ... akárkik az ellenfeleink.

– De miért?

– A kémkedés veszélyes foglalkozás.

– Cifuentes sose volt ... Úgy értem, sose volt igazán fontos személy.

– Annál fontosabbak a keleti létesítmények. A maga ügynökei érthetetlen rossz szokásból folyton lebuknak. Ugyan miért? Figyelmeztetnie kellene, azt hiszem, Sanchez professzort és a lányt.

– Miféle lányt?

– A meztelen táncosnőt.

– De hogyan? – Nem magyarázhatta el Beatrice-nek, hogy nincsenek ügynökei, még sosem találkozott Cifuentesszel vagy doktor Sanchezzel, hogy se Teresa, se Raul nem is léteztek soha; Raul is csak azért támadt életre, hogy megöljék.

– Minek nevezte ezt a holmit Milly?

– Szívócsőnek.

– Valahol láttam már ilyesmit.

– Biztos látott. A legtöbb porszívón akad. – Kivette a kezéből.

Arra már nem emlékezett, hogy ez is a Hawthorne-nak küldött rajzok között volt-e.

– Mit csináljak, Beatrice?

– Az embereinek azt hiszem el kellene tűnniük egy időre. Ide nem bújhatnak persze. Sokan lennének, s nem is biztonságban. De talán a főgépésze ... nem csempészhetné fel őket a hajóra?

– A tengeren van, úton Cienfuegosba.

– - Valószínűleg ő is lebukott – sóhajtott fel gondterhelten Beatrice. – Nem is értem, miért engedtek vissza minket ketőnket ide?

– Hogyhogy?

– A tengerparton könnyűszerrel lelőhettek volna. De lehet, hogy csaléteknek használnak. S persze megszabadulnak a csalétektől, ha nem harap rá a hal.

– Micsoda vészmadár maga.

– Ó, dehogy, csak visszazuhantunk a cserkészlapok világába, ennyi az egész. S maga még szerencsésnek is mondható.

– Miért?

– Mert úgy is adódhatott volna, hogy a *Sunday Mirror* jut ki a sorstól. Manapság a világot a népszerű lapok mintájára rendezik be. Az én férjem az *Encounter*-ből lépett ki. Most csak arra kell rájönnünk, hogy ők melyik lap szerint élnek.

– Kik azok az „ők”?

– Tegyük föl, hogy ők is kiscserkészek. De vajon orosz ügynökök, német ügynökök, amerikaiak vagy mifélek? Alighanem kubaiak. A betonlétesítmények nyilván államiak, ugye? Szegény Raul. Remélem, nem szenvedett sokáig.

Nagy volt a kísértés, hogy elmondjon mindent a lánynak, de hogy mit takar ez a „minden”, már ő sem tudta. Rault megölték. S ezt Hasselbacher közölte.

– Elsőnek menjünk a Shanghai Orfeumba – sürgette Beatrice.
– Nyitva van ilyenkor?

– A második előadásnak még nincs vége.

– Ha csak a rendőrség meg nem előzött minket. Cifuentes ellen persze nem vethették be a rendőrséget. Ahhoz túlságosan is fontos személy volt. A gyilkosoknak pedig kerülni kell a feltűnést.

– Ez eddig sosem jutott eszembe.

Beatrice leoltotta a kis olvasólámpát, az ablakhoz lépett. – Hátsó kijárat nincs?

– Nincs.

– Ezen is változtatnunk kell – mondta olyan könnyedén, mintha még az építészethez is értene. – Ismer egy sánta négert?

– Ez biztos Joe lesz.

– Itt biceg a ház előtt.

– Pornográf képeket árul. Most megy hazafelé, ennyi az egész.

– Nem valószínű persze, hogy ezzel a bicegéssel követni tudott. De lehet, hogy ő falaz. S mégis, mindenképpen meg kell kockáztatnunk. Ma éjszaka nyilván nagy tisztogatást rendeznek. Asszonyok és gyerekek a mentőcsónakba. A professzor várhat.

– De Teresát még sosem láttam a színházban. S ott nyilván más néven szerepel.

– De azért felismeri, még ha nincs is rajta ruha, akkor is. Bár igaz, meztelenül éppúgy hasonlítunk egymásra, mint a japánok felöltözve.

– Azt hiszem, maga itthon maradhatna.

– Mennem kell. Ha az egyiket elcsípi, a másik még elmenekülhet.

– A Shanghaiba mégsem kellene. Az éppenséggel nem egy cserkészlap világa.

– A házasság se az – mondta –, még az UNESCO-ban sem.

2

A Shanghai a Zajna egy szűk mellékutcájában volt, mély öblű, sötét bárók között. Egy tábla a *Posiciones*-t hirdette, s a jegyeket valamely okból kint az utcán árulták. Az előcsarnokban talán nem maradt hely a jegypénztár számára – egy pornográf könyvkereskedés foglalta el az egészet, azok épülésére, akik a szünetben is szórakozni akartak. Az utcán a néger stricik kíváncsian figyelték őket. Európai asszonyt itt ritkán látni.

– Itt tudja meg az ember, mi a honvágy – mondta Beatrice.

A helyeket egységárban egy peso huszonötért adták, és a nagy teremben kevés üres szék volt. A férfi, aki a helyükre vezette őket, egy csomag pornográf képet ajánlott Wormoldnak egy pesóért. Amikor Wormold visszautasította, más összeállítású csomagot húzott elő a zsebéből.

– Csak vegye meg, ha úgy tetszik – mondta Beatrice. – Nem zavarom, majd az előadást nézem inkább.

– Nincs nagy különbség az előadás és a képek között – válaszolt Wormold.

Kísérőjük megkérdezte, hogy a hölgy nem kívánna-e marijuana cigarettát.

– *Nein, danke* – mondta Beatrice. Zavarában összecserélte a nyelveket.

A színpad két oldalán plakátok hirdették a szomszéd mulatókat, ahol a lányok gyönyörűek, s egy spanyol s rossz angolságú felirat megtiltotta a nézőknek a táncosnők zavarását.

– Melyik Teresa? – kérdezte Beatrice.

– Azt hiszem, az az álarcos, kövér – vetette oda hirtelenjében Wormold.

Ez a lány, jelentékeny méretű meztelen fenekét riszálva épp most vonult le a színpadról; a nézők tapsoltak és fütyültek. Ezután leoltották a lámpákat, és vetítővásznat engedtek le. Filmet pergettek, az eleje egész szolid volt. Egy biciklistát mutatott a kép, erdős tájat, gumidefektet, egy véletlen találkozást, egy úr megemelte a szalmakalapját; ködös és kopott volt a kópia.

Beatrice némán ült. Valami különös meghittség támadt közöttük, hogy együtt nézték a szerelemnek ezt a sémáját. A testnek ugyanez a mozgása egykor többet jelentett a számukra bárminél a világon. A kéj és a szerelem mozdulatai azonosak; ezt nem lehet hamisítani, mint az érzelmet.

A teremben kigyulladtak a lámpák. Csendben ültek. – Kiszáradt a szám – mondta Wormold.

– Én sem tudnám megnyalni az ajkamat. Nem mehetnénk az öltözőbe, s keresnénk meg Teresát?

– Ezután még egy film jön, s aztán újra a táncosok.

– Még egy filmre már nem telik az erőmből – mondta Beatrice.

– Addig nem engednek hátra, amíg nincs vége az előadásnak.

– Az utcán is megvárhatjuk, nem? Akkor legalább megtudjuk, követtek-e vagy sem.

Fölálltak, mielőtt a második filmet elkezdték volna. És csak ők álltak föl, úgyhogy ha valaki a nyomukban volt, csak az utcán várhatott rájuk; de a taxisofőrök és stricik közül egyik sem törődött velük különösebben. Egy férfi a lámpaoszlopnak dőlve aludt, nyakában egy sorsjegyszám lógott ferdén. Wormoldnak a Hasselbacher doktorral eltöltött éjszaka jutott az eszébe. Akkor tanulta meg Lamb *Shakespeare-meséi*-nek újfajta használatát. Szegény Hasselbacher nagyon részeg volt. Wormold felidézte, hogyan ült görnyedten az előcsarnokban, amikor ő Hawthorne szobájából jött le, s megkérdezte Beatrice-t: – Nehéz megfejteni egy rejtjelet, ha valaki a megfelelő könyv birtokába jut?

– Szakértőnek nem nehéz – felelte –, türelem kérdése az egész. – Odalépett a sorsjegyárushoz, s megigazította a számát. A férfi nem ébredt fel. – Ferdén nehéz elolvasni – mondta a lány.

A hóna alatt, a zsebében vagy a táskájában hozta magával a *Shakespeare-mesék*-et? Letette a könyvet, amikor felsegítette Hasselbachert? Nem tudott visszaemlékezni rá, s az ilyenféle gyanúsítgatás különben is méltatlan.

– Egy különös véletlen jutott az eszembe – mondta Beatrice. – Doktor Hasselbacher a megfelelő kiadásban olvassa Lamb meséit. – Mintha Beatrice alapos képzettségébe a telepátia is beletartozott volna.

– A lakásán látta?

– Igen.

– Eldugta volna szem elől – tiltakozott Wormold –, ha a dolog bármit is jelentene a számára.

– Tán figyelmeztetni akarta magát. Ne felejtse el, hogy szinte erőszakkal cipelt fel a lakására. S ő szólt nekünk Raulról is.

– Nem tudhatta előre, hogy találkozik velünk.

– S ezt maga honnan tudja?

Wormold tiltakozni akart, hogy mindennek semmi értelme, hogy Raul nem is élt, hogy Teresa sose létezett, de aztán az jutott eszébe, hogy Beatrice tüstént összecsomagol és elmegy, s az egészből csak egy céltalan mese marad.

– Már jönnek ki az emberek – figyelmeztette Beatrice.

Egy oldalajtót találtak, amely az egyetlen nagy öltözőbe vezetett. A folyosót egy csupasz körte világította meg; túl sok nappalt s éjszakát átvilágított már. Az átjárót szinte eltorlaszolták a szemetesvödrök, s egy néger púdertől, rúztól s egyéb kétes dolgoktól mocskos vattagomolyagokat söpört; az egész hely savanyúcukortól bűzlött. Talán mégsem lesz egyetlen Teresa sem a táncosnők között. Bárcsak, ne választotta volna ilyen népszerű szent nevét. Belökte az ajtót, s mintha egy középkori infernóba lépett volna: csupa füst s meztelen nő közé.

– Nem lenne jobb, ha mégis hazamenne? – kérlelte Beatrice-t.

– Védelemre itt csak magának lehet szüksége – felelte a lány.

Ügyet sem vetettek rájuk. A kövér nő álarca a fülén lógott, s a fél lábát egy székre vetve egy pohár bort ivott. Egy nagyon sovány lány – a bordái akár a zongorabillentyűk – a harisnyáját húzta. Mellek hullámzottak, farok hajladoztak, a csészék alján félig szívott cigaretták füstölögtek, a levegő égett papír szagától sűrű. Egy férfi állt egy létrán, s a csavarhúzójával erősített fel valamit.

– Melyik az? – kérdezte Beatrice.

– Nem hiszem, hogy itt van. Talán beteg, vagy épp a szeretőjénél van.

Amikor valaki egy ruhát vett fel, örvénylett körülöttük a meleg levegő, s púderszemcsék hulltak hamuként rájuk.

– Kiáltsa a nevét.

Wormold bizonytalanul kiáltozni kezdett: – Teresa! – Nem figyeltek rá. Újra megpróbálta, s akkor a csavarhúzó férfi végre ránézett.

– *Pasa algo?* – kérdezte.

Wormold a gyűrűn kívül látta; folyton közelebb tolakodott, s megpróbálta kivenni, mit magyaráz a lánynak.

A csavarhúzó most közbeszólt: – A lány Pedróé. Nem rabolhatja el így. Először Pedróval alkudjon meg.

– Én nem akarok Cienfuegosba menni - mondta a lány.

– Ott biztonságban lesz.

A lány a csavarhúzóhoz fordult védelemért. – Rám ijesztett. És nem értem, mit akar. – Megmutatta a pénzt. – Ez túl sok pénz – s a többiekhez fordult: – Én tisztességes lány vagyok.

– Aki korán fekszik, aranyat lel – vetette közbe ünnepélyesen a kövér nő.

– Hol a Pedród? – kérdezte a csavarhúzó.

– Beteg. Miért ad nekem ez a férfi ilyen sok pénzt? Én tisztességes lány vagyok! Az én szabott áram tizenöt peso! Sose voltam rámenős.

– Sovány kutya mindig bolhás – közölte a kövér nő. Úgy látszik, minden helyzetre talált közmondást.

– Mi a helyzet? – kérdezte Beatrice.

Egy hang süvöltött közbe: – Pszt, pszt! – A néger volt, aki a folyosót takarította. – *Policia!* – kiáltotta.

– A fene egye meg – átkozódott Wormold –, ez balul jött. Ki kell csempésznem innen magát. – Senki sem izgult különösebben. A kövér nő felhajtotta a borát, s felvette a bugyiját, a Teresának nevezett lány harisnyát húzott meztelen fél lábára.

– Velem ne törődjön – mondta Beatrice. – A lányt kell megmentenie.

– Mit keres a rendőrség itt? – kérdezte Wormold a létrás férfitől.

– Lányt – felelte cinikusan.

– Én meg ezt a lányt szipkáznom ki innen - mondta Wormold.
- Nincs valami kiskapu?

– A rendőrségnél mindig van kiskapu.

– Hol?

– Van fölösleges ötven pesója?

– Akad.

– Adja oda nekik. Hé, Miguel – szólt oda a négernek. – Mondd meg nekik, hogy három percet még alhatnak. No, ki választja a szabadságot?

– Akkor már inkább az őrszobát – mondta a kövér nő. – De oda rendesen fel kell öltözni. – S felvette a melltartóját.

– Jöjjön velem – mondta Wormold Teresának.

– Miért jönnék?

– Hát nem érti? Magát keresik.

– Nem hiszem – mondta a csavarhúzó férfi –, ahhoz túlságosan sovány. De azért siessenek. Ötven peso nem tart örökké.

– Tessék, vegye a kabátomat – ajánlotta Beatrice. S a lány vállára dobta. Teresán csak harisnya volt, semmi más. Reménytelenül tiltakozott.

– De én maradni akarok.

A férfi a fenekére vert és meglökte. – Elfogadtad a pénzt – mondta –, akkor menj velem. – S betelerelte őket egy kicsi és büdös WC-be, majd kituszkolta egy ablakon. Az utcán találták magukat. A színház előtt strázsáló rendőr tüntetően félrenézett. Az egyik strici füttyentett, s Wormold kocsijára mutatott. – Itt akarok maradni – mondta a lány, de Beatrice belökte a hátsó ülésre, majd utánamászott. – Sikítani fogok – fenyegetőzött a lány, és kihajolt az ablakon.

– Ne bolondozz – szólt rá Beatrice, és visszalökte a kocsiba. Wormold elindította a motort.

A lány sikított, de elég bizonytalanul. A rendőr megfordult az ellenkező irányba. Az ötven peso, úgy látszik, még mindig hatott. Jobbra fordultak, és a tengerpart felé hajtottak. Kocsi nem követte őket. Egyszerű volt az egész. A lány – nem volt más választása – szemérmesen összehúzta magán a kabátot, és kényelmesen hátradőlt. – *Hay mucha corriente* – mondta.

– Mit mond?

– Panaszodik, hogy huzat van – mondta Wormold.

– Nem valami hálás gyermek. Hol a nővére?

- A postaügyi miniszternél, Cienfuegosban. Persze odavihetnénk. Reggelre meg is érkeznénk. De Millyt nem hagyhatom.
 - Nemcsak Millyt. Elfeledkezett Sanchez professzorról.
 - Sanchez professzor várhat.
 - Elég gyorsan működnek, akárkik legyenek is.
 - Nem tudom, hol lakik a professzor.
 - Én tudom. Kikerestem a klub-névsorból mielőtt elindultunk volna.
 - Vigye haza ezt a lányt, s otthon várjon rám.
- Kiérték a tengerpartra. – Itt forduljon balra – utasította Beatrice.
- Hazaviszem.
 - Jobb ha együtt maradunk.
 - Milly ...
 - Őt csak nem akarja belekeverni?
- Wormold kelletlenül balra fordult. – Merre?
- Vedadóba – irányította Beatrice.

3

Az új város felhőkarcolói jégcsapokként meredtek előttük a holdfényben. Két nagy H betű világított az égbolton, mint Hawthorne zsebén a monogram, de ez sem volt valami királyi címer –, a Hotel Hiltont hirdette. A szél dobálta a kocsit, a tengerár fel-felcsapott a kocsiótra, s bepermetezte az óceán

felőli ablakot. Sós ízű, forró éjszaka volt. Wormold elkormá-
nyozta a kocsit a tengerpartról. A lány szólalt meg:

– *Hace demasiado calor.*

– Most mit mond?

– Azt mondja, hogy melege van.

– Nehéz nő – mondta Beatrice. – Inkább kinyitom az ablakot.

– És ha sikít?

– Szájon vágjuk.

Vedado új negyedében jártak: a gazdagok apró, krémszínű és fehér házai között. A lakók növekvő gazdagságát az emeletek csökkenő számából lehetett kiszámítani. Csak egy milliomos engedhette meg magának, hogy bungalót építsen egy telekre, melyen felhőkarcoló is állhatna. Amikor Beatrice lecsavarta az ablakot, virágillat csapott be. Egy magas, fehér kerítésbe épített kapu előtt állította meg Wormoldot Beatrice. – Az udvarról fényt látok – mondta Beatrice. – Úgy látszik, minden rendben. Majd én vigyázok erre az értékes husikára, amíg maga bemegy.

– Ahhoz képest, hogy professzor, nagyon gazdag.

– Ahogy a maga elszámolásaiból kiderül, még mindig nem eléggé, hogy a készkiadásokat vállalja.

– Csak néhány percet adjon, addig ne menjen el – kérte Wormold.

– Gondolja, hogy itt hagyom? De azért siessen. Eddig egyet szűrtak ki három közül, egyet pedig hajszál híján eltaláltak.

Wormold benyitott a rácsos kapun; nem volt bezárva. Képtelen helyzet. Hogyan magyarázza el, miért jött? „Maga az én ügynököm, anélkül, hogy tudná. Nagy veszélyben van. El kell rejtőznie.” S még azt sem tudta, minek a professzora ez a Sanchez.

Két pálmafa között egy rövid sétány a második rácsos kapuhoz vezetett, s emögül, a kis belső udvarból látszott a fény. Egy lemezjátszó szólt halkán, s két magas alak összesimulva forgott a zenére. Ahogy Wormold végigment az úton, rejtett vészcsengő szólalt meg. Bent abbahagyták a táncot, s az egyik árnyék elébe jött a sétányra.

– Ki az?

– Sanchez professzor?

– Igen.

Most mindkét alak a lámpák fénykörébe került. A professzor fehér szmokingot viselt, a haja is fehér volt, s az állán fehéren ütközött ki a hajnali borosta: kezében revolvvert tartott, és Wormoldra célzott. Wormold megfigyelte, hogy a professzor mögött álló nő nagyon fiatal és nagyon csinos. A nő lehajolt, és leállította a lemezjátszót.

– Bocsánat, hogy ilyenkor toppanok be – kezdte Wormold. Fogalma sem volt róla, mit mondjon, és a pisztoly is nyugtalanította. Professzornak nem illik pisztollyal járkálni.

– Azt hiszem, még nem találkoztunk. – A professzor udvariasan beszélt a Wormold hasára szegezett revolverrel a kezében.

– Nem volt rá alkalom. Ha csak nincs porszívója.

– Porszívóm? Biztosan van. Miért? Csak a feleségem tudná különben megmondani. – Az ifjú hölgy a kerten át hozzájuk sétált. Mezítláb volt. Levetett cipőjei a lemezjátszó mellett álltak, mint két egérfogó. – Mi akar? – kérdezte ellenségesen.

– Elnézést a zavarásért, Señora Sanchez.

– Mondd meg neki, hogy én nem vagyok Señora Sanchez – idegeskedett a fiatal nő.

– Ez az úr valami porszívó dolgában jár – magyarázta a professzor. – Gondolod, hogy Maria, mielőtt elment ...

– S miért jön éjjel egy órakor?

– Bocsásson meg – mondta a professzor enyhe zavarban –, ez valóban szokatlan idő. – S a revolvért hanyagul odébb engedte a céltól. – Az ember ilyenkor általában nem számít látogatókra ...

– Ön, úgy látszik, számít.

– Persze, a pisztoly ... óvatosságra szükség van. Tekintettel néhány pompás Renoiromra.

– Ez nem képekre vadászik. Maria küldte. Maga kém, ugye? – kérdezte a fiatal lány vadul.

– Bizonyos értelemben.

Az ifjú hölgy jajveszékelnéni kezdett, s hosszú, keskeny csipőjét ököllel verte; csörömpöltek és csillogtak a karkötői.

– Kérlek, drágám, ne. Biztos mindjárt kiderül minden.

– Maria irigyli a boldogságunkat – mondta az ifjú hölgy. – Először ideküldte a bíborost, aztán ezt az embert ... Maga is pap? – kérdezte.

– Ugyan, drágám, hogy lenne pap? Nézd a ruháját.

– Hiába vagy az összehasonlító neveléstörténet professzora – mérgelődött a lány –, de egy gyereket nehezebb félrevezetni, mint téged. Pap vagy nem pap? – szegezte újra a kérdést Wormoldnak.

– Nem.

– Akkor micsoda?

– Igazat szólva: porszívókereskedő.

– Előbb még azt mondta, hogy kém.

– Nos, hát, azt hiszem, hogy egy bizonyos értelemben ...

– Miért jött ide?

– Figyelmeztetni magukat.

A fiatal lányból furcsa kancanyerítés tört föl. – Tessék – kiáltott oda a professzornak –, Maria fenyegetőzik! Elször a bíboros, aztán ...

– A bíboros csak a kötelességét teljesítette. Végül mégiscsak Maria unokatestvére.

– S te félsz tőle. El akarsz hagyni!

– Drágám, tudod jól, hogy ez nem igaz. – Wormoldhoz fordult: – Hol van most Maria?

– Nem tudom.

– Mikor látta utoljára?

– Sose láttam.

– Hovatovább ellentmondásba keveredik önmagával.

– Hazug kutya – állapította meg az ifjú hölgy.

– Nem okvetlenül, drágám. Valószínűleg egy ügynökség megbízásából jár itt. Legjobb, ha leülünk szép nyugodtan, meghallgatjuk, mit akar. A harag rossz tanácsadó. Ez az ember a kötelességét teljesíti, s ez rólunk nem mondható el. – A professzor sarkon fordult, és visszaindult az udvarba. Pisztolyát a zsebébe süllyesztette. A fiatal lány megvárta, amíg Wormold követi a professzort, s házőrző kutyaként zárta be a menetet, Wormold már-már attól félt, hogy hirtelen beleharap a bokájába. „Ha nem kezdek beszélni rögtön, sose mondom el, amit akarok” – gondolta magában.

– Foglaljon helyet – mondta a professzor. – „Mi lehet az az összehasonlító neveléstörténet?”

– Megkínálhatom egy kis itallal?

– Kérem, ne fáradjon.

– Szolgálatban nem iszik?

– Szolgálat! – kiáltotta a fiatal lány. – Úgy bánssz vele, mint valami emberi lényel. Kinek szolgálhat ez, ha csak nem az undorító megbízóinak.

– Figyelmeztetni szeretném, azért jöttem: A rendőrség ...

– Ugyan, ugyan, a paráznaság nem törvénybe ütköző cselekedet – mondta a professzor. – Ritkán tartották bűnnek,

leszámítva a XVII. századi amerikai gyarmatokat. S persze a tízparancsolatot.

– Mi köze van ennek a paráznasághoz? – vágott közbe az ifjú hölgy. – Mariát sose érdekelte, ha lefekszem veled, csak az, hogy együtt élünk.

– Az egyik nehezen megy a másik nélkül, föltéve ha nem az Újtestamentumra gondolsz – magyarázta a professzor. – Paráználkodik az ő szívében.

– Még a szívemben sem, ha nem dobod ki azonnal ezt az embert. Úgy ülünk itt és beszélgetünk, mint az öreg házások. Ha mást sem akarsz, mint beszélgetni egész éjszaka, mért nem maradtál meg Maria mellett?

– Drágánk, a te ötleted volt, hogy lefekvés előtt táncoljunk.

– S ezt te táncnak nevezted?

– Mondtam már, hogy veszek órákat.

– No, persze, hogy lányokkal ismerkedj a tánciskolában.

A társalgás hovatovább felfoghatatlan messzeségbe szárnyalt – legalábbis Wormoldnak úgy rémlett. Kétségbeesetten szólt közbe: – Cifuentes mérnökre rálöttek, s önt ugyanez a veszély fenyegeti.

– Ugyan, drágám, ha lányokra fáj a fogam, eleget találok az egyetemen. Járnak az óráimra. S ezt kétségkívül te is tudod, te is úgy jöttél.

– A szememre hányod?

– Eltértünk a tárgytól, drágám. A kérdés az, milyen hadmozdulatot várhatunk Mariától legközelebb.

– Két éve le kellett volna mondania a hizlaló ételekről – válaszolt a lány eléggé közönségesen –, hisz ismer téged. Téged csak a testük érdekel. Szégyellheted magad, a te korodban.

– Ha nem akarod, hogy szeresselek ...

– Szerelem. Szerelem. – A fiatal lány fel s alá sétált az udvaron. S ábrákat rajzolt a levegőbe, mintha a szerelmet transzírozná. Wormold csillapítani próbálta. – Nem Maria az, akitől félniük kell.

– Hazug kutya – sikoltott a lány. – Azt mondta, sose látta!

– Soha.

– Akkor miért hívja Mariának? – kiáltotta, s győzelmi táncba kezdett valami képzeletbeli partnerrel.

– Mit mondott Cifuentesről, fiatalember?

– Rálóttek ma este.

– Kicsoda?

– Pontosan nem tudom, de mindez ugyanannak a hajszának a része. Egy kissé nehéz elmagyaráznom, de alighanem nagy veszély kerülgeti, Sanchez professzor. Persze tévedés az egész, de a rendőrség már a Shanghai Orfeumba is volt.

– Mi közöm nekem a Shanghai Orfeumhoz?

– Valóban mi köze lenne? – kiáltotta drámai hangon a leány.

– A férfiak – folytatta –, a férfiak! Szegény Maria, nem én va-

gyok az egyetlen nő, akivel meg kell küzdenie. Tömeggyilkosságot kell rendeznie.

– Soha senkihez semmi közöm nem volt a Shanghai Orfeumban.

– Ezt Maria jobban tudja! Még a végén kiderül, hogy alvajáró vagy.

– Hallod, mit mond ez az úr! Tévedés az egész. Cifuentesre mégis rálóttek. S ezt igazán nem írhatod Maria rovására.

– Cifuentes? Cifuentest mondott? Ó, te spanyol disznó! Csak azért, mert a múltkoriban velem beszélgetett, amíg te zuhanyoztál a klubban. Erre te mész, és bérgyilkosokkal öleted le!

– Kérlek, drágám, térj észhez. Erről az egészből csak most hallottam, amikor az úr ...

– Még hogy úr! Hazug kutya. – S a társalgás ismét zátonyra futott.

– Amennyiben hazudik, legfeljebb nem vesszük tekintetbe, amit mond. Valószínűleg Mariát is rágalmazza.

– Szóval te Mariát véded?

Wormoldnak már csak egy utolsó dobása maradt; kétségbeesetten szólt közbe. – Ennek semmi köze Mariához ... Úgy értem, Señora Sanchezhez.

– Mi dolga van az egészszel Señora Sancheznek? – kérdezte a professzor.

– Én azt hittem, hogy ön azt hiszi, hogy Maria ...

– Nézze, fiatalember, csak nem akarja velem elhíttetni, hogy Maria még a feleségem ellen is tervez valamit, nemcsak ... ifjú barátnőm ellen? Teljes képtelenség.

Mindeddig Wormold úgy érezte, elég egyszerű lesz eligazodnia a tévedések útvesztőiben, de most már felrémlített benne, hogy egyetlen gyapjúsál kihúzásától az egész ruha felbomlik. Ez lenne hát az összehasonlító neveléstörténet? – Azt hittem, szívességet teszek önnek, ha figyelmeztetem, de úgy látom, hogy a halál ez esetben jobb megoldás lenne.

– Maga csak ne titokzatoskodjon, fiatalember.

– Nem vagyok olyan fiatal. A dolgok állása szerint maga sokkal fiatalabbnak látszik. – S félelmében hangosan gondolkodott: – Legalább Beatrice itt lenne!

A professzor gyorsan közbevágott. – Biztosítalak, drágám, hogy sohasem ismertem ezt a Beatrice nevű nőt. Soha. Soha.

A fiatal nő tigriskacagást hallatott.

– Maga, úgy látszik, azzal a határozott szándékkal jött ide – mondta a professzor –, hogy bajt keverjen. – Most panaszkodott először, s a körülményekhez képest nagyon udvariasan.

– El sem tudom képzelni, mi haszna lehet belőle – fűzte hozzá, azzal bement a házba, és becsukta maga mögött az ajtót.

– Szörnyeteg – mondta a lány. – Szörnyeteg. Szexuálszörnyeteg. Szatír.

– Maga nem érti, miről van szó.

– Ismerem a vonatkozó közhelyet: mindent megérteni, mindent megbocsátani. De nem itt és nem most. – Úgy tetszett,

mintha megbarátkozott volna Wormolddal. – Maria, én meg Beatrice. A feleségét szegényt nem is számítom. Rá egy szót sem tudnék szólni. Pisztolya van?

– Miért lenne? Azért jöttem, hogy a professzort megmentsem – magyarázta Wormold.

– Csak lőjenek bele – mondta a lány –, a hasába vagy egy arasszal lejjebb. – S elszántan ő is bement a házba.

Wormold se tehetett mást, elment. Ahogy a kapu felé tartott, a láthatatlan vészcsengő ismét megszólalt, de a kis fehér házban üggyet sem vetettek rá. „Én mindent megtettem” – gondolta Wormold. A professzor, úgy látszik, felkészült minden veszélyre, és talán a rendőrség megérkezése megkönnyebbülés lesz számára. Velük könnyebben megbirkózna, mint az ifjú hölgygel.

4

Virágzó éjszakai növények illatába gázolva egyetlen vágya volt, hogy mindent elmondjon Beatrice-nek. „Nem vagyok titkos ügynök, csupán csaló; ezek az emberek nem az én ügynökeim, s föl sem tudom fogni, mi történik. Elvesztem. Rettegek.” Beatrice bizonyára úrrá lenne a helyzeten; ő mégiscsak hivatásos. De azt is tudta, hogy nem fordul hozzá. Ez Milly biztonságának feladása lenne. „Tüntessenek el engem is a világból, mint Rault?” Vajon ebben a szakmában adnak-e nyugdíjat örököseinek? S végül ki volt Raul?

Mielőtt elérte volna a második kaput, Beatrice kiáltott rá.

– Jim! Vigyázzon. Ne jöjjön erre. – S neki még ebben a veszedelmes pillanatban is az jutott eszébe, hogy az én nevem Wormold, Mr. Wormold, Señor Vomel, és senki sem szólít Jimnek. Szaladni kezdett, bicegve-botladozva, a hang felé, és kiért az utcára egy riadó kocsihoz, három rendőrtiszthez s egy újabb revolverhez, mely a gyomrára célzott. Beatrice a járdán állt, mellette a lány, aki reménytelenül próbálta összehúzni magán az idegen kabátot.

– Mi történt?

– Egy szavukat sem értem.

Az egyik tiszt a riadóautóba tessékelte.

– S mi lesz az én kocsimmal?

– Odavisszük az őrszobára. – Mielőtt beszállt volna, végigtapogatták a mellét, oldalát: van-e nála fegyver. Odaszólt Beatrice-nek: – Nem tudom, mit akarnak tőlünk, de azt hiszem, fényes pályafutásomnak vége. – A tiszt ismét magyarázott valamit. – Azt akarja, hogy ide szálljon be maga is.

– Mondja meg neki – felelte Beatrice –, hogy nem hagyom el Teresa húgát. Nem bízom bennük.

A két kocsi hangtalanul suhant a milliomosok apró házai között. Oly csöndben hajtottak, mintha kórházépületek között; aludjanak a gazdagok. Nem kellett messzire menniök: egy udvar, majd kapu csukódik mögöttük, s végül a rendőrpárancsnokság szaga, ez a különös ammóniákillat, mely a világ valamennyi állatkertjére oly jellemző. A fehérre meszelt folyosón a rendőrség körözte bűnözők képe lógott; vizslató tekintetük szakállas, öreg mestereket idézett. A folyosó végi szobában

Segura kapitány dámajátékkal szórakozott. – Kiütöttem! – mondta, s leütött két figurát. Aztán felnézett rájuk. – Mr. Wormold – mondta meglepetten, s karcsú, hajlékony, zöld kígyóként csúszott elő üléséből, amikor meglátta Beatrice-t. Aztán a Beatrice mögött álló Teresára nézett; a kabát ismét szétnyílt rajta, talán nem szándéktalanul. Segura fölkiálott: – Ki a fene merete ...? Aztán a rendőrrre kiáltott, akivel játszott: – *Anda!*

– Mit jelentsen ez, Segura kapitány?

– És ezt maga kérdezi tőlem, Mr. Wormold?

– Igen.

– Szeretném, ha inkább maga szolgálna magyarázattal. Fogalmam sem volt, hogy magát hozzák, Milly apját. Mr. Wormold, bejelentés érkezett Sanchez professzortól: egy férfi tört be a házába, holmi homályos fenyegetésekkel. A professzor azt hiszi, hogy a festményei lehetnek a dologban; nagyon értékes képei vannak. Riadóköcsit küldtem tüstént, s erre magát állítják elő, meg a señořitát (akivel már találkoztam), továbbá egy meztelen kurvát. – S akárcsak a santiagoói őrmester, hozzátette: – Ez nem valami szép dolog, Mr. Wormold.

– A Shanghaiban voltunk.

– Ez sem valami szép dolog.

– Unom már, hogy folyton a rendőrség figyelmeztessen rá, mennyire nem élek szépen.

– Miért látogatta meg Sanchez professzort?

– Tévedésből.

– S hogy kerül egy meztelen ringyó a kocsijába?

– Szívességből hazavittük.

– Meztelenül tilos az utcán közlekedni. – Az egyik rendőrtiszt áthajolt az asztalon, és súgott valamit a kapitánynak. – Kezdem érteni – sóhajtott fel Segura kapitány. – Ma este razzia volt a Shanghaiban. A lány nyilvánvalóan otthon hagyta az iratait, s nem akarta az éjszakát cellában tölteni. Magához fordult ...

– Egész másképp történt.

– Elég baj az, Mr. Wormold. – A lánytól spanyolul kérdezte: – Az iratait. Biztosan nincsenek iratai.

– *Si, yo tengo* – berzenkedett a lány, majd lehajolt, s a harisnyakötőjéből cafatos papírokat húzott elő. Segura átvette, és megvizsgálta. Nagyot sóhajtott. – Mr. Wormold, Mr. Wormold, a lány iratai rendben vannak. Miért kell magának az utcán furikázni egy meztelen nővel? Miért tör be Sanchez professzor házába, miért fecseg vele a feleségéről, s miért fenyegeti meg? Mi köze van a feleségéhez? – Majd odafordult a lányhoz: – Tűnj el – mondta élesen. Teresa habozott, majd kezdte lehámozni magáról a kabátot.

– Jobb, ha rajta marad – avatkozott közbe Beatrice.

Segura kapitány fáradtan ült vissza a dámajátszmához.

– Mr. Wormold, a saját érdekében figyelmeztetem: ne bonyolódjon bele semmibe Sanchez professzor feleségével. Nem könnyen kezelhető nő.

– Nem bonyolódtam ...

– Játszik dámát, Mr. Wormold?

– Igen, de azt hiszem, nem valami jól.

– Biztos jobban, mint ezek a disznók az őrszobán. Illene már játszanunk egy partit. De a dámában nem árt az óvatosság, éppúgy mint Sanchez professzor feleségével. – A táblán hirtelen megmozgatott egy figurát, majd azt mondta: – Ma este doktor Hasselbachernál is volt.

– Igen.

– S ez okos dolog, Mr. Wormold? – Nem nézett föl, ide-oda mozgatta a bábukat, magával játszott.

– Okos?!

– Dr. Hasselbacher furcsa társaságba keveredett.

– Erről én mit sem tudok.

– Miért küldött neki levelezőlapot Santiagóból, és miért jelölte meg rajta a szobáját?

– Mennyi lényegtelen dolgot tud, Segura kapitány.

– Van okom rá, hogy érdeklődjem maga iránt, Wormold úr. Nem akarom, hogy bármibe is belekeveredjen. Mit akart ma közölni Hasselbacher doktor? A telefonját, ha nem tudná, lehallgatjuk.

– A *Tristan*-t akarta lejátszani lemezzről.

– De az is lehet, hogy erről akart beszélni. – Segura kapitány egy fényképet fordított felé az asztról: magnéziumfényben a sápadt arcok jellegzetes csillogása, amint egy valaha kocsinak nevezhető, összeroncsolódott fémkupac köré hajolnak. – Vagy tán erről? – Egy fiatalember merev arca a vakufényben: egy

üres cigarettásdoboz, melyet ugyanúgy eltapostak, akár ezt a fiatal életet: s egy férfiláb, amint a halott vállához ér.

– Ismerte?

– Nem.

Segura kapitány megnyomott egy gombot, s az asztalán egy szerkezetből angol szó tört elő. – Halló, halló. Hasselbacher beszél.

– Van magánál valaki, H-Hasselbacher?

– Igen. Barátaim.

– Milyen barátai?

– Ha tudni akarja, Mr. Wormold van nálam.

– Közölje vele, hogy Raul meghalt.

– Meghalt? De hiszen megígérte ...

– Balesetet mindig nehéz irányítani, H-Ha-Hasselbacher. – A H-betűnél mindig egy kicsit bizonytalankodott a hang.

– Szavát adta ...

– Túl sokat bukfencezett a kocsi.

– Azt ígérte, hogy csak figyelmeztetés lesz.

– Figyelmeztetés volt. Menjen, és mondja meg neki, hogy Raul meghalt.

A szalag egy másodpercig még tovább surrogott; ajtó-csapódás hallatszott.

– Még mindig azt állítja, hogy nem ismerte Rault? – kérdezte Segura.

Wormold Beatrice-re nézett. A lány feje finoman tagadásra mozdult. – Becsületszavamra mondom, Segura: ma estig azt sem tudtam, hogy létezik a világon.

Segura egy bábut mozdított el a táblán. – Becsületszavára?

– Becsületszavamra.

– Milly apjától ezt el kell fogadnom. De hagyja békén a mez-telen nőket és a professzor feleségét. Jó éjszakát, Mr. Wormold.

– Jó éjszakát.

Amikor az ajtóhoz értek, Segura utánaszólt. – Á dámapartink, Mr. Wormold. Nem fogjuk elfelejteni.

Az ócska Hillman ott rostokolt az utcán. – Magára bízom Millyt – mondta Wormold.

– Nem jön haza?

– Késő van az alváshoz.

– Hová megy? Nem mehetnék magával?

– Szeretném, ha Millyvel maradna, bármi történik. Látta azt a fényképet.

– Nem.

A Lamparilla útig nem szóltak egy szót sem. Beatrice törte meg a csendet. – Örültem volna, ha nem adja becsületszavát. Kár volt ilyen messzire mennie.

– Kár?

– Ó, tudom, hivatalból mondta, s ezt belátom. Bocsánat. Ostobaságot mondtam. Sokkal jobban otthon van ebben a szakmában, mint ahogy valaha is sejtettem. – Wormold kinyi-

totta a kaput, s figyelte Beatrice-t: úgy tűnt el a porszívók között, mint özvegy a temetőben.

Hasselbacher doktor társasházának kapujánál egy második emeleti idegen csengőjét nyomta meg; az ablakból fény világitott. Zúgás, s a kapu automatikusan feltárult. A lift is ott állt, s ő Hasselbacher emeletére ment föl. Úgy látszik, a doktorra sem jött álom. Az ajtó résein fény tört elő. Egyedül volt vajon, vagy pedig a magnetofonhanggal tárgyalt?

Wormold lassan kitanulta valószínűtlen szakmájának óvatossági és játékszabályait. A lépcsőfordulóban hatalmas ablak nyílt egy használathoz túl keskeny, céltalan erkélyre. Erről az erkélyről látta meg a doktor lakásának fényeit; s az egyik erkélyt a másiktól csak egy ugrás választotta el. Wormold nem nézett a lába alá, úgy ugrott át. A függöny nem zárt tökéletesen: bekukucskált a hasadékon.

Hasselbacher doktor szemben ült vele: régi *pickelhaube* sisakot viselt, mellvértet, csizmát, fehér kesztyűt – ez csak az ulánusok ősrégi egyenruhája lehetett. Csukott szemmel, aludni látszott. Kardot is öltött, s ezzel úgy festett, mint egy statiszta a filmgyárban. Wormold megkocogtatta az ablakot. Hasselbacher doktor felnyitotta a szemét és rábámult.

– Hasselbacher.

A doktor apró mozdulata rémületet sejtetett. Megpróbálta lekapni a sisakját, de az állszíjjal nem boldogult.

– Én vagyok, Wormold.

A doktor kelletlenül lépett az ablakhoz. A lovaglónadrágja szűk volt; fiatalabb emberre szabták.

– Mit csinál itt, Mr. Wormold?

– Mit csinál itt, Hasselbacher?

A doktor kinyitotta az ablakot, és beengedte Wormoldot. A vendég a hálószobában találta magát. A nagy ruhásszekrény nyitva állt, s két fehér öltöny lógott benne; utolsó fogak egy vén ember szájában. Hasselbacher a kesztyűjét húzogatta le.

– Jelmezbálban volt, Hasselbacher?

Hasselbacher szégyenkezve felelt. – Úgysem érti meg. – Darabonként szabadult meg a felszerelésétől – először a kesztyű, aztán a sisak, aztán a mellvért, melyben Wormold és a szoba berendezése torzulva tükröződött, akár az elvarázsolt kastély görbe tükreiben. – Miért jött vissza? S miért nem csöngetett?

– Tudni akarom, ki volt Raul?

– Úgyis tudja.

– Fogalmam sincs.

Doktor Hasselbacher leült, s a csizmáját húzogatta.

– Maga nagy hódolója Charles Lambnek, Hasselbacher doktor?

– Milly adta kölcsön. Nem emlékszik rá, mikor szóba hozta? ... – Elveszetten ült dagadozó lovaglónadrágjában. Wormold észrevette: felfeslett már a varrásnál, hogy helyet adjon a

mai Hasselbachernak. Igen, most már visszaemlékezett a Tropicánában töltött éjszakára.

– Azt hiszem, magyarázatot kell adnom erről az egyenruháról
– mondta Hasselbacher.

– A többi dolgról még inkább.

– Ulánus tiszt voltam ... negyvenöt évvel ezelőtt.

– Láttam a fényképet a másik szobában. De ott nem így volt öltözve. Hogy úgy mondjam: ésszerűbben.

– Az má a háború kitörése után volt. De nézze csak meg ott a pipereholmi felett: 1913, júniusi hadgyakorlat, a Császár díszszemléje. – A régi, elsárgult fénykép, a fotográfus domború pecsétjével a sarkában, a lovasság hosszú sorait mutatta, kivont kardokat s egy sorvadt karú, apró császári alakot, amint fehér lovon kocog. – Micsoda béke volt azokban az időkben – mondta doktor Hasselbacher.

– Béke?

– Amíg nem jött a háború.

– Azt hittem orvos volt.

– Hazudtam. Csak később lettem az. A háború után. Hogy meggyilkoltam egy embert. Gyilkolni – milyen könnyű is – sóhajtott doktor Hasselbacher –, nem sok szakértelem kell hozzá. S a tett végeredménye felől biztosak lehetünk, a halál beálltát megállapíthatjuk. De megmenteni egy embert, ehhez több mint hatévi tanulás kell, s a végén még abban sem lehetünk biztosak, hogy mi magunk gyógyítottuk meg. Egyik bacilus megöli a másikat. S ezt néhányan túlélnek. Egyetlen

betegem sincs, akiról biztosan tudnám, hogy én gyógyítottam meg; de az emberről, akit meggyilkoltam, mindent tudok. Vékony dongájú volt az orosz. Recsegett a csontja, amikor beledöftem a szuronyomat. Minden idegszálam beleremegett. Körös-körül mindenfelé mocsár, ezt hívták Tannenbergnak. Gyűlölöm a háborút, Mr. Wormold.

– Akkor miért öltözik katonának?

– Nem így voltam öltözve, amikor gyilkoltam. Ez még béke-egyenruha. Szeretem. – Megsimogatta az ágyon heverő mellvértet. – De ott bevart minket a mocsár iszapja. – Majd ezt kérdezte: – Maga sohasem vágyik vissza a békeidőkbe, Mr. Wormold? Ó, persze, mindig elfelejtem, milyen fiatal, hisz nem is élhetett akkor, a mi korunk utolsó békeidejében. Kihíztam ezt a nadrágot.

– S mi készítette arra, hogy épp ma este öltözzön fel így, Hasselbacher?

– Emberhalál.

– Raulé?

– Igen.

-- Ismerte?

– Ismertem.

– Meséljen róla.

– Nem akarok.

– Jobb lenne.

– Mindketten felelősek vagyunk a haláláért, maga is, én is – mondta Hasselbacher. – Én nem tudom, hogy magát hogyan és miképp fogták meg, de ha én megtagadom a segítséget tőlük, engem deportáltak volna. S mihez kezdek én Kubán kívül? Meséltem már magának, hogy az irataimat elvesztettem.

– Miféle iratokat?

– Azzal most ne törődjön. Nincs-e mindnyájunk múltjában valami, amiért folyton félnünk kell? Már tudom, miért törtek be a lakásomba. Mert a maga barátja voltam. Most pedig menjen innen, Mr. Wormold. Ki tudja, mit követelnek tőlem megint, ha rájönnek, hogy maga itt volt.

– Kik követelnek?

– Azt maga sokkal jobban tudja, Mr. Wormold. Ezek nem szoktak bemutatkozni.

Valami hirtelen megmozdult a szomszéd szobában.

– Csak egy egér, Mr. Wormold. Egy falat sajtot mindig kint hagyok neki éjszakára.

– Így hát Milly adta kölcsön a *Sbakespeare-mesék*-et.

– Nagyon örülök, hogy megváltoztatta a rejtjelrendszert – mondta Hasselbacher. – Talán most már békén hagynak. Mit segíthetek nekik többet? Az ember kép-, betű és matematikai rejtvényekkel kezdi, s észre sem veszi, már beszervezték ... Manapság a vesszőparipáinktól is óvakodni kell.

– De hát Raul ... sose létezett. Maga azt tanácsolta nekem, hogy hazudjak, s én hazudtam. Csupa kitalálás volt az egész, Hasselbacher.

– És Cifuentes? Csak nem akarja bemesélni, hogy ő sem létezik?

– Az más. De Rault én találtam ki.

– Akkor túlságosan jól találta ki, Mr. Wormold. Egész ak-tacsomó szól róla.

– Nem élt valóságosabban, mint egy regényfigura.

– Azok sem mindig kitalált figurák. Bár fogalmam sincs, hogyan dolgozik egy regényíró. Az ön becses személyén kívül még egyet sem ismertem.

– A kubai légitársaságnak nem is volt részeges pilótája.

– Ezt az apró részletet, elismerem, maga találta ki. Csak azt tudnám, miért.

– Távirataim megfejtése közben rá kellett döbennem arra, hogy egy szó igazság nincs bennük ... ismeri ezt a várost. A részegségért elbocsátott pilóta s a barátja a repülőgéppel, szintiszta kitalálás.

– Nem látok bele a kártyáiba, Mr. Wormold. Lehet, hogy így akarta elleplezni a személyazonosságát, arra az esetre, ha megfejtjük a táviratait. De az is lehet: ha a maga barátai rá-jöttek volna arra, hogy vagyona van és saját repülőgépe, nem fizettek volna neki ennyit. S hogy az összegből mennyi vándorolt az ő zsebébe s mennyi a magáéba, arra kíváncsi lennék.

– Egy szót sem értek abból, amit mond.

– Maga is olvas újságot, Mr. Wormold, s tudja, hogy amikor egy hónapja részegen leszállt egy játszótérre, megvonták tőle a repülési engedélyét.

– Nem olvasom a helyi sajtót.

– Soha? Persze, nem akart magának dolgozni. De a másik fél rengeteg pénzt ajánlott föl neki, ha maga helyett nekik dolgozik. S ők is fényképeket kívánnak azokról a létesítményekről, amelyeket maga fedezett fel a keleti hegyekben, Mr. Wormold.

– Ezek a létesítmények nem léteznek.

– Ne akarja, hogy mindent elhiggyek, Mr. Wormold. Az egyik kábelében utalt a Londonba küldött tervekre, s ők is követelték magától a fényképeket.

– Magának tudnia kell, kik vannak a „másik oldalon”?

– *Cui bono?*

– S mi a tervük velem?

– Kezdetben azt ígérték, hogy nem forralnak maga ellen semmit. Nagyon hasznos volt a számukra. Az első pillanattól figyelemmel kísérték, Mr. Wormold, de nem vették komolyan. Még azt is föltételezték, hogy kitalált jelentéseket küldözget. De aztán megváltoztatta a rejtjelet, és felduzzadt az apparátusa. A brit Titkos Szolgálatot pedig mégsem lehet könnyen félrevezetni, ugyebár? – Wormoldot a Hawthorne iránti lojalitás elnémította. – Mr. Wormold, Mr. Wormold, miért vállalkozott erre?

– Tudja jól. Szükségem volt a pénzre. – Úgy rákapott az igazmondásra, mint valami idegcsillapítóra.

– Adtam volna kölcsön. Felajánlottam.

– Többre volt szükségem, mint amennyit adhatott volna.

– Millynek?

– Igen.

– Jól vigyázzon rá, Mr. Wormold. Maga olyan szakmába keveredett, ahol csöppet sem biztonságos bárkit vagy bármit szeretni. Oda sújtanak elsőnek. Emlékszik még az én kísérleteimre?

– Igen.

– Ha nem ölik meg bennem az élet szeretetét, nem vettek volna rá olyan könnyen.

– Csak nem gondolja komolyan ...?

– Én csak óvatosságra intettem.

– Telefonálhatnék innen?

– Persze.

Wormold hazacsöngetett. Vajon csak a képzelete incselkedett vele, hogy egy halk kattánás a lehallgató működését jelezte? Beatrice vette fel a kagylót. Wormold megkérdezte: – Minden rendben?

– Igen.

– Várjon meg, nemsokára hazaérek. Milly jól van?

– Mélyen alszik.

– Rögtön jövök.

Dr. Hasselbacher közbeszólt. – A hangja szeretetet árult el, s ez hiba volt. Hátha lehallgatták? – Szűk nadrágjában nehezen lépkedett az ajtóig. – Jó éjszakát, Mr. Wormold. Visszaadom a *Shakespeare-mesék*-et.

– Már nincs rá szükségem.

– De talán Millynnek kell. S legyen olyan szíves, ne beszéljen senkinek erről ... az öltözékről ... Tudom, milyen ostoba vagyok, de szeretem azokat az időket. Egyszer a császár is szóba állt velem.

– És mit mondott?

– Csak annyit: „Emlékszem magára, Müller fiam.”

Londoni közjáték

Amikor a Főnök vendégeket hívott: otthon ebédelt, s maga főzte az ebédjét, mert aggályos és romantikus ízlését egyetlen étteremben sem elégíthették ki. Legenda is járta róla, hogy egyszer még betegen sem mondta le öreg barátja látogatását, hanem az ágyból, telefonon irányította a főzést. Éjjeliszekrényén az órájával meghatározott időközökben szakította félbe a beszélgetést, hogy utasítást adhasson a komornyikjának. – Halló, halló, Brewer, halló, most fordítsa meg azt a csirkét, s öntözze meg forró zsírral!

Azt is mesélték róla, hogy egyszer a dolga ott tartotta a hivatalban, és onnan akarta megfőzni az ebédet; ez azonban tönkrement, mert a szokás hatalma a vörös telefont, a mikrofonzavarót adta a kezébe, s komornyikjának fülébe csak ideges, japánira hasonlító, tört szavak jutottak el.

Az ebéd, melyet most az államtitkárnak szolgált fel, egyszerű és nagyszerű volt: fokhagymán pirított sült. A tálalóasztalkán Wensleydale-sajt állt, s Albany mély csendje hóként vattázta őket körül. A konyhai tevékenység a Főnököt enyhe mártás-szaggal permetezte be.

- Valóban kitűnő. Kitűnő.
- Régi norfolki recept. Ipswich-sült Brown anyó módra.
- S a hús ... Milyen porhanyós.
- A bevásárlásra már betanítottam Brewert, de szakács sose lesz belőle. Állandó felügyeletre van szüksége.

Egy ideig áhítatos csendben ettek. Csak egy női cipő ropogása a Rope Walkon zavarta fel őket egyszer.

– Pompás bor – szólalt meg végül az államtitkár.

– Az ötvenötös szüret most érik be. Egy kicsit talán fiatal még?

– Kicsit.

A sajnál a Főnök szólalt meg. – S az orosz jegyzék? Mi a külügy véleménye?

– A karib-tengeri támaszpontokról érkezett jelentések némiképp zavarba ejtők. – Romary-keksz ropogása hallatszott. – A Bahama-szigeteket ez alig érinti. Éppannyit érnek, amennyit a jenkik fizettek érte: néhány öreg rombolót. De a kubai létesítményről mindig azt gyanítottuk, hogy kommunista kéz műve. Mit gondol, nem lehetséges-e mégis, hogy az amerikaiak vannak a dologban?

– Nem értesítettek volna róla?

– Nem föltétlenül, sajnós. A Fuchs-ügy óta. Azt mondják, hogy mi is sok mindent eltitkolunk előttük. Es mit mond a havannai embere?

– Teljes értékelést kérek tőle. Ízlik a sajt?

– Pompás.

– Vörös borral jobban csúszik.

– Ugye harmincötös Cockburn? Ráismertem.

– Huszonhetes.

– Azt hiszi, hogy háborúra készülnek? – kérdezte a Főnök.

– Azt hiszem, ön is éppúgy tudja, mint én.

– Kubában nagyon aktivizálódtak – nyilván a rendőrség segítségével. A havannai emberünk nehéz időt ért meg. A legjobb ügynöke, mint tudja, meghalt, persze baleset volt ... épp légifényképeket próbált volna készíteni a létesítményekről. Micsoda veszteség ez. De emberéletnél is többet adnék ezekért a fényképekért. Ezeröttszáz dollárt már így is kifizettünk érte. Egy másik ügynökünkre is rálóttek az utcán, majd megőrült a rémülettől. A harmadik illegalitásba ment. S még egy női ügynökünket is kihallgatták, holott a postaügyi miniszter szeretője. Az emberünkhöz talán azért nem nyúltak, hogy figyelhessék. Persze, nagyon ravasz fickó.

– Kissé talán óvatlan, hogy ennyi ügynökét elvesztette?

– Minden kezdet áldozatokkal jár. Megfejtették a rejtjelét. Ezekkel a könyv-rejtjelekkel sosincs szerencsém. Van ott valami német, alighanem a legkeményebb ügynökük, s amellettitkosírás-szakértő. Hawthorne figyelmeztette rá az emberünket, de tudja, milyenek ezek az öreg kereskedők; megrogzött liberálisok. S a néhány áldozat talán arra jó volt, hogy felnyitotta a szemét. Szivart?

– Köszönöm. S ha már leleplezték, újra el tud indulni?

– Két ügynökkel is fölrő fogást csinált. Egyenest az ellenség táborából, a legérzékenyebb ponton. Egy kétkulacsost szervezett be, magát a rendőrfőnököt.

– S ezek a kettős ügynökök nem nagyon ... ravaszak? Az ember sose tudhatja, hogy a csontot kapja-e vagy a húst.

– Én bízom abban, hogy a mi emberünk minden egyes alkalommal kiüti – mondta a Főnök. – Azt mondom, kiüti, mert mindketten nagy dámajátékosok. Ostáblának hívják arrafelé. S voltaképp ez minden találkozásuk ürügye.

– Nem hangsúlyozhatom eléggé, mekkora gondot okoznak nekünk ezek a létesítmények. Bárcsak hozzájutott volna a fényképekhez, mielőtt megölték az ügynökét. A miniszterelnök már sürgeti, hogy értesítsük az amerikaiakat, és kérjük a segítségüket.

– Ezt nem szabad engedni. Nem bízhatunk a titoktartásukban.

ÖTÖDIK RÉSZ

Első fejezet

1

– Kiütöttem – kiáltott föl Segura kapitány. A Havanna Klubban találkoztak. A Havanna Klubban, mely nem is volt igazi klub, hanem Baccardi vetélytársának tulajdona, csak épp ingyen mérték a rumot, mely viszont lehetőséget adott Wormoldnak a bankbetétje növelésére, mert hisz természetesen az italok költségét továbbra is felszámította – ugyanis azt a tényt, hogy az italt itt ingyen mérik, fáradságos, ha éppenséggel nem lehetetlen Londonnak megmagyarázni.

A bár egy XVII. századi épület első emeletén volt, az ablakai arra a székesegyházra néztek, mely egykor Kolumbusz Kristóf tetemét fogadta magába. Szürke kőszobra ott emelkedett a székesegyház előtt, mintha századokon át a víz alatti rovarok formálták volna ki, akár egy korallzátonyt.

– Tudja – mondta Segura kapitány –, volt idő, amikor azt hittem, nem szeret engem.

– A dómajátékban a párválasztás más okból is elképzelhető.

– Nálam is – állapította meg Segura kapitány. – Viszem a királyt!

– Én meg háromszor kiütöm magát.

– Azt hiszi, hogy én nem láttam előre? De a végén kiderült, hogy a lépés mégiscsak jó volt. Most én viszem el a maga

egyetlen királyát! Két héttel ezelőtt miért utazott Santiagóba, Santa Clarába és Cienfuegosba?

– Mindig ilyenkor megyek a bizományosokhoz.

– Valóban minden jel arra mutatott, hogy ez az úticélja. Cienfuegos új szállodájában lakott. A tengerparton vacsorázott egyedül egy étteremben. Majd moziba ment, és egyedül haza. Másnap reggel ...

– Csak nem hiszi komolyan, hogy a Titkos Szolgálat ügynöke vagyok?

– Már kételkedem benne. Azt hiszem, a barátaim bakot lőttek.

– Kik a barátai?

– Ó, hát mondhatnánk úgy is, hogy doktor Hasselbacher barátai.

– S azok kicsodák?

– Az én dolgom az, hogy tudjam mi történik Havannában – jelentette ki Segura kapitány –, nem az, hogy állást foglaljak, vagy felvilágosítással szolgáljak. – A királyát szabad helyzetben vitte előre a táblán.

– S történik olyan fontos dolog Kubában, hogy érdekelje a Titkos Szolgálatot?

– Hát persze, kis ország vagyunk, de közel az amerikai partokhoz. S éppenséggel szemközt a maguk jamaikai támaszpontjával. S ha egy országot úgy körülvesznek, mint az oroszokat, megpróbálnak belülről lyukat fúrni.

– S mi hasznomat vehetik nekem vagy doktor Hasselbachernak a világstratégiában? Egy porszívó-kereskedőnek. S egy visszavonultan élő orvosnak!

– Minden játékban vannak jelentéktelen figurák – mondta Segura kapitány. – Mint például ez itt. Leütöm, s maga nem is bánkódik utána. Doktor Hasselbacher, persze, nagyszerűen ért a keresztretjvényfejtéshez.

– Mi köze mindennek a keresztretjvényhez?

– Az ilyen ember rejtjeleket is jól fejt. Valaki egyszer megmutatta nekem a kábelének fordítását, pontosabban hagyták, hogy elfogjam. Talán arra számítottak, hogy kiutasítatom. – Fölnevetett. – Milly apját. Mit tudnak ezek ehhez.

– Miről szólt a kábel?

– Cifuentes mérnök állítólagos beszervezését jelentette. Ez persze képtelenség volt. Annál jobban ismerem a mérnököt. Talán azért is lőttek rá, hogy a kábel hihetőbbnek hangozzék. De lehet, hogy azért írták, mert magától akartak megszabadulni. Végül pedig előfordulhat, hogy még nálam is hiszékenyebbek.

– Milyen különös történet. – Lépett egyet a táblán. – Miért olyan biztos abban, hogy Cifuentes nem az én ügynököm?

– Részint a játékstílusából találtam ki, Mr. Wormold, részint pedig kihallgattam Cifuentest.

– Megkínozta?

Segura nevetett. – Nem. Nem tartozik a kínozhatók osztályához.

– Nem tudtam, hogy a kínzásban is vannak osztálykülönbségek.

– Drága Mr. Wormold, talán maga is megfigyelte már, hogy vannak emberek, akik elvárják, hogy megkínózzák őket, továbbá vannak olyanok, akiket felháborít a pusztá gondolata is. Minden kínzás igazából kölcsönös megegyezésen alapszik.

– Kínzás és kínzás között nagy a különbség. Amikor például összetörték doktor Hasselbacher laboratóriumát, azzal alaposan megkínózták ...

– Amatőr munkáért sosem vállalhat felelősséget az ember. A rendőrségnek ahhoz semmi köze sem volt. Doktor Hasselbacher nem tartozik a megkínózhatók osztályába.

– S ki tartozik oda?

– Ennek az országnak és minden latin-amerikai országnak a szegényei. Közép-Európa és a Kelet szegényei. A maguk jóléti államaiban persze nincsenek szegények, ezért magukat nem lehet kínozni. Kubában a rendőrség olyan durván bánhat Latin-Amerika és a balti államok emigránsaival, ahogy akar ... de ujjal sem nyúlhat az angolszász vagy a skandináv turistákhoz. Ösztönös dolog ez mindkét részről. A katolikusokat jobban lehet kínozni, mint a protestánsokat, mert bűnösebb fajta. Na látja, abban a király-dologban is nekem volt igazam, mert kiütöm magát, és ezzel vége.

– Maga mindig nyer, ugye? Az elmélete egyébként nagyon érdekes.

– A nagy kommunista államokat ezért is gyűlöli a Nyugat – legalábbis részben –, mert ott nem ismerik el az osztály-

előjogokat. Néha a nem arravaló embereket is megkínózzák. Persze, Hitler is csinált ilyesmit, s felháborította a világot. Azal senki sem törődik, hogy mi folyik a mi börtöneinkben vagy Lisszabon és Caracas börtöneiben, de ez a Hitler egyáltalán nem volt válogató. Valahogy úgy, mintha maguknál egy sofőr lefektetne egy grófkisasszonyt.

– Ezen nálunk már senki se háborodik fel.

– A legnagyobb veszély mindenkire nézve, ha az változik meg, amin az emberek felháborodnak.

Még egy ingyen daiquirit rendeltek; s ez olyan jeges volt, hogy csöppenként kortyolgatták, mert még az arcuk is összefagyott volna tőle. – És hogy van Milly? – kérdezte. Segura kapitány.

– Jól.

– Tetszik nekem az a gyerek. Jól nevelték.

– Megtisztelő vélemény.

– S ez is az egyik oka annak, miért nem akarom, hogy bajba kerüljön, Mr. Wormold. Kár lenne, ha elveszítené a tartózkodási engedélyét. Havanna szegényebb lenne a maga lánya nélkül.

– Nem hiszem ugyan, hogy hisz nekem, kapitány, de Cifuentes nem volt az én ügynököm.

– Hiszek magának. Valaki csaléteknek használhatta magát, úgy mint a festett fakacsát az igazi vadkacsák elejtésére. – Fölhajtotta az italát. – S ez megegyezik a terveimmel. Szeretem figyelni az Oroszországból, Amerikából, Angliából, sőt még

Németországból is ide repülő vadkacsákat. Nagyon lenézik a szegény kis helyi vadászt, de egy szép napon, amikor valamennyien leszálltak vizeimre, micsoda sorozatot adok le rájuk!

– Bonyolult világ. Porszívókat eladni, úgy látszik, egyszerűbb.

– Remélem, jól megy az üzlet.

– Ó, persze, persze.

– Érdekelt, hogy feltöltötte a személyzetét. A maga bájos titkárnője a szódáspalackkal és a kabáttal, amit nem lehet begombolni, na meg az a fiatalember ...

– Szükségem van valakire, aki ellenőrzi a könyvelést. Lopez nem elég megbízható.

– Ah, Lopez. Az is a maga ügynöke. – Segura kapitány nevetett. – Legalábbis ezt jelentették nekem.

– Úgy van. Ő szállítja a titkos adatokat a rendőrségről.

– Óvatosabban, Mr. Wormold. Lopez kínzókamra-alany! – Ezen mindketten nevettek, és szopogatták a daiquirijüket. Napos időben milyen könnyű nevetni a megkínzás gondolatán.

– Mennem kell, Mr. Wormold.

– Felteszem, hogy a cellái tele vannak az én ügynökeimmel.

– Néhány kivégzéssel a többieknek is helyet szoríthatunk.

– Egy szép napon, kapitány, megverem magát dámajátékban.

– Kétlem, Mr. Wormold.

Az ablakból figyelte a hivatalába induló Segura kapitányt; ott sétált Kolumbus nagy tajtékkő alakja előtt. Aztán ivott még egy ingyen daiquirit.

A Havanna Klub és Segura kapitány elfoglalta a Wonder Bar és doktor Hasselbacher helyét – szinte az életmódja változott meg ezzel, s ő igyekezett, amennyire lehetséges, kihasználni ezt a változást. Az idő kerekét nem lehet megfordítani. Doktor Hasselbachert megalázták előtte, s a barátság nem állhatja a megaláztatást. Azóta se látta Hasselbachert. Itt a klubban, akárcsak a Wonder Barban havannai polgárnak érezte magát; az elegáns fiatalember, aki az italt hozta, meg se próbált rátukmálni egyet az asztalon sorakozó rumosüvegek közül. Egy ősz szakállú férfi mindennap ugyanebben az időben olvasta reggeli lapját, s a postás itt szakította meg napi útját egy pohár ingyen ital kedvéért: ezek is havannai polgárok voltak. A bárból négy turista ment el, fonott kosarú rumosüvegekkel; mámorosak voltak és vidámak, s azt az illúziót dajkálták magukban, hogy az italuk semmibe sem került. Külföldiek, jutott eszébe, s éppen ezért nem kínozhatók.

Wormold hirtelen felhajtotta a daiquirijét, és égő szemmel hagyta el a Havanna Klubot. A turisták a XVII. századi kút fölé hajoltak; több pénzt dobáltak bele, mint hogyha kétszeresét fizették volna ki italuknak; a boldog viszontlátást biztosították így. Wormoldra egy női hang szólt rá, és a sétány árkádjai között álló Beatrice-t vette észre; egy ajándékbolt maszkjai, kereplői és néger babái előtt várakozott.

– Mit keres itt?

– Nem szeretem, ha Segurával találkozik – magyarázta Beatrice. – Most végre meg akartam bizonyosodni róla ...

– Miről? – Wormold azon tűnődött, hogy Beatrice tán csak csak gyanítani kezdi: neki nincsenek ügynökei. Lehet, hogy Londonból vagy Kingstonból az 59 200-tól az ő megfigyelésére kapott utasítást. Elindultak hazafelé.

– Megbizonyosodni arról, hogy a rendőrség nem csalja tőrbe. Kettős ügynökkel nehéz bánni.

– Túlzottan aggályos.

– Maga meg túlzottan tapasztalatlan. Gondolja meg, mi történt Raullal és Cifuentesszel.

– Cifuentest kihallgatta a rendőrség. – Megkönnyebbülten tette hozzá: – Leleplezték, nem használhatjuk többé.

– Magát nem leplezték le?

– Semmit sem vallott. A kérdéseket Segura kapitány adta fel, Segura kapitány pedig a miénk. Azt hiszem, elérkezett az ideje, hogy pénzt adjunk neki. Nekilátott, hogy az itt élő külföldi ügynökök névsorát összeállítsa ... amerikaiakét s az oroszokét csakúgy. Egyszóval a vadkacsákét ... Így nevezi őket.

– Nagy húzás lenne. S a létesítmények?

– Azokat jó lesz egy ideig békén hagyni. Nem kényszeríthetem, hogy a saját hazája ellen cselekedjék.

A székesegyház előtt elhaladva a lépcsőn gubbasztó vak koldusnak odanyomta a szokásos rézpénzt. Beatrice megjegyezte:

– A tűző napon szinte már érdemes vaknak lenni. – Wormoldban a teremő ösztön ágaskodott. – Nem is igazi vak. Mindent lát, ami körülötte történik.

– Jó színész lehet. Egész idő alatt őt figyeltem, amíg magambent volt Segurával.

– Ő pedig magát figyelte. A legjobb informátorom, ha tudni akarja. Mindig ide állítom, amikor Segurával találkozom. Elemi óvatosság. Nem vagyok olyan gondatlan, ahogy magaképzeli.

– Ezt sosem jelentette a főnökségnek.

– Nem volt miért. Egy vak koldust aligha tudnak lenyomozni, kémkedésre pedig nem használom. Csak arra jó, hogy ha letartóztatnak, azt tíz percen belül jelentené magának. Mit csinálna akkor?

– Minden feljegyzést elégetnék. Millyt a követségre vinném.

– Rudyval mi lenne?

– Utasítanám, hogy jelentse Londonnak: felszámolunk és a föld alá megyünk.

– Hogyan megy az ember a föld alá? – Ezt nem is firtatta tovább. Lassan folytatta a mondókáját, ahogy a mese magától kibomlott. – A koldus neve Miguel. Szeretetből csinálja volta-képp. Egyszer megmentettem az életét.

– Hogyan?

– Ugyan, semmiség. Baleset a révnél. Csak annyi volt az egész, hogy én tudok úszni, ő meg nem.

– Kitüntették? – Wormold gyorsan ránézett, de az arcán csak ártatlan érdeklődést látott.

– Nem. Nem volt nagy dicsőség. Végül még meg is büntettek érte, mert a védelmi övezetben húztam partra.

– Milyen romantikus történet. Most persze az életét is oda-adná magáért.

– Sose kívánnám tőle.

– Mondja csak, van magának valahol egy filléres fekete viaszosvászon notesze?

– Azt hiszem, nincs. Miért?

– Ahová az első kiadásait, a tollhegyeket meg a radírgumikat beírta?

– Miféle tollhegyeket?

– No, csak éppen megkérdeztem.

– Noteszt nem árulnak fillérékért. S tollhegyek ... ki használ ma tollhegyet?

– Felejtse el. Csak épp Henry motyogott róla valamit. Érthető tévedés.

– Ki az a Henry? – kérdezte Wormold.

– Az 59 200-as – felelte a lány, s Wormoldban különös féltékenység ébredt, mert a biztonsági rendszabályok ellenére egyszer már őt is a keresztnevén szólította.

Amikor beléptek, a ház szokás szerint üres volt, s Wormold rádöbbsent, hogy Milly már nem hiányzik annyira. Annak az

embernek a szomorú vigasza volt ez, aki rádöbben, hogy van szerelme, mely már nem kínozza.

– Rudy is elment – mondta Beatrice. – Biztos édességért szaladt el. Sokat torkoskodik. Rengeteg energiát pazarolhat, mert mégsem hízik el, csak azt tudnám, hogyan.

– Dolgozzunk. Kábeleznünk kell. Segura néhány értékes információt fecsegett ki a kommunista beszivárgásról a rendőrségen. Nem is hinné ...

– Én már mindent elhiszek. Nézzen csak ide, milyen nagy-szerű dolgot fedeztem fel a rejtjel-könyvben. Maga tudta, hogy az „eunuch” szónak külön rejtjele van? S mit gondol, gyakran előfordul ez a kábelekben?

– Föltehetően az isztambuli csoportnál használják.

– Mi nem használhatnánk? Jó lenne.

– Férjhez akar menni valaha az életben is?

Beatrice leintette. – A maga szabad asszociációi néha roppant egyértelműek. Mit gondol, Rudy kettős életet él? Ennyi energiát nem tud elpazarolni a hivatalban.

– Mi az előírás a magánéletre vonatkozóan? Viszony el-kezdéséhez Londonból kell engedélyt kérni?

– Jobb a dolgot lenyomozni, mielőtt nagyon belemelegszik. Londonban azt szeretik, ha az ember a cégen belül intézi el szexuális gondjait.

– Úgy látszik, kezdek fontos személyiség lenni – dicsekedett Wormold. – Felkértek egy szónoklatra.

– Hol? – kérdezte Milly, s udvariasan felnézett a *Lovagló hölgyek évkönyvé-ből*. Este volt, munka után, s az utolsó arany sugarak rézsút súrolták a háztetőket, Milly mézszínű haját és Wormold whiskyjét.

– Az Európai Kereskedők Szövetségének évi találkozásán. Dr. Braun, az elnök kért fel rá, mint a legrégebbi tagot. Díszvendégünk pedig az amerikai főkonzul lesz – tette hozzá büszkén. Mintha csak tegnap lett volna, hogy Havannába jött, és a Floridita Barban, a családja körében ráakadt a lányra, aki Milly anyja lett; s íme, most ő itt a legrégebbi kereskedő. Sokan visszavonultak az üzlettől, sokan hazamentek, harcolni az elmúlt háborúban – angolok, németek, franciák –, de őt nem sorozták be, a rossz lába miatt. Azok közül senki sem tért vissza Kubába.

– Miről fogsz beszélni?

Szomorúan válaszolt: – Semmiről. Nem tudnék miről beszélni.

– Fogadok, hogy jobban beszélnél bármelyiküknél.

– Nem, nem. Lehet, hogy én vagyok a legrégebbi tag, de a legjelentéktelenebb is. A rum-exportőrök meg a dohánykereskedők, azok az igazán fontos emberek.

– De te mégiscsak te vagy.

– Okosabb apát is választhattál volna magadnak.

– Segura kapitány azt mondja, nagyon ügyes vagy a dá-majátékban.

– Nem olyan ügyes, mint ő.

– Kérlek, fogadd el, apa – kérlelte. – Olyan büszke lennék rád.

– Bolondot csinálok magamból.

– Ugyan. No, az én kedvemért.

– A te kedvedért még cigánykerekét is hánynék. Jó, elfogadom.

Rudy kopogtatott az ajtón. Rendszerint ilyenkor rádiózott utoljára; Londonban már éjfél van. – Sürgős távirat Kingstonból. Előkerítsem Beatrice-t?

– Nem, majd nekilátok én magam. Beatrice moziba ment.

– Úgy látszik, fellendült az üzlet – mondta Milly.

– Fel.

– Pedig én úgy veszem észre, már egyáltalában nem adsz el porszívót.

– Hosszú lejáratú ügyletekkel foglalkozom – mondta Wormold.

Visszavonult a hálósobájába, és megfejtette a kábelt. Hawthorne küldte. Wormoldnak az első adódó géppel Kingstonba kell repülni jelentéstételre. „Szóval, rájöttek” – gondolta.

A Myrtle Bank Hotelban találkoztak. Wormold már esztendőök óta nem járt Jamaikában, és meglepte a mocsok és a forráság. Vajon minek tulajdonítható az angol gyarmatok szennye? A spanyolok, a franciák és a portugálok városokat emeltek, ahol letelepedtek – az angolok csak épp nőni hagyták a városokat. Havanna legszegényebb sikátora is bizonyos méltósággal rendelkezett Kingston barakktelepeihez viszonyítva – ezeket a kulipintyókat kiszolgált benzintartályokból építették, s autótemetőkből elcsent fémhulladékkal fedték be.

Hawthorne a Myrtle Bank verandájának hintaszékében ült, és puncsot szopogatott szalmaszálon. Öltönye éppoly kifogástalan volt, mint amikor Wormolddal először találkozott; s a nagy hőség egyetlen látható jele rajta a bal füle alatt néhány szemcsényi púder.

– Csüccs le – kínálta helytel Wormoldot. Megint a maga tolvajnyelvén beszélt.

– Köszönöm.

– Jól utazott?

– Igen. Köszönöm.

– Remélem, örül, hogy itthon van?

– Itthon?

– Már úgy értem, itt ... hogy elszabadult a digóktól. Otthon brit területen. – Wormoldnak a kikötőben látott kunyhók jutottak eszébe, az árnyék csíkjában szundikáló, kétségbeesett

vénember s egy rongyos gyerek, aki egy korhadt fadarabot dajkált az ölében. – Havannában sem rossz.

– Igyék puncsot, nagyon jól készítik itt.

Hawthorne végre a tárgyra tért. – Azért kérettem, mert úgy látszik, egy kis baj van.

– Igen? – Az igazság feltehetően kiderült. S hogy angol területen van, most már le is tartóztathatják? Mi lesz vajon a vád? Csalárd úton szerzett pénz, vagy valami még súlyosabb vád, amelyben zárt tárgyaláson marasztalják el mint hazaárulót?

– A létesítmények ügyében.

Wormold a legszívesebben megmondta volna, hogy Beatrice erről mit sem tudott, s neki nem volt más bűntársa, csak az emberek hiszékenysége.

– Mi van a létesítmények körül? – kérdezte.

– Szeretném, ha megszerezte volna azokat a fényképeket.

– Megpróbáltam. A végeredményt tudja.

– Igen. De a rajzok egy kissé zavarba ejtők.

– Nem műszaki rajzoló készítette őket.

– Ne értsen félre, öregem. Maga csodákat művelt, de hadd mondjam meg, volt idő, amikor már-már gyanakodtam.

– Mire?

– Hát egyik-másik rajz, hogy őszinte legyek, porszívó alkatrészekre emlékeztetett.

– Igen, ez nekem is feltűnt.

– És akkor eszembe jutott az a sok vacak a maga üzletében.

– Azt hitte, hogy ugratom a Titkos Szolgálatot?

– Most már képtelenül hangzik, tudom. De azért bizonyos értelemben megkönnyebbültem, amikor megtudtam, hogy meg akarják gyilkolni.

– Meg akarnak gyilkolni?

– Ez ugyanis tökéletesen bizonyítja a rajzok valódiságát.

– Kik akarnak meggyilkolni?

– Az ellenfeleink. Még szerencse, hogy a gyanúmat magamban tartottam.

– Hogyan fognak meggyilkolni?

– Ó, majd erre is rátérünk ... mérgezéses ügy. Véleményem szerint, a fényképek után ez igazolja a legjobban a jelentéseit. Egy ideig elfektettük őket, de aztán körbeadtuk a részlegekben. Még az atomkutatóknak is elküldtük. Nem sok haszna volt. Megállapították, hogy a maghasadáshoz semmi köze. A nagy baj az, hogy hagytuk magunkat elkábítani az atomfiúktól, s nem gondoltunk rá, hogy lehetnek a tudományos hadviselésnek egyéb veszélyes eszközei is.

– Hogyan akarnak megmérgezni?

– Csak sorjában, öregem. Sose szabad elfeledkezni a hadviselés gazdasági oldaláról. Kuba nem vállalkozhat hidrogénbombák gyártására. De úgy látszik, kitaláltak valamit, ami kis távolságra épp olyan hatásos, és bizonyára olcsó. A kulcsszó ez esetben: az olcsóság.

– Lenne szíves végre elárulni, hogyan akarnak meggyilkolni? Kérem, ez engem személy szerint nagyon érdekel.

-- Elmondom, elmondom. De először rá akartam mutatni a dolgok hátterére, és arra, mennyire örülünk mindnyájan, úgy értem a jelentései igazolásának. Valami üzleti összejövetelel akarják megmérgezni.

– Az Európai Kereskedők Szövetségében?

– Ha jól emlékszem, ez a nevük.

– Honnan tudja?

– Beszivárgunk az itteni szervezetekbe. Meglepődne, ha tudná, mi mindent derítettünk föl a maga területén. Például azt is elárulhatom, hogy a per négyes halála merő véletlen volt. Rá akartak ijeszteni csupán, ahogy ráijesztettek a per hármásra a lövéssel. Maga az első, akinél valóban gyilkosságra szánták el magukat.

– Vigasztaló.

– Bizonyos értelemben kitüntető is. Maga már veszélyes.

Hawthorne hosszút szürcsölt az italából, s a jég-, narancs-, ananász- és cseresznyerétegek közül kiszívta az utolsó csepp folyadékot.

– Úgy vélem – mondta Wormold –, jobb lesz, ha el sem megyek. – Meglepő csalódottságot érzett. – Tíz éve az első összejövetelel lesz, melyről hiányzom. Még a szónoklatra is engem kértek föl. Cégem pedig elvárja, hogy jelen legyek. Hogy meglengessem ott a zászlót.

– Feltétlenül el kell mennie.

– Hogy megmérgezzenek?

– Ennie azért nem kell, ugye?

– Próbált már maga hivatalos villásreggelin semmit sem enni? Hiszen amellet még inni is kell!

– Egy egész borospalackot nemigen fognak megmérgezni. Megjátszhatja az alkoholistát, aki nem eszik, csak iszik.

– No, köszönöm, öregbíténé kereskedői hírnevemet.

– Az emberek szíve mindig ellágyul a részegeken – mondta Hawthorne. – Ha nem megy el, gyanút foghatnak. S veszélybe sodorja az informátoromat. A hírforrások védelme kötelező.

– A szolgálati szabályzat követeli?

– Pontosan, öregem. S még valamit: ismerjük a tervet, de nem – ismerjük a tervezőit, csak a fedőnevüket. S ha kiderítjük, kicsodák, ragaszkodhatunk a lecsukatásukhoz. Széttúzzuk a szervezetüket.

– Tökéletes gyilkosságok ugyebár nem léteznek? S azt hiszem, a boncolásnál majd csak találnak valami áruló jelet, mellyel Segurát cselekvésre kényszeríthetik.

– Csak nem fél? Veszélyes mesterség a mienk. Nem lett volna szabad elvállalnia, ha nincs felkészülve.

– Maga olyan, Hawthorne, mint egy spártai anya. Jöjj vissza győztesen, vagy bújj az asztal alá!

– Nem is rossz ötlet. Megfelelő pillanatban csússzon le az asztal alá. A gyilkosai azt hiszik, hogy meghalt, a többiek, hogy felöntött a garatra.

– Európai kereskedő nem csúszik az asztal alá. Ez nem a Négy Nagy moszkvai találkozója.

– Soha?

– Soha. Maga most azt hiszi, hogy túlzottan ideges vagyok.

– Idegességre egyelőre nincs ok. S az ilyen villásreggelin nincs felszolgálás. Büférendszer, ugye?

– Persze. Bár a Nacionalban szokás szerint tengeri rákkal kezdik. Azt pedig előre elkészítik.

– Abból ne egyék. A rákot sokan nem szeretik. S amikor a többieket kínálják, sose fogadja el a magának szánt adagot. Ez mindig olyan, mint amikor a bűvész ránk kényszerít egy kártyát. Egyszerűen ne fogadja el.

– De a bűvész rendszerint eléri, hogy azt a kártyát válasszuk.

– Mondok magának valamit ... a Nacionalban lesz a villásreggeli?

– Ott.

– Akkor miért nem használja fel a per hetest?

– Ki az a per hetes?

– Nem emlékszik a saját ügynökeire? Hát a Nacional főpincére! Ő igazán ügyelhet rá, hogy senki ne nyúljon a maga tányérjához. Ideje, hogy csináljon is valamit a pénzéért. Nem emlékszem, hogy eddig egyetlen jelentést is küldött volna, ami tőle származik.

– Fogalma sincs arról, hogy a villásreggelin ki lesz az a bizonyos ember? Úgy értem, az az ember, aki ... – a „gyilkosság” szó előtt megbicsaklott a nyelve – megteszi.

– Fogalmam sincs, öregem. Óvakodjon mindenkitől, s most igyon még egy puncsot.

3

A Kubába induló gépen kevés utas volt: egy spanyol nő féltucat gyerekekkel – a csemeték egy része sivalkodott, a többi a felszállás után tüstént tengeri beteg lett. Velük volt továbbá egy néger nő is, kendőjébe élő kakast bugyolált; egy kubai szivar-exportőr, akivel Wormold köszönő viszonyban volt. S végül egy tweed zakós angol, aki addig pipázott, amíg a stewardess rá nem parancsolt, hogy oltsa el. Erre egész úton tüntetőleg szopogatta az üres pipát, s jól beleizzadt vastag tweed zakójába. Rosszkedvű arca volt, mint akinek mindig igaza van.

Amikor a villásreggelit felszolgálták, hátrébb jött néhány üléssel, s Wormold mellé telepedett. – Nem állhatom ezeket a sivalkodó kölyköket. Megengedi? – kérdezte Wormoldtól. S egy pillantást vetett a Wormold ölében heverő iratokra. – Porszívó?

– Igen.

– Én meg Gyorsszívó. Nevem Carter.

– Örvendek.

– Még csak másodszor utazom Kubába. Vidám fészek, ahogy hallottam – kedélyeskedett, majd kifújta a pipáját, és félretette a villásreggeli idejére.

– Főként, ha szereti a rulettet és a nyilvánosházakat.

Carter úgy veregette meg a dohányzacskóját, mint egy kutya fejét („hű kutyam, sose hagy el”). – Persze, aki korpa közé keveredik ... – Gyorsan tárgyat változtatott. – Sok gépet ad el?

– Nem panaszkodhatom az üzletre.

– Mi új típust hoztunk ki; lesöpri a piacot. – Egy fél pofára való tésztát gyömöszölt a szájába, majd egy szelet csirkehúst vágott le.

– Valóban?

– A motorja mint egy pázsitnyíróé. Csak úgy repül az asszonyka kezében. A csövek sem tekeregnek a szobában.

– Hangos?

– Speciális hangtompítóval. Kisebb zajjal működik, mint a maguk típusa. „Halkszavú Hitves”, ez a reklámneve. – A teknőcleves után Carter a gyümölcssalátához látott; a magokat meg-meg ropogtatta a foga alatt. S bejelentette: – Ügynökséget létesítünk nemsokára Kubában is. Ismeri doktor Braunt?

– Hogyne. Az Európai Kereskedők Szövetségéből, ő az elnökünk. Precíziós műszereket importál Genfből.

– Ez az. Nagyon hasznos tanácsokkal látott el minket. A maguk ünnepségére engem is meghívott. Jó kosztot adnak?

– Tudja, milyenek ezek a szállodai ebédek.

– Biztos jobb lesz, mint itt – mondta, s kiköpött egy citromhéjat. Elsőre nem vette észre a majonézes spárgát, de most nekilátott. Utána pedig a zsebében kezdett el kotorászni. – A

névjegyem. – A névjegyem ez állt „William Carter, a technikai tudományok doktora (Nottwich)”, a bal sarokban pedig: „Gyorsszívó Rt.” – A Seville-Biltmore-ban szállok meg egy hétre.

– Sajnos, nem hoztam magammal névjegyem. Wormoldnak hívnak.

– Ismer egy Davis nevű fickót?

– Nem emlékszem.

– Szobatársam volt a kollégiumban. Később Gripfixbe került, aztán a világnak ebbe a sarkába. Milyen különös ... nottwichiakkal mindenütt találkozik az ember. Maga sose járt ott?

– Nem.

– Milyen szakot végzett?

– Nem jártam egyetemre.

– Nem látszik magán – kedveskedett Carter. – Én eredetileg Oxfordba készültem, de azok technikában nagyon elmara-
dottak. Tanároknak persze megfelel. – S megint szortyogtatta a pipáját, akár egy csecsemő a cuclit, amíg sípolni nem kezdett a foga között. Majd olyan hirtelen szólalt meg, mintha valami nikotinmaradék hirtelen keserű lével öntötte volna el a nyelvét.

– Elavult – mondta –, csupa ócska relikvia, a múltjukból élnek. Eltörölném.

– Mit törölné el?

– Oxfordot és Cambridge-et. – Ezzel felkapta az egyetlen ételmaradékot a tálcáról, egy zsemlét, s morzsolni kezdte, mint az idő vagy repkény a követ.

A vámnál Wormold elvesztette szem elől. Carternak meggyűlt a baja a gyorszívó mintapéldányával, s Wormold nem látta értelmét, hogy a Porszívó Rt. nyújtson segítséget a határátlépéshez. Beatrice várt rá a Hillmannel. Esztendőik óta nem várt reá asszony.

– Minden rendben? – kérdezte Beatrice.

– Igen. Nagyon is. Úgy látszik, elégedettek velem. – Figyelte Beatrice kezét a kormányon. Forró volt a délután, s nem viselt kesztyűt; szép, biztos keze volt. – Nem hordja a gyűrűjét – jegyezte meg Wormold.

– Azt hittem, senki sem veszi észre. S erre: már Milly is szólt. Csupa jó megfigyelő a családban.

– Csak nem vesztette el?

– Tegnap lehúztam a fürdőszobában, aztán elfelejtettem felhúzni. S most kérdem én: van-e értelme hordani valamit, amiről az ember elfeledkezik?

Ezután Wormold a hivatalos ebédről kezdett beszélni.

– Nem megy el? – kérdezte Beatrice.

– Hawthorne akarja. Az informátora védelmében.

– Fene vigye el az informátorát.

– S még ennél is fontosabb oka van. Amire doktor Hasselbacher figyelmeztetett. Arra sújtanak, amit szeretünk. Ha nem megyek, kitalálnak valami mást. Rosszabbat. S még, csak nem is tudjuk, hogy mit. Legközelebb talán már nem én kerülök sorra – úgy látszik, nem szeretem magam annyira, hogy kedvökre lehetnék –, hanem Millyt veszik célba. Vagy magát.

Ezt a véletlenül kiejtett, hallgatólagos következtetést nem is vette észre, amíg csak Beatrice meg nem állt a kapu előtt: kitette őt, s hirtelen továbbhajtott.

Milly pörölt vele. – Csak üres kávétt ittál, ennyi volt az egész reggelid. Még egy falat süteményt se.

– Nem vagyok éhes.

– De majd elmész, és betegre eszed magad a kereskedők ebédjén, pedig jól tudod, hogy a rák nem tesz jót a gyomrodnak.

– Ígérem, hogy nagyon óvatos leszek.

– Mégiscsak jobb lenne egy kiadós reggeli. Egy kis sütemény legalább fölszívná azt a sok italt, amit megiszol. – Milly duennája, úgy látszik, szolgálatban van.

– Ne bánts, Milly. Egyszerűen nem kell. Sok gondom van. Ne nyúzz. Legalább ma ne.

– Felkészültél a szónoklatra?

– Ahogy csak tudtam. De nem vagyok szónok, Milly. Fogalmam sincs, miért kértek föl éppen engem. – Elég kényelmetlen volt rájönnie, hogy tudja, miért hívták. Valaki rákényszerítette akarátát doktor Braunra, valaki, akit mindenáron le kell leplezni. S ez az ár én leszek – gondolta Wormold.

– Fogadok, hogy nagy szenzációt keltesz.

– Minden igyekezetem arra irányul, hogy ezen az ebéden ne én legyek a szenzáció.

Milly elment az iskolába, ő meg ott maradt az asztalnál. A piskótagyár, melyet Milly az imént felkarolt, a dobozain mindig Doodoo törpe legújabb kalandjait közölte. A mostani dobozon Doodoo törpe egy bernát-hegyi kutya nagyságú patkánnyal találkozott, és úgy ijesztett rá, hogy macskának adta ki magát, sűrű miákolással. Igen együgyű történet volt, nem az élet iskolája. Tizenkét dobozfedélért viszont a társaság egy légpuskát ad cserébe. Minthogy a doboz már majdnem üres volt, Wormold óvatosan elkezdte levágni a késével a pontozott vonalnál a fedelet. Az utolsó sarokhoz ért, amikor Beatrice belépett. – Mit csinál? – kérdezte.

– Úgy gondolom, hasznát vehetnénk egy légpuskának a hivatalban. Már csak tizenegy további skatulyafedélre van szükségünk.

– Az éjszaka nem tudtam aludni.

– Sok kávéét ivott?

– Nem. Inkább attól, amit Hasselbacher mondott magának Millyről. Kérem, ne menjen el az ebédre.

– Igazán ez a legkevesebb, amit elvárhatnak.

– Épp eleget tett már. London elégedett magával. Ezt a kábeleket hangjából is meg tudom állapítani. S bármit mond Henry, Londonban nem akarhatják, hogy felesleges kockázatot vállaljon.

– Viszont tökéletesen igaz, amit mondott: ha nem megyek el, mással próbálkoznak.

– Millyre ne legyen gondja. Vigyázok rá, mint egy anyatigris.

– S ki vigyáz magára?

– Ez a szakmám; magam választottam. Ne érezzen értem felelősséget.

– Volt már ilyen kutyaszorítóban?

– Nem; de ilyen főnököm sem volt, mint maga. Úgy látszik, nagyon a begyükben van. Tudja, ez a foglalkozás rendszerint csak egy íróasztallal, aktákkal és ostoba kábelekkel jár; gyilkossággal nem kell szembenézni. S én nem akarom, hogy magát meggyilkolják. Maga tudniillik valóságos, nem tartozik egy cserkészújság képzeletbeli világához. Az Isten szerelmére, tegye le már azt a vacak dobozt, és figyeljen rám.

– Újra elolvastam Doodoo törpe történetét.

– Akkor töltse vele a délelőttöt itthon, én meg elmegyek, és megveszem a többi dobozt. Hogy együtt legyen a tucat.

– Sok igazság van abban, amit Hawthorne mond. Csak arra kell ügyelnem, mit eszem. Meg kell tudnunk, kikkel állunk szemben. Meg kell szolgálnom végre azt a pénzt.

– Megszolgálta már eléggé. Semmi értelme, hogy elmenjen arra az átkozott ebédre.

– De, van. Büszkeségből is elmegyek.

– Mondja, kinek akar imponálni?

– Magának.

kirakatok között vezetett. A különterem, ahol az európai kereskedők találkoztak, egy szék mögött nyílt, amelyben most doktor Hasselbacher várakozott feltűnően. Wormold ahogy közeledett hozzá, meglassította a lépteit; az éjszaka óta, mikor Hasselbacher ulánus uniformisban ült az ágyán, és a múltját idézte, nem találkoztak. A szövetség tagjai a különterembe igyekezve meg-megálltak doktor Hasselbachernál, s egy-egy szót váltottak vele, de ő alig vetett ügyet rájuk.

Most Wormold ért a székéhez. – Ne menjen be, Mr. Wormold – figyelmeztette doktor Hasselbacher. Nem halkította le a hangját, szavai kihívóan visszhangoztak a kirakatok között.

– Hogy van, Hasselbacher?

– Azt mondtam, ne menjen be.

– Hallottam, amikor először mondta, akkor is.

– Meg akarják ölni, Mr. Wormold.

– S azt maga honnan tudja, Hasselbacher?

– Megmérgezik ott bent, arra készülnek.

Néhány vendég megállt, rájuk bámult és mosolygott. Egyikük, egy amerikai megkérdezte: – Olyan rossz lesz az ebéd? – s ezen mindenki nevetett.

– Ne maradjon itt, Hasselbacher, túlzottan feltűnő – mondta Wormold.

– Bemegy?

– Persze. Én leszek az egyik szónok.

– És Milly? Róla megfeledkezett?

– Ne féltse Millyt. A magam lábán jövök ki innen, Hasselbacher. Kérem, menjen haza.

– Jó, jó, én mindenesetre megpróbáltam – mondta doktor Hasselbacher. – Várok a telefontónál.

– Amint kijöttem, felhívom.

– Viszontlátásra, Jim.

– Viszontlátásra, doktor. – A keresztnévén szólították, s ez fejbe kólintotta. Arra emlékeztette, amire mindig tréfásan gondolt: hogy Hasselbacher csak a halálos ágyán nevezi majd így, amikor már feladta a reményt. Hirtelen rémület fogta el, itt magányosan, s oly messze a hazájától.

– Wormold – szólt rá egy hang, s amint megfordult, Gyorsszívóék Carterára ismert, aki ebben a pillanatban Wormoldnak az angol mezőket, az angol sznobizmust, az angol közön-ségességet, és összetartozást és a biztonságot képviselte – egyszóval mindazt, amit Anglia jelentett számára.

– Carter! – kiáltott fel, mintha ez a Carter lenne az egyetlen ember, akivel Havannában találkozni akart, s ebben a pillanatban valóban az is volt.

– Fenemód örülök, hogy látom – mondta Carter. – Egy lelket sem ismerek ezen az. ebéden. Még a ... még doktor Braunt sem. – A zsebéből a pipája és a dohányzacskója dudorodott; s úgy veregette, mintha ettől visszatérne az önbizalma, mintha ő is nagyon távol érezné a hazáját.

– Carter, hadd mutassam be doktor Hasselbachert, régi barátomat.

– Jó napot, doktor. – Wormoldhoz fordult: – Tegnap este az egész várost átkutattam magáért. Sehogy sem találtam meg az érdemleges látnivalókat.

Együtt sétáltak be a különterembe. Teljesen ésszerűtlenül, mélységes bizalmat érzett honfitársa iránt; Carter oldalán biztonságban van.

3

A különtermet a főkonzul tiszteletére az Egyesült Államok két hatalmas zászlajával lobogózták fel, s további apró papírzászlók jelezték, akár egy repülőtér éttermében, hol ülnek a különböző nemzetek képviselői. Az asztalfőn dr. Braun, az elnök előtt svájci színek; de még monacói zászló is akadt az asztalon, Monaco konzuljának tiszteletére, aki, egyébként az egyik legnagyobb szivar-exportőre volt Havannának. A főkonzul jobbára ültették, a felséges frigy emlékezetére. Amikor Wormold és Carter belépett, épp koktélt szolgáltak föl, s a pincér tüstént elébük sietett. Wormolddal a képzelete incselkedett, vagy tán a pincér ügyeskedett úgy, hogy az utolsó megmaradt daiquiri épp az ő keze ügyébe essék?

– Köszönöm, nem iszom.

Carter az ital után nyúlt, de a pincér már elszuhant a tálaló ajtaja felé.

– Talán inkább egy száraz Martinit parancsol, uram? – kérdezte egy hang. Wormold megfordult. A főpincér volt.

– Nem, nem, nem szeretem.

– Skót whiskyt? Sherryt? Vagy más whiskyt? Szolgálhatunk bármivel.

– Nem iszom – felelte Wormold, s a főpincér otthagya egy másik vendég kedvéért. Valószínűleg ő a per hetes, s még különösebb lenne, ha a sors iróniájából egyszerismind jövődöbeli gyilkosa is. Wormold szeme Cartert kutatta, de az mindenfelé házigazdáját kereste.

– Igyon csak azt, amit adnak – mondta egy hang skót hangsúllyal. MacDougal vagyok. Ha jól sejttem, egymás mellett ülünk.

– Nem emlékszem rá, hogy találkoztunk volna.

– McIntyre utóda vagyok. McIntyre-t biztosan ismerte?

– Ó, hogyne.

Dr. Braun, aki a számára érdektelen Cartert egy svájci óra-kereskedőnek játszotta át, most az amerikai főkonzult vezette körül a helyiségben, és bemutatta a jelentékenyebb tagoknak.

A németek külön csoportba verődtek, eléggé stílusosan a nyugati fal mentén; s arcukon úgy viselték a német márka felsőbbrendűségét, akár a párbajforradásokat. Nemzeti büszkeségük, melynek Bergen-Belsen sem ártott, most a magas tőzsdejegyzésekre alapult, Wormold azon tűnődött, közülük árulta-e el vajon valamelyik az ebéd titkát doktor Hasselbachernak. Elárulta? Ez nem is olyan biztos. Lehet, hogy a doktort megszarolták, s ő készítette a mérget. A régi barátság kedvéért remélhetőleg valami fájdalommentes mérget választott, ha ugyan akad fájdalommentes mérge.

– Én mondom magának – pergette a nyelvét egy skót táncgyorsaságával Mr. MacDougall –, ne sajnálja és igyék, mást úgysem kap.

– Bor is lesz, nem?

– Nézzen az asztalra. – Kicsiny tejespalackok sorakoztak a terítékek előtt. – Nem olvasta a meghívóját? Amerikai vegyes ízelítő, nagy amerikai szövetségesünk tiszteletére.

– Vegyes ízelítő?

– Nem tudja mi az a vegyes ízelítő, ember? Abból áll az egész étkezés, hogy mindent egyszerre ide dugnak az orra alá, kitálalva a tányérján. Pulykasültet, áfonya-mártást, kolbászt és sárgarépát és rósejbnit. Utálom a rósejbnit, de hát a vegyes ízelítóből nem lehet szemezni, válogatni.

– Nem lehet válogatni?

– Eszi, nem eszi, nem kap mást. Ez a demokrácia, uram.

Dr. Braun asztalhoz szólította a vendégeket. Wormold abban reménykedett, hogy honfitársaival ülhet együtt, s baljára Carter kerül; de helyette egy vadidegen skandináv ült ott, aki összevont szemöldökkel bámulta tejespalackját. „Valaki ezt nagyon jól megrendezte” – gondolta Wormold. Semmi sem biztos, még a tej sem. A pincérek már a rákot hordozták körül. Ekkor megkönnyebbülten vette észre, hogy szemközt ül Carterral. Ennek az embernek a közönségességében volt valami megnyugtató. Éppúgy számíthatott rá, mint egy angol rendőrré – ismerte a gondolkozását.

– Köszönöm - mondta a pincérnek. – Nem eszem rákot.

– Bölcs dolog, hogy nem eszik belőle – mondta Mr. MacDougall. – Én sem eszem. Nem jól megy a whiskyvel. Na, igyon le egy kicsit a szódájából, s a poharát nyújtsa ide az asztal alatt. Van egy üveg a zsebemben, elég lesz kettőnknek.

Wormold gondolkozás nélkül nyúlt a poharához, de aztán belehasított a kétség. Ki ez a MacDougall? Sose látta. És most hallja először, hogy McIntyre elutazott. Nem lehetetlen, hogy a víz is mérgezett, vagy akár a whisky az üvegben.

– Miért ment el McIntyre? – kérdezte a poharát szorongatva.

– Hát, csak a szokásos – felelte Mr. MacDougall –, ahogy az már lenni szokott. Igya le a vizét, kár hígítani azt a whiskyt. A legjobb skót fajta.

– Nagyon korán van még nekem, köszönöm.

– Nem bízik a vízben, teljes joggal – mondta Mr. MacDougall kétértelműen. – Én is tisztán iszom. S ha hajlandó a flaska kupakját velem megosztani ...

– Nem, köszönöm, ilyen korán sosem iszom.

– Hát pedig ezt is az angolok találták ki, nem a skótok, mármint hogy meghatározzák, mikor isznak. A végén még a haláluk óráját is meg fogják szabni.

Carter átszólt az asztalon. – Én innék egy kortyot. Nevem Carter. – S Wormold megkönnyebbülten látta, hogy Mr. MacDougall tölt neki a whiskyből. Legalább egy gyanúsítottal kevesebb, hiszen Cartert biztosan senki sem akarja megmérgezni. Ennek ellenére valami baj mégiscsak van a Mr. MacDougall skótságával. Csalás, mint Osszián.

– Svenson – mutatkozott be éles hangon a borús skandináv a svéd zászló mögül; legalábbis Wormold svéd zászlónak vélte. A skandináv felségjelek között nemigen tudott különbséget tenni.

– Wormold – mutatkozott be ő is.

– Mi ez az ostoba tej itt?

– Úgy hiszem, doktor Braun egy kissé már túlságosan is betű szerint veszi a dolgot – felelte Wormold.

– Vagy viccel – vélte Carter.

– Nem hiszem, hogy doktor Braunnak jó humorérzéke volna.

– Mivel foglalkozik, Mr. Wormold? – kérdezte Svenson. – Nem hiszem, hogy személyesen találkoztunk volna, bár látásból ismerem.

– Porszívóval. És maga?

– Üveggel. Mint tudja, a svéd üveg a legjobb a világon. A kenyér itt igen jó. Miért nem eszik kenyeret? – A beszélgetést akár egy társalgási könyvből tanulta volna be.

– Leszoktam a kenyérről. Hizlal, tudja.

– Szerintem éppen hogy ráférne magára egypár kiló. – Mr. Svenson szárazon felnevetett, nevetése úgy hangzott, mint jódlizás a hosszú északi éjszakában. – Bocsásson meg, úgy beszéltem magáról, akár egy hizlalni való libáról.

Az asztalfőn, ahol a főkonzul ült, már kezdték felszolgálni a vegyes ízelítőt. Mr. MacDougall a pulykát illetően tévedett; a tál alapanyaga sült csirke volt. De a sárgarépat, a rósejbnit és a

kolbászt eltalálta. Doktor Braun egy kissé elmaradt, még mindig a rákot csipegette. A főkonzul késleltethette, társalgása komolyságával és konvex-lencséinek szigorúságával. Két pincér kerülgette az asztalt, az egyik a rák maradványait tűntette el, a másik a vegyes ízelítőt tette a vendégek elé. Csak a főkonzul szánta el magát arra, hogy tejespalackját kinyissa. Dulles neve hatolt el haloványan Wormoldig. A pincér két tálát hozott; az egyiket a skandináv elé tette le, a másikat Wormold elé. Eszébe ötlött, hátha ostoba tréfa ez az egész gyilkossági história. Talán Hawthorne valójában humorista, és doktor Hasselbacher ... Visszaemlékezett arra, hogy Milly megkérdezte, vajon Hasselbacher szokta-e ugratni őt. S néha könnyebb a halállal szembenézni, mint a nevetségességgel. Már-már beakarta avatni Cartert, s szinte hallotta is józan válaszát, amikor a tényérjára tekintve valami különöset észlelt. Nem volt rajta sárgarépa. – Maga biztosan sárgarépa nélkül szereti – mondta hirtelen, és Mr. MacDougall elé csúsztatta a tálát.

– Én csak a rósejbnit utálok – vágta rá Mr. MacDougall, és tovább csúsztatta a tálát a luxemburgi konzulnak. A luxemburgi konzul, aki a szemközt ülő némettel merült mély beszélgetésbe, szórakozott udvariassággal nyújtotta át a tálát szomszédjának. S az udvariasság mindenkit megfertőzött, akit még nem szolgáltak ki, és a tál sebesen közeledett doktor Braunhoz, aki elől épp most távolították el a rák maradványait. A főpincér észrevette, mi történik, és az asztal mentén a tál nyomába szegődött, de egy lépéssel mindig lemaradt. A pincért, aki újabb tálakkal tért vissza, Wormold megállította, s elvett egy tálát. A pincér zavartan nézett rá, de Wormold jó étvággal nekilátott.

– A sárgarépa kitűnő – állapította meg.

A főpincér habozva állt doktor Braun mellett. – Bocsásson meg, doktor Braun – szólt hozzá –, nem adtak önnek sárgarépat.

– Nem szeretem a répát – felelte doktor Braun, s vágott a csirkéből.

– Roppant sajnálom – mondta a főpincér, és elkapta doktor Braun tálját. – Tévedés történt a konyhában. – S a tállal a kezében, akár a sekrestyés a szentséggel, végigsétált a termen a tálaló ajtajához. Mr. MacDougall a saját whiskyjéből kortyolt.

– Azt hiszem, most már én is rászánhatom magam – mondta Wormold. – Elvégre ünnepelünk.

– Ez a beszéd! Szódával vagy tisztán?

– Elvehetem a maga szódáját? Az enyémbe légy esett.

– Természetesen. – Wormold kétharmadát leitta a víznek, majd a poharát odatolta Mr. MacDougall üvege alá. A skót nagylelkűen dupla adagot mért. – Nyújtsa ide még egyszer, lemaradt tőlünk – mondta, s erre Wormold újra visszaérkezett a bizalom tartományába. Gyengéd ellágyulást érzett gyanúba fogott szomszédja iránt. – Találkoznunk kellene máskor is – ajánlotta.

– Az ilyen összejövetel felesleges lenne, ha nem születnének barátságok.

– Enélkül nem találkoztam volna magával vagy Carterral.

Mindhárman újabb whiskyt ittak. – Meg kell ismerniük a lányomat, mindkettőjüknek – mondta Wormold, akinek a szívét megmelengette a whisky.

– Hogy megy az üzlet?

– Nem is rosszul. Bővítjük a bizományt.

Dr. Braun megkopogtatta az asztalt, hogy szűnjék meg a lárma.

– Hanem a tószthoz – kiáltotta Carter hangos és csitíthatatlan nottwich-i hangja, mely éppúgy melegítette Wormold szívét, akár a whisky – ital is dukál!

– Fiacskám – mondta Mr. MacDougall –, itt szónoklatok lesznek, nem tósztok. Az alkohol segítsége nélkül kell végighallgatni a kurafikat.

– Az egyik kurafi én vagyok – mondta Wormold.

– Maga szónokol?

– Mint a legöregebb tag.

– Örülök, hogy legalább ezt megérte – mondta Mr. MacDougall.

Az amerikai főkonzul doktor Braun fölkérésére beszélni kezdett. A demokráciák közötti szellemi kapcsolatokról beszélt – a jelek szerint Kubát is a demokráciák közé számította. A kereskedelem fontos, mert a kereskedelem nélkül nincsenek szellemi kapcsolatok, bár lehet, hogy épp fordítva. Beszélt a nyomorban levő országoknak nyújtott amerikai segítségről, amely képessé teszi őket arra, hogy több árut vásároljanak, márpedig több áru vásárlása megerősíti a szellemi kapcsot.

latokat ... A szálló udvarán egy kutya kezdett ugatni, s a főpincér jelt adott, hogy csukják be az ajtót. Az amerikai főkonzulnak roppant öröme szolgált, hogy erre a mai ebédre meghívták, és itt találkozhatott az európai kereskedelem vezető képviselőivel, hiszen e találkozás megerősíti azokat a szellemi kapcsolatokat ... Wormold már két whiskyt hajtott le.

– Most pedig – emelkedett fel doktor Braun –, szövetségünk legöregebb tagját szólítom. Ezzel természetesen nem évei számára célok, hanem azokra a hosszú esztendőkre, amelyeket az európai kereskedelem ügyének szentelve ebben a gyönyörű városban töltött, ahol, Miniszter úr – s a másik szomszédja, egy fekete, kancsal férfi felé bókkolt –, abban az örömteli kiváltságban részesülünk, hogy az ön vendégei lehetünk. Mindnyájan tudják, kiről beszélek: Mr. Wormoldról – s gyorsan belenézett feljegyzéseibe –, Mr. James Wormoldról, a Porszívó Rt. havannai képviselőjéről.

Mr. MacDougall ekkor súgta oda: – A fenekére néztünk a whiskynek, épp most, amikor fene nagy bátorításra lenne szüksége.

– Én is felfegyverkezve jöttem, de a repülőn megittam. Egyetlen pohárkával maradt a flaska alján – mondta Carter.

– Az feltétlenül a barátunké legyen – udvariaskodott Mr. MacDougall –, nagyobb szüksége van rá, mint nekünk.

Dr. Braun folytatta: – Mr. Wormoldot jelképnek tekinthetjük, a szorgalom, a szerénység, csendesség és kitartás jelképének. Ellenségeink gyakorta festik a kereskedőt nagyszájú kérkedőnek, akinek egyetlen gondja, hogy haszontalan, szük-

ségtelen vagy épp káros termékeket tukmálja a vevőre. Ez nem hűségkép ...

Wormold megszólalt: – Nagyon kedves magától, Carter. Jól jönne most egy pohárával.

– Nem szokott hozzá a szónokláshoz?

– Nemcsak erről van szó. – Áthajolt az asztal felett a mindennapi nottwichi archoz, amelyhez bizton fordulhatott; a hitetlenkedő, magabiztos, primitív humorú archoz: Carter maga volt a biztonság. – Tudom, hogy egy szót sem hisz el abból, amit mondok – de nem is akarta, hogy Carter higgyen neki. Épp a hitlenséget akarta eltanulni tőle. Ekkor valami meglökte a lábát, s amint lenézett, egy fekete daxlipofa nézett rá két lógó fül közül, ételmaradékért könyörögve. A kutya a pincérektől észrevétlen surranhatott be a tálaló ajtaján, s most mint akit üldöznek, megbújt az abrosz rejtekében.

Carter egy kis palackot tolt Wormold elé. – Kettőnknek nem elég. Igya ki mind.

– Nagyon kedves, Carter. – Lecsavarta az üveg kupakját, és kitöltötte a poharába az egészet.

– Közönséges Johnnie Walker. Semmi különleges.

Dr. Braun folytatta: – Ha valaki méltó arra, hogy testületünk nevében beszéljen arról a sok esztendei türelmes szolgálatról, mellyel a kereskedő a nagyközönség rendelkezésére áll, akkor az bizonyára Mr. Wormold, akit ezennel felkérek

Carter rákacsintott, s egy képzeletbeli poharat emelt Wormoldra.

– H-húzza le – sürgette Carter. – H-húzza le, mert elkésik.

Wormold leengedte a whiskys poharat. – Mit mondott, Carter?

– Azt mondtam, igya ki gyorsan.

– Nem, nem azt mondta, Carter. – Miért nem vette eddig észre ezt a kis habozást a h betű körül? Vagy tán Carter ügyelt rá, és elkerülte a szókezdő h-t, hacsak el nem fogta az izgalom?

– Mi baja, Wormold?

Wormold kinyújtotta a kezét, hogy a kutya fejét megsimogassa, s mintegy véletlenül leverte a poharát az asztalról.

– Maga úgy tett, mintha nem ismerné a doktort.

– Milyen doktort?

– Akit maga H-Hasselbachernak nevezne.

– Mr. Wormold – szólította ismét doktor Braun az asztalfőről.

Bizonytalanul tápázkodott. A kutya jobb híján a whisky t nyalogatta a padlóról.

Wormold beszélni kezdett: – Örömömmre szolgál, hogy szóno-
kolni kértek, bármilyen szándékkal is. – Az udvarias kunco-
gáson meglepődött: esze ágában sem volt valami mulattatót
mondani. Folytatta: – Ez az első, s egy időben úgy látszott,
utolsó nyilvános szereplésem. – Elkapta Carter tekintetét. Car-
ter a homlokát ráncolta. Ő pedig úgy érezte: éppoly il-
letlenséget követett el, hogy életben maradt, mintha holt-
részegen fetrengene valamennyiük szeme láttára. Talán részeg
is volt. – Nem tudom, hogy vannak-e itt barátaim. De ellensé-

geim bizonyára akadnak. – Valaki közbekiáltott: – Le velük! – s ezen sokan nevettek. Ha ez így megy tovább, még szellemes szónok hírébe keveredik. Folytatta: – Manapság sokat hallunk a hidegháborúról, de akármelyik kereskedő megmondhatja, hogy ugyanegy árut gyártó két cég között elég forró is lehet ez a háborúság. Gondoljanak csak a Gyorsszívóra és a Porszívóra. A két gép között nincs nagyobb különbség, mint két emberi lény, egy orosz – vagy német – és egy angol között. Nem volna verseny, és nem volna háború, ha nem akadnának becsvágyó emberek mind a két cégnél; egy maroknyi ember diktálja a versenyt és találja ki az igényeket, és Mr. Cartert meg engem egymás torkának ugratnak.

Most már senki sem nevetett. Doktor Braun a főkonzul fülébe súgott valamit. Wormold felemelte Carter whiskys palackját és folytatta: – Feltehetően Mr. Carter még a nevét sem tudja annak az embernek, aki őt felbiztatta, hogy cége érdekében mérgezzen meg engem. – Kitört a megkönnyebbült nevetés. Mr. MacDougall közbeszólt: – Elkelve itt még ebből a méregből – de ebben a pillanatban a kutya vinnyogni kezdett. Kitört rejtekéből, s a tálaló felé indult. – Max – kiáltott fel a főpincér. – Max! – Csönd volt, aztán néhány kelletlen nevetés. A kutya bizonytalanul állt a lábán. Fel-felvonított, és a saját mellébe próbált harapni. A főpincér az ajtónál utolérte, ölébe kapta, de a daxli üvöltött a kintől, és kitepte magát a kezéből. – Megártott neki az ital – mondta rosszkedvűen Mr. MacDougall.

– Elnézését kérem, doktor Braun – mondta Wormold –, a komédiának vége. – S a főpincér nyomában belépett a tálaló ajtaján. – Álljon meg!

– Mit óhajt?

– Szeretném tudni, mi történt a tálammal?

– Hogy érti, uram? Mi történt volna a táljával?

– Maga nagyon vigyázott, nehogy máshoz kerüljön.

– Nem értem ...

– Tudta, hogy mérgezett?

– Romlott volt az étel, úgy érti, uram?

– Úgy értem, hogy megmérgezték, s maga nagyon igyekezett, hogy megmentse doktor Braun életét. Az enyémet annál kevésbé.

– Sajnos, uram, nem értem önt. Dolgom van, elnézését kell kérnem. – Az üvöltő kutya hangja felverte a konyhába torkolló, hosszú folyosót; mély és fájdalmas üvöltés volt, melyet a kín élesebb hangjai szakítottak meg. A főpincér felkiáltott: – Max! – és szinte emberi lényként szaladt végig a folyosón. Belökte a konyhaajtót. – Max!

A daxli az asztal alatt kuporgott, onnan emelte föl szomorú fejét, aztán kínlódva vonszolta magát a főpincérhez. Egy szakácsapokas férfi közbeszólt: – Itt nem evett semmit, azt a tálát kidobtuk. – A kutya a pincér lábánál esett össze – döggént nyúlt ki egész hosszában.

A pincér térdre esett a kutya előtt, és egyre hajtogatta: – *Max, mein Kind, mein Kind.* – A fekete test mintha fekete ruhájának nyúlványa lenne; nem ugyanegy vér folyt az ereikben, hanem talán ugyanegy vég posztóból hasították ki mind a kettőt. A konyhaszemélyzet körülvette őket.

A fekete henger összerándult, majd a rózsaszín nyelv fogpasztaként bukott ki belőle a konyha padlójára. A főpincér rátette a kezét a kutyára, aztán felnézett Wormoldra. A kimúlt kutya felett könnyes szemmel vádolta az élőt, s Wormold ajkára már-már bocsánatkérés tolult, de aztán megfordult és kiment. A folyosó végéről visszanezett: a fekete alak ott térdelt a kutya mellett; fölötte a fehér konyhafőnök, s a személyzet úgy gyűlt köré, mint gyászolók a sírnál, kezükben a serpenyők, mosogatórongyok, edények mint megannyi koszorú. „Az én halálom – gondolta Wormold – nem keltett volna ekkora feltűnést.”

4

– Visszatértem – mondta Beatrice-nek. – Nem én fekszem az asztal alatt. Győztesen jöttem vissza. A kutya, az döglött meg.

Negyedik fejezet

1

– Örülök, hogy egyedül találom – mondta Segura. – Valóban egyedül van?

– Teljesen egyedül.

– Remélem, nem sértem meg vele: két emberemet ide állítottam az ajtóhoz, nehogy megzavarjanak.

– Tehát letartóztatott?

– Ugyan, dehogy.

– Milly moziba ment Beatrice-szel. Meglepődnek, ha nem engedik be őket.

– Nem rablom el sok idejét. Két ügyben kerestem fel. Az egyik: fontos. A másik: szolgálati ügy. Kezddhetem a fontosabbal?

– Tessék.

– Szeretném megkérni kedves lánya kezét, Mr. Wormold.

– S ezért állít két rendőrt az ajtóm elé?

– Jobb, ha nem zavarnak.

– Milly-vel már beszélt?

– Álmomban sem jutna eszembe, mielőtt önnel nem beszéltem.

– Azt hiszem, még magának is szüksége van törvényes beleegyezésemre.

– Erre nem a törvény kötelez, hanem az elemi udvariasság. –
Rágyújthatok?

– Természetesen. A tárcáját valóban emberbőrből készítette?

Segura nevetett. – Ó, Milly, Milly. Folyton ugrat. – Majd kétértelműen folytatta: – Valóban elhiszi ezt a legendát, Mr. Wormold? – A nyílt hazugság, úgy látszik, nem volt ínyére; hithű katolikus lehetett.

– Fiatal még a lányom ahhoz, hogy férjhez menjen, Segura kapitány.

– Nem ebben az országban.

– Biztosan tudom, hogy nem akar még férjhez menni.

– De maga rávehetné, Mr. Wormold.

– Magát itt Vörös Keselyűnek nevezik, ugye?

– Ez Kubában némiképp hízelgő.

– S az egzisztenciája – kissé bizonytalan. Túl sok ellensége van.

– Eleget tettem félre, hogy méltóan gondoskodjam az özvegyemről. S ebben az értelemben jobb támasza lehetek, mint ön, Mr. Wormold. Ez a lerakat nem sokat hozhat, s amellet minden pillanatban bezárhatják.

– Bezárhatják?

– Maga bizonyosan nem akar zavart kelteni, de maga körül sok zavar támad. Ha történetesen el kellene hagynia ezt az országot, nem lenne boldogabb, ha a lányát itt biztonságban tudná?

– Milyen zavarokról beszél, Segura kapitány?

– Először összetörik egy kocsi ... senki sem tudja, miért. Megtámadják szegény Cifuentes mérnököt, aki a belügyminiszter jó barátja. Sanchez professzor feljelentette, hogy betört a házába és megfenyegette. S még az a hír is járja, hogy megmérgezett egy kutyát.

– Hogy én megmérgeztem egy kutyát?

– Elég képtelenül hangzik. De a Nacional főpincére azt állítja, hogy maga mérgezett whiskyt itatott a kutyájával. Miért ad maga egyáltalán whiskyt egy kutyának? Nem is értem. S a főpincér sem. Arra gyanakszik, hogy tán mert német kutya volt. Miért nem szól egy szót sem, Mr. Wormold? ...

– Rettenetes állapotban volt szegény ember. Máskülönben úgy dobom ki az irodámból a képtelenségei miatt, hogy a lába se éri a földet. Azt állítja; hogy maga még a konyhába is betört, és kárörömmel szemlélte a tette eredményét. Ez nem vall magára, Mr. Wormold. én mindig humánus embernek képzeltem. Csak jelentse ki, hogy a történetből egy szó sem igaz ...

– A kutyát megmérgezték. A whisky az én poharamból származott. Nekem szánták, nem a kutyának.

– Miért akarná magát bárki is megmérgezni?

– Fogalmam sincs.

– Két furcsa történet, kiegyenlíti egymást. Valószínűleg nem is volt ott méreg, s a kutya csak egyszerűen kimúlt. Úgy tudom, vén kutya volt. Annyit azonban el kell ismernie, Mr. Wormold, hogy túl sok a zűrzavar maga körül. Emlékeztet azokra az

angol gyerekekre, akikről azt olvastam, hogy merő csínytevésből kísértetjárást rendeztek.

– Meglehet. Ismeri a kísértetek nevét?

– A legtöbbjét igen. Itt az ideje kiűzni őket. Épp jelentést készíték róluk az Elnöknek.

– Rajta vagyok a listán?

– Nem feltétlenül. Kijelenthetem, Mr. Wormold: elegendő vagyont gyűjtöttem ahhoz, hogy Milly nyugalomban éljen, ha velem netán történnék valami. S persze ahhoz is eleget, hogy forradalom esetén Miami-ban letelepedhessünk.

– Felesleges mindezt elmondania nekem. Én nem az anyagi körülményei iránt érdeklődöm.

– Ez a szokás. Ami pedig az egészségemet illeti, az is megfelelő. Bemutathatom a bizonyítványokat. A gyerekek körül nem lesz semmi baj. Már ezt is sokszorosan bebizonyítottam.

– Értem.

– Abban sincs semmi, ami a leányát aggaszthatná. A gyerekekről megfelelően gondoskodtam. Jelenlegi kötelezettségeim nem komolyak. Tudom, hogy a protestánsok igen aggályosak ebben a tekintetben.

– Igazából nem is vagyok protestáns.

– És szerencsére a lánya katolikus. Nagyon megfelelő házasság lenne ez, Mr. Wormold.

– Milly mindössze tizenhét éves.

– Gyerekszülésre legjobb kor, Mr. Wormold. Engedélyezné ...
hogyan beszéljek velem?

– Erre az én engedélyem kell magának?

– Így tisztességesebb.

– S ha nemet mondanék?

– Akkor persze igyekeznék meggyőzni önt.

– Egyszer azt mondta, hogy én nem tartozom a megkínózhatók fajtájába.

Segura kapitány barátságosan Wormold vállára tette a kezét.

– Milly magától örökölte a humorérzékét. De komolyra fordítva a szót: a tartózkodási engedélyét is tekintetbe vehetné.

– Nagyon elszántnak látszik. Rendben van. Beszélhet velem a dolgról. Az iskolából hazafelé jövet erre bőven lesz alkalma. De Millynek van esze. Nem hiszem, hogy sok szerencsével járna.

– Akkor kérem majd, hogy atyai befolyását használja.

– Milyen múlt századi maga, Segura kapitány. Az apáknak manapság nincs befolyásuk. S azt mondta, valami fontos ügye is van ...

Segura kapitány sértődötten felelt. – Ez volt a fontosabb. A másik egyszerű szolgálati ügy. Kísérjen el, kérem, a Wonder Barba.

– Miért?

– Rendőrségi ügy. Semmi aggodalomra sincs oka. Mindössze egy szívességre kérem, ennyi az egész.

Segura kapitány vörös sportkocsiján indultak el; előttük s utánuk motoros rendőrök. Virdudesban mintha a Paseo minden cipőtisztítója összesereglett volna. A Wonder Bar csapóajtájának szárnyainál rendőrök strázsáltak, s a nap nyomasztóan sütött a fejük felett.

A motoros rendőrök leugráltak gépeikről, s szétzavarták a cipőtisztítókat. A bárból is rendőrök rohantak elő, s felsorakoztak Segura kapitány mögé. Wormold követte a kapitányt. Az árkádok fölött a zsalugáterek a napnak ebben a szakában mindig csattogtak az enyhe tengeri szélben. A mixer a bárpult elülső oldalán állt, a vendégek helyén. Beteg volt a rémülettől. Mögötte egy csomó összetört üvegből még mindig szivárgott egy-egy csepp, de tartalmuk már rég kifolyt. A rendőrök sorfala egy testet takart a padlón, de a magas szárú cipő – a sok talpalástól vastag cipő – egy nem túl gazdag öregemberről árulkodott. – Merőben formális személyazonosítás – mondta Segura. S Wormoldnak már nem is kellett látnia az arcot. Mégis utat engedtek neki, hogy lenézhesen Hasselbacherra.

– Ez Hasselbacher doktor – mondta. – Maga éppoly jól ismeri, mint én.

– Ilyen ügyeknél ragaszkodnunk kell az előírásokhoz – felelte Segura – érdektelen személy az azonosításhoz.

– Ki tette?

Segura kitérő választ adott. – Ki a megmondhatója? A legjobb lesz, ha iszik egy pohár whiskyt. Pincér!

– Ne. Hozasson egy daiquirit. Mindig daiquirit ittam velem.

– Egy ismeretlen lépett be ide, fegyverrel. Két lövése nem talált. Persze, majd azt közöljük, hogy a lázadók tették. Hasznos is lesz a külföldi visszhang befolyásolására. S lehet, hogy valóban a lázadók voltak.

Az arc kifejezéstelenül tekintett föl rá a földről. A gyötrelem vagy a megnyugvás hasonlataival nem fejezhető ki ez a mozdulatlanság. Mintha soha semmi nem történt volna ezzel az arccal: tán meg sem született.

– Ha eltemetik, tegye a koporsójára a sisakját.

– A sisakját?

– A lakásán egy öreg egyenruhát talál majd. Érzelmes ember volt. – Milyen furcsa is: Hasselbacher túlélte két világháborút, s végül az úgynevezett békében ugyanazzal a halállal pusztult el, ahogya a Somme-nál is elpusztulhatott volna.

– Maga jól tudja, hogy a lázadóknak semmi közük ehhez – tette hozzá Wormold.

– Egyszerűbb rájuk fogni.

– Kísértethistória megint.

– Sokat kompromittálja magát, Mr. Wormold.

– Figyelmeztetett, hogy ne menjek be az ebédre, s azt Carter is hallotta, mindenki hallotta, ezért megölték.

– Kik?

– Magánál a lista.

– Carter neve nem szerepel.

– Kérdezze ki akkor a kutyás főpincért. Őt természetesen megkínozhatja. Az ellen nem tiltakozom.

– Német, s tekintélyes politikai barátai vannak. Miért akarta volna megmérgezni magát?

– Veszélyes embernek hisznek. Engem! Ostobák. Adjon még egy daiquirit. Mindig kettőt ittam, mielőtt visszamentem az üzletbe. Megmutatná nekem a listáját, Segura?

– Az apósomnak igen, benne megbízhatnék.

Nvomattathatnak statisztikákat, s százezrekben számolhatják a népeiséget, de egy város minden embernek csupán néhány utcát, néhány házat s néhány embert jelent. Ha eltűnik ez a néhány – eltűnik a város is, csupán a fájdalom őrzí az emlékezetben, mint az amputált végtagot.

„Elérkezett az ideje – gondolta Wormold –, hogy fogjam a sátorfámat, és itthagjam Havanna romjait.”

– Látja – mondta Segura kapitány –, ez is mellettem szól. Magával is megtörténhetett volna ugyanez. S Millyt óvni kell az ilyen balesetektől.

– Igen – felelte Wormold –, ezt meg kell fontolnom.

2

A rendőrök már elmentek az üzlete elől, mire visszatért. Lopez is eltűnt, s fogalma sem volt, hova. Csak Rudy babrált a rádió-felszereléssel, s Wormold hallotta, amint egy-egy hirtelen légköri zavar besípolt a lakásba. Leült az ágyára. Három halál: egy Raul nevű ismeretlen férfié, egy Max nevű fekete daxli-kutyáé

s egy Hasselbacher nevű öreg orvosé; s mindennek ő volt az oka – és Carter. Raul halálát vagy a kutyáét Carter nem tervezte el előre, de Hasselbacher számára nem volt kegyelem. Megtorlás volt: egy halál egy életért, a mózesi törvény fordítottjaként. A szomszéd szobából Milly és Beatrice társalgása hallatszott. Noha az ajtó félig nyitva volt, csak foszlányokban fogta fel, miről is beszélgetnek, ő már az erőszak földjének határán járt, különös tartományban, ahol még sohasem fordult meg eddig; de az útlevelét már kézbe kapta. „Foglalkozása: kém.” „Különleges-ismertetőjele: nincs barátja.” „Látogatásának célja: gyilkosság.” Vízum nem szükséges, az iratai rendben voltak.

S a határon innen ismert nyelven szóló hangokat hallott.

Beatrice beszélt. – Nem, a vörös szegfű színt nem ajánlom. Nem való a te korodban.

Milly hangja: – Ebben az évben már kozmetikát is taníthatnának. Szinte elképzelem Agnes nővért, amint magyarázza: „Egy csepp *Nuit d'Amour*-t fül mögé”.

– Ezt a halvány rúzszt próbáld. De a szád szélét ne kend össze. No, hadd mutassam meg.

„Arzénum vagy ciánom nincs – tűnődött Wormold. – S arra, hogy igyak vele, nem lesz alkalmam. A whiskyjét kellett volna lenyeletnem vele.” Ha csak az ember nem az Erzsébet kori színpadon mozog, könnyebb mondani, mint megtenni – de még ott is elkelt volna tartaléknak egy mérgezett tőr.

– Látod? Így gondoltam.

– És arcrúzszt?

– Nincs szükséged rá.

– Milyen kölnit használ, Beatrice?

– *Sous le Vent*-t.

„Hasselbachert lelőtték, de nekem nincs fegyverem” – me-
rengett Wormold. Egy pisztoly persze hozzátartoznék a kém-
központ felszereléséhez, akárcsak a páncélszekrény, a celluloid
tasak, a mikroszkóp vagy a villanymelegítő. Fegyver persze
sose volt még a kezében, de ez nem kiküszöbölhetetlen
akadály. Csak legalább olyan közel kell férkőznie Carterhoz,
mint most az ajtóhoz, ahonnan a hangok jöttek.

– Majd együtt vásárolunk. Azt hiszem, az *Indiscret* megfelel
majd neked. Lanvin készítmény.

– Nem lehet valami vérpezsdítő – mondta Milly.

– Fiatal vagy még. Mit kell neked izgató parfümöt raknod a
füled mögé?

– A férfiakat bátorítani kell – mondta Milly.

– Elég, ha rájuk nézel.

– Így? – Wormold Beatrice nevetését hallotta. Meglepetten
nézett az ajtóra. Gondolatban már oly messze járt, túl a határon,
hogy elfeledkezett róla: igazából még itt van, az ő oldalukon.

– Ennyi bátorításra nincs szükség – tanácsolta Beatrice.

– Epekedtem?

– Inkább bájologtál.

– Hiányzik a házasság? – kérdezte Milly.

– Ha úgy érted, hogy Peter hiányzik-e, nem.

– S ha Peter meghal, újra férjhez megy?

– Nem hiszem, hogy várok addig. Hisz csak negyvenéves!

– Persze. Így is férjhez mehet, ha ugyan ez házasság lenne.

– Miért ne lenne az?

– Szörnyű, ugye? Nekem örökre a férjem mellett kell maradnom.

– Valamennyien azt hisszük, amikor férjhez megyünk.

– Szeretőként jobban érezném magam.

– Az édesapád ennek aligha örülne.

– Nem látom be, miért. Ha ő újra megnősülne, az se lenne különb. Az a nő is csak a szeretője lenne, vagy tán nem? Úgyis mindig anyával akart maradni. Tudom. Nekem elmondta. S az igazi házasság volt. Ezt még egy jó pogány sem tagadhatja le.

– Én is így gondolkodtam Peterről. Milly, Milly, ne engedd, hogy szívtelessé tegyenek.

– Kik?

– Az apácák.

– Ó, nem így tanítanak. Sose beszélnek erről.

„Persze, ott van a kés, mint lehetőség. De késsel egész közel kell férközni Carterhoz, s erre alig számíthat.”

Milly hangja: – Szereti az apámat?

„Egy szép napon visszajövök hozzájuk, s rendezem ezeket a kérdéseket is. De most fontosabb gondom akadt; rá kell jönnöm, hogyan kell embert ölni, erről is nyilván kiadtak szak-

könyveket, pontos magyarázatokkal. A fegyvertelen támadásról is írhattak egy-két tanulmányt.” A kezét vizsgálgatta: erre aligha alkalmas.

Beatrice:

– Miért kérded?

– Mert úgy nézett rá.

– Mikor?

– Amikor arról az ebédről hazajött. Vagy talán csak a szónoklata imponált?

– Igen.

– Nem fog sikerülni – mondta Milly. – Mármint ez a szerelem.

„Ha megölöm, jogos indokkal ölöm meg” – forgatta tovább Wormold. „Azért ölöm meg, hogy megmutassam: senki sem gyilkolhat anélkül, hogy meg ne gyilkolják. Nem a hazámért fogok gyilkolni. Nem a kapitalizmusért vagy a kommunizmusért vagy a szociáldemokráciáért vagy a jóléti államért. Kinek a jóléte? Megölöm Cartert, mert megölte Hasselbachert. S a vérbosszú mindig is jogosabb indoka volt a gyilkosságnak, mint a hazafiság vagy egy gazdasági rendszer felsőbbrendűsége a másik felett. Ha szeretek vagy gyűlölök – hadd szeressek és gyűlöljek egyén módján. Nem leszek 59 200 per ötös senki háborújában.”

– S ha szeretem, miért ne szerethetném?

– Házas ember.

– Milly, drága Milly, óvakodj a formuláktól. Ha van Isten, bizonyára nem a formák Istene.

– Szereti az apámat?

– Egy szóval sem mondtam.

„A pisztoly az egyetlen megoldás; de hol szerzek pisztolyt?”
Valaki kilépett az ajtón; Wormold föl sem nézett. Rudy rádiócsövei éles hangon sikoltoztak a szomszéd szobában. – Nem is hallottuk, hogy hazajöttél – szólt rá Milly.

– Egy szívességre kérnélek, Milly.

– Hallgatóztál?

Beatrice hangját hallotta. – Valami baj van? Mi történt?

– Baleset, balesetféle.

– Kivel?

– Dr. Hasselbacherral.

– Súlyos?

– Igen.

– Tapintatosan akarod közölni? – kérdezte Milly.

– Igen.

– Szegény Hasselbacher doktor.

– Szegény.

– Annyi misét mondatok érte a káplánnál, ahány éve ismerem. – Millyvel nem kell tapintatosan közölni a halálhírt, erre most döbönt rá. Milly számára minden halál a boldogság kapuja. A bosszú felesleges, ha hiszünk a mennyek országában.

De ő nem hitt. A könyörület és megbocsátás nem számít erénynek a keresztény lélekben; túl könnyen jön.

– Segura kapitány járt itt. Megkérte a kezedet – közölte Wormold.

– Az a vénember. Soha többé nem ülök be a kocsijába.

– Csak még egyszer és utoljára, holnap. S mondd meg neki, hogy találkozni szeretnék vele.

– Miért?

– Egy dámapartira. Tíz órakor. Te és Beatrice menjetek el hazulról.

– Nem fog zaklatni engem?

– Nem. Csak mondd meg neki, hogy jöjjön el, beszélni akarok vele. S hozza el a listáját is. Ő tudja, miről van szó.

– S utána?

– Hazamegyünk. Angliába.

Annikor magára maradt Beatrice-szel, közölte: – Így állunk. Becsukjuk a központot.

– Hogyan?

– Talán dicsőséggel végezzük, egyetlen jó jelentéssel, az itt működő titkos ügynökök listájával.

– Beleértve minket is?

– Nem. Mi sosem működtünk.

– Nem értem.

– Nincsenek ügynökeim, Beatrice. Egyetlenegy sem. Hasselbachert feleslegesen ölték meg. Nincsenek létesítmények a keleti hegyekben.

Milyen jellemző Beatrice-re, a kételkedés nyoma sem látszott rajta. Ez is csak információ volt a számára, mint a többi, amit kartotékolni kell. Értékét – gondolta Wormold – majd a londoni központ állapítja meg.

– A maga kötelessége persze az, hogy tüstént jelentse Londonnak, de én hálás lennék, ha várna holnaputánig. Addigra talán valami igazi jelentést is küldhetünk.

– Ha addig életben marad.

– Persze, hogy életben maradok.

– Valamit forgat a fejében.

– Az ügynökök listája Seguránál van.

– Nem erre készül. De ha meghalna – mondta szinte dühösen –, halottakról vagy jót ...

– Ha valami történnék velem, nem szeretném, ha a hamisított iratokból jönne rá, milyen csaló voltam.

– És Raul ...? Raul mégiscsak létezett!

– Szegény pára. Elcsodálkozhatott, mi is történik vele. Csak szokásos kéjutazására indult. S talán szokás szerint részeg is volt. Legalábbis remélem.

– Raul létezett.

– A nevet mindig szedi valahonnan az ember. Biztosan hallottam valahol a nevét, csak elfelejtettem, hol.

– És a rajzok?

– Magam készítettem őket az atom-porszívóról. De vége a tréfának. Összeütne nekem egy vallomást, amit aztán aláírnék? Csak annak örülök, hogy Teresának nem esett bántódása.

Beatrice nevetni kezdett. A kezébe temette az arcát, úgy nevetett. – Mennyire szeretem magát! – kiáltott fel végül.

– Biztosan ostobaságnak tartja az egészet.

– Londont tartom ostobának, és Henry Hawthorne-t. Mit gondol, otthagytam volna valaha is Petert, ha egyszer, ha csak egyszer is becsapta volna az UNESCO-t? De az UNESCO szent volt. Szent volt minden kulturális konferencia. Peter sose nevetett ... Adja ide a zsebkendőjét.

– Maga sír.

– Nevetek. Azok a rajzok ...

– Az egyik egy szívószáj volt, a másik önműködő kapcsoló. Sosem hittem volna, hogy a szakértők előtt megállja a próbát.

– A szakértők igazából sose látták. Elfelejtí, hogy a Titkos Szolgálatról van szó. Meg kell védenünk az informátorainkat., Nem engedhetjük, hogy az ilyen dokumentumok értők kezébe kerüljenek. Édesem ...

– Édesemnek szólított.

– Amolyan társalgási fordulat. Emlékszik a Tropicánára és arra a férfidizőzre? Én még nem tudtam, hogy maga a főnököm, és én vagyok a titkárnője, csak annyit, hogy jóképű férfi, a csinos lányával, meg azt, hogy ostobaságra készül a pezsgőspalackkal, én pedig már torkig voltam a józansággal ...

– Nem tartozom a tébolyultak közé.

*Szerintük, a föld kerek
s engem téboly vadít ...*

– Nem lennék porszívókereskedő, ha tébolyult volnék.

*Szerintem nappal éjszaka van,
és nem nyerek ezen ...*

– De maga bizonyára lojálisabb, mint én.

– Maga is lojális.

– Kivel?

– Millyvel. Füttyülök azokra az emberekre, akik a kenyéradó gazdáikkal vagy szervezetekkel lojálisak ... Számomra még a hazám sem jelent annyit. Sok ország van a vérünkben, de csak egyetlen ember. S azt hiszem, a világ sem lenne ilyen bajban, ha a szeretethez s nem országokhoz lennénk hűségesek.

– Azt hiszem, elvehetik az útlevelemet – mondta Wormold.

– Hát csak vegyék.

– Akárhogyan is – mondta Wormold –, a munkánknak befellegzett.

Jöjjön be, Segura kapitány.

Segura kapitány ragyogott. A csizmája ragyogott, a gombjai ragyogtak, s friss pomádé csillogott a haján. Olyan volt, mint egy jól karbantartott fegyver. – Nagyon megörültem, amikor Milly jött az üzenettel – mondta.

– Annyi mindent kell megbeszelnünk. De ne játszunk először? Ma este megverem.

– Nem hiszem, Mr. Wormold. Jelenleg még nem tartozom fiúi tisztelettel.

Wormold kiterítette a táblát. S huszonnégy miniatűr whiskysüveget állított fel a mezőre: tizenkét Bourbon állt szemben tizenkét Scotch-csal.

– Mi ez, Mr. Wormold?

– Doktor Hasselbacher ötlete. Úgy gondoltam, szentelhetnénk egy játszmat az emlékének. Amelyik figurát leüti, azt meg is kell innia.

– Ravasz ötlet, Mr. Wormold. Én játszom jobban, én iszom többet.

– S akkor majd utolérem itálban is.

– Szívesebben játszánék közönséges bábukkal.

– Fél, hogy legyőzöm, Segura? Vagy tán az italt nem bírja?

– Bírom úgy, mint bárki, de ha iszom, könnyebben kijövök a sodromból. Jövendő apósommal nem szeretnék ingerülten viselkedni.

– Milly nem megy magához, Segura.

– Ezt kell épp megbeszelnünk.

– Maga játszik a Bourbonnal. A Bourbon erősebb, mint a Scotch. Ennyi hátránnyal indulok.

– Nem szükséges. Majd játszom a Scotch-csal.

Segura megfordította a táblát és leült.

– Miért nem veszi le az övét, Segura? Csak kényelmesen.

Segura maga mellé tette a földre a derékszíját és a pisztolytáskáját. – Fegyvertelenül küzdök magával – tréfálkozott.

– Töltött fegyverrel jár?

– Természetesen. Az én ellenségeim nem engednek időt a töltésre.

– Kinyomozta már Hasselbacher gyilkosát?

– Nem. Nem tartozik a bűnözők osztályába.

– Carter?

– Miután magával beszéltem, természetesen nyomoztam utána. De a gyilkosság időpontjában doktor Braunnal volt. Márpedig az Európai Kereskedők Szövetsége elnökének szavában, ugye, nem kételkedhetünk?

– Ezek szerint doktor Braun is a listáján van?

– Persze. De most játsszunk.

A dámajátékban, mint azt minden játékos tudja, van egy képzeletbeli vonal, mely átlósan halad egyik saroktól a mási-
kig. A védelem vonala. Aki ezt a vonalat uralja, kezdeményez-
het; s ha áthalad a vonalon, megindult a támadás. Segura
szemtelen hetykeséggel támadó nyitással indított, s az egyik
palackjával átlépett a tábla közepén. Egy-egy lépés között nem
habozott, s alig tekintett a mezőnyre. Szünetet, gondolkodási
időt Wormold igényelt.

– Hol van Milly? – kérdezte Segura.

– Elment.

– S a bájos titkárnök?

– Millyvel.

– Máris bajba került – diadalmaskodott Segura kapitány.

Wormold védelmének szívét támadta, s egy Old Taylor palac-
kot rabolt el. – Az első korty – mondta és felhajtotta. Wormold
feleletül merész bekerítő hadmozdulatba kezdett, s tüstént
elvesztett egy palackot, ezúttal egy Old Forestert. Segura
homlokán néhány verejtékcsepp ütközött ki. S ivás után a tor-
kát köszörülte. – Vakmerően játszik, Mr. Wormold. – A táblára
mutatott. – Ezt a bábút már rég levehette volna.

– Kiüthet – mondta Wormold.

Segura most habozott. – Nem. Inkább maga vigye az enyémet
– mondta. Ritka whisky volt, Cairngorm márkájú, s érdes ízt
hagyott Wormold nyelvén.

Egy ideig túlzott gonddal játszottak. Egyikük sem nyert
figurát.

– Carter még mindig a Seville-Biltmore-ban lakik? – kérdezte Wormold.

– Igen.

– Figyelteti?

– Nem. Nincs értelme.

Wormold szétzúzott bekerítő hadmozdulatának töredékével a tábla szélére szorult s elvesztette állását. Egy rossz lépése lehetőséget adott Segurának, hogy a huszonkettes kockába szorítsa egyik védett figuráját; már nem lehetett megmenteni a huszonötöst, s megállítani Segurát, hogy elérje az utolsó sort és királyt nyerjen.

– Gondatlanság – mondta Segura.

– Cserélhetünk.

– Amikor én királyt nyerhetek?

Segura egy Négy Rózsást fogott el, míg Wormold a tábla túloldalán egy Dimpled Haiget. – Micsoda forró éjszaka – mondta Segura. S egy papírlappal megkoronázta a királyát.

– Ha elfogom, két palackkal kell innom. Van még tartalék a szekrényben – szólt a kapitányhoz Wormold.

– Maga. mindenre gondol – mondta Segura. Lehet, hogy egy szemernyi ingerültséget érzett a hangjában?

Segura most igen óvatosan játszott. Nehéz volt ütésre csábítani. Wormold rádöbbsent tervének alapvető gyengeségére: a jó játékos anélkül is legyőzheti ellenfelét, hogy leüsse a fi-

guráit. Most ő fogta el Segura egyik bábuját, de aztán törbe esett. Nem tudott mozdulni.

Segura letörölte az izzadságot a homlokáról. – Látja, nem tud nyerni.

– Revansot kérek.

– A Bourbon nagyon erős. Nyolcvanöt százalékos.

– Cserélünk whiskyt.

Ezúttal Wormold volt a fekete a Scotch-okkal. Az elfogyott üvegeket pótolta: három Scotch-ot és három Bourbont. Olyan nyitással indult, melyből hosszan elhúzódó játék következik; tudta, hogy egyetlen reménysége az, ha Segura óvatlanul figurákra játszik. Ütésre kínálta magát, de Segura nem élt a lehetőséggel. Mintha rájött volna, hogy igazi ellenfele nem is Wormold, hanem a saját feje. Még fel is áldozta egy figuráját, pedig semmi taktikai előnye nem származott belőle – de Wormoldnak, akarva-akaratlan, el kellett fogadnia egy Hiram Walkert. Wormold most azt érezte, hogy az ő feje van veszélyben; a Scotch és a Bourbon keverése életveszélyes. – Adjon egy cigarettát – kérte Segurát. Segura előrehajolt, tüzet adott, és Wormold megérezte a kapitány erőfeszítését, hogy az öngyújtója ne remegjen. Nem is gyulladt be első pattintásra, és Segura fölösleges dühvel káromkodott. Még két ital, s kész van – gondolta Wormold.

De nehéz volt elveszteni egyetlen figurát is olyan ellenféllel szemben, aki nem akart ütni. Wormold akarata ellenére a játszma az ő oldalára billent. Megivott egy Harpert, s elvitte a

királyt. Hamis kedélyességgel mondta: – Enyém a játszma, Segura. Nem akarja feladni?

Segura mogorván meredt a táblára. Nyilvánvalóan két érzéssel küszködött, a nyeres és a józanság vágya vitatkozott benne; de a düh éppúgy elborította agyát, mint a whisky. – Disznó játék ez így – mondta. S most, hogy ellenfele királyt szerzett, nemigen játszhatott tovább vértelen győzelemre, mert a király korlátlanul mozoghat a táblán. S mikor föláldozott egy Kentucky Tavernt, ez már őszinte áldozat volt, és káromolta is a figurákat. – Ezek az átkozott palackok – kiáltotta –, csupa más forma! Metszett üveg, ki hallott már metszett üveggel dámát játszani? – Wormold is érezte, hogy az agya ködbe borul a Bourbontól, de elérkezett a győzelem – és a vereség – pillanata.

Segura rászólt:

– Az én figurámmal lépett.

– Nem, ez Red Label. Az enyém.

– Az Isten szerelmére, hogyan lehet megkülönböztetni a Scotch-ot és a Bourbont? Üveg-üveg.

– Azért dühös, mert veszít.

– Sosem veszíték.

Aztán Wormold egy gondosan kitervelt rossz lépéssel szabadon hagyta a királyát. Egy pillanatig úgy rémlett neki, hogy Segura nem vette észre, majd arra gondolt, hogy a kapitány szántszándékkal kerüli el a lehetőséget. De nagy volt a kísértés királyt ütni, s az ütés mögött különben is elsőpró győzelem

rejlett. Segura figurája lenne a király, s erre csak vérfürdő következhet. Ellenfele mégis habozott. A whisky és a forró éjszaka melege, mint egy viaszbábuét, úgy olvasztotta a kapitány arcát, nehezen tudta a figyelmét összpontosítani. – Ezt miért lépte? – kérdezte.

– Mit?

– Elveszíti a királyát, s vele a játszmat.

– A fenébe. Elnéztem. Úgy látszik, részeg vagyok.

– Részeg?

– Egy kicsit.

– Én is részeg vagyok. Jól tudja, hogy én részeg vagyok. Le akar itatni. Miért?

– Ne bolondozzon, Segura. Miért akarnám leitatni? Hagyjuk abba a játékot, állapotdjunk meg döntetlenben.

– A fenét döntetlen. Tudom én, miért akar leitatni. Meg akarja mutatni a listát ... akarom mondani, azt akarja, hogy megmutassam magának.

– Miféle listát?

– Szorul a hurok! Hol van Milly?

– Mondtam már, elment.

– Ma éjszaka megyek a rendőrfőnökhöz. Szorosra húzzuk a hálót.

– Carter benne van?

– Ki az a Carter? – majd ujjával megfenyegette Wormoldot. – Maga benne van, de én tudom, hogy maga nem titkos ügynök. Csak csaló.

– Miért nem alszik egy kicsit, Segura? Döntetlen a játék.

– Nem döntetlen. Ide nézzen. Leütöm a királyát. – Kinyitotta a kis üveg Red Labelt, s fenékgig itta.

– Két palack jár egy királyért – mondta Wormold, s átnyújtott egy Dunsdale Creamet.

Segura elnehezülten ült a székében, az álla remegett. – Adja fel a játékot. Figurákra nem játszom.

– Nem adok föl semmit. Az én fejem tisztább, s nézze, kiütöm magát. Elléphetett volna innen. – Egy palack kanadai whisky keveredett a Bourbonok közé: egy Lord Calvert; de Wormold megitta. „Kell, hogy ez legyen az utolsó – gondolta. – Ha most nem dől ki, végem van. Még egy ravaszt sem tudok elhúzni, annyi józanság sem marad bennem. Mit mondott, töltve van?

– Nem számít – suttogta Segura. – Mindenképpen vesztett. – A keze lassan mozgott a táblán, mintha kanálban egyensúlyozna tojást. – Látja? – Leütött egy figurát, kettőt, hármat ...

– Igya ki, Segura. – A George IV. és a Queen Anne után a játék a királyság virágával, a Highland Queennel ért véget.

– Még elléphet, Segura. Vagy leüssöm? Igya le. – Vat 69. – Még egyet. Igya le, Segura. – Grant Standfast. Old Argyll. – Igya meg, Segura. Feladom a játszmat. – Végül mégis Segura adta fel. Wormold kinyitotta a kapitány gallérját, hogy levegőt

kaphasson, s a szék támlájára tette a fejét – de az ő lába is remegett, amikor az ajtó felé indult. Segura pisztolya a zsebében volt.

2

A Seville-Biltmore-ból házitelefonon hívta fel Cartert. El kellett ismernie, hogy Carternak jó az idegrendszere – erősebb, mint az övé. Kubai küldetését nem teljesítette, s mégis itt maradt, mint vadász vagy mint csalikacsa. – Jó estét, Carter – szólt a kagylóba Wormold.

– Kit hallok? Wormold? Jó estét. – S hangjában a sértett büszkeség illendő hidege.

– Bocsánatot kell kérnem, Carter. Az ostoba ügyért a whiskeyvel. Egy kicsit spicces voltam. Most is az vagyok egyébként. S nem szoktam hozzá a mentegetőzéshez.

– El van intézve, Wormold. Feküdjön le.

– Gúnyolódtam a dadogásán. Haver nem csinál ilyet. – Máris úgy beszélt, mint Hawthorne. A hamisság foglalkozási betegség.

– H-honnan tudtam volna, mi a csudát emleget.

– Én büszkén ... tüstént rájöttem a tévedésre. Magának semmi köze a dologhoz. Az átkozott főpincér mérgezte meg a saját kutyáját, öreg dög volt persze, de mérgezett maradékot adni neki, ez még sintérmunkának is ronda.

– H-hogyan, ez történt? Örülök, hogy elmondta, de most már késő van. Épp lefekvéshez készülődöm, Wormold.

– Az ember legjobb barátja.

– Mit mond? Nem h-hallom.

– Caesar, a király barátja, s aztán ott volt az a drótszőrű, amelyik kitarzott a süllyedő hajón. Legutoljára a parancsnoki hídon látták a gazdájával.

– Maga részeg, Wormold. – A részegséget, legalábbis Wormoldnak így tetszett, könnyebb utánozni – hány Scotch és Bourbon után is? A részeg emberben könnyebben bíznak – *in vino veritas*. A részeg embert könnyebb elintézni is. Carter ostoba lenne, ha nem él az alkalommal. – Épp abban a hangulatban vagyok, hogy elmenjünk azokra a helyekre.

– Milyen helyekre?

– Hát amiket fel akart keresni Havannában.

– Késő van.

– A megfelelő idő. – Carter habozását még a dróton át is érezte. – Fegyvert hozzon – mondta. Volt benne valami tiltakozás, hogy fegyvertelen gyilkost öljön meg – ha egyáltalán Carter valaha is pisztoly nélkül jár.

– Fegyvert? Miért?

– Egy-két ilyen helyen könnyen megtámadhatnak.

– Nem hozhatna maga?

– Nekem sajnos nincs.

– Nekem sincs – s Wormoldnak úgy rémlett, hogy a kagyló egy pisztolytár megtöltésének fémes hangját közvetíti. Róka fogta csuka, gondolta és mosolygott. De a mosoly éppoly ve-

szélyes a gyűlölet, mint a szerelem pillanatában. Kényszerítette magát, hogy emlékezzen, hogyan meredt rá Hasselbacher a bár padlójáról. Az öregember számára nem volt kegyelem, ő meg milyen nagylelkű Carterral! Wormold már bánta, hogy annyit ivott.

– Várjon rám a bárban – mondta Carter.

– Ne vacakoljon soká.

– Fel kell öltöznöm.

Wormold örült a bár sötétjének. Carter feltehetően telefonál a barátainak, talán találkozt is szervez; de ha őt a bárban keresik, ő látja meg azokat először. Az utcáról is volt bejárat, a szállodából is, hátul pedig erkélyféle, mely védelmül szolgálhat, ha a fegyveréhez kell folyamodnia. S a belépőt, akár csak őt, egy időre megvakítja a homály. Az első percekben, amikor bejött, nem tudta megállapítani, egy vendég van-e benn vagy kettő, mert az utcai ajtónál egy szerelmespár szorosan összefonódva ült a pamlagon.

Whiskyt rendelt, de meg se kóstolta, csak ült az erkélyen, s figyelte mindkét ajtót. Hirtelen egy férfi lépett be; arcát nem látta, de ahogy a pipáját ütögette a zsebében, ráismert Carterra.

– Carter.

Carter odajött hozzá.

– Induljunk – mondta Wormold.

– Először igya ki a whiskyjét, s én is rendelek, a maga kedvéért.

– Sokat ittam már, Carter. Friss levegőre vágyom. Majd iszunk az egyik házban.

Carter leült. – Mesélje el, hová akar vinni?

– A tucatnyi nyilvánosház közül az egyikbe. Valamennyi egyforma, Carter. S egy csomó lány között válogathat. Egész felvonulást rendeznek magának. Jöjjön, induljunk. Éjfél után már telt ház van.

Carter válaszolt. – Először innék. Színjőzanul nem mehetek ilyen helyre.

– Csak nem vár valakit, Carter?

– Nem, miért?

– Abból gondolom, ahogy az ajtót figyeli.

– Senkit sem ismerek ebben a városban, már mondtam.

– Kivéve doktor Braunt.

– No, persze, doktor Braunt. De az ő társaságában nemigen mehetnék nyilvánosh-házba.

– Maga után, Carter.

Carter kelleetlenül előrement. Nyilvánvalóan ürügyet keresett a maradásra. – Csak még egy üzenetet hagyok a portán. Telefont várok.

– Dr. Brauntól?

– Igen. – Habozott. – Nagy udvariatlanság elmenni, mielőtt h-hívna. Nem várna öt percet, Wormold?

– Mondja meg, hogy éjfél után egy órára visszajön. Ha csak nem akar kimaradni egész éjszaka.

– Jobb lenne most várni.

– Akkor megyek maga nélkül. Fene egye meg magát, Carter. Azt hittem, meg akarja ismerni a várost. – S gyorsan elindult. A kocsija szemközt parkolt. Hátra sem nézett, de hallotta, hogy léptek követik. Carter éppannyira nem akarta elveszíteni őt, mint ő Cartert.

– Micsoda pukkancs maga, Wormold.

– Bocsánat. Csak az italtól.

– Remélem elég józan ahhoz, h-hogy vezessen.

– Tanácsosabb, ha maga vezet, Carter. – „A kezét legalább távol tartja a zsebétől” – gondolta.

– Először jobbra, aztán balra, Carter.

A tengerparti kocsiótra értek: karcsú, fehér hajó hagyta el a kikötőt, valami sétahajó, Kingstonba vagy Port au Prince-be. A romantikus holdfényben még látták a korláton könyöklő párokat, s a zenekar a tavalyi slágert, játszotta: „Táncoltam volna hajnalig ...”

– Honvágyat ébreszt.

– Nottwich?

– Igen.

– Nottwichnál nincs tenger.

– Gyerekkoromban a sétahajókat a folyón óceánjáróknak néztem.

„Gyilkosnak nincs joga a honvágyhoz; a gyilkos legyen gép, mint ahogy nekem is gépezetté kell válnom” – gondolta

Wormold, s megtapogatta a zsebkendőjét, mellyel az ujjnyomokat tünteti majd el, ha itt az ideje. De honnan tudja meg, hogy elérkezett az idő? Melyik utcáson vagy kapualjban? S ha a másik tüzel először? ...

– A maga barátai oroszok, Carter? Németek? Amerikaiak?

– Milyen barátaim? – s nagyon egyszerűen mondta: – Nincsenek barátaim.

– Nincsenek barátai? ...

– Megint balra, Carter, aztán jobbra.

Lépésben haladtak egy szűk utcán; kétoldalt mulatók sora. S a zenekarok úgy szóltak a mélyből, mint Hamlet atyjának szelleme vagy a föld alatti zene Alexandriában, amikor Herkules, a félisten, elhagyta Antoniust. Az utca két oldaláról kubai mulatók egyenruhájába öltözött férfiak versenyben kiáltoztak utánuk. – Álljunk meg – mondta Wormold. – Fenemód megkívántam egy italt, mielőtt tovább hajtanánk.

– Ezek nyilvánosházak?

– Nem. Oda később megyünk. – „Bárcsak Carter a pisztolyáért nyúlna, amikor felkel a kormánytól, milyen könnyű volna akkor tüzelni!” – gondolta.

– Ismeri ezt a helyet? – kérdezte Carter.

– Nem. De a dalt igen. – Furcsa: épp a Tropicana slágerét játszották: „*Szerintük a föld kerek*”.

Az Esperantó-mulatónál meztelen lányok színes fényképe hívogatott, és egy neonfényes felírás: *Striptease*. A lépcsőket csíkos festékekkel mázolták, olcsó pizsamára emlékeztetett: le-

mentek a havanna-szivaroktól füstölgő pincékbe. Kivégzésre ez a hely éppoly alkalmasnak látszott, mint a többi. De Wormold nagyon megszemjázott.

– Maga vezessen, Carter. – Carter habozott. Kitétotta a száját, s megint a dadogásával küszködött; Wormold sose hallotta még ennyi ideig bajlódni. – H-h-hová?

– Miért, hová szeretne?

– Nem tudom.

Leültek, nézték a vetkőzőszámot, és konyakot ittak szódával. Egy lány járkált asztalról asztalra, és fokozatosan szabadult meg ruháitól. A kesztyűjével kezdte. Egyik néző vette el, oly unottan, mintha aktacsomó volna. Aztán a lány a hátuljával Carter felé fordult, s fekete csipkés fűzőjének kikapcsolására szólította fel. Carter hiába buzgólkodott a kapcsokkal, s egyre jobban elvörösödött, míg a lány kacarászott, s izgett-mozgott az ujjai alatt. – Sajnálom, de nem találom – dadogott Carter. A parkett körül sötét alakok ültek, s Cartert figyelték. Senki sem mosolygott.

– Nem sok gyakorlatra tett szert Nottwichban. Engedje, majd én.

– H-hagyjon békén, jó?

Végül mégis kikapcsolta a fűzőt; a lány erre felborzolta a férfi vékony szálú, őszes haját, s odébb ment. Carter egy zsebfésűvel megfésülködött. – Nem tetszik ez a lokál – jelentette ki.

– Fél a nőktől, Carter. – Hogyan lője le azt az embert, akit ilyen könnyű kinevetni?

– Nem szeretem a durva tréfákat – mondta Carter.

Fölkapaszkodtak a lépcsőn. Carter zsebe a csípőjénél kidudorodott. Persze lehet, hogy csak a pipáját hordta ott. Zsém-besen ült a kormányhoz. – Ilyen számot mindenütt láthatok. Ringyók vetkőznek.

– Nem nagyon segített neki.

– Cipzárát kerestem ... Az ital is rohadt volt. Azon sem csodálkoznék, ha kábítószer lett volna benne.

– A maga whiskyjében más is volt, nemcsak kábítószer. – Megpróbálta fölszítani dühét, és nem emlékezni a tehetetlen áldozatra, aki nem boldogul a fűzővel, s pirul zavarában.

– Mit mondott?

– Álljon meg.

– Miért?

– Azt akarta, hogy nyilvánosházba vigyem. Itt vagyunk.

– Nem lakik benne senki.

– Mindegyik így van elfüggönyözve. Szálljon ki és csengessen.

– Mit beszélt a whiskymről?

– Azzal már ne törődjön. Szálljon ki és csöngessen.

Ez a hely éppúgy megfelel, mint a pince (erre a célra gyakran használnak sima falat): egy szürke homlokzat s egy utca, ahol senki sem jár, csak a rossz szándék: Carter lassan húzta ki a

lábát a kormánykerék alól, s Wormold mereven figyelte a kezét, ezt az ügyetlen kezét. Tisztességes párbaj, ismételtette magában, jobban hozzászokott a gyilkossághoz, mint én, egyenlő esélyekkel indulunk; sőt én még azt sem tudom biztosan, hogy megtöltötték-e a fegyverem.

Carternek több esélye van, mint Hasselbachernak.

Kezével a kocsiajtót támasztva, Carter megint hallgatott, majd kinyögte: – Talán jobb lenne máskor. Tudja, én ... h-h-h-h-hogya is mondjam ...

– Maga reszket, Carter.

– Még sosem voltam ilyen h-h-házban. Őszintén szólva, Wormold, én nem nagyon kívánom a nőket.

– Magányos élete lehet.

– Megvagyok nélküük is – mondta dacosan. – Az ember életében fontosabb dolgok is vannak, mint szoknyák után ...

– Akkor miért akart ilyen házba jönni?

Ismét a meztelen igazsággal lepte meg Wormoldot. – Megpróbálom kívánni őket, de ha odaérünk ... – Vallomása kezdetén bizonytalankodott, de aztán egyenesen kimondta: – Akkor nem megy, Wormold. Nem tudok eleget tenni annak, amit akarnak.

– Szálljon ki a kocsiból.

„Meg kell tennem – gondolta Wormold –, mielőtt többet is bevallana.” Minden másodperccel emberibb lesz: emberi lény, akit sajnálni vagy vigasztalni lehet, csak épp meggyilkolni

nem. Ki tudja, milyen mentség rejlik minden erőszakos cselekedet mögött? Előhúzta Segura pisztolyát.

– Tessék?

– Kiszállni.

Carter a nyilvánosház ajtaja előtt állt, tekintetében inkább zavart neheztelés, mint félelem. A nőktől jobban rettegett, mint az erőszaktól. – Téved. Braun adta nekem a whiskyt. Nincs fontos szerepem.

– Fütyülök a whiskyre, de maga gyilkolta meg Hasselbachert, ugye?

Megint csak az igazsággal lepte meg Wormoldot. Volt valami becsületesség ebben az emberben. – Parancsra tettem, Wormold, azt h-h-hiszem ... – s addig izgett-mozgott, amíg könyökével a csengőhöz ért, s hátra támaszkodott. Valahol a ház mélyén a csengő vijjogott, szolgálatra szólítván.

– Én nem haragszom magára, Wormold. De túl veszélyes lett, ezért volt minden. Mi csupán közkatonák vagyunk, maga is, én is.

– Veszélyes, én? Milyen ostobák maguk. Nincsenek ügynökeim, Carter.

– H-h-hogyne lennének. S a létesítmények a hegyekben? Megszereztük a rajzok másolatát.

– Porszívóalkatrészek. – S azon tűnődött, kitől kaphatták: Lopeztől vagy Hawthorne futárjától vagy a konzulátus hivatalnokától?

Carter keze a zsebébe csúszott, és Wormold tüzelt. Carter éleset kiáltott. – Majdnem eltalált – panaszkodott, s kinyújtotta a kezét, amelyben egy darabokra tört pipát szorongatott. – A Dunhilllem. Tönkretette – siránkozott.

– Szűz kéz, szerencsére – mondta Wormold. Egyszer már elszánta magát, de újra tüzelni képtelen volt. Carter mögött kinyílt az ajtó. Gépzene zöreje hallatszott. – Majd ott bent gondoskodnak magáról. Most talán megkívánja a női vigaszt, Carter.

– Maga ... maga bohóc.

Milyen igaza van Carternek. A pisztolyt az ülésre dobta, és beugrott a kormányhoz. Hirtelen boldognak érezte magát. Embert ölhetett volna. Most végérvényesen bebizonyosodott, hogy nem alkalmas a bíráskodásra, s nem hivatása az erőszak. Ekkor tüzelt Carter.

Beatrice-nek mesélte. – Éppen előrehajoltam, hogy begyújtsam a motort. Azt hiszem, ez mentett meg. Persze joga volt hozzá, hogy visszalőjön. Igazi párbaj volt, de a harmadik lövés az enyém lett.

– S mi történt azután?

– Mielőtt hánytam volna, sikerült odébbállnom a kocsival.

– Hányt?

– Ha nem maradtam volna ki a háborúból, azt hiszem, nem szívnám úgy mellre az emberölést. Szegény Carter.

– Miért sajnálja?

– Ember volt. Sok mindent megtudtam róla. Képtelen volt kikapcsolni egy nő fűzőjét. Rettegett a nőktől. Szerette a pipáját, gyermekkorában a sétahajót ie óceánjárónak nézte a hazai folyón. Talán romantikus lélek volt. S a romantikusok mindig megijednek, ha a valóság nem igazolja az elképzeléseiket. Mindentől túl sokat remélnek.

– És aztán?

– Letöröltem az ujjnyomokat a pisztolyról. Visszahoztam. Segura persze észreveszi majd, hogy a fegyverből két golyó hiányzik. De nem hinném, hogy visszakövetelné a golyókat. Egy kicsit nehezen találna rá magyarázatot. Még aludt, amikor hazaértem. Képzelem, hogy zúg most a feje. Az én fejem sem

valami tiszta. De azért megpróbáltam az utasításait követni fényképezésnél.

– Milyen fényképezésnél?

– Nála volt a külföldi ügynökök jegyzéke – a rendőrfőnöknék készítette. Lefényképeztem, és visszacsúsztattam a zsebébe. Örülök, hogy lemondásom előtt legalább egyetlen igazi jelentést küldhettem.

– Megvárhatott volna velem.

– Hogyan? Bármelyik pillanatban felébredhetett. Ügyes dolog ez a mikrofényképezés.

– S mi szükség volt egyáltalán mikrofényképre?

– Mert nem bízhatunk a kingstoni futárban. Carter emberei – bárkik legyenek – megszerezték a keleti létesítmények rajzát. Valaki közölünk kettős ügynök. Talán a kábítószercsempész. Ezért készítettem mikrofényképet, ahogy mutatta, s egy bélyeg hátára ragasztottam, melyet egy ötszázas brit gyarmati bélyeg-csomag között adtam föl, ahogy azt szükség esetére megbeszéltük.

– Kábeleznünk kell: melyik bélyeg hátára ragasztotta.

– Melyik bélyeg hátára?!

– Arra nem számíthatunk, hogy ötszáz bélyeget vizsgálnak át egyetlen fekete pontért.

– Erre nem gondoltam. Milyen kellemetlen.

– De hát arra csak emlékszik, milyen bélyeg ...

– A rajzos felét meg se néztem. Meglehet: V. György volt, piros vagy zöld alapon.

– Ez már valami. Emlékszik egy-két névre a listáról?

– Nem. Időm sem volt tüzetesen átolvasni. Buta vagyok ehhez a játékhoz, Beatrice.

– Nem. Az ellenfeleink butábbak.

– Kíváncsi vagyok, melyikük jelentkezik elsőnek. Dr. Braun ... Segura ...

Nem ők jelentkeztek elsőnek.

2

Másnap délután öt órakor a konzulátus peckes hivatalnoka jelent meg az üzletben. Mereven állt a porszívók között, mint egy erkölcsös turista a fallikus tárgyak múzeumában, s közölte Wormolddal, hogy a követ találkozni kíván vele.

– Holnap reggel megfelel?

Utolsó jelentésén dolgozott, Carter haláláról és saját lemondásáról.

– Nem, nem felel meg. A követ úr hazulról telefonált. Tüstént jönnie kell.

– Nem vagyok állami alkalmazott – tiltakozott Wormold.

– Nem?

Wormold újra Vedadóba hajtott, a gazdagok kicsiny, fehér házai és pálmái közé. Mennyi idő telt el Sanchez professzornál

tett látogatása óta! Elhaladt a ház előtt. Vajon miféle veszekedések tanúja lehet mostanában a babaház négy fala?

A követ házában úgy érezte, hogy titokban mindenki őt figyeli, és hogy az előcsarnokból és a lépcsőkről minden bámmészködőt elzavartak. Az első emeleten egy asszony fordított neki hátat, és bezárkózott a szobába: talán a követ felesége – gondolta Wormold. A második emeleti korlát mögül két gyerek pillantott rá, aztán gyorsan elrohantak, kis sarkuk csattogott a kőpadlón. Az inas bevezette az üres várószobába és halkán becsukta az ajtót. A hatalmas ablakokból nagy, zöld gyepet, magas szubtropikus fákat látott. S még a kertben is: valaki gyorsan elsuhant.

A szoba, akár a közönséges követségi várók, hatalmas örökölt bútorokkal és apró, korábbi állomásokon gyűjtött személyi tárgyakkal volt berendezve. Wormold képzelete szinte már lenyomozta a teheráni múltat (egy furcsa alakú cseréppipa); Athént (egy-két ikon); de egy afrikai maszkot nemigen tudott hova tenni – talán Monrovia?

Belépett a követ: magas, hideg férfi, gárdatiszti nyakkendővel; érthetően azt a léghőrt hozta magával, amelyet Hawthorne buzgón igyekezett elsajátítani. – Foglaljon helyet, Wormold. Rágyújt?

– Köszönöm, uram, nem.

– A másik szék kényelmesebb. Ne kerüljessük a forró kását, Wormold, nincs értelme. Bajba keveredett.

– Igen.

– Én persze semmiről sem tudok, egyáltalán semmiről, hogy mit csinál maga itt.

– Porszívókkal foglalkozom, uram.

A követ leplezetlen utálattal nézett rá. – Porszívókkal? Nem arról beszélek. – Tekintete Wormoldról a perzsa pipára, a görög ikonra és a libériai maszkra vándorolt. Megannyi lap egy ember önéletrajzából, aki önbizalmának növelésére csak a jobb napokra emlékezik. – Tegnap reggel Segura kapitány keresett fel. Jegyezze meg, kérem, fogalmam sincs, honnan szerezte az értesülését a rendőrség, ez nem az én dolgom, de a kapitány közölte velem, hogy maga számos félrevezető jelentést küldözgetett haza. Nem tudom, kinek küldözgette: ez sem az én dolgom. Segura az állítja, hogy maga pénzt vett fel ezért, és olyan információs forrásokra hivatkozott, melyek valójában nem léteznek. Kötelességemnek tartottam természetesen, hogy azonnal értesítsem a külügyminisztériumot. S ha jól sejtem, nemsokára parancsot kap a hazautazásra, és jelentéstételre, hogy kinek, arról fogalmam sincs, a dolgoknak ez a része ismét csak nem tartozik rám. – Wormold két apró fejecskét fedezett fel, őt bámulták az egyik magas fa mögül. Odanézett, azok visszaszemezték, úgy vélte, részvétellel.

– Tehát, uram?

– Az a benyomásom, hogy Segura kapitány véleménye szerint maga sok bajt kevert itt. S azt gondolom, ha megtagadná a hazautazást, komoly kellemetlensége lenne a hatóságokkal, s az adott körülményekre tekintettel, én nem segíthetnék semmit. Semmit a világon. Segura kapitány még azzal is gyanúsítja,

hogy egy bizonyos iratot hamisított, melyet állítólag az ő tulajdonában talált volna. Az egész kérdés nem ízlésem szerint való, Wormold. El sem mondhatom, mennyire nem. Külföldön az információk megfelelő forrása a követség. Erre vannak itt az attaséink. Ez az úgynevezett titkos felderítés csak külön gondot okoz minden követnek.

– Értem, uram.

– Nem tudom, hallott-e róla – a lapok nem közölték, de tegnapelőtt éjszaka lelőttek itt egy angolt. És Segura kapitány mintha célzott volna rá, hogy maga és az illető nem voltak éppen távoli kapcsolatban.

– Egyszer találkoztunk, hivatalos ebéden, uram.

– Jobb lesz hazatérnie, Wormold, az első adandó repülőgéppel, minél korábban, annál jobb az én számomra, a többit pedig beszélje meg a főnökeivel, bárkik is azok.

– Igen, uram.

3

A KLM gép hajnali három óra harminckor indult Amszterdam felé Montrealon keresztül. Wormold nem akart Kingstonnak utazni, ahol esetleg Hawthorne utasítást kapott, hogy várjon rá. A központot egy utolsó távirattal bezárták, és Rudyt hatalmas bőröndjével Jamaikába irányították. A titkosírás könyveket a celluloid tasakok segítségével elégették. Beatrice majd Rudyval utazik. A porszívókat Lopez gondjára bízta. S minden személyi tulajdonát, amit csak valamire becsült, becsomagolt egy nagy

ládába: ezt hajón küldette maga után. A lovat eladták – Segura kapitánynak.

Beatrice segített csomagolni. A ládába utolsóként szent Seraphina szobra került.

– Milly nagyon boldogtalan lehet – mondta Beatrice.

– Ragyogóan beletörődött. Sir Humphrey Gilbert szavával azt mondja, hogy Isten éppoly közel van hozzá Angliában, mint Kubában.

– Gilbert nem egészen így mondta.

Egy halom nem-titkos hulladék maradt elégetésre.

– Mennyi fényképet őrzött meg ... *róla* – mondta Beatrice.

– Azelőtt úgy éreztem, hogy egy fényképet összetépni annyi, mint meggyilkolni valakit. Most már tudom, hogy micsoda különbség.

– Mi az a piros doboz?

– A feleségem ajándéka, inggombot kaptam tőle. A gombot ellopták, de a dobozt megtartottam, nem tudom, miért. Valahogy még örülök is, hogy megszabadulok ennyi holmitól.

– Egy élet vége.

– Két életé.

– Mi ez?

– Egy régi műsorfüzet.

– Nem is olyan régi. A Tropicanaé. Eltehetem?

– Fiatalt még ahhoz, hogy holmikát megőrizzen – mondta Wormold. – S aztán egyre halmozódnak. A végén már lélegzeni sem tud a sok poros kacat között.

– Megkockáztatom. Nagyszerű este volt.

Beatrice-t a repülőtérre Milly és Wormold kísérte ki. Rudy feltűnés nélkül suhant el a roppant csomagot cipelő hordár nyomán. Forró délután volt, s az utasok mind daiquiriért to-lakodtak. Mióta Segura kapitány megkérte a kezét, Milly duennája eltűnt, de távozása után a gyermek, akit Wormold újra látni remélt, aki fölgyújtotta ifjabb Thomas Earl Parkmant, nem tért vissza. Mintha Milly egyszerre nőtte volna ki mindkét jellemét, s most a felnőttek tapintatával szólt hozzájuk: – Keríték néhány magazint Beatrice-nek – s hátat fordítva nekik, egy újságospult portékáiba mélyedt.

– Ne haragudjon – mondta Wormold. – Amint hazaérek, köz-löm velük, hogy maga semmiről sem tudott. Kíváncsi vagyok, hová küldik legközelebb.

– Talán a Perzsa-öbölbe. Basrába.

– Miért épp a Perzsa-öbölbe?

– Számukra ez a purgatórium. Megtisztulás verejtek és könny révén. Van a Porszívó Rt.-nek lerakata Basrában?

– Nem hiszem, hogy a cég igényt tart rám.

– Mihez kezd akkor?

– Annyit, hála szegény Raulnak, összekapartam, hogy Milly egy évig Svájcban tanulhat. Azután mi lesz, nem tudom.

– Nyithatna egy jux-üzletet ... tudja, véres ujjlenyomat, kidólt tinta, kockacukron kaparászó légy. Milyen rémes dolog a búcsúzás. Kérem, ne várjon tovább.

– Látom még?

– Megpróbálom elkerülni Basrát. Megpróbálok a gépíró-csoportban maradni, Angelicával, Ethellel és Jenkinson kis-asszonnyal. Ha szerencsém van, hatra mindennap végzek, s akkor ehetünk egy pár olcsó szendvicset a sarki büfében, aztán moziba mehetünk. Förtelmes élet, akárcsak az UNESCO meg a modern írók konferenciái. Itt mulatságos volt magával.

– Igen.

– Most pedig menjen.

Wormold odament az újságkioszkhhoz, Millyért. – Gyerünk – mondta.

– De hiszen még nem is vettem Beatrice-nek magazint!

– Nincs rá szüksége.

– Nem is köszöntem el.

– Már késő. Túl van a vámvizsgálaton. Majd találkozunk Londonban. Talán.

4

Ettől kezdve mintha minden idejüket repülőtereken töltötték volna. Megint érkezett a KLM járat ideje; hajnali három óra, az ég vöröslött a neonlámpás kifutók és leszállást jelző lámpák visszfényétől, és Segura kapitány szolgáltatta a díszkíséretet. A hivatalos alkalmat olyan magánjellegűvé igyekezett melegíteni,

ahogy csak lehetett; de az egészek mégis deportálás íze volt. Segura szemrehányóan mondta: – Maga kényszerített erre.

– Finomabb a módszere, mint Carteré vagy doktor Brauné. Mi a terve doktor Braunnal?

– Feltétlenül szükségesnek látta, hogy precíziós műszereivel kapcsolatos ügyben visszatérjen Svájcba.

– Moszkváig szóló repülőjeggyel?

– Nem okvetlenül. Talán Bonnig. Vagy Washingtonig. Vagy akár Bukarestig. Nem tudom. Bárkik is legyenek, úgy hiszem, nagyon elégedettek a maga rajzaival.

– Rajzaimmal?

– A keleti létesítményekről. S még az a dicsőség is kijutott neki, hogy megszabadult egy veszélyes ügynöktől.

– Tőlem?

– Igen. Kuba egy kicsit csöndesebb lesz maguk nélkül, de nekem nagyon fog hiányozni Milly.

– Milly sohasem ment volna magához, Segura. Igazából nem szereti az emberbőrből készült cigarettatárcákat.

– S azt tudja, hogy kinek a bőrből?

– Nem.

– Egy rendőrtiszté volt, aki halálra kínozta az apámat. Apám ugyanis szegény ember volt. A megkínozhatók osztályából.

Milly csatlakozott hozzájuk; hóna alatt a *Time*, a *Life*, a *Paris Match* és a *Quick*. Lassan 3.15, és az ég szürkülni kezdett a szemhatár alján, a kifutó betoncsíkja fölött. A pilóták már

kimentek a géphez, nyomukban a stewardess. Wormold látásból ismerte őket; hetekkel ezelőtt a Tropicánában ültek Beatrice-szel. A hangosbeszélő angolul és spanyolul bementa, hogy a 396-os járat indul Montreal és Amszterdam felé.

– Emléket hoztam mindkettőjüknek – mondta Segura, s két apró csomagot nyújtott át. Akkor nyitották csak ki, amikor a gép már Havanna fölött körözött, a tengerparti lámpasorok eltűntek a szemük előtt, s a tenger függönyként gördült le, egész múltjukra. Wormold csomagjában egy apró üveg Grant Standfast volt s egy golyó, melyet nyilvánvalóan rendőrfegyverből lőttek ki. Millyében pedig egy apró ezüstpatkó, nevének kezdőbetűivel.

– Miért épp golyó? – kérdezte Milly.

– Semmi, csak egy kissé ízléstelen tréfa. Mindegy, nem volt rossz fiú – mondta Wormold.

– De férjnek aligha alkalmas – állapította meg Milly, a felnőtt.

Amikor megmondta a nevét, furcsán néztek rá; egy liftbe tesékelték, s némi meglepetésére nem föl, hanem le vitték. S most egy hosszú alagsori folyosóban ült, és a piros fényt figyelte az ajtó fölött; ha zöldre vált – így mondták neki –, beléphet, de addig nem. Körülötte emberek jártak ki és be, ügyet sem vetettek a lámpára; némelyik iratokat vitt, mások irattáskát; egyikük ezredesi egyenruhát viselt. Senki nem nézett rá; úgy érezte, zavarba ejti őket a jelenléte. Éppúgy nem vettek róla tudomást, ahogy egy nyomorékról. De ennek nyilván nem a bicegése volt az oka.

A lift felől Hawthorne közeledett a folyosón. Zilált volt, mint aki ruhástul aludt az éjszaka; feltehetően estétől reggelig utazott a jamaikai géppel. S ő se veszi tudomásul Wormoldot, ha Wormold nem szólítja meg.

– Halló, Hawthorne.

– Maga az, Wormold?

– Beatrice rendben megérkezett?

– Igen. Természetesen.

– S hol van most?

– Fogalmam sincs.

– Mi folyik itt? Olyan, mint valami hadbírószági tárgyalás.

– Ez *valóban* hadbírószáki tárgyalás – felelte Hawthorne fagyosan, és bement a lámpa alatti ajtón. Az óra 11.25-öt mutatott. Tizenegyre rendelték ide.

Wormold tűnődött: mit tehetnek vele azontúl, hogy kirúgják? Amit alighanem már meg is tettek. Odabent bizonyára ezt próbálják eldönteni. Hivatali titoktartás megszegésében nem marasztalhatják el. Ő kitalálta, nem pedig elárulta a titkokat. Azt nyilván megnehezíthetik, hogy külföldön találjon megélhetést, márpedig az ő korában elég nehéz valamibe itthon belekezdni. Viszont eszébe se jutott, hogy visszafizesse a pénzüket. Az a Millyé; s most úgy érezte, hogy meg is szolgálta, mint Carter mérgének és Carter golyójának céltáblája.

11.35-kor kijött az ezredes; felhevültnek és dühösnek látszott, döngő léptekkel ment a liftig. Ott megy az akasztó bíró, gondolta Wormold. Azután egy tweed ruhás ember bukkant föl. Mélyen ülő kék szeme volt, s egyenruha nélkül is látszott rajta a tengerész. Véletlenül Wormoldra pillantott, de aztán elkapta tekintetét, mint becsületes emberhez illik. – Várjon meg, ezredes – kiáltott a katona után, s úgy imbolygott végig a folyosón, mintha ott állna már a parancsnoki hídon, viharos időben. Aztán Hawthorne jött, egy nagyon fiatal emberrel merült beszélgetésbe, s Wormoldnak hirtelen elállt a lélegzete, mert a lámpa zöldre váltott, és Beatrice toppant elébe.

– Maga következik – mondta Beatrice.

– Mi az ítélet?

– Most nem beszélhetek magával. Hol szállt meg?

Wormold megmondta.

– Hatkor odajövök, ha tudok.

– Hajnalban kivégeznek?

– Ne féljen. Menjen be. Nem szereti, ha megvárakoztatják.

– Magával mi lesz?

– Dzsakarta – felelte Beatrice.

– Az hol van?

– A világ végén. Basránál is messzebb. Kérem, menjen be.

Egy íróasztal mögött fekete monoklis férfi ült egyes-egyedül.

– Üljön le, Wormold – kínálta helyel.

– Jobb szeretek állni.

– Ez valami idézet, ugye?

– Idézet?

– Egészen biztosan emlékszem rá, valami darabból, műkedvelő előadás. Esztendőkkel ezelőtt, persze.

Wormold leült. – Nincs joga Dzsakartába küldeni.

– Dzsakartába küldeni? Kicsodát?

– Beatrice-t.

– Ki az? Ó, a titkárnője. Hogy utálok ezeket a keresztneveket. Ebben az ügyben Jenkinson kisasszonyt kell fölkeresnie. Titkársági ügyekben hálistennek ő dönt, nem én.

– Semmi köze sem volt a dologhoz.

– Nem? Ide hallgasson, Wormold. Elhatároztuk, hogy felszámoljuk a központját, és felmerül a kérdés, mit kezdünk magával. – Most kezdődik. Az ezredes arcáról ítélve, aki egyik

bírāja lehetett, nyilván nem lesz kellemes. A Főnök levette fekete monokliját, és Wormoldot meglepte a csecsemőkék szem. A Főnök folytatta: – Tekintettel a tekintendőkre, úgy véljük, a legjobb lesz itthon maradnia, a kiképző részlegnél. Előadónak. Hogyan kell külföldi központot vezetni. Vagy ehhez hasonlót. – S úgy-látszott, valami nagyon kellemetlen dolgot kell lenyelnie. Hozzátette: – Természetesen, mint minden esetben, amikor egy emberünk hazatér külföldi megbízatásából, magát is kitüntetésre terjesztjük fel. A maga esetében – rövid szolgálatára tekintettel –, aligha javasolhatjuk magasabb kitüntetésre, mint a Brit Birodalmi Érdemérem.

2

Tartózkodóan üdvözölték egymást a Pendennishez címzett Gower Street-i olcsó hotel zsályaszín foteljainak vadonában. – Azt hiszem, nem tudok magának italt keríteni – mondta Wormold. – Ez antialkoholista szálloda.

– Miért szállt akkor ide?

– A szüleimmel szoktam idejönni, még gyerekkoromban. Akkor még nem érdekelt az antialkoholizmus, észre sem vettem. Beatrice, mi történt, megőrültek?

– Örülten haragszanak mindkettőnkre, annyi biztos. A véleményük szerint nekem észre kellett volna vennem, mi folyik. A Főnök egész értekezletet hívott össze, az összes kapcsolatait a hadügyből, az admirálisból s a légügyi minisztériumból. Ott feküdtek előttük a maga jelentései, és pontról pontra végigvették valamennyit. Kommunista beszivárgás a kormányhivatalokban – egyetértettek abban, hogy feljegyzést intéznek a

külügyminisztériumhoz a jelentés visszavonásáról. Aztán a gazdasági jelentések következtek – visszavonásukban ugyan csak megállapodtak. Legfeljebb a kereskedelmi tárca bosszankodik. És senki sem volt különösebben ideges, amíg a hadügyi jelentésekhez nem értek. Volt egy a tengerészetnél burjánzó elégedetlenségről, egy másik meg a tengeralattjárók üzemanyag-bázisáról. A főparancsnok azt állította: „Ezekben kell hogy legyen valami.” Mire én: „Nézze csak meg a forrást: nem létezett.” „Tökéletes bolondot csinálunk magunkból – mondta erre a főparancsnok. – Körül fognak röhögni a Tengerészeti Titkosszolgálatban!” – De ez még semmi se volt ahhoz képest, amikor a csodafegyvert vitatták meg.

– Tényleg bevették a rajzokat?

– Ekkor fordultak szegény Henry ellen.

– Örülnék, ha nem nevezné Henrynek.

– Először azon akadtak fönn, hogy nem jelentette: maga porszívók eladásával foglalkozik, hanem afféle kereskedőkirálynak állította be. Ebben a hajszában a Főnök nem vett részt.

– Valamely okból zavarban volt, különben is Henry – mármint Hawthorne – megmutatta az aktát, s ott minden részlet megfelelt. Az akta persze sosem került ki Jenkinson kisasszony aktatemetőjéből. Azután folytatták: fel kellett volna ismernie a porszívó alkatrészeit. Azt bevallotta, hogy ráismert, de attól még nem kizárt eset, hogy egy porszívó szerkezete elvileg ne lenne felhasználható fegyvernek. Ezután mindenki a maga fejét követelte, kivéve a Főnököt. Voltak pillanatok, amikor, azt hiszem, megérezte a dolog komikumát. S végül így nyilat-

kozott: – Nagyon egyszerű a teendők. Értesítenünk kell az admirális, a hadügyminisztériumot és a légügyi minisztériumot, hogy az elmúlt hat hónap havannai jelentései teljességgel megbízhatatlanok.

– De hát Beatrice, nekem állást kínáltak.

– Könnyű a magyarázata. Először a főparancsnok omlott össze. A tengeren talán nagyobb perspektívákhoz szokik az ember. Mert ami az admirális, mondta, ott a Titkos Szolgálat tökéletesen lejáratja magát. A jövőben csak a Tengerészeti Titkosszolgálatra támaszkodnának. Aztán az ezredes is közbeszólt: „Ha mindezt közlöm a hadüggyel, már szedhetjük is a sátorfánkat.” Holtpontra is jutott a vita, amíg a Főnök végül azt javasolta, hogy a legegyszerűbb megoldás: egy utolsó jelentést körbeadni az 59 200 per ötöstől – hogy a létesítmények befulladtak, s leszerelték őket. Az utolsó kérdés maga volt. A Főnök úgy érezte, hogy a maga roppant értékes tapasztalatát érdekesebb a Szolgálat számára megőrizni, mint kiadni a napisajtónak. Az elmúlt időben túl sok emlékirat jelent meg a Titkos Szolgálatról. Valaki emlegette a hivatali titoktartás megszegését, de a Főnök véleménye szerint az nem fedti a maga esetét. Látnia kellett volna őket, ahogy bűnbak után áhítoztak. Természetesen ellenem fordultak, de én nem hagytam magam keresztkérdések alá vétetni ettől a bandától. Kipakoltam.

– Mi a csudát mondott?

– Azt mondtam nekik: Ha tudtam volna, akkor sem leplezem le magát. Azt mondtam, hogy maga fontos ügyért dolgozott,

nem holmi soha be nem következő világháború kényszerképzetéért. Erre az ezredesi ruhába bújtatott bolond valamit motyogott a „maga hazájáról”. No, erre én: – Mit ért maga a hazája alatt? A kétszáz éve kitalált zászlót? Vagy a válásról vitatkozó püspöki kart és az ülésteremben összevissza kiáltozó alsóházi képviselőket? Vagy a szakszervezeteket? A brit vasutakat és szövetkezeteket? Maguk nyilván azt gondolják – ha ugyan gondolkodnak valaha –, hogy a regimentjüket jelenti a „haza”. De nekünk kettőnknek - neki és nekem – nincs regimentünk. – Megpróbáltak félbeszakítani, de én folytattam. Ó, majdnem elfelejtettem! Hiszen a hazánál van valami nagyobb is, ugye? Telekürtölték a fülünket a Népszövetséggel, az Atlanti Paktummal, NATO-val és UNO-val és SEATO-val. De a legtöbb ember számára egyik sem jelent többet, mint akár a többi betűcsoport, az USA vagy az SZSZSZR. S nem hiszünk többé maguknak, amikor békéről, igazságról és szabadságról prédikálnak. Miféle szabadságról? Maguk csak a karrierjüket építik. – S elmondtam, hogy én 1940-ben azokkal a francia tisztekkel értettem egyet, akik a családjukkal törődtek, s nem helyezték a karrierjüket mindenek elébe. A hazát inkább a család jelenti, mint a parlamenti rendszer.

– Úristen, maga mindezt elmondta?

– Igen, egész kis szónoklat volt.

– S maga hisz ebben?

– Nem egészen. Nem sok hitünket hagyták meg, még tán a hitetlenségünket se. Én már nem tudok nagyobb dologban hinni, mint egy otthon, és testetlenebben, mint egy emberi lény.

– Akármilyen emberi lény?

Felelet nélkül indult el a zsályaszínű fotelek között, és Wormold észrevette, hogy könnyekkel küszködik, amíg beszél. Tíz évvel ezelőtt még a nyomába szegődött volna, de a közép-kor a szomorú óvatosság ideje. Figyelte, amint áthalad a kietlen helyiségen, és elgondolkodott. „Édesem” – ez csak társalgási fordulat, tizennégy év van köztünk, és Milly – az ember ne háborítsa föl a gyermekét, és ne sértse meg azt a hitet, amiben ő maga nem hisz. Beatrice már az ajtónál járt, amikor utolérte.

– Kikerestem Dzsakartát a lexikonban. Nem mehet oda. Szörnyű hely.

– Nincs más választásom. Megpróbáltam a titkárságon maradni.

– A titkárságon akart maradni?

– Olykor találkozhattunk volna a sarki büfében, néha elmentünk volna moziba is.

– Rémes élet ... maga mondta.

– De maga is részt vett volna benne.

– Beatrice, tizennégy évvel vagyok idősebb magánál.

– Ki törődik ezzel? Tudom az igazi gondját. Nem a kora, hanem Milly.

– Meg kell tanulnia, hogy az apja is emberi lény.

– Egyszer azt mondta nekem Milly: nem fog sikerülni ez a szerelem.

– Sikerülnie kell. Én nem szerethetem magát egyoldalúan.

– Nem lesz könnyű megmondani neki.

– S nem lesz könnyű kitartania mellettem néhány esztendő múlva.

– Édesem, ezen kár aggódnia. Másodszor nem fogják elhagyni – mondta Beatrice.

Amikor összecsókolóztak, Milly érkezett meg; egy öreg hölgy kötőkosarát hozta. Rendkívül erényesnek látszott, alighanem jócselekedeteket fogadott, s ezt kezdte teljesíteni. Először az öreg hölgy vette őket észre, s megragadta Milly karját.

– Jöjjön idebb, drágám – mondta az öreg hölgy. – Micsoda ötlet, ahol bárki megláthatja őket!

– Semmi baj – nyugtatta meg Milly –, csak az édesapám.

Milly hangjára szétugrottak.

Az öreg hölgy megkérdezte: – Ez az édesanyja?

– Nem. Apám titkárnője.

– Adja ide a kosaramat – mondta az öreg hölgy méltatlankodva.

– Szóval – mondta Beatrice –, így állunk.

Wormold dadogott. – Bocsáss meg, Milly.

– Ó – mondta Milly –, végre Beatrice is megtanul egy kicsit élni.

– Nem órá gondoltam. Tudom, a te szemedben ez nem lenne igazi házasság.

– Nagyon örülök, hogy összeházasodtok. Havannában azt gondoltam, hogy csak viszonyotok van. A lényegét tekintve

mindegy, ugye, minthogy mindketten házasok vagytok, de valahogy mégis tisztességesebb lesz így. Apa, nem tudod, hol itt a lovarda?

– Knightsbridge-ben, azt hiszem, de már zárva lesz.

– Csak épp ki akarom tapasztalni az utat.

– Nem bánnád, Milly?

– Ó, pogányoknak mindent szabad, és ti pogányok vagytok. Jó nektek. Vacsorára hazajövök.

– Látja – mondta Beatrice –, minden jól végződött.

– Igen. Egész jól neveltem, nem gondolja? Néhány dologban talán ügyes vagyok. Azt hiszem például, hogy az ellenséges ügynökök listája, azzal kellőképpen elégedettek lehetek.

– Nem éppen. Tudja, drágám, a laboratóriumnak másfél órájába tellett, amíg minden bélyeget leáztattak, hogy megtalálják a maga pontját. Azt hiszem, a négyszáznyolcvankettedik bélyegen volt, s amikor megpróbálták kinagyítani – nos, semmit sem találtak. Vagy túlexponálta a filmet, vagy fordítva használta a mikroszkópot.

– S ennek ellenére a Brit Birodalmi Érdeméremmel tüntetnek ki?

– Igen.

– És állást is adnak?

– Nem hiszem, hogy sokáig kibírná ott.

– Eszem ágában sincs. Beatrice, mikor kezdett rájönni, hogy sze ...

Beatrice a vállára tette a kezét, s a kopott székek között csoszogó tánclépésekre kényszerítette. S akkor énekelni kezdett, egy kicsit hamisan, mintha sokáig futott volna, hogy utolérje.

*Épeszű vénemberek
a te barátaid.
Szerintük a föld kerek,
s engem téboly vadít.
Nincs alma szerintük héjtalan,
narancs gerezdtelen ...*

– Miből fogunk megélni? – kérdezte Wormold.

– Maga meg én, csak megtaláljuk a módját.

– Hárman vagyunk – mondta Wormold, s Beatrice rádöbbsent, hogy jövőjük fő gondja az, hogy Wormold, sajnos, mindig józan marad.